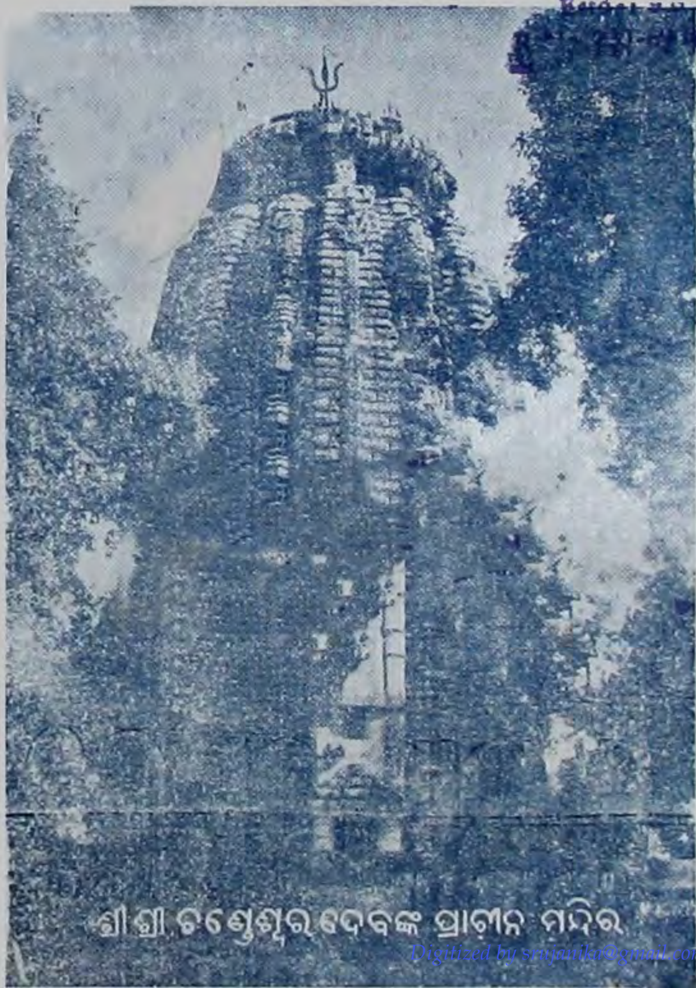
କେଉଁଝର ମାହାତ୍ମ୍ୟ
ବା
ଶ୍ରୀ ଚଣ୍ଡେଶ୍ୱର ଉପାଖ୍ୟାନ



ଶ୍ରୀ ଶ୍ରୀ ଚଣ୍ଡେଶ୍ୱର ଦେବଙ୍କ ପ୍ରାଚୀନ ମନ୍ଦିର

ପ୍ରକାଶକ :—

ଶ୍ରୀ ମୃତ୍ୟୁଞ୍ଜୟ ମହାପାତ୍ର
ଚଣ୍ଡେଶ୍ୱର

ମୁଦ୍ରଣକାଳ—ମେ, ୧୯୭୧

୮୦୦୦

ବହିଟିର ମୂଲ୍ୟ ନୁହେଁ, ଜର୍ଣ୍ଣୋଦ୍ଧାର ନିମିତ୍ତ

ବନ୍ଧୁମାନଙ୍କର ସାହାଯ୍ୟ ମାତ୍ର - **ପାଞ୍ଚଟଙ୍କା।**

ମୁଦ୍ରାକର :—

ଶ୍ରୀ ପ୍ରସନ୍ନକୁମାର ମହାପାତ୍ର
ଶ୍ରୀ ଶାରଦା ପ୍ରେସ,
ମହତାବ ରୋଡ଼
ଭୁବନେଶ୍ୱର-୨

ଉତ୍ସର୍ଗ ପତ୍ର

ମାନନୀୟ ପଣ୍ଡିତପ୍ରବର ସ୍ୱର୍ଗତ ପିତାମହ ବନମାଳୀ ସାମନ୍ତରାୟଙ୍କ ଆଜୀବନ ବ୍ରତ ଥିଲା ଶ୍ରୀ ଚଣ୍ଡେଶ୍ୱର ଦେବଙ୍କ ପୀଠର ଜଳନ୍ତ ବିଧାନ ଏବଂ ପୌରାଣିକ ଇତିହାସ ସମ୍ବଳିତ ସଂସ୍କୃତ ଭାଷାରେ ଲିଖିତ 'ଚଣ୍ଡେଶ୍ୱର ମାହାତ୍ମ୍ୟ' ଗ୍ରନ୍ଥର ସଂଗ୍ରହ ଓ ପ୍ରକାଶ। ଦୀର୍ଘ [illegible] ବର୍ଷ ପରେ ମହାନ୍ ପୁଣ୍ୟାତ୍ମାଙ୍କର ଗୋଟିଏ ସଦିଚ୍ଛା ଉକ୍ତ ଗ୍ରନ୍ଥ ପ୍ରକାଶ ଫଳରେ ପୂର୍ଣ୍ଣ ହୋଇଥିବାରୁ ଏହା ତାଙ୍କର ପବିତ୍ର ନାମରେ ଉତ୍ସର୍ଗ କରାଗଲା।

ଚଣ୍ଡେଶ୍ୱର
ବିଜୟା ଦଶମୀ
ତା ୩୦।୯।୧୯୭୦



ସ୍ୱର୍ଗତ ପୁଣ୍ୟାତ୍ମାଙ୍କ
ବଂଶାବନତ
ପୌତ୍ର
ଶ୍ରୀ ମୃତ୍ୟୁଞ୍ଜୟ

ଶୁଭାଶୀଷ

କେଦାର-ମାହାତ୍ମ୍ୟ ଗ୍ରନ୍ଥଟିରେ ଶ୍ରୀ ଚଣ୍ଡେଶ୍ୱରଙ୍କ ମହିମା ପ୍ରକାଶିତ । ଓଡ଼ିଶାର ଏହି ସୁପ୍ରାଚୀନ ମନ୍ଦିରଟି ଦ୍ୱିତୀୟ ଯଯାତି (ଚଣ୍ଡୀହର ଦେବ)ଙ୍କ ସମୟରେ ନିର୍ମିତ ହୋଇଥିଲା । ସ୍ଥାନର ପ୍ରାକୃତିକ ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟ ତଥା ମନ୍ଦିରର ଶିଳ୍ପକଳା ଦେଖିଲେ ଯେ କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ମନ ଆନନ୍ଦରେ ପୂରିଯିବ । କାଳର କବଳରେ ପଡ଼ି ଅଳ୍ପଦିନ ପୂର୍ବେ ମନ୍ଦିରଟିର ଏକଅଂଶ ଭାଙ୍ଗିଯାଇଛି । ଧର୍ମପ୍ରାଣ ବ୍ୟକ୍ତିମାନେ ଏଥିରେ ଦୁଃଖିତ ହେବା କଥା, ଆଶା କରାଯାଏ ସ୍ଥାନୀୟ କମିଟି ଏଥିପ୍ରତି ସତ୍ୱର ଦୃଷ୍ଟି ଦେଇ ଯଥାଯୁକ୍ତ କାର୍ଯ୍ୟ କରିଯିବେ ।

ଏହି ଗ୍ରନ୍ଥର ପ୍ରକାଶ ନିମନ୍ତେ ଶ୍ରୀ ମୃତ୍ୟୁଞ୍ଜୟ ମହାପାତ୍ରଙ୍କ ଅଦମ୍ୟ ଚେଷ୍ଟା ପ୍ରଶଂସନୀୟ । ପ୍ରଭୁଙ୍କର ସର୍ମଦୋଦ୍ଧାର ତଥା ସେବା ପୂଜାର ବିଧି ଅକ୍ଷୁର୍ଣ୍ଣ ରଖିବା ଲାଗି ସେ ଯେପରି ପ୍ରାଣପାତ ପରିଶ୍ରମ ତଥା ଧନବ୍ୟୟ କରିଛନ୍ତି ତାହା ଗ୍ରନ୍ଥର ଭୂମିକା ପାଠକଲେ ଜଣାଯାଏ ।

ମହାପାତ୍ର ମହାଶୟ ଏ ଗ୍ରନ୍ଥ ପ୍ରକାଶକରି ଭକ୍ତମାନଙ୍କର ବହୁ ଉପକାର କରିଛନ୍ତି । ପ୍ରଭୁ ତାଙ୍କର ସର୍ବବିଧ ଉନ୍ନତି କରନ୍ତୁ, ଏହିମାତ୍ର କାମନା ।

ଶ୍ରୀ ବାଇକୋଳି ଜ୍ୟୋତିଷ ବିଶାରଦ

ଖଲିକୋଟ

ତା ୨୧ । ୧୦ । ୭୦

ସୂଚନା

ଉତ୍କଳର ପ୍ରାଚୀନତମ ଓ ଭାରତ ପ୍ରସିଦ୍ଧ ତୀର୍ଥ ଶ୍ରୀକ୍ଷେତ୍ରର ମାହାତ୍ମ୍ୟ ଜ୍ଞାପକ କେତେକ ଗ୍ରନ୍ଥ ଯଥା 'ଶ୍ରୀପୁରୁଷୋତ୍ତମକ୍ଷେତ୍ର ମାହାତ୍ମ୍ୟ', 'ନୀଳାଦ୍ରି ମହୋଦୟ', ସୂର୍ଯ୍ୟବଂଶୀୟ ଗଜପତି ପୁରୁଷୋତ୍ତମ ଦେବ ବିରଚିତ 'ମୁକ୍ତିଚିନ୍ତାମଣି' ପ୍ରଭୃତି ସର୍ବଜନ ବିଦିତ । ପୁରୁଷୋତ୍ତମ କ୍ଷେତ୍ର ସଦୃଶ ବର୍ତ୍ତମାନ ଭୁବନେଶ୍ୱର ବା ଏକାମ୍ରକ୍ଷେତ୍ର, ଯାଜପୁର ବା ବିରଜାକ୍ଷେତ୍ର, କୋଣାର୍କ ବା ଅର୍କକ୍ଷେତ୍ର ମଧ୍ୟ ଅତୀତରେ ନିଜର ପ୍ରାଚୀନ ପ୍ରଖ୍ୟାତ ଦେବଦେବୀ ଓ ମନ୍ଦିରମାନଙ୍କ ପାଇଁ ସମଗ୍ର ଭାରତରେ ସୁବିଦିତ ଥିଲା । ତେଣୁ ଭୁବନେଶ୍ୱରର ପୌରାଣିକ ଇତିହାସ 'ଏକାମ୍ର ପୁରାଣ', 'ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣାଦ୍ରି ମହୋଦୟ' 'ଏକାମ୍ର ଚନ୍ଦ୍ରିକା' ପ୍ରଭୃତି ପ୍ରାଚୀନ ଗ୍ରନ୍ଥ ଗୁଡ଼ିକରେ ଲିପିବଦ୍ଧ ହୋଇଥିଲା । ଏ ସମସ୍ତ ଗ୍ରନ୍ଥ ମୁଦ୍ରିତ ଓ ପ୍ରକାଶିତ ହୋଇ ସୁଧୀ ସମାଜର ଆଦର ଲାଭ କରିଅଛି । ଯାଜୀପୁର ବା ଯାଜପୁରର ମାହାତ୍ମ୍ୟ ଓ ଗୌରବ ବିରଜା ମାହାତ୍ମ୍ୟ ନାମକ ପୁସ୍ତକରେ ବର୍ଣ୍ଣିତ ହୋଇଅଛି । ଅଳ୍ପ କେତେବର୍ଷ ପୂର୍ବେ ଯାଜପୁରର ସ୍ୱନାମଧନ୍ୟ ବିଦ୍ୟୋତ୍ସାହୀ ବଦାନ୍ୟପ୍ରବର ସ୍ୱର୍ଗତଃ ଚୌଧୁରୀ ନରସିଂହ ଚରଣ ମହାପାତ୍ର ଏହାକୁ ପ୍ରକାଶ କରି ପଣ୍ଡିତମଣ୍ଡଳୀର କୃତଜ୍ଞତା ଭାଜନ ହୋଇଛନ୍ତି । କୋଣାର୍କର ଜଗଦ୍ବିଖ୍ୟାତ ସୂର୍ଯ୍ୟମନ୍ଦିରର କେବଳ ଧ୍ୱଂସାବଶେଷ ବର୍ତ୍ତମାନ ବିଦ୍ୟମାନ । ଏହାର ଐତିହ୍ୟ ଓ ଐଶ୍ୱର୍ଯ୍ୟ ପ୍ରକାଶକ 'ଅର୍କକ୍ଷେତ୍ର ମାହାତ୍ମ୍ୟ' ଗ୍ରନ୍ଥ ମୁଦ୍ରିତ ହୋଇ ନ ଥିବାରୁ ଏପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଲୋକ ଲୋଚନକୁ ଆସି ପାରିଲ ନାହିଁ । ସେହିପରି ଉଭୟ ତଟରେ ବହୁ ଯୁଗର ପ୍ରାଚୀନ କୀର୍ତ୍ତି ମଣ୍ଡିତ ପ୍ରାଚୀ ନଦୀର

ମାହାତ୍ମ୍ୟ ପ୍ରଭୃତିଙ୍କ ସଂସ୍କୃତ 'ପ୍ରାଚୀ ମାହାତ୍ମ୍ୟ' ଗ୍ରନ୍ଥ ଏପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ତାଳ-ପତ୍ର ପୋଥି ଆକାରରେ ପରିଦୃଷ୍ଟ ହୁଏ । ଏହି ମୂଲ୍ୟବାନ ଗ୍ରନ୍ଥଟି ଏପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ମୁଦ୍ରିତ ଓ ପ୍ରକାଶିତ ନ ହେବା ଦୁଃଖଦାୟକ । ଓଡ଼ିଆ ''ପ୍ରାଚୀମାହାତ୍ମ୍ୟ ଭଦ୍ରଦନ ପୂର୍ବକ ସ୍ୱର୍ଗତଃ ପଣ୍ଡିତ ଗୋବିନ୍ଦ ରଥ ପ୍ରକାଶ କରି ପ୍ରକୃତତତ୍ତ୍ୱଜିଜ୍ଞାସୁ ତଥା ଭକ୍ତ ବୃନ୍ଦର ମହତ୍ ଉପକାର ସାଧନ କରିଥିଲେ । ଏହା ମଧ୍ୟ ଏବେ ଦୁଷ୍ପ୍ରାପ୍ୟ । ଉତ୍କଳର ପଞ୍ଚତୀର୍ଥ ଯଥା ଶ୍ରୀକ୍ଷେତ୍ର, ଏକାମ୍ର, ବିରଜା, ଅର୍କ କ୍ଷେତ୍ର ଓ କପିଳାସର ମାହାତ୍ମ୍ୟ ଜ୍ଞାପକ 'କପିଳ ସଂହିତା' ଏକ ଅତି ଅମୂଲ୍ୟ ଓ ଉପାଦେୟ ଗ୍ରନ୍ଥ । ଭୁବନେଶ୍ୱର ନିବାସୀ ସ୍ୱର୍ଗତଃ ପଣ୍ଡିତ ରତ୍ନାକର ଗର୍ଗବଟୁ 'ଏକାମ୍ର ପୁରାଣ', 'ଏକାମ୍ର ଚନ୍ଦ୍ରିକା' ତଥା 'କପିଳ ସଂହିତା' ଗ୍ରନ୍ଥ ପ୍ରକାଶ କରି ଓଡ଼ିଆ ଜାତିର ଧନ୍ୟବାଦର ପାତ୍ର ହୋଇଛନ୍ତି ।

ଶଙ୍କର କ୍ଷେତ୍ର ବା ଚଣ୍ଡେଶ୍ୱର ଦ୍ୱିତୀୟ ଏକାମ୍ର କ୍ଷେତ୍ରରୂପେ କଳ୍ପିତ ହୋଇଅଛି । ଅଧୁନା ଭଗ୍ନ ଏହାର ରମଣୀୟ କାରୁକାର୍ଯ୍ୟ ଖଚିତ ମନ୍ଦିରଟି ସୋମବଂଶର ଜନୈକ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ରାଜା ପୂର୍ବରେ ଗୌଡ଼, ରାଢ଼ ଓ ବଙ୍ଗ ବିଜୟୀ, ପଶ୍ଚିମରେ ଡାହାଳ ଲାଟ-ମାଳବ ଓ ଗୁର୍ଜ୍ଜର ବିଜେତା, ସୁଦୂର ଦକ୍ଷିଣରେ କାଞ୍ଚୀ ଓ କେରଳ ରାଜ୍ୟ ପଦାନତ କରିଥିବା, କୋଶଳ-ଉତ୍କଳ, ତ୍ରିକଳିଙ୍ଗର ସମ୍ରାଟ୍ ଦ୍ୱିତୀୟ ଉଦ୍ୟୋତ ବା ଚଣ୍ଡୀହର ଦେବଙ୍କ ଅକ୍ଷୟ କୀର୍ତ୍ତି । ପୂର୍ବକାଳରେ ପ୍ରସିଦ୍ଧ ରାଜା ରାଣୀମାନେ ନିଜ ନିଜ ନାମକୁ ସ୍ମରଣୀୟ କରିବାପାଇଁ ଉତ୍ତୁଙ୍ଗ ମନ୍ଦିରମାନ ନିର୍ମାଣ କରିଥିବା ଇତିହାସର ଅକାଟ୍ୟ ପ୍ରମାଣ ମିଳେ । ଯଥା ଭୁବନେଶ୍ୱରସ୍ଥ ମୋହିନୀମନ୍ଦିର ଓ ଗୌରୀ ମନ୍ଦିର ଯଥାକ୍ରମେ ଭୌମକର ବଂଶୀୟ । ମୋହିନୀ ମହାଦେବୀ ଓ ଗୌରୀ ମହାଦେବୀ, ପ୍ରାଚୀନ କଳିଙ୍ଗ ନଗର ବା ଆଧୁନିକ ମୁଖଲିଙ୍ଗର ପ୍ରସିଦ୍ଧ ମଧୁକେଶ୍ୱର ମନ୍ଦିର ଓ ସୋମେଶ୍ୱର

ମନ୍ଦିର ଯଥାକ୍ରମେ ଗଙ୍ଗବଂଶୀୟ ମଧୁକାମାର୍ଣ୍ଣବ ଦେବ ଓ ଅନନ୍ତ ବର୍ମଦେବ, ବିରଜା କ୍ଷେତ୍ରସ୍ଥ ମାଧବେଶ୍ୱର ମନ୍ଦିର ଭୌମବଂଶୀୟା ମାଧବୀ ଦେବୀ ନିର୍ମାଣ କରିଥିବା ପ୍ରାଚୀନ ଅଭିଲେଖମାନଙ୍କରୁ ଜଣାଯାଏ । ସେହିପରି ପ୍ରସିଦ୍ଧ ଚଣ୍ଡୀହରଦେବ ଉକ୍ତ ଚଣ୍ଡୀଶ୍ୱର ବା ଚଣ୍ଡେଶ୍ୱର ମନ୍ଦିର ପ୍ରତିଷ୍ଠା କରିଥିଲେ । ବକୁଳ, ଚମ୍ପକ; ନାଗେଶ୍ୱର ବୃକ୍ଷ ମଣ୍ଡିତ ଏକଦା ପ୍ରସିଦ୍ଧ କେଦାର କ୍ଷେତ୍ରର ଗୌରବ ପ୍ରଖ୍ୟାପନ ପାଇଁ ଅତୀତରେ ଉକ୍ତ 'କେଦାର ମାହାତ୍ମ୍ୟ' ଗ୍ରନ୍ଥ ବର୍ତ୍ତମାନ ଅଜ୍ଞାତନାମା କୌଣସି ପଣ୍ଡିତଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ରଚିତ ହୋଇଥିଲା । ଉକ୍ତ କ୍ଷେତ୍ର ନିବାସୀ ଶ୍ରୀମାନ୍ ମୃତ୍ୟୁଞ୍ଜୟ ମହାପାତ୍ର ଗତ ପଚାଶବର୍ଷ ହେଲା ଉକ୍ତ ଗ୍ରନ୍ଥ ପ୍ରକାଶ କରିବାପାଇଁ ଯତ୍ନବାନ୍ ଥିବାର ମୋତେ ଭଲରୂପେ ଜଣା । ମୁଁ ପୂର୍ବତନ କଳାହାଣ୍ଡି ଦେଶୀୟ ରାଜ୍ୟରେ ପ୍ରତ୍ନତତ୍ତ୍ୱ ବିଭାଗର ଅଧ୍ୟକ୍ଷ ଥିବା ସମୟରେ ସେ ଉକ୍ତ ଗ୍ରନ୍ଥ ପ୍ରକାଶପାଇଁ ମୋ ନିକଟକୁ ପଠାଇଥିଲେ । ଭବାନୀପାଟଣା ହାଇସ୍କୁଲର ପ୍ରଧାନ ପଣ୍ଡିତ ଶ୍ରୀ ଗଣେଶ୍ୱର ରଥ ଶର୍ମା ଉକ୍ତ ଗ୍ରନ୍ଥର ପାଣ୍ଡୁଲିପିଟି ଆମୂଳଚୂଳ ସଂଶୋଧନ କରି ତାଙ୍କୁ ଏହି ମହତକାର୍ଯ୍ୟରେ ଉତ୍ସାହିତ କରିଥିଲେ । କିନ୍ତୁ କେତେକ ଅସୁବିଧା ଯୋଗୁଁ ଉକ୍ତ ଗ୍ରନ୍ଥ ସେ ସମୟରେ ମୁଦ୍ରିତ ଓ ପ୍ରକାଶିତ ହୋଇ ପାରି ନ ଥିଲା । ଓଡ଼ିଆ ଭାଗବତକାର ମହାତ୍ମା ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କ ଅମରବାଣୀ—

"ଏମନ ଭାବୁଥାଇ ଯାହା
କାଳେ ପ୍ରାପତ ହୁଏ ତାହା"ର ସତ୍ୟତା

ଆଜି ଏ ଗ୍ରନ୍ଥ ପ୍ରକାଶରେ ପ୍ରତିପାଦିତ ହୋଇଛି । ଏ ଗ୍ରନ୍ଥ ପ୍ରକାଶ ଦ୍ୱାରା ଶ୍ରୀମାନ୍ ମୃତ୍ୟୁଞ୍ଜୟ ଓ ଚଣ୍ଡେଶ୍ୱର ମନ୍ଦିର ଜୀର୍ଣ୍ଣୋଦ୍ଧାର

ସମିତିର ଅନ୍ୟ ଉତ୍ସାହୀ ସଭ୍ୟମାନେ ସଂସ୍କୃତ ପୁରାଣ ଭଣ୍ଡାରକୁ ଏକ ଅମୂଲ୍ୟ ରତ୍ନ ଦାନ କରିଛନ୍ତି । ତେଣୁ ସେମାନେ ପ୍ରଶଂସାର ପାତ୍ର । ଏହି ଗ୍ରନ୍ଥ ପାଠ କରି ସୁଧୀ ସମାଜ, ବଦାନ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତିବୃନ୍ଦ ତଥା ବିଭିନ୍ନ ସରକାରୀ ସଂସ୍ଥା ଉକ୍ତ ଚଣ୍ଡେଶ୍ୱର ମନ୍ଦିର ଜୀର୍ଣ୍ଣୋଦ୍ଧାର କାର୍ଯ୍ୟରେ ଯଥାଶକ୍ତି ସାହାଯ୍ୟ ପ୍ରଦାନ କଲେ ଗ୍ରନ୍ଥ ପ୍ରକାଶକ ବୃନ୍ଦଙ୍କର ଲକ୍ଷ୍ୟ ପୂର୍ଣ୍ଣ ହେବ । ଏହି ପୌରାଣିକ ମାହାତ୍ମ୍ୟଗ୍ରନ୍ଥ ସହିତ ଚଣ୍ଡେଶ୍ୱରର ଇତିହାସ ମଧ୍ୟ ପ୍ରକାଶିତ ହୋଇଥିବାରୁ ମଣି-କାଞ୍ଚନ ସଂଯୋଗ ହୋଇଛି । ଆଉ ମଧ୍ୟ ଗ୍ରନ୍ଥଟି ବହୁଚିତ୍ର ସମ୍ବଳିତ ହୋଇଥିବାରୁ ଏହାର ସୌଷ୍ଠବ ଓ ଉପାଦେୟତା ଯଥେଷ୍ଟ ବୃଦ୍ଧିପ୍ରାପ୍ତ ହୋଇଛି । ସେମାନଙ୍କ ସାଧୁ ଅଭିଳାଷ ପୂର୍ଣ୍ଣ ହେଉ ଏହାହିଁ ମଙ୍ଗଳମୟ ଭଗବାନଙ୍କ ନିକଟରେ ଏକାନ୍ତ ପ୍ରାର୍ଥନା ।

ଭୁବନେଶ୍ୱର,
ଶିବରାତ୍ରି,
ତା ୧୨-୨-୧୯୬୧

ଜୀର୍ଣ୍ଣୋଦ୍ଧାର ସମିତିର
ଚିର ଶୁଭାଭିଳାଷୀ
ଶ୍ରୀ କେଦାରନାଥ ମହାପାତ୍ର



କେଶରୀ-କ୍ଷେତ୍ର ବିବରଣୀ

ଓଁ

ଶ୍ରୀ ଚଣ୍ଡେଶ୍ୱରାୟ ନମଃ

ପ୍ରିୟ ଦେବଭକ୍ତ ଭାଇ ଓ ଭଉଣୀମାନେ,

ଆପଣମାନେ ଶ୍ରୀ ଚଣ୍ଡେଶ୍ୱର ଦେବଙ୍କ କଥା ଅଳ୍ପ ଅଧିକେ ଶୁଣିଥିବେ । ଶ୍ରୀ ଚଣ୍ଡେଶ୍ୱର ଦେବ ପୁରୀ ଜିଲ୍ଲା ଖୋରଧା ସବ୍‌ଡିଭିଜନ ଅନ୍ତର୍ଗତ ଟାଙ୍ଗି ଥାନା ଚଣ୍ଡେଶ୍ୱର ଗ୍ରାମରେ ବିଦ୍ୟମାନ । ବର୍ତ୍ତମାନ ଏହି ମହାପ୍ରଭୁଙ୍କର ପ୍ରାଚୀନ ମନ୍ଦିରଟି ଭାଙ୍ଗି ପଡ଼ିଅଛି । ଉକ୍ତ ଠାକୁରଙ୍କ ମନ୍ଦିରଟି ପୁନରାୟ ନିର୍ମାଣ କରିବାପାଇଁ କେତେକ ଧର୍ମପ୍ରାଣ ବ୍ୟକ୍ତି ଗୋଟିଏ କମିଟି ଗଠନକରି ସର୍ବ ସାଧାରଣଙ୍କ ଅବଗତି ନିମିତ୍ତ ଓ ଭିକ୍ଷାପାଇଁ ଆବେଦନ ପତ୍ରମାନ ପ୍ରଚାର କରି- ଅଛନ୍ତି । ଆମ୍ଭେ ମଧ୍ୟ ସେହି କମିଟିର ଜଣେ ସାଧାରଣ ସଭ୍ୟ ଅଟୁ ।

ଶ୍ରୀ ଚଣ୍ଡେଶ୍ୱର ଦେବଙ୍କ ମନ୍ଦିର ପରି ଓଡ଼ିଶାର ଶତ ଶତ ମଠ ମନ୍ଦିର କାଳର କରାଳକବଳରେ ଭାଙ୍ଗିପଡ଼ି ଧ୍ୱଂସ ସ୍ତୁପରେ ପରିଣତ ହୋଇଅଛି । ପୁଣ୍ୟଭୂମି ଭାରତବର୍ଷରେ ହିନ୍ଦୁ ରାଜତ୍ୱ କାଳରେ ନିର୍ମିତ ଶତ ଶତ ମଠ, ମନ୍ଦିର, ପ୍ରାସାଦ ଓ ଗୋପୁର ପ୍ରଭୃତ ବିଜାତୀୟ ଲୁଣ୍ଠନ ପ୍ରିୟ ବିଧର୍ମୀମାନଙ୍କ ଶାସନ- କାଳରେ ଧ୍ୱସ୍ତବିଧ୍ୱସ୍ତ ହୋଇଅଛି ।

ଶ୍ରୀ ଚଣ୍ଡେଶ୍ୱର ଦେବଙ୍କ ମନ୍ଦିରଟି ବହୁ ପ୍ରାଚୀନ ବୋଲି ମନ୍ଦିରର କଳା ଓ ତାର ଧ୍ୱଂସାବଶେଷକୁ ଦେଖିଲେ ସ୍ପଷ୍ଟ ଅନୁମିତ ହୁଏ ।

ଗଙ୍ଗବଂଶୀ ଦୀଙ୍କରେ ପ୍ରସିଦ୍ଧ ପ୍ରତ୍ନତତ୍ତ୍ୱବିତ୍ ଅଟେନେକଜାଣ୍ଡାର କନିଙ୍ଗହାମ ୧୮୭୫ ରେ ଏହି ମନ୍ଦିରର କାରୁକାର୍ଯ୍ୟରେ ବିମୁଗ୍ଧ ହୋଇ ପ୍ରଥମେ ତାଙ୍କର ପ୍ରତ୍ନତାତ୍ତ୍ୱିକ ବିବରଣ ପୁସ୍ତକରେ ଏହାର ଏକ ଅତି ସଂକ୍ଷିପ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣନା ପ୍ରକାଶ କରିଥିଲେ ହେଁ ହେଁ ତଥା ଉତ୍କଳୀୟ କୌଣସି ଐତିହାସିକଙ୍କ ଦୃଷ୍ଟି ବର୍ତ୍ତମାନ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଏଥିପ୍ରତି ଆକୃଷ୍ଟ ହୋଇ ନଥିଲା । ଏହାର କାରଣ ହୁଏତ ହୋଇ ପାରିଥାଏ, ଚଣ୍ଡେଶ୍ୱର ଗୋଟିଏ ପଲ୍ଲୀଗାଁ, ମନ୍ଦିର ଚତୁପାର୍ଶ୍ୱରେ ଆମ୍ବ, ବକୁଳ, ଚମ୍ପକ, ନାଗେଶ୍ୱର, ପଣସ ଆଦି ବହୁ ବୃକ୍ଷ ଲତାରେ ସ୍ଥାନଟି ନିଘଞ୍ଚ ଥିବାରୁ ସମ୍ଭବତଃ ଇତିହାସ ଲେଖକଙ୍କ ଦୃଷ୍ଟିରେ ଏହି ସ୍ଥାନଟି ପଡ଼ି ପାରି ନଥିବ । ଚଣ୍ଡେଶ୍ୱର ଦେବଙ୍କର ସରଳ ସଂସ୍କୃତରେ ଲିଖିତ 'କେଦାର ମାହାତ୍ମ୍ୟ' ନାମକ ଏକ ପ୍ରାଚୀନ ପୁସ୍ତକ ଏ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଅପ୍ରକାଶିତ ଅବସ୍ଥାରେ ଥିଲା । ବର୍ତ୍ତମାନ ଚଣ୍ଡେଶ୍ୱର ଜୀର୍ଣ୍ଣସଂସ୍କାର କମିଟି ତରଫରୁ ଏହା ମୁଦ୍ରିତ ଓ ପ୍ରକାଶିତ ହୋଇଅଛି । ପରମ ଶିବଭକ୍ତ ମହର୍ଷି ଚଣ୍ଡି ଓ ଦେବର୍ଷି ବାମଦେବଙ୍କ ସହ ସାକ୍ଷାତ ସମୟରେ ସଚ୍ଚିଦାନନ୍ଦ ଶିବଙ୍କର ଅପ୍ରକଟିତ ପରମ ଶାନ୍ତିପ୍ରଦ ସ୍ଥାନ ସମ୍ବନ୍ଧେ ଆଲୋଚନା କରାଯାଇ ଏହି ରମଣୀୟ କେଦାର ବନର ମାହାତ୍ମ୍ୟ ଈଶ୍ୱର ଓ ପାର୍ବତୀଙ୍କ କଥୋପକଥନ ଛଳରେ ପ୍ରକାଶିତ ହୋଇଅଛି । କେଦାର ବନର ସ୍ଥାନ ନିରୂପଣ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଲେଖା ହୋଇଛି—

"ଉତ୍କଳେ ଲବଣାମ୍ଭୋଧେ ତଟେସ୍ମିନ୍ ନୀଳକନ୍ଦରେ
ଭବାନ୍ତେ ଶ୍ରୀଜଗନ୍ନାଥଃ କଳୌ କୈବଲ୍ୟ ଦାୟକଃ ।"

ଉତ୍କଳରେ ଲବଣ ସମୁଦ୍ର ବେଳା ନିକଟବର୍ତ୍ତୀ ନୀଳ ଭୂଧରରେ ବିରାଜିତ ଶ୍ରୀ ଜଗନ୍ନାଥ ଦେବ କଳିଯୁଗର କୈବଲ୍ୟ



ଦାୟକ ଅଛନ୍ତି । ସେହି ମାଲଟୈଳର ପଶ୍ଚିମରେ ଅଢ଼େଇ ଯୋଜନ ଦୂରରେ କୌସୁମ୍ଭୀ ନାମକ ଏକ ନଦୀ ଝରରେ କେଶରବନ ଅବସ୍ଥିତ । ଏହି ନଦୀର ନାମ ବର୍ତ୍ତମାନ କୁସୁମୀ ନଦୀ ଏବଂ ଏହା ଧାମା ପାହାଡ଼ରୁ ଉତ୍ପନ୍ନ ହୋଇଅଛି ।

"କୌସୁମ୍ଭୀ ନାମ ନଦ୍ୟାସ୍ତେ ଝଞ୍ଜାଭୂଧରସମ୍ଭବା"
ସ୍ନାନଂ ଯେ ତତ୍ର କୁର୍ବନ୍ତି ମୁକ୍ତିଭାଜୋ ଭବନ୍ତିତେ
କାର୍ତ୍ତିକପୌର୍ଣ୍ଣମାସ୍ୟାଂ ତୁ ବିଶେଷେଣ ଫଳପ୍ରଦା"

(କେଶର ମାହାତ୍ମ୍ୟ)

ଏହି ପୁଣ୍ୟତୋୟା ନଦୀରେ ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତି ସ୍ନାନ କରନ୍ତି ସେମାନେ ସର୍ବ ପାପରୁ ନିଷ୍କୃତି ଲାଭ କରନ୍ତି । ବିଶେଷତଃ କାର୍ତ୍ତିକ ପୂର୍ଣ୍ଣିମାରେ ସ୍ନାନ କଲେ ଅଶେଷ ପୁଣ୍ୟ ଲାଭ ହୁଏ । ଏହି ପୁଣ୍ୟ-ପ୍ରଦା ନଦୀର ଦକ୍ଷିଣ ପାର୍ଶ୍ବରେ ରମଣୀୟ କେଶରବନ ଅବସ୍ଥିତ । ଏହି ବନଟି ନାନାପ୍ରକାର ଫଳପୁଷ୍ପାଦି ଓ ନାନାବିଧ ବନଜୀବ ଆଦିରେ ପୂର୍ଣ୍ଣ ଥାଇ ଅତି ମନୋହର ଓ ରମଣୀୟ ଥିବା ପାର୍ବତୀଙ୍କୁ ଈଶ୍ବର ବୁଝାଇଅଛନ୍ତି ।

"ତତ୍ର ଚଣ୍ଡୀଶ୍ବରୋ ନାମ ମମଲିଙ୍ଗଂ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତଂ"

ତହିଁରେ ମୋର ପ୍ରିୟତମ ଚଣ୍ଡୀଶ୍ବର ନାମକ ଲିଙ୍ଗ ବିରାଜ-ମାନ କରି ଅଛନ୍ତି, ଏବଂ ତାଙ୍କୁ ଦର୍ଶନ କଲେ ଲୋକ ସର୍ବ ପାପରୁ ମୁକ୍ତ ହୁଏ ।

"ଚଣ୍ଡୀଶ୍ବରାଖ୍ୟଂ ମଲ୍ଲିଙ୍ଗ ଦୃଷ୍ଟ୍ବାତୁଯୋ ନରୋତ୍ତମ ।
ସର୍ବପାପ ବିନିର୍ମୁକ୍ତୋ ଶିବଲୋକେ ମହୀୟତେ ।"

ଶ୍ରୀ ଚଣ୍ଡେଶ୍ୱର ଦେବଙ୍କ ଈଶାନ୍ୟରେ କାଳୀହରେଶ୍ୱର ପଛପଟରେ ଦୁଇମୂର୍ତ୍ତି ଯୁଗ୍ମ ଲିଙ୍ଗ ହରିହର ଏବଂ ଅଗ୍ରଭାଗରେ ଦୁଇ ମୂର୍ତ୍ତି ଲିଙ୍ଗ ଗୌରୀହର ନାମରେ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ଅଛନ୍ତି । ଦକ୍ଷିଣ ପାର୍ଶ୍ୱରେ ଗୋମୁକ୍ତେଶ୍ୱର ନାମକ ଲିଙ୍ଗ ବିଦ୍ୟମାନ, ଗୋମୁକ୍ତେଶ୍ୱରଙ୍କ ଉତ୍ତର ଭାଗକୁ ଅନନ୍ତେଶ୍ୱର, ପୂର୍ବ ପଟରେ ଗଙ୍ଗେଶ୍ୱର, ଅଗ୍ନିକୋଣରେ ସଙ୍ଗମେଶ୍ୱର, ସଙ୍ଗମେଶ୍ୱରଙ୍କ ଅଗ୍ରଦେଶରେ ନୀଳକଣ୍ଠେଶ୍ୱର, ନୀଳକଣ୍ଠେଶ୍ୱରଙ୍କ ଅଗ୍ର ଭାଗରେ ଦକ୍ଷେଶ୍ୱର ଓ ସଙ୍ଗମେଶ୍ୱରଙ୍କ ଅଗ୍ରଭାଗରେ ଅଧିଷ୍ଠିତ ଲିଙ୍ଗ ଯମେଶ୍ୱର, ଯମେଶ୍ୱରଙ୍କ ପାର୍ଶ୍ୱଭାଗରେ ଧନେଶ୍ୱର, ଧନେଶ୍ୱରଙ୍କର ଦକ୍ଷିଣ ଭାଗରେ ହେମେଶ୍ୱର ବିଦ୍ୟମାନ ଥାଇ ଶ୍ରୀ ଚଣ୍ଡେଶ୍ୱର ଓ ଅନନ୍ତେଶ୍ୱରଙ୍କ ମଧ୍ୟ ଭାଗରେ ସିଦ୍ଧେଶ୍ୱର ନାମକ ତ୍ରୟୋଦଶ ଲିଙ୍ଗ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ଅଛନ୍ତି । କେଉଁରେ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଚଣ୍ଡେଶ୍ୱରଙ୍କ ସମେତ ଚତୁର୍ଦ୍ଦଶ ଶିବ ଲିଙ୍ଗ ଓ ମନ୍ଦିର ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ଅଛି । ଏତଦ୍‌ବ୍ୟତୀତ ଶ୍ରୀ ଶ୍ରୀ ଚଣ୍ଡେଶ୍ୱର ଦେବଙ୍କ ଅଗ୍ରଭାଗରେ ଅଷ୍ଟଭୂଜା ଦୁର୍ଗା ଦେବୀଙ୍କ ମନ୍ଦିର, ଶ୍ରୀ ଶ୍ରୀ ନରସିଂହ ଦେବଙ୍କ ବିଷ୍ଣୁ ମନ୍ଦିର, କେଉଁରେ ପୀଠର ପୀଠପାଳ ଶ୍ରୀ ଲକ୍ଷ୍ମୀନାରାୟଣ ଦେବଙ୍କ ମନ୍ଦିର, ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ଥିବାରୁ ଉକ୍ତ କ୍ଷେତ୍ରଟି ହରିହର କ୍ଷେତ୍ରରେ ପରିଣତ ହୋଇଅଛି । ଏହି କେଉଁରେ ପୀଠର ପୀଠପାଳ ଶ୍ରୀ ଲକ୍ଷ୍ମୀ ନାରାୟଣ ।

ଏହି ପୀଠର ଦର୍ଶନକ୍ରମ ରଣପୁରର ସୁପରିଚିତ ଅଗାଧୁ କବିଚନ୍ଦ୍ର ମହାଶୟ ସ୍ୱ ୧୯୪୮ କାର୍ତ୍ତିକ ପୂର୍ଣ୍ଣିମା ମେଳା ଗୀତରେ ଲେଖିଅଛନ୍ତି ।

ପରମ ଶିବ ଭକ୍ତ ବାଣାସୁର ଶିବଙ୍କ ପ୍ରସାଦରେ ବହୁ ଶିବ ଲିଙ୍ଗ ପ୍ରତିଷ୍ଠା କରିଥିବା ପ୍ରବାଦ ଅଛି । ବାଣାସୁରଙ୍କର ରହିବା

ଗଡ଼ (ଜଅସ) ଶୋଣପୁର ଅଳକା ସୋରଣ ଗଡ଼ରେ ଥିବା ପ୍ରବାଦ ଅଛି । ଏକଦା ଶିବ-ଭକ୍ତ-ଦୈତ୍ୟପୂଣ ବାଣାସୁର ଭକ୍ତି ସହ ଶ୍ରୀ ଶ୍ରୀ ଚନ୍ଦ୍ରେଶ୍ୱରଙ୍କୁ ଆରାଧନା କରିଥିବାରେ ଦେବ ଦେବ ଚଣ୍ଡୀଶ୍ୱର ପ୍ରସନ୍ନ ହୋଇ ବାଣାସୁରର ମନର ଅଭୀଷ୍ଟ ବ୍ୟକ୍ତ କରିବାକୁ ଆଜ୍ଞା ପ୍ରଦାନ କରିଥିଲେ । ପରମ ଭକ୍ତ ବାଣାସୁର ଚଣ୍ଡୀଶ୍ୱରଙ୍କ ବରଦାନରେ ଖୁସି ହୋଇ ଶ୍ରୀ ଚଣ୍ଡୀଙ୍କୁ ସପାରିଷଦ ସ୍ୱଗୃହକୁ ବିରାଜମାନ କରିବାକୁ ନିବେଦନ କରିଥିଲେ । ତଦନୁଯାୟୀ ଭକ୍ତ-ବତ୍ସଳ ଆଶୁତୋଷ ଶ୍ରୀ ହଣ୍ଡୀହର ଦେବ ବାଣାସୁରଙ୍କର ମନର ଅଭୀଷ୍ଟ ପୂରଣ କରିଥିବା କଥା କେଶରେ ମାହାତ୍ମ୍ୟରେ ବର୍ଣ୍ଣିତ ଅଛି ।

(ଚନ୍ଦ୍ରେଶ୍ୱର ଉବାଚ)

"ଶୃଣୁବାଣ ବକ୍ଷ୍ୟାମ୍ୟାକଂ ତ୍ୱଂ ହି ଭକ୍ତ ମମ ପ୍ରିୟଃ ।
ନାଲଭ୍ୟୋ ମମଭକ୍ତାନାଂ ତଥାପି ବ୍ରୂହିତାଂ ବରଃ ।"

(ବାଣ ଉବାଚ)

"ଯଦି ପ୍ରସନ୍ନ ଦେବେଶ ବରଦୋ ଯଦିବୈ ଭବାନ୍
ତଦା ମମ ପୁରେ ନିତ୍ୟଂ ତିଷ୍ଠତ୍ୱଂ ସପରିଷଦଃ ।"

"କେଶରେ ମାହାତ୍ମ୍ୟ ପୁସ୍ତକରେ କେଶରବନରେ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ଦେବାଦେବୀଙ୍କର ମହାତ୍ମ୍ୟ ଓ ଦର୍ଶନ କ୍ରମ ଏବଂ ଶ୍ରୀଚନ୍ଦ୍ରେଶ୍ୱର ଦେବଙ୍କ ସମ୍ମୁଖ ଭାଗରେ ଥିବା ପୁଣ୍ୟତୋୟା କାଳୀହ୍ରଦ ନାମକ ପୁଷ୍କରଣୀରେ ସ୍ନାନର ମହାତ୍ମ୍ୟ ବହୁଳ ଭାବରେ ପ୍ରଚାରିତ ହୋଇଅଛି । ଶ୍ରୀ ଚନ୍ଦ୍ରେଶ୍ୱର ଦେବଙ୍କ ମନ୍ଦିର ନିର୍ମାଣ ଇତିହାସ ଏଥିରେ ନାହିଁ । ଐତିହାସିକ ଶ୍ରୀ କେଦାରନାଥ ମହାପାତ୍ର ଏହି ମନ୍ଦିରର ଏକ ସଂକ୍ଷିପ୍ତ ଇତିହାସ କେତେ ବର୍ଷ ପୂର୍ବେ ଦୈନିକ

ସମାଜ ପତ୍ରିକାରେ ପ୍ରକାଶ କରିଥିଲେ । ତାଙ୍କର ମତାନୁଯାୟୀ ଶ୍ରୀ ଚଣ୍ଡେଶ୍ୱର ଦେବ ପୁରୀ ଜିଲ୍ଲାରେ ଅବସ୍ଥିତ ପ୍ରସିଦ୍ଧ ଅଷ୍ଟଶମ୍ଭୁଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଏକତମ ଏବଂ ସୋମ ବା କେଶରୀବଂଶୀୟ ପ୍ରବଳ ପରାକ୍ରାନ୍ତ ବହୁ ରାଜ୍ୟ ବିଜେତା ଚଣ୍ଡୀହର ଦେବ ନାମରେ ପରିଚିତ ଦ୍ୱିତୀୟ ଯଯାତି ଏହି ମନ୍ଦିରଟି ନିର୍ମାଣ କରିଥିଲେ । ତାଙ୍କର ରାଜତ୍ୱ କାଳ ଖ୍ରୀଷ୍ଟୀୟ ଦଶମ ଶତାବ୍ଦୀ । ସେ ସ୍ୱନାମକୁ ଚିର ସ୍ମରଣୀୟ କରିବା-ପାଇଁ ଏହି ଚଣ୍ଡୀହର ବା ଚଣ୍ଡୀଶ୍ୱର ମନ୍ଦିର ନିର୍ମାଣ କରିଥିଲେ । ସ୍ୱର୍ଗତଃ ଦିଗମ୍ବର ଶ୍ରୀଚନ୍ଦନ ଭ୍ରମରବର ରାୟ "ଖୋରଧା ଦର୍ପଣ" ନାମକ ପୁସ୍ତକରେ ଖୋର୍ଦ୍ଧାଜିଲ୍ଲା ମଧ୍ୟରେ ଅବସ୍ଥିତ ପ୍ରଧାନ ପ୍ରଧାନ ରାଜ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ଦେବାଦେବୀ, ପ୍ରଧାନ ରାସ୍ତା, ପ୍ରଧାନ ନଦୀ ଆଦି ସମ୍ବନ୍ଧରେ ବହୁ ଜ୍ଞାତବ୍ୟ ବିଷୟ ସଂଗ୍ରହକରି ପଦ୍ୟ ଆକାରରେ ପ୍ରକାଶ କରିଥିଲେ । ଖୋରଧା ଜିଲା ମଧ୍ୟରେ ଶ୍ରୀ ଚଣ୍ଡେଶ୍ୱର ଦେବ ପ୍ରାଚୀନତମ ବୋଲି ଲେଖିଛନ୍ତି । ମାତ୍ର ମନ୍ଦିରଟି କେଉଁ ରାଜାଙ୍କ ସମୟରେ କରା ଯାଇଥିଲା ତାହା ଲେଖି ନାହାନ୍ତି । ମୋର ବାଲ୍ୟବନ୍ଧୁ ଜଟପଡ଼ା ଗଡ଼ର ଶ୍ରୀମାନ୍ ନାରଣ ବନ୍ଧୁ ପଟ୍ଟନାୟକ ତାଙ୍କର ଯୁବାବସ୍ଥାରେ ଚଣ୍ଡେଶ୍ୱର ଦେବଙ୍କ ମନ୍ଦିର ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ କେତେକ କିମ୍ବଦନ୍ତୀ, ମନ୍ଦିରଟିର କେତେକ ଫଟୋ ଆଦି ସଂଗ୍ରହ କରିଥିଲେ ।

ମନ୍ଦିରଟି ଜରାଜୀର୍ଣ୍ଣ ହୋଇଯିବାରୁ ଏହାର ମରାମତିପାଇଁ ମୋର ଜ୍ୟେଷ୍ଠ ପିତା ଚଣ୍ଡେଶ୍ୱର ମହାପାତ୍ରଙ୍କ ଜୀବିତାବସ୍ଥାରେ ଦଗିଡ ପଡ଼ାର ଫରେଷ୍ଟ ଗାର୍ଡ଼ ଯୋଗିନାଥ ଦାସ ନାମକ ଭଦ୍ର ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ଉଦ୍‌ଯୋଗରେ ଗୋଟିଏ ଶ୍ରୀ ଚଣ୍ଡେଶ୍ୱର ଦେବ ମନ୍ଦିର ଜୀର୍ଣ୍ଣ ସଂସ୍କାର କମିଟି ଗଢ଼ାଯାଇ ଥିଲା ଓ ସେହି ସଭାରେ ସଭାପତି ରୂପେ ଚଣ୍ଡେଶ୍ୱର ମହାପାତ୍ର, ଉପସଭାପତି ଓ କୋଷାଧ୍ୟକ୍ଷ ହିସେବ

ମନ୍ଦରର ନାବାଲଗ ପୁଅ ମଦନମୋହନ ପଟ୍ଟନାୟକ, କୁଦ୍ଦଣ୍ଡି ଗୋପାଳ ପ୍ରସାଦ ମୌଜାଙ୍କ ଅଭିଭାବକ ସୂତ୍ରେ ଭଗବାନ ପଟ୍ଟନାୟକ ଓ ହରିପୁର ଚଣ୍ଡେଶ୍ୱର ପାର୍ଶ୍ୱବର୍ତ୍ତୀ ଗ୍ରାମମାନଙ୍କରୁ କେତେକ ସଭ୍ୟଙ୍କୁ ରଖା ଯାଇଥିଲା । ଏହାର ଉଦ୍ୟମକ୍ରମେ ଠାକୁରଙ୍କ କେତେଗୋଟି ମେଲା ଓ ନାନା ଅଳଙ୍କାର ଓ ଅଜ ମଧ୍ୟ କେତେକ ଗ୍ରାମରୁ ମନ୍ଦିର ମରାମତି ପାଇଁ ଚାନ୍ଦା ସଂଗୃହୀତ ହୋଇ-ଥିଲା । ଆମ୍ଭେ ମଧ୍ୟ ଛାତ୍ର ଜୀବନରେ ମନ୍ଦିର ଦ୍ୱାର ଠାରେ ଚାନ୍ଦା ସଂଗ୍ରହ କାର୍ଯ୍ୟରେ କେତେକ ଦିନ କାର୍ଯ୍ୟ କରିଥିଲୁ । ଉକ୍ତ ଚାନ୍ଦା ବାବଦ ସଂଗୃହୀତ ଧନ କୋଷାଧ୍ୟକ୍ଷ ଓ କେତେକ ଗ୍ରାମର ପ୍ରଧାନ ପ୍ରଧାନ ଲୋକଙ୍କ ମାରଫତରେ ରହିଥିଲା । ଉଦ୍ୟୋକ୍ତା ସରକାରୀ ଚାକିରି କରୁଥିବାରୁ ତାଙ୍କର ବଦଳି ଓ ସଭାପତି ଉପସଭାପତି ଓ କୋଷାଧ୍ୟକ୍ଷଙ୍କର ବିୟୋଗ ପରେ ଉକ୍ତ କମିଟି ଭାଙ୍ଗିଗଲା ।

ଶ୍ରୀ ଚଣ୍ଡେଶ୍ୱର ଦେବଙ୍କ ଦୈନିକ ସେବା ଉପଲକ୍ଷେ ପ୍ରାପ୍ତ ଏ ୨୭୦ ଏକର ଜମି ଖଞ୍ଜା ଅଛି । ଉକ୍ତ ଜମିମାନ ଖୋର୍ଦ୍ଧା ଖାସ-ମାହାଲର ବିଭିନ୍ନ ମୌଜାରେ ଅବସ୍ଥିତ । ପ୍ରବାଦ ଅଛି ଉକ୍ତ ଜମିମାନ କୁଦ୍ଦଣ୍ଡୀ ଗଡ଼ରେ ଥିବା ହରିଚନ୍ଦନ ବଂଶର ରାଜାମାନେ ଠାକୁରଙ୍କ ନୀତି ପାଇଁ ଖଞ୍ଜିଥିଲେ ଓ ଠାକୁରଙ୍କ ସେବା ଆଦି କାର୍ଯ୍ୟରେ ଅନ୍ୟ ବ୍ରାହ୍ମଣମାନେ ନିଯୁକ୍ତ ଥିଲେ । କାଳର କରାଳଚକ୍ରରେ ଉକ୍ତ ବ୍ରାହ୍ମଣମାନେ ନାନାପ୍ରକାର ରୋଗରେ ପଡ଼ି ଅଧିକାଂଶ ମୃତ୍ୟୁ ମୁଖରେ ପଡ଼ିଯିବାରୁ ଅବଶିଷ୍ଟ ବଂଶଧରମାନେ ଏଠାରୁ ପଳାଇଲେ । ତେଣୁ ରାଜା ବର୍ତ୍ତମାନ ଚଣ୍ଡେଶ୍ୱର ଗ୍ରାମରେ ବସବାସ କରୁଥିବା ବ୍ରାହ୍ମଣ, ସୁଆର, ମାଳୀ, ଗୁଡ଼ିଆ, ଭଣ୍ଡାରୀ କେୟାତଣ, ଗୋପାଳ ଆଦି ନିଯୋଗୀମାନଙ୍କୁ ବସବାସର ସୁବିଧା

କର ଠାକୁରଙ୍କ କାର୍ଯ୍ୟର ଦାୟିତ୍ୱ ଦେଇଥିଲେ । କାଳକ୍ରମେ ଉକ୍ତ ରାଜବଂଶ କୁଦ୍ଧୁଡ଼ୀ ଗଡ଼ରୁ ଚାଲିଯିବାରୁ ଶ୍ରୀ ଚଣ୍ଡେଶ୍ୱର ଦେବଙ୍କ ଦାୟିତ୍ୱ ଚଣ୍ଡେଶ୍ୱର ପ୍ରଧାନ ମାଳୀ ସେବକ ରାମକୃଷ୍ଣ ମହାପାତ୍ରଙ୍କ ଉପରେ ନ୍ୟସ୍ତ ରହିଲା । ସେତେବେଳକୁ ଖୋର୍ଦ୍ଧାର ରାଜବଂଶମାନେ ଇଂରେଜଙ୍କ ସଙ୍ଗେ ଲଢ଼ାଇ କରି ପରାସ୍ତ ହୋଇଯିବାରେ ଇଂରେଜ ସରକାର ଖୋର୍ଦ୍ଧାକୁ ତାଂକ କର୍ତ୍ତୃତ୍ୱାଧୀନରେ ରଖି ବନ୍ଦୋବସ୍ତ କରାଇଥିଲେ । ରାଜଦଣ୍ଡ ଠାକୁର ଜମି ପକ୍ଷେ ସୁଗମ ଖଜଣା ଟଙ୍କି ସୂତ୍ରେ ଧାର୍ଯ୍ୟ କରାଯାଇ ଥିଲା । ପ୍ରବାଦ ଅଛି ସେହି ମାଳୀ ସେବକ ମଧ୍ୟ ଚଣ୍ଡେଶ୍ୱର ମୌଜା ଶ୍ରୀ ଚଣ୍ଡେଶ୍ୱର ଦେବଙ୍କ ପାଇଁ ଟ ୬୦୯ ଙ୍କା ମାତ୍ର ଟଙ୍କି ଇଂରେଜ ସରକାରଙ୍କୁ ଦାଖଲ କରୁଥିଲେ । ଠାକୁରଙ୍କ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଭୂସମ୍ପତ୍ତି ତାଙ୍କର କର୍ତ୍ତୃତ୍ୱାଧୀନରେ ଥିଲା । କୌଣସି ସେବକ ଦୋଷ କଲେ ତାଙ୍କୁ ଚାକିରିରୁ କାଢ଼ି ଦିଆଯାଇ ତାହା ପାଖେ ଥିବା ଯାଏଗିରି ବା ଠାକୁରଙ୍କ ଚାଷ ଜମିକୁ ସେ ନିଜ ଦଖଲକୁ ନେଇଥିଲେ ଓ ଅନ୍ୟ ସେବକ ନିଯୁକ୍ତ କରି ପାରୁଥିଲେ । ମାତ୍ର ଖୋରଧା ବନ୍ଦୋବସ୍ତ କାର୍ଯ୍ୟ ଚାଲିବାରେ ମାର୍ଫତଦାରଙ୍କ ଅଧୀନେ ଥିବା ସେବାଯୁତ ଦଳର କେତେକ ସେବକମାନଙ୍କୁ ଦୋଷର ଶାସ୍ତି ସ୍ୱରୂପେ ମନ୍ଦିର ସେବା ଓ ଯାଗିରି ଜମିରୁ ଉଚ୍ଛେଦ କରାଯାଇ ଥିଲା । ମାତ୍ର ସେବକମାନେ ଏକତାବଦ୍ଧ ହୋଇ ବନ୍ଦୋବସ୍ତ ଅଫିସରଙ୍କ ନିକଟରେ ସେମାନେ ବଂଶପରମ୍ପରା କ୍ରମେ ଜମି ଚଷି ଓ ଜମି ଭୋଗି ଠାକୁରଙ୍କ କାର୍ଯ୍ୟ ଚଳାଇ ଆସୁଥିବା ସାକ୍ଷ୍ୟ ଦେଇ ଥିବାରେ ବନ୍ଦୋବସ୍ତ ଅଫିସର ଚାଷ କରୁଥିବା ଜମିପକ୍ଷେ ଶ୍ରୀ ଚଣ୍ଡେଶ୍ୱର ଦେବଙ୍କ ନାମ ସଙ୍ଗେ ୨ ଚାଷ କରୁଥିବା ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କୁ ସେବାୟିତ ସୂତ୍ରେ ସାମିଲ କରି ସେବକମାନଙ୍କ ପକ୍ଷେ ସେବାଯୁତ ସ୍ୱତ୍ୱ ସାବ୍ୟସ୍ତ କଲେ । ତଦନୁଯାୟୀ

ଯଦ୍ଓ କେତେଗୁଡ଼ଏ ଲୋକଙ୍କର ସୁବଧା ହେଲ ତେବେ ଶ୍ରୀ ଚଣ୍ଡେଶ୍ୱର ଦେବଙ୍କ ନୀତ ପରିଚାଳନାପକ୍ଷେ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଅସୁବଧା ଘଟିଲ । ମାର୍ଫତଦାର ରାମକୃଷ୍ଣ ମହାପାତ୍ରଙ୍କ ଅଧୀନେ କେତେକ ନକଦ୍ଭୋଗ ଜମି ଓ ଆଉ କେତେକ ପ୍ରଜା ଭୋଗ ଜମି ଠାକୁରଙ୍କ ବାକେଯୁଲ, ପୁଷ୍କରଣୀ, ବଗାଏତ ଆଦ କେତେକ ସମ୍ପତ୍ତି ତାଙ୍କ ନକଟରେ ରହିଲ । ଠାକୁରଙ୍କ ଜମିମାନ ପ୍ରତ୍ୟେକ ସେବାୟିମାନଙ୍କ ଦଖଲ ଅନୁଯାୟୀ ପୃଥକ୍ ପୃଥକ୍ ଖାତା ହୋଇଯିବା ଓ ସେହ ଖାତାରେ ସେବକମାନଙ୍କଠାରେ ଯେଉଁ ସେବାପାଇଁ ଜମି ଭୋଗ କରନ୍ତି ସେପରି କଛି ରେକଡ଼ ନଥିବାରୁ ଓ ବହୁ ଲୋକଙ୍କ ନାମରେ ଜମି ସବୁ ବଭକ୍ତ ହୋଇଥିବାରୁ କାଳକ୍ରମେ ବଶୃଙ୍ଖଳା ଘଟିବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଖୋରଧା ଖାସମାହାଲରେ ବାରମ୍ବାର ବନ୍ଦୋବସ୍ତ ହେବା ଦ୍ୱାରା କରବୃଦ୍ଧି ଓ ଭଳଭଳ ପ୍ରକାର ସ୍ୱତ୍ୱ ଓ ଉପସ୍ୱତ୍ୱ ଦ୍ୱାରା ଶ୍ରୀ ଚଣ୍ଡେଶ୍ୱର ଦେବଙ୍କ ଖଞ୍ଜାଥିବା ଭୂସମ୍ପତ୍ତିମାନ ହାଇହାଗ ସୂତ୍ରେ ବଣ୍ଟନ ହୋଇଗଲ । ପରିଚାଳକ ମାର୍ଫତଦାରଙ୍କ କ୍ଷମତା ହ୍ରାସ ଓ ଆର୍ଥିକ ସ୍ୱଚ୍ଛଳତା କ୍ରମଶଃ କମିଯିବାରୁ ଚଣ୍ଡେଶ୍ୱର ମୌଜା ସରବରା-କାର୍ ଠିକ୍ ରାଜସ୍ୱ ଦାଖଲ ପକ୍ଷେ ପୂର୍ଣ୍ଣ ଅକ୍ଷମ ହୋଇ ସେତେବେଳେ ସରବରାକାରୀ ବକ୍ରୀ ଏବଂ ବଣ୍ଟନ ହୋଇ ପାରିବା ସୁବଧା ଥିବାରୁ ରାଜସ୍ୱ ଦେଣା ପାଇଁ ଚଣ୍ଡେଶ୍ୱର ମୌଜାର ଠିକାଦାର ସରବରାକାର ରାମକୃଷ୍ଣ ମହାପାତ୍ରଙ୍କ ପୁତ୍ର ତ୍ରିଲୋଚନ ମହାପାତ୍ର ଚଣ୍ଡେଶ୍ୱର ମୌଜା ନବାସୀ ଚଣ୍ଡେଶ୍ୱର ଦେବଙ୍କ ବ୍ରାହ୍ମଣ ସେବକ ବାଳକୃଷ୍ଣ ସାମନ୍ତରାୟଙ୍କୁ ଉକ୍ତ ସରବରାକାରୀ ସ୍ୱତ୍ୱ ହସ୍ତାନ୍ତର କରିଥିଲେ । କାଳର କୁଟିଳ ଗତରେ ଉକ୍ତ ମାର୍ଫତଦାରଙ୍କ ବଂଶଧରମାନେ ବେଳୁବେଳ ଦୁର୍ବଳ ହୋଇ ପଡ଼ିଥିବାରୁ ଶ୍ରୀଚଣ୍ଡେଶ୍ୱର ଦେବଙ୍କ ବାକେଯୁଲୀ ଆଦ ଖାତାମାନ ଯାହାକ ମାର୍ଫତଦାରଙ୍କ ଖାସ-ଦଖଲରେ ଥିଲ । ସେହ ଖାତାମାନଙ୍କରେ ଠିକ୍ ଖଜଣା ଆଦାୟ

ହୋଇ ପାରିଲା ନାହିଁ; ତେଣୁ ମୌଜାର ତତ୍‌କାଳୀନ ସରବରାକାରଙ୍କ ରିପୋର୍ଟକ୍ରମେ ଉକ୍ତ ବଡ଼େଜୁଲି ପୁଷ୍କରଣୀ ବଗାଏତ ଆଦି ଖାତାମାନ ସରକାର ତାଙ୍କ ତତ୍ତ୍ୱାବଧାନକୁ ନେଇ ଜିମାଦାର ସୂତ୍ରେ ମୌଜା ସରବରାକାର ବାଲକୃଷ୍ଣ ସାମନ୍ତରାୟଙ୍କ ଜିମାରେ ରହିବା ନିମିତ୍ତ ତା ୯-୧୨-୧୮୯୭ ମସିହା ଦ ୧୦୫ ନ ୧୩ ମ୍ବରରେ ରେଭିନ୍ୟୁ ବୋର୍ଡ଼ ଆଦେଶ ଦେଲେ । ବହୁକାଳବ୍ୟାପୀ ଉକ୍ତ ଠାକୁରଙ୍କ ବଡ଼େଜୁଲ ସରବରାକାରଙ୍କ ଅଧୀନରେ ରହିଥିଲେ ମଧ୍ୟ ମନ୍ଦିର ପ୍ରତି କେହି ଯତ୍ନ ନେଲେ ନାହିଁ । ଜମାଦାର ସରବରାକାର ତାଙ୍କ ଜିମାରେ ଥିବା ଜମିରେ ଧାର୍ଯ୍ୟ ଜେଣା ଆଦାୟ ଓ ସରକାରଙ୍କ ଠାରେ ଦାଖଲ କରି ତାଙ୍କର କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ଶେଷ କରୁଥିଲେ । ତେଣୁ ମନ୍ଦିର ପରିଚାଳନାରେ ଏକ ଅରାଜକତା ସୃଷ୍ଟି ହେଲା ଓ ଯତ୍ନ ଅଭାବରୁ ମନ୍ଦିରରେ ଅନେକପ୍ରକାର ଜଙ୍ଗଲ ବୃକ୍ଷ (ବର, ଅଶ୍ୱତ୍ଥ ଇତ୍ୟାଦି) ଜନ୍ମି ମନ୍ଦିରଟି ପତନୋନ୍ମୁଖ ହେବା ପ୍ରବାଦ ଅଛି । ଇଂରେଜ ସରକାର ହିନ୍ଦୁ ଦେବଦେବୀ ମନ୍ଦିରମାନଙ୍କର ରକ୍ଷା ଏବଂ ମନ୍ଦିର, ଅଥବା ମଠ ଧନ ଅପବ୍ୟୟ ହେଲେ ତାହାର ଶୃଙ୍ଖଳା ନିମିତ୍ତ ଦେଓ୍ୱାନି କାର୍ଯ୍ୟ ବିଧି ଆଇନର ଧା ୫୩୯ ରୁ ଅନୁଯାୟୀ ଜିଲା ଜଜମାନଙ୍କୁ ଯଥେଷ୍ଟ କ୍ଷମତା ଦେଇଥିଲେ । ଯଦି କୌଣସି ମନ୍ଦିର ବା ମଠ ଅର୍ଥାତ୍ ସର୍ବସାଧାରଣ ଅନୁଷ୍ଠାନର ଧନ ଅପବ୍ୟୟ ହୋଇ ବିଶୃଙ୍ଖଳା ଘଟୁଥାଏ ହିନ୍ଦୁଧର୍ମାବଲମ୍ବୀ ସଦାଶୟ ବ୍ୟକ୍ତି ଅଳ୍ପ ମୂଲ୍ୟର କୋର୍ଟଫି ଦ୍ୱାରା ଜିଲା ଜଜଙ୍କ ନିକଟରେ ଆବେଦନପତ୍ର ଦେଲେ, ପ୍ରଥମେ ଜିଲା ଜଜ୍ ଉକ୍ତ ମଠ ବା ମନ୍ଦିର ଅବସ୍ଥା ତଦନ୍ତ କରି ସେହି ଧର୍ମର ସଦାଶୟ ଧର୍ମପ୍ରାଣ ଏକଜଣଙ୍କଠାରୁ ପାଞ୍ଚଜଣ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପରିଚାଳକରୂପେ ନିଯୁକ୍ତ କରି ସେମାନଙ୍କ ହସ୍ତେ ଯଥେଷ୍ଟ

କ୍ଷମତା ଦେଉଥିଲେ । ପ୍ରତିବର୍ଷ ଉକ୍ତ ଅନୁଷ୍ଠାନର ଆୟ ବ୍ୟୟ ମଧ୍ୟ ବୁଝୁଥିଲେ ।

ଶ୍ରୀ ଶ୍ରୀ ଚଣ୍ଡେଶ୍ୱର ଦେବଙ୍କ ମନ୍ଦିର ପରିଚାଳନାରେ ବିଭ୍ରାଟ ଘଟିବାରୁ କୁମ୍ଭାରଗଡ଼ ନିବାସୀ କେତେକ ମୁଖ୍ୟ ଲୋକ ବଡ଼ପାଖି ଗଡ଼ର ପ୍ରଧାନ ଉଦ୍ୟୋକ୍ତା ଗଙ୍ଗାଧର ମାଲବିହାରଙ୍କ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ କ୍ରମେ ଜିଲ ଜଜ୍‌ଙ୍କ ଦୃଷ୍ଟି ଆକର୍ଷଣ କରିଥିଲେ । ଶୁଣାଯାଏ ଯେ, ମାର୍ଫତଦାରଙ୍କ ବଂଶର ପ୍ରଧାନ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ଲୋପ ଘଟିଥିବାରେ ତାଙ୍କର କେହି ବଂଶଧର ଠାକୁରଙ୍କ ଓ୍ୟାଲି ଓ୍ୟାରିସ ଭାବେ ଉକ୍ତ ଉକ୍ତିକୁ ଜଜ୍ ମହୋଦୟଙ୍କ ମହକୁମାରେ ମୂଖାବେଦନ ଭାବେ ସର୍ବସାଧାରଣଙ୍କ ଦସ୍ତଖତ ବଳରେ ପିଥ୍ୟା ବୟାନ ବୋଲି ସେଠାରେ ଜଣାଇ ଦେଇଥିଲେ । ତେଣୁ ଜଜ୍ ମହୋଦୟ ସନ୍ଦେହପନ୍ନ ହୋଇ ଶ୍ରୀ ଚଣ୍ଡେଶ୍ୱର ଦେବଙ୍କ ଅନୁଷ୍ଠାନକୁ ପରିଦର୍ଶନ ପାଇଁ ଆସିଥିଲେ । ମନ୍ଦିରଟି ନାନା ପ୍ରକାର ଜଙ୍ଗଲ ଗଛ ଲତା ଆଦିରେ ପରିପୂର୍ଣ୍ଣ ଥିବା ଓ ଦୈନନ୍ଦିନ ମାର୍ଜନାରେ ବିଭ୍ରାଟ ଘଟିଥିବା ସ୍ୱଚକ୍ଷୁରେ ଦେଖି ଶ୍ରୀ ଚଣ୍ଡେଶ୍ୱର ଦେବ ମନ୍ଦିର ତଥା ସମସ୍ତ ଭୂସମ୍ପତ୍ତି ଆଦିର ରକ୍ଷଣାବେକ୍ଷଣ ପାଇଁ ଚଣ୍ଡେଶ୍ୱର ମୌଜାର ସରବରାକାରଙ୍କ ପୁତ୍ର ସଦାଶିବ ବନମାଳୀ ସାମନ୍ତରାୟଙ୍କୁ ଟ୍ରଷ୍ଟି ବା ପରିଚାଳକରୂପେ ମନୋନୀତ କରି ମନ୍ଦିର ପରିଚାଳନା ପାଇଁ କେତେଗୁଡ଼ିଏ ଦଫା ଅନୁଯାୟୀ ନିୟମାବଳୀ ଏକ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ କରି ଦେଇଥିଲେ । ଏଥିରେ ପରିଚ୍ଛା ବା ଟ୍ରଷ୍ଟିଙ୍କୁ ଏପରି କ୍ଷମତା ଦିଆଯାଇଥିଲା ଯେ ଯଦି କୌଣସି ସେବକ ଠାକୁରଙ୍କ କାର୍ଯ୍ୟରେ ଅବହେଳା କରେ, ଅଥବା ମନ୍ଦିର କାରପରଦାରଙ୍କ ଆଦେଶ ପ୍ରତି ଅବଜ୍ଞା ପ୍ରଦର୍ଶନ କରେ, ତେବେ ମନ୍ଦିରର ତତ୍ତ୍ୱାବଧାରକ ପରିଚ୍ଛା ଉକ୍ତ ସେବକଙ୍କୁ ମନ୍ଦିର କାର୍ଯ୍ୟରୁ ବହିଷ୍କରଣ କରିଦେଇ ତାଙ୍କ ନିକଟରେ ଓ ତାଙ୍କ ଠାରେ

ଥିବା ଠାକୁରଙ୍କ ଖଣ୍ଡା ଜମିକୁ ନିଜ ଦଖଲକୁ ନେଇ ଅଥବା ଅନ୍ୟ ଲୋକକୁ ନୂତନ ସେବକ ନିଯୁକ୍ତ କରି ପାରିବେ । ତଦନୁଯାୟୀ ବନମାଳୀ ସାମନ୍ତରାୟ ଉକ୍ତ ମନ୍ଦିରର ତତ୍ତ୍ୱାବଧାରକ ଭାବେ ଚଣ୍ଡେଶ୍ୱର ଦେବଙ୍କ ବହୁ ଉନ୍ନତିମୂଳକ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବାକୁ ଯିବାରୁ ଚଣ୍ଡେଶ୍ୱର ଗ୍ରାମର ଭୂତପୂର୍ବ ମାର୍ଫତଦାର ଓ ସେବକ ମାନଙ୍କ ଖାଇ ନିଗଦର ସେଥିରେ ଅସମ୍ମତ ହୋଇଥିଲେ । ଏପରିକି ଶ୍ରୀ ଚଣ୍ଡେଶ୍ୱର ଦେବଙ୍କ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଜମିରେ ଦ୍ୱିତୀୟ କଲମରେ ବନ୍ଦୋବସ୍ତ କାଗଜାଦିରେ ଶ୍ରୀ ଚଣ୍ଡେଶ୍ୱର ଦେବଙ୍କ ନାମ ସଙ୍ଗେ ସେବକମାନଙ୍କ ନାମ ସନ୍ନିବିଷ୍ଟ ଥିବା ସ୍ଥଳେ ଶ୍ରୀ ଚଣ୍ଡେଶ୍ୱର ଦେବଙ୍କ ସଙ୍ଗେ ପରିଚାଳକ ଅଥବା ପରିଚାଳକ ନାମ ଯୋଗ କରାଯାଇ ଦଖଲରେ ଥିବା ସେବକ ମାନଙ୍କ ନାମ ମନ୍ତବ୍ୟ ଖାତାରେ କରାଯାଇ ଉକ୍ତ ସେବକ ବା ନିମିତ୍ତ ଉକ୍ତ ଠାକୁର ଜମି ଉପଭୋଗ କରନ୍ତୁ ଉକ୍ତଙ୍କ ପାଇଁ ଦାବୀ କରିବାରେ ସେବକମାନେ ସେଥିରେ ଘୋର ବିବାଦ କରିଥିବା ଶୁଣାଯାଏ । ବନ୍ଦୋବସ୍ତ ଅଫିସର ପରିଚାଳକଙ୍କ ଦାବୀକୁ ସମର୍ଥନ ନକରି କୃଷୀମାନଙ୍କ ନାମରେ ସେମାନଙ୍କ ଦଖଲରେ ଥିବା ଜମିକୁ ଶ୍ରୀ ଚଣ୍ଡେଶ୍ୱର ଦେବଙ୍କ ସଙ୍ଗେ ସେବକ ସ୍ୱତ୍ୱେ ସାମିଲ କାଏମ ରଖିଲେ । ଏପରିକି ବହୁସ୍ଥଳ ଆଦି ଜାଗାମାନଙ୍କରେ ସେବକ ସ୍ୱତ୍ୱେ ଅନେକ ଘର ବାଗ ବୃତ୍ତି ସ୍ୱଳ୍ପ କେତେକ ଜମିକୁ ମଧ୍ୟ ସେବକମାନଙ୍କ ଦଖଲରେ ରଖାଯାଇଥିଲା । ତତ୍ତ୍ୱାବଧାରକ ବନମାଳୀ ସାମନ୍ତରାୟଙ୍କ ଶ୍ରୀ ଚଣ୍ଡେଶ୍ୱର ଦେବଙ୍କ ଉନ୍ନତିମୂଳକ-ଯୋଜନାରେ ସେବକମାନେ ଘୋର ବିରୋଧ କରିଥିଲେ ସାମାନ୍ୟ ସାମାନ୍ୟ କଥାରେ ଜିଲ୍ଲା ଜଜ୍‌ଙ୍କ ନିଷ୍ପତ୍ତିପାଇଁ ଯାଇଥିବା ଓ ଜିଲ୍ଲା ଜଜ୍‌ଙ୍କ ରାଏ ବିରୁଦ୍ଧେ ମହାମାନ୍ୟ ହାଇକୋର୍ଟକୁ ଶ୍ରୀ ଚଣ୍ଡେଶ୍ୱର-ଦେବଙ୍କ ମୋକଦ୍ଦମା ବହୁବାର ଯାଇଥିଲା । ଏହା ଫଳରେ ଶ୍ରୀ ଚଣ୍ଡେଶ୍ୱର ଦେବଙ୍କ ଉନ୍ନତିରେ ବହୁ ବାଧାବିଘ୍ନ ଘଟିଲା

ଓ ପ୍ରତ୍ୟେକ ପକ୍ଷ ଟଙ୍କା ଦେବାକୁ ବାଧ୍ୟହେଲେ । ତେଣୁ ଉଭୟ ପକ୍ଷର ଧର୍ମ୍ମାବତାରେ ପାରିକୁଦର ତତ୍କାଳୀନ ରାଜା ଗୌରକୃଷ୍ଣ ହରିଚନ୍ଦନ ମହୋଦୟଙ୍କୁ ମନ୍ଦିର ଭଣ୍ଡାରର ଓ ମଧ୍ୟସ୍ଥ ସଚିବ ଜିଲ୍ଲା ଜଜ୍ ସାହେବଙ୍କ ମନ୍ତବ୍ୟ ଅନୁଯାୟୀ ନିଯୁକ୍ତ କରାଯାଇ ଲେ ମଧ୍ୟ ଶ୍ରୀ ଚଣ୍ଡେଶ୍ୱର ଦେବଙ୍କ ବିଶେଷ କିଛି ଉନ୍ନତି ହୋଇ ପାରି ନ ଥିଲା । ଅଧିକନ୍ତୁ ସେବକମାନେ ମେଳବାନ୍ଧି ଜିଲ୍ଲା ଜଜଙ୍କ ନିକଟରେ ନୂତନ ପରିଚ୍ଛା ନିଯୁକ୍ତ ପାଇଁ ଆପତ୍ତି ଦରଖାସ୍ତ କରି-ଥିଲେ, ଏ ବାବଦରେ ଅଜସ୍ର ଟଙ୍କା ବ୍ୟୟ ହୋଇଥିଲା । ପରିଚ୍ଛାଙ୍କ ତରଫରୁ ଉକ୍ତ ମୋକଦ୍ଦମାରେ ଜଗପଡ଼ା ଗ୍ରାମର ଉକିଲ ମଦନ-ମୋହନ ପଟ୍ଟନାୟକ ବିନା ଫିସ୍‌ରେ ସେବକମାନଙ୍କ ବିରୁଦ୍ଧେ ଶ୍ରୀ ଚଣ୍ଡେଶ୍ୱରଦେବଙ୍କ ସପକ୍ଷେ ରହିଥିଲେ । ପୁଣି ସନ ୧୯୦୬ ମସିହା ତା ୨୦।୫।୦୬ ର ନଂ ୧ ନମ୍ବର ଦେଓ୍ୱାନୀ ମୋକଦ୍ଦମାଟିଏ ସେବକମାନଙ୍କ ତରଫରୁ ଜିଲ୍ଲା ଜଜ୍ କଟକଙ୍କ ମହକୁମାରେ ଆଗତ କରାଗଲା ସେଥିରେ ଦାବୀଥିଲା, ବନମାଳୀ ସାମନ୍ତରାୟଙ୍କୁ ତତ୍ତ୍ୱାବଧାରକ ପଦରୁ ବାହାର କରାଯାଇ ଅନ୍ୟଜଣକୁ ପରିଚ୍ଛାରେ ନିଯୁକ୍ତ କରାଯାଉ । ତଦନୁଯାୟୀ ପଣ୍ଡିତ ବନମାଳୀ ସାମନ୍ତରାୟ ସର୍ବଦା ମାମଲାମୋକଦ୍ଦମାରେ ଲିପ୍ତ ରହି କୌଣସି ଉନ୍ନତିମୂଳକ କାର୍ଯ୍ୟ କରି ନ ପାରିବାରୁ ଏବଂ ସେ ସ୍ୱହସ୍ତରୁ ଅର୍ଥବ୍ୟୟକରି ଶ୍ରୀ ଶ୍ରୀ ଲକ୍ଷ୍ମୀନାରାୟଣ ପତିତ ପାବନ ଦେବଙ୍କ ବିଶାଳ ମନ୍ଦିର ନିର୍ମାଣକାର୍ଯ୍ୟରେ ବ୍ୟସ୍ତ ରହିବାରୁ ଉକ୍ତ ମୋକଦ୍ଦମାରେ ପ୍ରତିରୋଧ କରି ନ ଥିଲେ । ତେଣୁ ବନମାଳୀ ସାମନ୍ତରାଙ୍କ ପରିବର୍ତ୍ତେ କୁହୁଡ଼ି ଗୋପାଳପ୍ରସାଦ ମୌଜାନିବାସୀ ଅଭୟଚରଣ ପଟ୍ଟନାୟକଙ୍କୁ ମନ୍ଦିରରେ ତତ୍ତ୍ୱାବଧାରକ ପରିଚ୍ଛାରୂପେ ନିଯୁକ୍ତ କରାଗଲା ଏବଂ ସେ ନିୟମାନୁଯାୟୀ ଠାକୁରଙ୍କ ଥିବା ଜିନିଷପତ୍ର ଓ ପାଣ୍ଠି ଆଦି

ପରେଗୃଳକ ବନମାଳୀ ହାମନ୍ତରଙ୍କଠାରୁ ଗ୍ରହଣ ନେଲେ । ନୂତନ ପରେସ୍ଥ ଅଭୟ ଚରଣ ପଟ୍ଟନାୟକଙ୍କୁ ଜିଲ୍ଲାଜଜ୍ ଯେ. ଯେ. ପାଲ୍‌ଟେଲ ନୋ ୧୦ ଟି ଦଫାରେ ବନ୍ଦୋବସ୍ତକାରୀ କ୍ଷମତା ଦେଇଥିଲେ । ପରେସ୍ଥ ଠାକୁରଙ୍କ ଭୋଗ ଭଆଣ ନିରୂପଣ କରି ଜଜ୍ ମହୋଦୟଙ୍କ ଅନୁମୋଦିତ ବଜେଟ ଅନୁଯାୟୀ କାର୍ଯ୍ୟାରମ୍ଭ କରି ମନ୍ଦିରର ଜମା ଏବଂ ଖର୍ଚ୍ଚ ବର୍ତ୍ତମାନ ଜିଲ୍ଲା ଜଜ୍‌ଙ୍କ ନିକଟରେ ପ୍ରତିବର୍ଷ ଦାଖଲ କରୁଥିଲେ । ମାତ୍ର ଅଳ୍ପ କେତେବର୍ଷ ଶ୍ରୀ ଚନ୍ଦ୍ରେଶ୍ୱର ଦେବ - କାର୍ଯ୍ୟ ଶୃଙ୍ଖଳାକୁ ଆସିବା ବେଳେ ତାଙ୍କର ଅକାଳ ବିୟୋଗ ଘଟିଥିଲା । ପୁଣି ଶ୍ରୀ ଚନ୍ଦ୍ରେଶ୍ୱର ଦେବଙ୍କ ପରିଚାଳନାରେ ବିଘ୍ନ ଘଟିଲା । ସ୍ୱର୍ଗୀୟ ପରେସ୍ଥଙ୍କ ନାବାଳକ ଜନ୍ମିତ ପୁତ୍ର ମଦନ ମୋହନ ପଟ୍ଟନାୟକ ଓ ପୋଷ୍ୟ ପୁତ୍ର ଲକ୍ଷ୍ମୀଧର ପଟ୍ଟନାୟକଙ୍କ ଅଭିଭାବକରୂପେ ହରିପୁର ଗ୍ରାମ ନିବାସୀ ଭଗବାନ ପଟ୍ଟନାୟକଙ୍କ ତତ୍ତ୍ୱାବଧାନରେ ଶ୍ରୀ ଚନ୍ଦ୍ରେଶ୍ୱର ଦେବଙ୍କ ବିଜେସ୍ଥଳ ତୋଟା ଓ ବଗାଏତମାନ ମୌରସି ସୂତ୍ରେ ନାବାଳକମାନଙ୍କ ନାମରେ ଖୋର୍ଦ୍ଧା ଖାସମହାଲ ରେକର୍ଡ଼ରେ ନାମଯାଗ୍ ତା ୧୦ - ୩ - ୨୭ ରିଖ ସନ ୧୯୩୩ ସାଲ ମିଲନ ଖସଡ଼ାରେ ଦରଜ କରାଗଲା । ମାତ୍ର ମନ୍ଦିର ପରିଚାଳନା ପ୍ରତି କେହି ଦୃଷ୍ଟି ଦେଇ ନ ଥିଲେ । ସେହି ସମୟରୁ ମନ୍ଦିର ଜୀର୍ଣ୍ଣ ସଂସ୍କାର କମିଟି ଗଢ଼ା ଯାଇଥିବା ଆଗରୁ କହିଛି ।

ପୁଣି ପୋଷ୍ୟପୁତ୍ର ଓ ଜନ୍ମିତ ପୁତ୍ର ମଦନ ମୋହନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ପାରିବାରିକ ମତାନ୍ତର ଘଟି ଜିଲ୍ଲାଜଜ୍‌ଙ୍କ ଇଜଲାସରେ ମଦନ ମୋହନ ପଟ୍ଟନାୟକ ମୃତ ପରେସ୍ଥଙ୍କ ଓ୍ୟାରିସ ରୂପେ ଡିକ୍ରୀ ପାଇଥିବାରୁ ତଦନୁଯାୟୀ ସନ ୧୯୩୭ ସାଲ ମିଲାନ ଖସଡ଼ା ହୁକୁମ ମୁତାବକ ତା ୨୨।୮।୨୯ ରିଖ ଶ୍ରୀ ଚନ୍ଦ୍ରେଶ୍ୱର ଦେବଙ୍କ ଓ୍ୟାରିସ ପରେସ୍ଥରୂପେ ରେକର୍ଡ ସଂଶୋଧନ କରାଯାଇ ଥିଲା । କିନ୍ତୁ ଦିନାନ୍ତେ

ଶ୍ରୀ ଚନ୍ଦ୍ରେଶ୍ୱର ଦେବଙ୍କ ଦେବୋତ୍ତର ଉଦ୍ୟାନରୁ ବହୁମୂଲ୍ୟବାନ ଆମ୍ବ ଓ ପଣସ ବୃକ୍ଷମାନ ମରିଯିବାରୁ ସେ ତାହା ମୌରସି ସତ୍ତ୍ୱ-ରେ ବିକ୍ରୀ କରିଥିଲେ ଓ ଚନ୍ଦ୍ରେଶ୍ୱର ଦେବଙ୍କ ବିଭିନ୍ନ କାର୍ତ୍ତିକ ପୂର୍ଣ୍ଣିମା, ଶିବରାତ୍ର ମେଳା ଆଦିରେ ଆଦାୟ ଟଙ୍କାମାନ ତାଙ୍କ ସ୍ୱକୀୟ ଖର୍ଚ୍ଚରେ ବ୍ୟୟିତ ହେଲା । ସର୍ବସାଧାରଣଙ୍କ ଆବଶ୍ୟକୀୟ ବ୍ୟବସ୍ଥାରେ କୌଣସି ଚିନ୍ତା ନିଆଗଲା ନାହିଁ । ପ୍ରାଚୀନ ମନ୍ଦିରରେ ବହୁ ବୃକ୍ଷଲତା ଆଦି ବଢ଼ିଲା, ଦୈନନ୍ଦିନ ନୀତିରେ ଓ ପର୍ବ ପର୍ବାଣିରେ ବିଶେଷ ବିଶୃଙ୍ଖଳା ଘଟିଲା ଏବଂ ଶେଷକୁ କେତେକ ନୀତି ମଧ୍ୟ ବନ୍ଦ ହେଲା ।

ଶ୍ରୀ ଚନ୍ଦ୍ରେଶ୍ୱର ଦେବଙ୍କ ଯାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ କାର୍ତ୍ତିକ ପୂର୍ଣ୍ଣିମା ଯାତ୍ରା ପ୍ରଧାନ । ତା ପରେ ଚନ୍ଦନ ଯାତ୍ରା ମହୋତ୍ସବଟି ବହୁକାଳରୁ କୁହୁଣ୍ଡୀ ଛଗଡ଼ର ପ୍ରଧାନ ପ୍ରଧାନ ଦଳବେହେରା ଓ ଭ୍ରମରବର ନାୟକଙ୍କ ତତ୍ତ୍ୱାବଧାନରେ ବହୁତ ପୂର୍ବ ଆଡ଼ମ୍ବର ସହକାରେ ପାଳିତ ହେଉଥିଲା । ପ୍ରତ୍ୟେକ ଗଡ଼ର ଦଳବେହେରା ଓ ବଡ଼ପାଗ ଗଡ଼ର ଭ୍ରମରବର ରାୟ ଗୋଟିପୁଅ ନାଚଦଳ ଶ୍ରୀ ଚନ୍ଦ୍ରେଶ୍ୱରଙ୍କ ଚନ୍ଦନଯାତ୍ରାରେ ଏକତ୍ରିତ ହୋଇ ଗୋଟିପୁଅ ନାଚରେ ପ୍ରତି-ଯୋଗିତା ହେଉଥିଲା । ଆଉ ମଧ୍ୟ ବହୁ ପ୍ରକାରର ପ୍ରାଚୀନ ଫଳଖାଣ୍ଡ ଓ ବାଣ ଆଦି କରିବାଇ ବହୁଲୋକ ଏକତ୍ରିତ ହୋଇ ଚନ୍ଦନ ଯାତ୍ରା ଉତ୍ସବ ପାଳିତ ହେଉଥିଲା । କାଳକ୍ରମେ କୁହୁଣ୍ଡୀ ଛଗଡ଼ର ଗୋଟି-ପୁଅ ନାଚ ସଂକ୍ରାନ୍ତରେ ବିବାଦ ଉପୁଜି ଓ ମତାନ୍ତର ଘଟି ଗୋଟି ଗଡ଼ ଦଳବେହେରା ଓ ବଡ଼ପାଗଗଡ଼ର ଭ୍ରମରବର ରାଏ ଏଥିରୁ କ୍ଷାନ୍ତ ହେଲେ । କେବଳ କୁହୁଣ୍ଡୀ ନାଳଗଡ଼ର ଦଳବେହେରା; ଭୂଇଁମୂଳ, କୋଠକରଣ, ତ୍ୟାଉ ପଟ୍ଟନାୟକ ଓ କଉଡ଼ିଆ ସରବରାକାର ମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଉକ୍ତ ଚନ୍ଦନ ମହୋତ୍ସବଟି ପାଳିତ

ହୋଇ ଆସୁଥିଲ । କୁଦ୍ଧଣ୍ଡି ଗଡ଼ରେ ରଜାଥିବା ବେଳେ କୁଦ୍ଧଣ୍ଡି ରଜାଙ୍କ ଦ୍ୱାର କୁ ଶ୍ରୀ ଚଣ୍ଡେଶ୍ୱର ଦେବ ଶୀତଳଷଷ୍ଠୀ ଓ ଦୋଳ-ଯାତ୍ରା ଚତୁର୍ଦ୍ଦଶି ଉପଲକ୍ଷେ ବିଜେ ଠାକୁର ଓ ଠାକୁରାଣୀ ଦୋଳ-ଯୁଚଶ୍ୱ ଓ ଶୀତଳଭୋଗ ନୈବେଦ୍ୟ ଗ୍ରହଣ ଚ ଇଁ ଯିବା ପ୍ରଥା ପ୍ରାଚୀନ କାଳରୁ ଥିଲ । ତଦନୁଯାୟୀ ଗଡ଼ର ଚାରିଜଣ ରାଜ କର୍ମଚାରୀ ଯଥା ୧ ଦଳବେହେରା. ୨ ଭୂଇଁମୂଳ ୩ କୋଠକରଣ ୪ କଉଡ଼ ଭଗିଆ-ମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରରେ ବୃତଉଦ୍ଭେଜ ଓ ଶୀତଳଭୋଗ ଖାଇ ଆସୁଥିଲେ । ରାଜବଂଶ କୁଦ୍ଧଣ୍ଡିରୁ ଚାଲିଯିବାରୁ ଓ ଦେଶରେ ଇଂରେଜ ରାଜତ୍ୱ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ହେବାପରେ ଉପରୋକ୍ତ ରାଜକର୍ମଚାରୀମାନେ ବ୍ରିଟିଶ ସରକାରଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ସରବରାକାରରୂପେ ମନୋନୀତ ହୋଇଥିଲେ । ରାଜାଙ୍କ ଦ୍ୱାର ଦେଶରେ ଥିବା ଶଙ୍ଖ ଶଙ୍କୁ ସ୍ଥାନରେ ଏବଂ ୪ ଗୋଟି ସରବରାକାରମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରରେ ପୂର୍ବ ପ୍ରଥା ଅନୁସାରେ ଦୋଳଯୁଚଶ୍ୱ ଓ ଶୀତଳଷଷ୍ଠୀ ଶୀତଳ ଭୋଗ ଗ୍ରହଣ କରି ଆସୁ-ଥିଲେ । କାଳକ୍ରମେ ଦଳବେହେରା, ଭୂଇଁମୂଳଙ୍କ, କୋଠକରଣ ଓ କଉଡ଼ ଭଗିଆଙ୍କ ଭାଇ ବାରଦରଙ୍କ ବଂଶ ବୃଦ୍ଧି ହେବାରୁ ସମସ୍ତ ବଂଶଙ୍କର ଦ୍ୱାର ଦେଶରେ ଶ୍ରୀ ଚଣ୍ଡେଶ୍ୱର ଦେବଙ୍କ ବିଜେ ଠାକୁର ଠାକୁରାଣୀଙ୍କୁ ଶୀତଳଷଷ୍ଠୀ ଓ ଦୋଳ ଚତୁର୍ଦ୍ଦଶୀ ଚୃତରି ଭୋଗ ପୃଥକ୍ ପୃଥକ ଭାବେ ଦେବାକୁ କହିଥିବାରେ ଉକ୍ତ ସରବରାକାରମାନେ ଉକ୍ତ ପ୍ରସ୍ତାବକୁ କାର୍ଯ୍ୟରେ ପରିଣତ କଲେ । ତତ୍‌ସଂଙ୍ଗାନ୍ତେ କୁଦ୍ଧଣ୍ଡି ଗଡ଼ର ଆଜି କେତେକ ପ୍ରଧାନ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ଉଦ୍‌ଯୋଗରେ ଚନ୍ଦନ ମହୋତ୍ସବ ଓ ଚଣ୍ଡେଶ୍ୱର ଦେବଙ୍କ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ଚଳିଥାଏ ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଠାକୁର ମୌସୁଫଙ୍କୁ ଉକ୍ତ ଶୀତଳଷଷ୍ଠୀ ଓ ଦୋଳ ଚୃତରି ଭୋଗ ସେମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାର ଦେଶରେ ଦେବାକୁ ଦାବୀ କରିଥିଲେ । ମାତ୍ର ପୂର୍ବୋକ୍ତ ରାଜଦତ୍ତ ସିଦ୍ଧିଥିବା ସରବରାକାରମାନେ ତହିଁରେ ବିରୁଦ୍ଧ ମତ ପୋଷଣ କରି ଥିବାରୁ ଉଭୟଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ

ମହାଲୟର ଷଷ୍ଠି ଉକ୍ତ ଚନ୍ଦନ ଯାତ୍ରା ମହୋତ୍ସବଟି କାଳକ୍ରମେ ଲୋପପ୍ରାପ୍ତ ହେଲା । ଗତ ସନ ୧୮୩୮ ମସିହାରେ ଚଣ୍ଡେଶ୍ୱର ଦେବଙ୍କ କେତେକ ଜଣ ଉତ୍ସାହୀ ସେବକଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଉକ୍ତ ଚନ୍ଦନ ମହୋତ୍ସବଟି ଦୁଇବର୍ଷ କାଳ ମହାସମାରୋହ ସହ ଚାଲିଆସୁଥିବା ସତ୍ତ୍ୱେ ପରସ୍ପ ତତ୍ତ୍ୱାବଧାୟକଙ୍କ ମନ ଅଭିପ୍ରାୟ ହେତୁ ନାନାପ୍ରକାର ମାମଲାମକଦ୍ଦମା ଉତ୍ଥାପିତ ହୋଇ ଗତ ସନ ୧୯୪୦ ମସିହାରେ ଉକ୍ତ ମହୋତ୍ସବ ବନ୍ଦ ହେଲା ।

ଶ୍ରୀ ଶ୍ରୀ ଚଣ୍ଡେଶ୍ୱର ଦେବଙ୍କ ଦୈନନ୍ଦିନ ନୀତି ବ୍ୟତୀତ ବର୍ଷ ମଧ୍ୟରେ ଅନେକ ଗୁଡ଼ିଏ ପାର୍ବଣ ଯଥା ଜନ୍ମ, ମକର ସଂକ୍ରାନ୍ତି, ପୌଷ ପୂର୍ଣ୍ଣିମା, ବସନ୍ତ ପଞ୍ଚମୀ ଦୋଳପର୍ବ, କୋଡ଼ିଏ ଦିନ ବ୍ୟାପି ଚନ୍ଦନ ଯାତ୍ରା, ଶିବ ବିବାହ, ଶୀତଳଷଷ୍ଠୀ, ଶୟନ ଚତୁର୍ଦ୍ଦଶୀ, ଉତ୍ଥାପନ ଚତୁର୍ଦ୍ଦଶୀ, କାର୍ତ୍ତିକ, ମାଘ, ବୈଶାଖ, ଆଷାଢ଼; ମାସମାନଙ୍କରେ ସୋମବାର ବେଢ଼ା ଓ ଶିବରାତ୍ରି ଆଦି ଯାତ୍ରାପାଇଁ ଜମି ଖଞ୍ଜା ହୋଇଥିଲା । ଦୈନନ୍ଦିନ ତିନିଗୋଟି ଧୂପରେ ଅନ୍ନ, ଡାଲି, ତରକାରୀ, ଖିରି ଆଦିର ଖଞ୍ଜାଥିବା, ଛତିଶ ନିଯୋଗ ଏବଂ ପଣାଭୋଗ ଦେବାର ବିଧି ପୂର୍ବରୁ ଥିଲା । କାଳକ୍ରମେ ଉକ୍ତନୀତି ମାନଙ୍କରୁ କେତେକ ବନ୍ଦହୋଇ ଗଲାଣି । ବ୍ରିଟିଶ୍ ସରକାରଙ୍କ ସମୟରେ ପୁରୀ ଓ କଟକ ଜିଲ୍ଲାରେ କେତୋଟି ଠାକୁର ଅନୁଷ୍ଠାନ ଓ ମଠ ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତ ସ୍ୱରୂପ ପୁରୀ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଶ୍ରୀ ଜଗନ୍ନାଥ ବଲ୍ଲଭ ମଠ, ଫୁଲ ଅଳସା ସାକ୍ଷିଗୋପାଳଜୀଉଙ୍କ ମନ୍ଦିର, ଭୁବନେଶ୍ୱର ଶ୍ରୀ ଲିଙ୍ଗରାଜ ଦେବ ମନ୍ଦିର, ବାଣପୁରସ୍ଥ ଶ୍ରୀ ଦକ୍ଷେଶ୍ୱର ଦେବଙ୍କ ମନ୍ଦିର, ଶ୍ରୀ ଚଣ୍ଡେଶ୍ୱର ଦେବଙ୍କ ମନ୍ଦିର ଓ କଟକ ଜିଲ୍ଲା କେନ୍ଦ୍ରାପଡ଼ା ଶ୍ରୀ ବଳଦେବ ଜୀଉଙ୍କ ମନ୍ଦିର ମାନ ଏକପ୍ରକାର କମିଟି ଦ୍ୱାରା ପରିଚାଳିତ ହେଉଥିଲା । ସନ ୧୯୩୧ ମସିହାରେ ପ୍ରଥମ କଂଗ୍ରେସ

ମନ୍ତ୍ରୀମଣ୍ଡଳ ଶାସନ କାଳରେ ଦେବୋତ୍ତର ବିଭାଗଟି କରାଯାଇ ଜଣେ ଉଚ୍ଚ ପାହ୍ୱାଆ ଅଫିସରଙ୍କୁ କମିଶନର ରୂପେ ନିଯୁକ୍ତ କରାଗଲା ।

ଶ୍ରୀ ଚଣ୍ଡେଶ୍ୱର ଦେବଙ୍କ ପ୍ରାଚୀନ ମନ୍ଦିରଟି ବହୁ ଦିନରୁ ଜିଲ୍ଲା ଜଜ୍‌ଙ୍କ ନିଯୁକ୍ତ ଏକ ସଭ୍ୟଙ୍କ ପରିଚାଳନାଧୀନରେ ଥାଇ ମଧ୍ୟ ନାନାବିଧ ବିଭ୍ରାଟ ସୃଷ୍ଟି ହେବାରୁ ଓଡ଼ିଶା ଦେବୋତ୍ତର ଆଇନର ଆଶ୍ରୟରେ କୁହୁଡ଼ୀ ଗ୍ରାମର ବହୁ ଧର୍ମପ୍ରାଣ ବ୍ୟକ୍ତି ସନ ୧୯୭୭ ମସିହାରେ ଦେବୋତ୍ତର କମିଶନରଙ୍କ ନିକଟରେ ଗୋଟିଏ ଦରଖାସ୍ତ କରିଥିଲେ । ଉକ୍ତ ଦରଖାସ୍ତ ଫଳରେ ଗତ ସନ ୧୯୭୮ ମାର୍ଚ୍ଚ ମାସ ତା ୨୦ ରିଖରେ ଦେବୋତ୍ତର କମିଶନର ଶ୍ରୀ ରଙ୍ଗାରାଓ ଚଣ୍ଡେଶ୍ୱର ଦେବ ମନ୍ଦିର ପରିଦର୍ଶନକୁ ଆସି ସର୍ବସାଧାରଣଙ୍କ ଉପସ୍ଥିତିରେ ଏହି ମନ୍ଦିରର ସୁପରିଚାଳନା ନିମିତ୍ତ ମନ୍ଦିରର ଭୂତପୂର୍ବ ପରିଚ୍ଛା ମଦନମୋହନ ପଟ୍ଟନାୟକ, ଶ୍ରୀ ଲୋକନାଥ ମଙ୍ଗରାଜ ଓ ଶ୍ରୀ ମୃତ୍ୟୁଞ୍ଜୟ ମହାପାତ୍ରଙ୍କୁ ଟ୍ରଷ୍ଟି ରୂପେ ନିଯୁକ୍ତ କରିଥିଲେ ଏବଂ ଏହି ପ୍ରାଚୀନ ମନ୍ଦିରର ସୁରକ୍ଷାପାଇଁ ଭାରତ ସରକାରଙ୍କ ପ୍ରାଚୀନ କୀର୍ତ୍ତିରକ୍ଷା ବିଭାଗର ଉଚ୍ଚ କର୍ମକର୍ତ୍ତାଙ୍କ ଦୃଷ୍ଟି ଆକର୍ଷଣ କରିଥିଲେ ଓ ଟ୍ରଷ୍ଟିମାନଙ୍କୁ ନ ୧୩୮୮/୩୯ ତା ୧୦।୮।୭୮ ଚିଠି ଦ୍ୱାରା ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦେଇଥିଲେ । ମୃତ୍ୟୁଞ୍ଜୟ ମହାପାତ୍ର ସ୍ଥାନୀୟ ଲୋକ ଥିବାରୁ ଟ୍ରଷ୍ଟିବୋର୍ଡ଼ର ମ୍ୟାନେଜିଂ ଟ୍ରଷ୍ଟି ରୂପେ ମନୋନୀତ ହୋଇଥିଲେ । ମ୍ୟାନେଜିଂ ଟ୍ରଷ୍ଟିଙ୍କଠାରେ ବହୁ ଦାୟିତ୍ୱ ଥାଏ, ପୁରୁଣା ପରିଚ୍ଛା ମଧ୍ୟ ଜଣେ ଟ୍ରଷ୍ଟିଥିଲେ । ତେଣୁ ପ୍ରଥମେ କିଛି ଅସୁବିଧା ନ ଘଟି ଶ୍ରୀ ଚଣ୍ଡେଶ୍ୱର ଦେବଙ୍କ ମନ୍ଦିର ଉନ୍ନତି ଆଡ଼କୁ ଗତିକରିବ ବୋଲି ଆଶାପୋଷଣ କରାଯାଇଥିଲା । ମାତ୍ର ଅଳ୍ପଦିନ ପରେ ପରିଚ୍ଛାଙ୍କ ନେତୃତ୍ୱରେ ଚଣ୍ଡେଶ୍ୱର ଦେବଙ୍କ ଅଧିକାଂଶ ସେବକ ମନ୍ଦିରର ଦୈନନ୍ଦିନ ନୀତି ପର୍ବପର୍ବାଣି ଆଦି ବନ୍ଦ କରି



ଶ୍ରୀ ମୃତ୍ୟୁଞ୍ଜୟ ମହାପାତ୍ର
ପ୍ରଥମ ମ୍ୟାନେଜିଂ ଟ୍ରଷ୍ଟି



ଶ୍ରୀ ନରସିଂହ ମହାପାତ୍ର
ବର୍ତ୍ତମାନ ମ୍ୟାନେଜିଂ ଟ୍ରଷ୍ଟି ଓ କାର୍ଯ୍ୟସଂସ୍ଥାର
କମିଟିର ସଭାପତି

କରଇଥିଲେ । ତେଣୁ ଟ୍ରଷ୍ଟିବୋର୍ଡ଼ର ଅନୁରୋଧ ଅନୁଯାୟୀ ମ୍ୟାନେଜିଂ ଟ୍ରଷ୍ଟି ଉକ୍ତ ପଟ୍ଟପଟ୍ଟାଣି ଓ ମାଡ ଆଦି ନିଜ ହାତପାଣି ଦ୍ୱାରା କେତେ ଦିନ ଚଳାଇ ଥିଲେ । ନବନିଯୁକ୍ତ ଟ୍ରଷ୍ଟି ଓ ପୂର୍ବ ପଣ୍ଡିତ ମଦନମୋହନ ପଟ୍ଟନାୟକ ଶ୍ରୀ ଚଣ୍ଡେଶ୍ୱର ଦେବଙ୍କ ଜମା ଖର୍ଚ୍ଚ କାଗଜାଦି କମ୍ପ୍ୟା ତାଙ୍କ ପାଖେ ଥିବା ଜମା ବୋର୍ଡ଼ର ନିର୍ଦ୍ଦେଶକୁ ଅମାନ୍ୟ କରି ମ୍ୟାନେଜିଂ ଟ୍ରଷ୍ଟିଙ୍କୁ ବୁଝି ଦେଲେ ନାହିଁ କମ୍ପ୍ୟା କମିଟିର ନିର୍ଦ୍ଦେଶକୁ ମାନିଲେ ନାହିଁ । ଅଧିକନ୍ତୁ ମନ୍ଦିର ସେବକ ମାନଙ୍କୁ ନାନା ପ୍ରକାର କୁଶିକ୍ଷା ଦେଇ ମନ୍ଦିର ମାଡଆଦିରେ ବହୁ ବିଭ୍ରାଟ ସୃଷ୍ଟି କରାଇଲେ । ଏ ସମ୍ବନ୍ଧରେ କମିସନର ମହୋଦୟଙ୍କୁ ଟ୍ରଷ୍ଟି ବୋର୍ଡ଼ ତରଫରୁ ରିପୋର୍ଟ କରାଗଲା । କମିଶନର ମହୋଦୟ ଉକ୍ତ ରିପୋର୍ଟ ସତ୍ୟଥିବାର ପ୍ରମାଣ ପାଇ ଗତ ସ୍ନ ୧୯୫୭ ତା ୩୦ ।୭।୫୭ ନଂ ୮ ମ୍ବର ଅର୍ଡ଼ର ଦ୍ୱାରା ମନ୍ଦିରର ପୂର୍ବ ପଣ୍ଡିତ ମଦନ-ମୋହନ ପଟ୍ଟନାୟକଙ୍କୁ ଚଣ୍ଡେଶ୍ୱର ମନ୍ଦିର ପରିଚାଳନା ବୋର୍ଡ଼ରୁ ଅନ୍ତର କରିଥିଲେ ଏବଂ ତାଙ୍କ ସ୍ଥାନରେ ନଂ ୫୮/୨୨୯ ମ୍ବର ଚିଠି ଦ୍ୱାରା ଗତ ତା ୬।୮।୫୭ ରିଖରେ ଦୁର୍ଗାଚରଣ ଶତପଥିଙ୍କୁ ଟ୍ରଷ୍ଟିରୂପେ ନିଯୁକ୍ତ କରିଥିଲେ । ମଦନମୋହନ ପଟ୍ଟନାୟକ ଟ୍ରଷ୍ଟି ପଦରୁ ବହିଷ୍କୃତ ହୋଇ ଶ୍ରୀ ଚଣ୍ଡେଶ୍ୱର ଦେବଙ୍କ ମାରଫତଦାରୀ ସମ୍ବାଦରେ କାଳେ ବ୍ୟାଘାତ ଘଟିବ ଜାଣି ଚଣ୍ଡେଶ୍ୱର ମୌଜା ନଂ ୧୧।୧୨ମ୍ବର ଖାତା ଟ୍ରସ୍ଟ, ଚଣ୍ଡେଶ୍ୱର ଦେବ ମନ୍ଦିର ଉଦ୍ୟାନ ପୁଷ୍କରିଣୀ ଆଦି କେତେକ ଘରବାରୀ ଜାଗା ଏ ୧୮-୦ ୭ଡ଼ି: ଜମିପକ୍ଷେ ଗତ ସ୍ନ ୧୯ ୫୮/ ୯ ମସିହା ପୁରୀ ଆଡ଼ିସନାଲ ମୁନସଫଙ୍କ କୋର୍ଟରେ ନଂ ୨୭/ ୧୯୭ ମ୍ବର ସତ୍ତ୍ୱସାବ୍ୟସ୍ତ ମୋକଦ୍ଦମା ଟ୍ରଷ୍ଟିବୋର୍ଡ଼ର ମ୍ୟାନେଜିଂ ଟ୍ରଷ୍ଟି ଶ୍ରୀ ମୃତ୍ୟୁଞ୍ଜୟ ମହାପାତ୍ର ଓ ଶ୍ରୀ ଲୋକନାଥ ମଙ୍ଗରାଜ, ଶ୍ରୀ ଦୁର୍ଗା-ଚରଣ ଶତପଥିଙ୍କ ବିରୁଦ୍ଧରେ ଦାଏର କରିଥିଲେ ଓ କୋର୍ଟ ତରଫରୁ ନିଷେଧ ଆଜ୍ଞା ଜାରିର କରାଯାଇଥିଲା । ଟ୍ରଷ୍ଟିମାନଙ୍କ ଉକ୍ତ

ମୋକଦ୍ଦମାରେ ଜବାବ ଦାନାନ୍ତେ କୋର୍ଟରେ ପ୍ରାଥମିକ ପ୍ରମାଣ ଦିଆଯାଇ ନିଷେଧ ଆଜ୍ଞା କୋର୍ଟ ତରଫରୁ ଟ୍ରଷ୍ଟିମାନଙ୍କ ଉପରୁ ଉଠାଇ ଦିଆଗଲା । ଶ୍ରୀ ଚନ୍ଦ୍ରେଶ୍ୱର ଦେବଙ୍କ ସମସ୍ତ କାଗଜପତ୍ର ଓ ଜମି ଜମା ପୁରୁଣା ପରିଚ୍ଛଙ୍କ ନିକଟ ଥାଇ ସେବକମାନଙ୍କ ନିକଟେ ଓ ଠାକୁରଙ୍କ କୃଷ କରୁଥିବା ଜମିର କୃଷିମାନେ ଠାକୁରଙ୍କ ପ୍ରାପ୍ୟ ଧାନ କିମ୍ବା ଖଜଣା ଟ୍ରଷ୍ଟି ବୋର୍ଡ଼କୁ କେହିବି ଦେଲେ ନାହିଁ । ତେଣୁ ଟ୍ରଷ୍ଟି ବୋର୍ଡ଼ର ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଅନୁଯାୟୀ ଠାକୁର ମୌସୁଫଙ୍କ ଜମି ଜମା ଓ ଖଞ୍ଜସ୍ଥାନ ସଂଗ୍ରହ ପରିଚ୍ଛଙ୍କ ତରଫରୁ ଦାଏର ହୋଇ ଥିବା ମୋକଦ୍ଦମାର ପରିଚାଳନ ପାଇଁ ଜଣେ ଅସ୍ଥାୟୀ କିରାନିଙ୍କ ଦରମା ଓ ଦୈନନ୍ଦିନ ପବପର୍ବାଣି ନିମନ୍ତେ ସାମୟିକ ଖର୍ଚ୍ଚ ଓ ଡାକଖର୍ଚ୍ଚ ମ୍ୟାନେଜିଂ ଟ୍ରଷ୍ଟି ନିଜ ହାତପାଣ୍ଠିରୁ ଟ୍ରଷ୍ଟି ବୋର୍ଡ଼ର ନିର୍ଦ୍ଦେଶକ୍ରମେ ଚଳାଇ ଆସୁଥିଲେ ଏବଂ ଟ୍ରଷ୍ଟି ବୋର୍ଡ଼ ତରଫରୁ ଶ୍ରୀ ଚନ୍ଦ୍ରେଶ୍ୱର ଦେବଙ୍କ ମାଳୀ ସେବକ ଲୋକନାଥ ରଣା ଅବୈତନିକ ଭାବେ ବୋର୍ଡ଼ର ନିର୍ଦ୍ଦେଶକ୍ରମେ ଉକ୍ତ କିରାଣୀ କାର୍ଯ୍ୟ କରୁଥିଲେ । ଆମ୍ଭର ଶାରୀରିକ ଅସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ଯୋଗୁଁ ଟ୍ରଷ୍ଟି ବୋର୍ଡ଼ର ସମସ୍ତ ଦାୟିତ୍ୱ ଟ୍ରଷ୍ଟି ଲୋକନାଥ ମଙ୍ଗରାଜଙ୍କ ଉପରେ ଦିଆ ଯାଇଥିଲା । ଆମ୍ଭେ ଅପ୍ରୋପଚାରରେ ବିଦେଶରେ ଥିବାବେଳେ ଚନ୍ଦ୍ରେଶ୍ୱର ଗ୍ରାମର କେତେକ ସେବକ ଲୋକନାଥ ରଣାଙ୍କୁ ଘରେ ପଶି ମାଡ଼ମାରି ଥିବାରୁ ମ୍ୟାନେଜିଂ ଟ୍ରଷ୍ଟି ରୂପରେ ନିଯୁକ୍ତ ଥିବା ଲୋକନାଥ ମଙ୍ଗରାଜଙ୍କ ନିର୍ଦ୍ଦେଶକ୍ରମେ ଫୌଜଦାରୀ ଦଣ୍ଡବିଧି ଆଇନର ଆଶ୍ରୟ ନେଇ ଏକ ମୋକଦ୍ଦମା ଖୋର୍ଦ୍ଧା ସ: ଡ଼: ଅଫିସରଙ୍କଠାରେ ଦାଏର କରିଥିଲେ । ଏ ସମସ୍ତ ଖର୍ଚ୍ଚ ତୁଲାଇବାପାଇଁ ଆମ୍ଭଙ୍କୁ ଅନେକ ସମୟରେ ଅର୍ଥାଭାବବଶତଃ ବାହାରୁ କରଜ କରିବାକୁ ପଡ଼ିଥିଲା । ଏ ସମ୍ବନ୍ଧରେ କମିଶନରଙ୍କ ମହୋଦୟଙ୍କୁ ଅନୁରୋଧ କରିଥିଲେ ମଧ୍ୟ

କମିଶନର ମହୋଦୟ ଖରଚ ସବୁକୁ ସ୍ୱୀକୃତ ଜଣାଇ ଶୀଘ୍ର ଟଙ୍କା ମିଳିବା ଉପାୟ ନକରି ଖର୍ଚ୍ଚ ଟଙ୍କା ପରେ ପାଇବାକୁ ସାନ୍ତ୍ୱନା ମାତ୍ର ଦେଇଥିଲେ । ପରେସ୍ତଙ୍କ ସଭ୍ୟସାବ୍ୟସ୍ତ ମୋକଦ୍ଦମା ଗତ ସନ ୧୯୮୯ ମସିହା ଜାନୁୟାରୀ ମାସ ତା ୨୦ ରିଖରେ ଟ୍ରଷ୍ଟିବୋର୍ଡ଼ ଜପ୍ତ ଲାଭ କଲାପରି । ତତ୍ପୂର୍ବରୁ ଦେବୋତ୍ତର କମିଶନରଙ୍କ ନିକଟରେ ଦେବୋତ୍ତର ଆଇନର ନଂ ୪୯ ନମ୍ବର ଧାରା ମତେ ପରିସ୍ତଙ୍କ ଦଖଲରେ ଥିବା ଓ କେତେକ ସେବକମାନଙ୍କ ଦଖଲରେ ଥିବା ଜମି ପାଇବା ନିମନ୍ତେ ପ୍ରାର୍ଥନା କରି ଯାଇଥିଲେ, ସେ ଦଖଲ ପ୍ରାର୍ଥନାନୁଯାୟୀ ଗତ ତା ୦-୮-୮୯ ରିଖେ କମିଶନର ମହୋଦୟଙ୍କ ନଂ ୪୫ ନମ୍ବର ଅର୍ଡ଼ର ଦ୍ୱାରା ଠାକୁରଙ୍କ ବଜେସ୍ଥଳ ଓ ଉଦ୍ୟାନ ଆଉ କେତେକ ଧାନ ଜମି ଟ୍ରଷ୍ଟି ବୋର୍ଡ଼କୁ ଦଖଲ ଦିଆ ଯାଇଥିଲା । ଟ୍ରଷ୍ଟିବୋର୍ଡ଼ ଓ ଠାକୁରଙ୍କ ସେବକମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ସବୁବେଳେ ମନାନ୍ତର ଲଗି ରହିଥିବାରୁ କମିଶନର ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ବଙ୍କିମଚନ୍ଦ୍ର ପଟ୍ଟନାୟକ ଗତ ତା ରିଖରେ ଚଣ୍ଡେଶ୍ୱର ମନ୍ଦିର ପରି- ଦର୍ଶନକୁ ଆସି ଠାକୁର ସେବକମାନେ ସ୍ଥାନୀୟ ଜରିପଡ଼ା ବାଉଁଶମୂଳ ଗ୍ରାମ ନିବାସୀ ଶ୍ରୀ ରଘୁନାଥ ରାୟ; ଦୀନବନ୍ଧୁ ମହାପାତ୍ର, ହରେକୃଷ୍ଣ ପ୍ରଧାନ ମାନଙ୍କୁ ଉକ୍ତ ଚଣ୍ଡେଶ୍ୱର ଦେବଙ୍କ ଠାକୁର ମାତରେ ଉପୁଜିଥିବା ବିବାଦମାନ ନିଷ୍ପତ୍ତି ସଙ୍ଗେ ଶ୍ରୀ ଚଣ୍ଡେଶ୍ୱର ଦେବଙ୍କ ଉନ୍ନତି ପାଇଁ ଆଡ଼ଭାଇଜରି ବୋର୍ଡ଼ ସଭ୍ୟରୂପେ ଉକ୍ତ ଜଣ ୩ ଜଣ ଭଦ୍ରଲୋକଙ୍କୁ ମନୋନୀତ କରିଥିଲେ । ଆମ୍ଭେ ମନ୍ଦିରର ମ୍ୟାନେଜିଂ ଟ୍ରଷ୍ଟି ଭାବେ କମିଶନର ମହୋଦୟଙ୍କ ନିକଟେ ସ୍ୱୀକୃତ ଜଣାଇଥିଲୁ । ମାତ୍ର ଏମାନେ ଗଣ୍ଡଗୋଳ ନିଷ୍ପତ୍ତି କରି ମନ୍ଦିରର ସୁପରିଚାଳନା ନିମନ୍ତେ ସୁପରାମର୍ଶ ପରିବର୍ତ୍ତେ ଏପରି କାର୍ଯ୍ୟମାନ କରାଇଲେ ଯଦ୍ଦ୍ୱାରା ଶ୍ରୀ ଚଣ୍ଡେଶ୍ୱର ଦେବଙ୍କ ମନ୍ଦିର ସୁପରିଚାଳନାରେ ବ୍ୟାଘାତ ଜନ୍ମିଲା । ଆମ୍ଭେ ମ୍ୟାନେଜିଂ ଟ୍ରଷ୍ଟିଙ୍କ ଶରୀର ଅସୁସ୍ଥ ଥିବାରୁ

କମିଶନର ମହୋଦୟଙ୍କ ଆଦେଶକ୍ରମେ ନ ୨୨୧୯୦-୯୧/୯୭(୧) ତା ୧୮-୯-୫୦ ମା ୩ ସ ଛୁଟି ପାଇ ଗତ ତା ୧-୧୦-୫୯ ରେଖ ଟ୍ରଷ୍ଟି ଲୋକନାଥ ମଙ୍ଗରାଜଙ୍କୁ ମନ୍ଦିରର ସମସ୍ତ ଦାୟିତ୍ୱ ଓ ଆମ୍ଭ ପାଖେ ଥିବା ସମସ୍ତ କାଗଜପତ୍ରମାନ ଚାର୍ଜ ବୁଝାଇ ଦେଇଥିଲୁ । ଅବସର ସମୟ ଅନ୍ତେ ପୁନର ଉକ୍ତ ଚଣ୍ଡେଶ୍ୱର ଦେବଙ୍କ କାର୍ଯ୍ୟଭାର ଗ୍ରହଣ କରିବା ନିମିତ୍ତ ଟ୍ରଷ୍ଟି ଲୋକନାଥ ମଙ୍ଗରାଜଙ୍କ ନିକଟକୁ ଜଣାଇଥିବାରେ ମଙ୍ଗରାଜ ମହାଶୟ ନାନାପ୍ରକାର ଟାଳଟୁଳ ଦ୍ୱାରା ଚାର୍ଜ ଦେଇ ନ ଥିଲେ । ଉକ୍ତ ବିଷୟ ଅନେକବାର ଏଣ୍ଡୋଉମେଣ୍ଟ କମିଶନରଙ୍କୁ ଜଣାଇ କମିଶନର ମହୋଦୟ ଆମ୍ଭଙ୍କୁ ଚାର୍ଜ ବୁଝି-ନେବାକୁ ଓ ଲୋକନାଥ ମଙ୍ଗରାଜ ଚାର୍ଜ ବୁଝାଇ ଦେବାକୁ ୧୨ ଗୋଟି ଚିଠି ପଠାଇଥିଲେ, ଆମ୍ଭେ ଚାର୍ଜ ପାଇ ନ ଥିବା ଅବସ୍ଥାରେ କମିଶନଙ୍କ ପିରଦ୍ଧାରୁ ଖଣ୍ଡିଏ ଚିଠି ପାଇଲୁ ଯେ ଶ୍ରୀ ଚଣ୍ଡେଶ୍ୱରଙ୍କ ମନ୍ଦିରରେ ପୁଣି ନୂଆ ହୋଇ ଗୋଟିଏ ଟ୍ରଷ୍ଟି ବୋର୍ଡ଼ ପାଞ୍ଚବର୍ଷପାଇଁ ଗଢ଼ା ଯାଇଅଛି । ଉକ୍ତ ବୋର୍ଡ଼ରେ ସଭ୍ୟରୂପେ ପୂର୍ବୋକ୍ତ ଆଡ଼-ଭାଇଜରି ବୋର୍ଡ଼ର କେତେଜଣ ସଭ୍ୟ ଓ ଶ୍ରୀ ନରସିଂହ ମହାପାତ୍ର ସା: ଚଣ୍ଡେଶ୍ୱର, ଶ୍ରୀ ପରୀକ୍ଷିତ ପ୍ରେଷ୍ଠରୀ ସା: ମୁଣ୍ଡାଳ ସ୍ଥାନ ପାଇ-ଅଛନ୍ତି । ଆଉବ କେତେ ଦିନ ପରେ କମିଶନରଙ୍କ ପିରସ୍ଥାରୁ ନୂତନ ଟ୍ରଷ୍ଟିମାନଙ୍କୁ ଚାର୍ଜ ବୁଝାଇବାର ଆଦେଶ ପାଇଲୁ । ଉକ୍ତ ଚିଠି ଓ ଆମ୍ଭେ ଛୁଟି ନେବା ସମୟେ ଚାର୍ଜ ଦେଇ ଚାର୍ଜ ଫେରି ପାଇ ନ ଥିବା ନିଜ ହାତରୁ ଖର୍ଚ୍ଚ କରିଥିବା ଟଙ୍କା ଫେରି ପାଇବାପାଇଁ ଗୋଟିଏ ଦରଖାସ୍ତ ଗତ ତା ୨୭।୧୦।୧୯୫୦ ଏଣ୍ଡୋଉମେଣ୍ଟ କମିଶନର ଶ୍ରୀ ବାଳକୃଷ୍ଣ ପାତ୍ରଙ୍କ ନିକଟେ ଦେଇଥିଲୁ । ଉକ୍ତ ଦରଖାସ୍ତ ବିଚାରପାଇ କଟକ ମୁକାମକୁ ଯିବାକୁ ନୋଟିସ ପାଇ ଦରଖାସ୍ତ ଲିଖିତ ଘଟଣାମାନ କମିଶନରଙ୍କୁ ମୌଖିକରେ ଜଣାଇ

ଥିଲେହେଁ କମିଶନର ମହୋଦୟ ଆମ୍ଭ ହାତରୁ ଖର୍ଚ୍ଚ ହୋଇଥିବା ଟଙ୍କାର ଜମା ଖର୍ଚ୍ଚ ଫର୍ଦ୍ଦ ସେ ପାଇ ପାରି ନଥିବା ମତ ବ୍ୟକ୍ତ କଲେ । ତେଣୁ ଧର୍ମ୍ମ ଅନୁଷ୍ଠାନମାନଙ୍କର ଉନ୍ନତିକଳ୍ପେ ସ୍ୱହସ୍ତରୁ ଅର୍ଥବ୍ୟୟ କରି ପ୍ରତ୍ୟେକ ସମୟରେ କମିଶନରଙ୍କୁ ଖର୍ଚ୍ଚର ରସିଦ ଦିଆ ଯାଇଥିଲେ ମଧ୍ୟ ଏପରି କଥା ଶୁଣି ମନରେ ଦୁଃଖଜାତ ହେଲା ।

ଶ୍ରୀ ଚଣ୍ଡେଶ୍ୱର ଦେବଙ୍କ ନୂତନ ହୋଇ ଦ୍ୱିତୀୟ ପାଞ୍ଚବର୍ଷ ପାଇଁ ନିଯୁକ୍ତ ପାଇଥିବା ଟ୍ରଷ୍ଟିମାନେ ପ୍ରାଚୀନ କଳା ପ୍ରାଚୁର୍ଯ୍ୟ ପୂର୍ଣ୍ଣ ମନ୍ଦିରଟିକୁ ମରାମତ କରିବାକୁ ଚେଷ୍ଟାକଲେ । ପୂର୍ବ ଏଣ୍ଡାଉମେଣ୍ଟ କମିଶନର ରଙ୍ଗାରାଓ ଓ ପୂର୍ବ ଟ୍ରଷ୍ଟିବୋର୍ଡ଼ର ସଭ୍ୟମାନଙ୍କ ପ୍ରଚେଷ୍ଟା ଦ୍ୱାରା ଭାରତ ସରକାରଙ୍କ ପ୍ରାଚୀନକୀର୍ତ୍ତିରକ୍ଷା ବିଭାଗର ଦୃଷ୍ଟି ଆକର୍ଷଣ କରିଯାଇ ସେହି ବିଭାଗର ବହୁ କର୍ମକର୍ତ୍ତା ଚଣ୍ଡେଶ୍ୱର ମନ୍ଦିରଟିକୁ ଓଡ଼ିଶାର ଗୋଟିଏ ପ୍ରାଚୀନକୀର୍ତ୍ତି ରୂପେ ଗ୍ରହଣ କରିଥିଲେ ଏବଂ ବିଭାଗୀୟ ନିୟମାନୁଯାୟୀ ଟ୍ରଷ୍ଟିବୋର୍ଡ଼ ଠାରୁ ଏହାର ସୁରକ୍ଷା ନିମନ୍ତ ତାଙ୍କ ବିଭାଗୀୟ ଏଗ୍ରୀମେଣ୍ଟ ଫର୍ମଦ୍ୱାରା ଏକ ଏଗ୍ରିମେଣ୍ଟ ଏଣ୍ଡାଉମେଣ୍ଟ କମିସନରଙ୍କ ଜରିଆରେ ନେଇଥିଲେ । ନୂତନ ଟ୍ରଷ୍ଟିମାନେ ତାହା ପ୍ରତି କୌଣସି ଦୃଷ୍ଟି ନଦେଇ ମନମୁଖି ଭାବେ ଚୂନାଁମେଣ୍ଟ ଆଦିରେ ସମସ୍ତ ମନ୍ଦିର କଳାକୁ ଚିରଦିନପାଇଁ ଲୁଚାଇବାକୁ ଚେଷ୍ଟା ଚଳାଇବାରୁ କେତେ ଗୁଡ଼ିଏ କଳାପ୍ରେମୀ ଐତିହାସିକ ଭ୍ରମଣକାରୀ ଜନ ସାଧାରଣ ଏହି ବାଲି ସିମେଣ୍ଟ ଲେପା ମରାମତର ବିରୋଧ କରି ଏଣ୍ଡାଉମେଣ୍ଟ କମିଶନରଙ୍କ ନିକଟକୁ ଟ୍ରଷ୍ଟିମାନଙ୍କର ଏହି ଅପଚେଷ୍ଟାକୁ ବନ୍ଦ କରିବା ମର୍ମରେ ଓ ପ୍ରାଚୀନ କୀର୍ତ୍ତିରକ୍ଷା ବିଭାଗ ଜରିଆରେ ସମ୍ମିଳିତ ଚେଷ୍ଟାରେ ନିର୍ମ୍ମାଣ କରାଯିବା ପାଇଁ ଆବେଦନ କରିଥିଲେ । ତଦନୁଯାୟୀ ଉକ୍ତ ମରାମତି କାର୍ଯ୍ୟ ସ୍ଥଗିତ ରଖାଯିବା ପାଇଁ କମିସନର ଗତ ତା ୩୦।୧୨।୬୭ ନଂ ୪୦୧୭-୧୮

ମ୍ଦର ଟଟିଦ୍ୱ ଗ ଟ୍ରଷ୍ଟିମାନଙ୍କୁ ଓ ସର୍ବସାଧାରଣଙ୍କୁ ଜଣାଇଥିଲେ । ପୁରୀ ତା ୧୨ । ୧୧ । ୫୬ ରିଖ ନ ୫୧୯୧-୯୨/ '୯୭ (') ଟଠୀଦ୍ୱାଗ ଟ୍ରଷ୍ଟିମାନେ ମରାମତି କରିବାକୁ ଆଦେଶ ଦେଇଥିଲେ । ଟ୍ରଷ୍ଟିମାନେ ଉକ୍ତ ଆଦେଶ ପାଇ କୌଣସି ଉପଯୁକ୍ତ ବିଜ୍ଞ କାରିଗର ବା ଇଞ୍ଜିନିୟରଙ୍କ ପରାମର୍ଶ ନନେଇ ମନ୍ଦିର ଚୂଡ଼ାଆଡ଼ୁ ମରାମତି କାର୍ଯ୍ୟ ଆରମ୍ଭ କଲେ । ବହୁ କାଳର ଏହି ପ୍ରାଚୀନ ମନ୍ଦିରଟି ଶତଶତ ବର୍ଷଧରି ଟଳକାର ଲୁଣି ପବନ ଓ ଖର ବର୍ଷା ଖାଇ ଯୋଡ଼େଇ ଲୁହାସବୁ ମିଳେଇ ଯାଇ-ଥିଲା । ମନ୍ଦିର ଉପରେ ବହୁତ ଗୁଡ଼ିଏ ଓଜନଦାର ପଥର ଓ ଗୋଡ଼ି ସିମେଣ୍ଟର ଗୃପରେ ବର୍ଷାଋତୁରେ ବହୁ ଝଡ଼ ତୋଫାନ ହେବାରୁ ମନ୍ଦିରର ଉତ୍ତର ତରଫକୁ ନବନିର୍ମିତ ଚୂଡ଼ା ଓ ଉତ୍ତର ତରଫରୁ ଆଠଅଣା ଅଂଶ ତା ୬।୧୦।୫୫ ରିଖ ଆଶ୍ୱିନ ଶୁକ୍ଳ ଚତୁର୍ଦ୍ଦଶୀ ରାତିରେ ଭୁଷୁଡ଼ି ପଡ଼ିଲା । ମନ୍ଦିର ଭିତରେ ଓ ବାହାରେ ବହୁତ ପ୍ରସ୍ତର ଖଣ୍ଡମାନ ମନ୍ଦିରଦ୍ୱାର ରୁଦ୍ଧ କରିଦେବା ଦ୍ୱାରା ଠାକୁରଙ୍କ ଦୈନନ୍ଦିନ ନୀତି ଦୁଇ ତିନଦିନ ବନ୍ଦହୋଇ ଯାଇ-ଥିଲା । ଏହି ଦୁଃସମ୍ବାଦ ଶ୍ରବଣରେ କୁହୁଡ଼ି ଛଗଡ଼, ବାଣପୁର, ରଣପୁର ଓ ଖୋର୍ଦ୍ଧା ଅଞ୍ଚଳରୁ ଅସଂଖ୍ୟ ନରନାରୀ ସେମାନଙ୍କର ସମସ୍ତ ଜଞ୍ଜାଳକୁ ଛାଡ଼ି ମନ୍ଦିରର ଦୁର୍ଦ୍ଦଶାକୁ ଦେଖିବାକୁ ଆସି ସାଶ୍ରୁ ନେତ୍ରରେ ଓ ଘୋର ଦୁଃଖ ମନରେ ଫେରିଛନ୍ତି । ଚଣ୍ଡେଶ୍ୱର ଗ୍ରାମ ସନ୍ନିକଟ ଭକ୍ତବୃନ୍ଦଙ୍କ ଚେଷ୍ଟାରେ ମନ୍ଦିରଦ୍ୱାର ରୁଦ୍ଧ କରିଥିବା ବିଶାଳ ପ୍ରସ୍ତର ଖଣ୍ଡମାନ, ମନ୍ଦିର ଭିତରେ ଥିବା ପ୍ରସ୍ତର ଖଣ୍ଡମାନ ବାହାର କରାଗଲା । ଏତେବଡ଼ ଭୟାବହ ଦୁର୍ଘଟଣାରେ ଶ୍ରୀ ଚଣ୍ଡେ-ଶ୍ୱର ଦେବଙ୍କ ଶକ୍ତି ଆଉ ଲିଙ୍ଗର କୌଣସି କ୍ଷତି ନ ହୋଇଥିବା ଏକ ଐଶୀଶକ୍ତିର ପରାକାଷ୍ଠା ବୋଲି ଜନସାଧାରଣଙ୍କ ମନରେ ଧାରଣା ଜନ୍ମିଛି । ମନ୍ଦିରର ଉତ୍ତର ତରଫରେ ଥିବା କମଣ୍ଡଳୁ

ଉମାମୂର୍ତ୍ତି ଭାଙ୍ଗି ଯାଇଥିଲା । ତାହା ବର୍ତ୍ତମାନ ଜଣେ ଉପଯୁକ୍ତ କାରିଗରଙ୍କ ଦ୍ୱାରା କେତେକାଂଶ ଯୋଡ଼ାହୋଇ ମନ୍ଦିର ବେଢ଼ା ମଧ୍ୟରେ ରଖାଯାଇ ଅଛନ୍ତି । ସେ ମୂର୍ତ୍ତିଙ୍କର ଫଟୋ ଏବଂ ମାହାତ୍ମ୍ୟ ପୁସ୍ତକରେ ସର୍ବସାଧାରଣଙ୍କ ଅବଗତି ନିମନ୍ତେ ଦିଆଯାଇଅଛି । ଲେଖକ ମନ୍ଦିରର ମ୍ୟାନେଜିଂ ଟ୍ରଷ୍ଟି ଥିବା ସମୟରେ ଶ୍ରୀ ଚନ୍ଦ୍ରେଶ୍ୱର ଦେବଙ୍କ ମନ୍ଦିର ମଣ୍ଡପ ସନ୍ନିକଟରେ ବିନାୟକ ମହାପାତ୍ରଙ୍କ ସମ୍ପାଦକତ୍ୱରେ ଗତ ତା ୨୧।୮।୪୮ ରିଖ କୁହୁଡ଼ୀ ଛଗଡ଼ର କେତେକ ଧର୍ମପ୍ରାଣ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଜୀର୍ଣ୍ଣ ସଂସ୍କାର କମିଟି ଗଢ଼ାଯାଇ-ଥିଲା । ମାତ୍ର ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ସେ କମିଟିର ଅବସାନ ଘଟିଥିଲା । ମନ୍ଦିରଟି ଭାଙ୍ଗିବା ପୂର୍ବରୁ ଏହାର ପରିଚାଳନା ଭଲ ହେଉଥିବାରୁ ଏହାକୁ ଦେବୋତ୍ତର କମିଶନରଙ୍କ ଖାସ ଦାୟିତ୍ୱରେ ରଖାଯାଇ ତାଙ୍କ ତରଫରୁ ଜଣେ ଏକଜିକ୍ୟୁଟିଭ ଅଫିସର ନିଯୁକ୍ତ ହେବାର ଗୋଟିଏ ଆଦେଶ ଆମ୍ଭେ ମନ୍ଦିରର ଭୂତପୂର୍ବ ମ୍ୟାନେଜିଂ ଟ୍ରଷ୍ଟିଭାବେ ଚିଠିଦ୍ୱାରା କମିଶନରଙ୍କ ଅଫିସରୁ ପାଇଥିଲୁ । (ନଂ ୯୭୦-୮୨ ତା ୨।୧୧।୫୫ ନଂ ୬୮୩ ସମି ଅର୍ଡର) ତା ପରେ ଶ୍ରୀ ନରସିଂହ ମହାପାତ୍ରଙ୍କ ସହ କେତେଜଣ ଉଦ୍ୟମୀ ବ୍ୟକ୍ତି ଟ୍ରଷ୍ଟିରେ ନିଯୁକ୍ତ ପାଇଥିଲେ । ତେଣୁ ଆଶାପୋଷଣ କରିଥିଲୁ ମନ୍ଦିରର ଦୁରବସ୍ଥା କ୍ରମଶଃ ବଦଳି ଗୋଟିଏ ନୂଆ ମନ୍ଦିର ଓ ନୂଆ ଶୃଙ୍ଖଳା ଦେଖାଯିବ । ମାତ୍ର ଦୁର୍ଭାଗ୍ୟକୁ ମନ୍ଦିରଭାଙ୍ଗିବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଯଥାସମ୍ଭବ ଟ୍ରଷ୍ଟି-ମାନଙ୍କର ମନ ଭାଙ୍ଗି ପଡ଼ିଥିବା ପ୍ରାୟ ଅନୁମିତ ହେଲା । ଟ୍ରଷ୍ଟିମାନେ ହୁଏତ ସମଷ୍ଟିଗତ ଭାବେ ମନ୍ଦିରଟି ନୂତନ ଭାବେ ତିଆରି କରିବାକୁ ଏକତାବଦ୍ଧ ହୋଇ ଭକ୍ତ ଜନସାଧାରଣଙ୍କ ତତ୍‌କାଳୀନ ଆଗ୍ରହକୁ ରୂପାୟିତ କରି ପାରିଥିଲେ ମନ୍ଦିର ଗଠନ କାର୍ଯ୍ୟ ସୁଗମ ହୋଇ ପାରିଥାନ୍ତା । ମନ୍ଦିର ଭାଙ୍ଗି ପଡ଼ିଥିବା ମର୍ମରେ ବହୁତ ଲେଖାମାନ ସର୍ବସାଧାରଣଙ୍କଠାରୁ ଖବର କାଗଜରେ ପ୍ରକାଶ ପାଇ ଏଣ୍ଡୋଉମେଣ୍ଟ

କମିଶନର ତଥା ପ୍ରତ୍ନତତ୍ତ୍ୱ ବିଭାଗୀୟ କର୍ମକର୍ତ୍ତାମାନଙ୍କୁ ଟ୍ରଷ୍ଟିବୋର୍ଡ଼ ଜରିଆରେ ସର୍ବସାଧାରଣ ଜଣାଇ ଥିଲେ । ତଦ୍ଦ୍ୱାରା କେତେଜଣ ଇଞ୍ଜିନିୟର ଚଣ୍ଡୀଶ୍ୱର ମନ୍ଦିରର ଅବଶିଷ୍ଟାଂଶ ଯାହାକି ବିପଦସଂକୁଳ ଭାବେ ଅଛି ତାକୁ ପରିଦର୍ଶନ ପାଇଁ ଆସି ଫଟୋଆଦି ନେଇଥିଲେ । ଗତ ତା ୧୩।୩।୮୭ ରିଖରେ ଏଣ୍ଡାଉମେଣ୍ଟ କମିଶନର ଶ୍ରୀ ଚନ୍ଦ୍ରମଣି ମହାପାତ୍ର ଚଣ୍ଡେଶ୍ୱର ମନ୍ଦିର ପରିଦର୍ଶନକୁ ଆସି ଆମ୍ଭ ସମେତ ମନ୍ଦିରର ମ୍ୟାନେଜିଂ ଟ୍ରଷ୍ଟି ଓ ମନ୍ଦିରର ବହୁ ମାଳୀ, ବ୍ରାହ୍ମଣ ଓ ସେବକଙ୍କ ଉପସ୍ଥିତିରେ ମନ୍ଦିର ପୁନର୍ଗଠନ ପାଇଁ ଗୋଟିଏ କମିଟି କରିଯିବାର ପ୍ରସ୍ତାବ ଦେଇ ଥିଲେ । ତଦନୁଯାୟୀ ଆମ୍ଭେ ଗତ ତା ୨୨।୩।୮୭ରିଖେ ଟ୍ରଷ୍ଟିବୋର୍ଡ଼ର କେତେକ ସଭ୍ୟଙ୍କୁ ଓ ଟାଙ୍ଗୀ ଥାନାର ଗଣ୍ୟ. ମାନ୍ୟ, ବଦାନ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କୁ ଡକାଇ କମିଶନରଙ୍କ ମତାମତ ପ୍ରକାଶ କରିଥିଲୁ ଓ ଶ୍ରୀଚଣ୍ଡେଶ୍ୱର ଦେବଙ୍କ ମନ୍ଦିର ପୁନର୍ଗଠନ ପାଇଁ ଉପସ୍ଥିତ ଜନତାକୁ ନିବେଦନ କରିଥିଲୁ । ତଦନୁଯାୟୀ କେତେବାର ଉକ୍ତ କମିଟି ବସି ଆଲୋଚନା ହୋଇଥିଲା । ଚଣ୍ଡେଶ୍ୱର ଦେବଙ୍କ ମନ୍ଦିରର ଏକ୍‌ଜିକ୍ୟୁଟିଭ୍ ଅଫିସର ଓ ଏଣ୍ଡାଉମେଣ୍ଟ ଇନ୍‌ସ୍‌ପେକ୍ଟର ଶ୍ୟାମ-ସୁନ୍ଦର ଦାସଙ୍କ ସଭାପତିତ୍ୱରେ ଗତ ତା୨୮।୭।୧୯୮୭ ରିଖେ ମନ୍ଦିର ଜୀର୍ଣ୍ଣସଂସ୍କାର କମିଟି ଗଠିତ ହୋଇ କେତେକ ବିଷୟ ଆଲୋଚନା କରାଯାଇ ପୋଷ୍ଟାଲ ସେଭିଙ୍ଗସ୍ ବ୍ୟାଙ୍କରେ ବହିଟିଏ ଖୋଲିବା ଓ କେତେକ ପ୍ରକାର ପତ୍ରିକା, ଚାନ୍ଦାଆଦାୟ ଚେକ୍ ଆଦି କରି ଆଣିବା ପାଇଁ ମ୍ୟାନେଜିଂ ଟ୍ରଷ୍ଟି ନରସିଂହ ମହାପାତ୍ରଙ୍କ ଠାରୁ ଟ୨୦୦ଙ୍କା ଉକ୍ତ ସଭାପତି ନେଇଥିଲେ । ମାତ୍ର ସେ ମହାଶୟ ପ୍ରକାର ପତ୍ର ଓ ଚେକ୍ ଛପାଇଲେ କି ନାହିଁ ଓ ଚାନ୍ଦା ମନ୍ଦିର ଜୀର୍ଣ୍ଣ ସଂସ୍କାର କମିଟିର ପାଶ ବହିରେ ଜମାକଲେ, କି ନାହିଁ ତାହା

ଆଉ ସର୍ବ ସାଧାରଣ ଅଥବା ଆମ୍ଭେ ଜାଣିବାର ସୁଯୋଗ ପାଇ ନଥିଲୁ ତେଣୁ ଜୀର୍ଣ୍ଣସଂସ୍କାର କମିଟିର ସମସ୍ତକାର୍ଯ୍ୟ ସମାଧି ହୋଇଥିଲା । ଉକ୍ତ କମିଟିକୁ ମିଶାଇ ତିନୋଟି କମିଟି ଆମ୍ଭ ଜୀବନକାଳ ମଧ୍ୟରେ ଲୋପ ପାଇ ଥିବାରୁ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଦୁଃଖ ଅନୁଭବ କଲୁ ।

ଶ୍ରୀ ଚଣ୍ଡେଶ୍ୱର ଦେବଙ୍କ ମନ୍ଦିରର ଦୁରବସ୍ଥା ଦୃଷ୍ଟେ ଟ୍ରଷ୍ଟି-ମାନଙ୍କର ମନ୍ଦିର ଉନ୍ନତି ପ୍ରତି ଉଦାସୀନତା ହେତୁ ଉକ୍ତ ସନ ୧୯୫୮ ମସିହାରେ ଶ୍ରୀ ଚଣ୍ଡେଶ୍ୱର ଦେବଙ୍କ ସେବକ ମାନଙ୍କର ବୈଠକହୋଇ ଶ୍ରୀ ଚଣ୍ଡେଶ୍ୱର ଦେବଙ୍କ ଭଗ୍ନ ମନ୍ଦିର ପୁନର୍ଗଠନ ପାଇଁ ଆଲୋଚନା ହୋଇଥିଲା । ସେହି କମିଟିର ନିର୍ଦ୍ଦେଶାନୁଯାୟୀ ଆମ୍ଭ ପଲ୍ଲୀର ବର୍ତ୍ତମାନର ମ୍ୟାନେଜିଂ ଟ୍ରଷ୍ଟି ଓ ଆଉ କେତେକ ସେବକ ମାନଙ୍କ ମିଳିତ ସ୍ୱାକ୍ଷର ଆବାହକ ଭାବେ ଗତ ତା ୨୪।୧୧।୫୮ ରିଖେ ଟାଙ୍ଗୀ ଥାନା ଓ ତତ୍ ନିକଟବର୍ତ୍ତୀ ରଣପୁର ଓ ବାଣ-ପୁର ଥାନାର କେତେକ ଧର୍ମପ୍ରାଣ ଭଦ୍ରବ୍ୟକ୍ତିମାନଙ୍କୁ ଶ୍ରୀ ଚଣ୍ଡେଶ୍ୱର ମନ୍ଦିରଠାରେ ଏକତ୍ରିତ ହେବାପାଇଁ ଆହ୍ୱାନ କରାଯାଇଥିଲା । ଏହି ମହତ କାର୍ଯ୍ୟ ପ୍ରତି ଉପସ୍ଥିତ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଭଦ୍ରବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ସଦିଚ୍ଛା ପ୍ରକାଶ ପାଇବାରୁ କେତେକ ଉଦ୍ୟମୀ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କୁ ନେଇ ଏକ ମନ୍ଦିର ଜୀର୍ଣ୍ଣସଂସ୍କାର ସମିତି ଚତୁର୍ଥବାର ଗଢାଯାଇଅଛି । ଉକ୍ତ କମିଟିରେ ଆମ୍ଭେ ମଧ୍ୟ ସଭ୍ୟରୂପେ ସ୍ଥାନ ପାଇଅଛୁ । ଉକ୍ତ କମିଟି ଗତ ସନ ୧୯୫୮ ମସିହା ଠାରୁ କାର୍ଯ୍ୟାରମ୍ଭ କରି ସନ ୧୯୫୯ ମସିହା କମିଟି ଜନ୍ମ ଉତ୍ସବ ଅନ୍ତେ ସମ୍ପ୍ରତି ସନ ୧୯୬୦ ମସିହାର ଦ୍ୱିତୀୟ ବର୍ଷର କାର୍ଯ୍ୟ ଚଳାଉ ଅଛନ୍ତି । ଏହି କମିଟିର ପ୍ରାଥମିକ ଖର୍ଚ୍ଚ ପାଇଁ ଚଣ୍ଡେଶ୍ୱର ଦେବ ସେବକ ନିଯୋଗ ସମିତି ଉକ୍ତ କମିଟି ହସ୍ତେ ଗତ ତା ୨୮।୧୦।୫୮ ରିଖେ ୭୮୦୯ ଦାନ କରିଥିଲେ । ସେହି

ଟଙ୍କାକୁ ମୂଳଧନ ରୂପେ କମିଟି ପାଇ ଗତ ସନ ୧୯୫୮ ମସିହା ଶ୍ରୀ ଚନ୍ଦ୍ରେଶ୍ୱର ଦେବଙ୍କ ବିଶାଳ କାର୍ତ୍ତିକ ପୂର୍ଣ୍ଣିମା ମେଳା ପରିଚାଳନା ଓ ଚାନ୍ଦା ଆଦାୟ ୧୯୫୯ ମସିହାପାଇଁ ଥିବା ଟଙ୍କା ପୂର୍ବୋକ୍ତ ପୋଷ୍ଟାଲ ସେଭିଙ୍ଗସ ବ୍ୟାଙ୍କ ବହିରେ ଜମା ରଖା ଯାଇଅଛି ।

ବର୍ତ୍ତମାନ ମନ୍ଦିର ଜୀର୍ଣ୍ଣସଂସ୍କାର କମିଟିକୁ ସରକାରୀ ରେଜି-ଷ୍ଟ୍ରେସନ କରାଯାଇ ବାଇ ଲ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ କରାଯିବା ପ୍ରସ୍ତାବ ଅଛି । ଏହାଦ୍ୱାରା ସୁଗତମତ ଜମାଖର୍ଚ୍ଚ ରଖାଯିବା ସଙ୍ଗେ ସରକାରୀ ଅଡ଼ିଟରମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଅଡ଼ିଟ କରାଯାଇ କମିଟିର ବାର୍ଷିକ ରିପୋର୍ଟରେ ଜମାଖର୍ଚ୍ଚର ବିସ୍ତୃତ ବିବରଣମାନ ସର୍ବସାଧାରଣରେ ପ୍ରକାଶ କରାଯିବା ପ୍ରସ୍ତାବ ଅଛି । ଏହାର ପ୍ରମାଣ ସ୍ୱରୂପ ଆମ୍ଭ ଜୀବନରେ ଇତପୂର୍ବରୁ ତିନିଗୋଟି ଜୀର୍ଣ୍ଣସଂସ୍କାର କମିଟିର ବିଲୋପ ଦେଖିବାକୁ ପାଇଛୁ । ଏହାଦ୍ୱାରା ପୂର୍ବୋକ୍ତ ଭୟର କୌଣସି କାରଣ ରହିବ ନାହିଁ । ବର୍ତ୍ତମାନ କମିଟିର ଉଦ୍ୟମୀ କର୍ମୀମାନଙ୍କ ସହଯୋଗରେ ଗତ ତା ୨୪।୧୦।୫୯ ରିଖେ ବାର୍ଷିକ ଜନ୍ମୋତ୍ସବ ପର କମିଟିରେ ଆଉ ମଧ୍ୟ କେତେଜଣ ଉତ୍ସାହୀ କର୍ମୀ ସଭ୍ୟଭୁକ୍ତ ହୋଇଅଛନ୍ତି । ମନ୍ଦିର ଜୀର୍ଣ୍ଣସଂସ୍କାର କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ କମିଟିର ପୃଷ୍ଠପୋଷକଭାବେ ବିଭିନ୍ନ କାର୍ଯ୍ୟପାଇଁ ପୃଥକ୍ ପୃଥକ୍ ଭାବେ ତିନିଗୋଟି କମିଟି ଗଢ଼ା ଯାଇଥିଲେ ମଧ୍ୟ ଏ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ତାର ସ୍ୱରୂପ ଜଣାଯାଇ ନାହିଁ । ତେଣୁ କମିଟିର ହିତକାମୀ ବନ୍ଧୁଗଣଙ୍କୁ ଅନୁରୋଧ କମିଟିର ଲକ୍ଷ୍ୟ ଚନ୍ଦ୍ରେଶ୍ୱର ଦେବଙ୍କ ଭଗ୍ନ ମନ୍ଦିର ପୁନର୍ଗଠନ ମାର୍ଗରେ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଲାଗି ଭିକ୍ଷାଦ୍ୱାରା ପାଣ୍ଠି ସଂଗ୍ରହ ଓ ଦେବୋତ୍ତର କମିଶନରଙ୍କ ଗତ

···ମସିହା ନ··· ···ମ୍ବର ବର୍ଣ୍ଣିତ ସ୍କିମ ଅର୍ଡ଼ରର ବନୋବସ୍ତ ସଂଶୋଧନ ମାର୍ଗରେ ମନ୍ଦିରଟି ପୁନର୍ବାର ଗଠନ ହେବାକୁ ଯାଉ-ଥିବାବେଳେ ମନ୍ଦିର ପୂର୍ଣ୍ଣାଙ୍ଗ ନ ହେବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ମନ୍ଦିର ଆୟର

ଶତକଡ଼ା ଦଶଭାଗ ମନ୍ଦର ପୁନଃ ନିର୍ମାଣରେ ବ୍ୟସ୍ତ କରାଯିବା ସଙ୍ଗେ ସର୍ବସାଧାରଣରୁ ଲବ୍ଧ ଭିକ୍ଷା ଧନ ସମ୍ମିଶ୍ରଣରେ ଗତ ଦଶବର୍ଷର ମନ୍ଦରର ଆୟ ଧନକୁ ମିଶ୍ରଣ କରି ଉକ୍ତ କମିଟି ପାଣ୍ଠି ସଙ୍ଗେ ଏଥି ପୂର୍ବରୁ କମିଟିର ପ୍ରସ୍ତାବ ଦେବୋତ୍ତର କମିଶନରଙ୍କୁ କଣାଇଁ ଦିଆଯାଇ ଗଲା··· ···ତାପରେ କମିଶନେର ମହୋଦୟଙ୍କ ମନ୍ଦର ପରିଦର୍ଶନ ସମୟରେ କମିଟି ତରଫରୁ ଲିଖିତ ଦାବୀ ସମୂହର ପୂର୍ଣ୍ଣାଙ୍ଗ ଦିଗରେ ସର୍ବସାଧାରଣ ଚେଷ୍ଟିତ ହୁଅନ୍ତୁ ।

ଶ୍ରୀ ଚନ୍ଦ୍ରେଶ୍ୱର ଦେବ କୁହୁଡ଼ ଗଡ଼ରେ ରାଜପଣ କରୁଥିବା ହରିଚନ୍ଦନ ବଂଶଧର ରାଜାମାନଙ୍କର ଚତୁଃପାର୍ଶ୍ୱରେ ୬ ଗୋଟି ଗଡ଼ ଥାଇ ଅନ୍ତର ଗୋଟିଏ ଗଡ଼ 'ତଲ ଗଡ଼' ନାମରେ ଥିଲା । ଏହି ଗଡ଼ ଟିରେ ହିନ୍ଦୁ ଉପଦ୍ରବବେଳେ ରାଜା ଅଥବା ରାଜକର୍ମଚାରୀମାନେ ଲୁଚି ରହୁଥିଲେ । ଏହାଁରେ କେତେକ ଖୋଲ ଥିବା ଦେଖାଯାଏ । ତାହା ବର୍ତ୍ତମାନ ବୋଇତଆ ପାହାଡ଼କୁ ଲାଗି କୌଣସି ଗ୍ରାମ ଆଦି ନ ଥାଇ 'ତଲଗଡ଼' ନାମରେ ବିଦିତ । କୁହୁଡ଼ଗଡ଼ ରାଜାଙ୍କର ନିଜ ରହିବା ସଦର ଗଡ଼ ଥିଲା । ବର୍ତ୍ତମାନ ଏଠାରେ ରାଣୀମାନଙ୍କର ସ୍ନାନ କରିବା ପୁଷ୍କରଣୀ, ଗଡ଼ର ଖାଇ ଓ ଉକ୍ତ ଖାଇର ଜଳଭଣ୍ଡାର, ଗଡ଼, ଓ ପୁଷ୍କରିଣୀ ଅଦ୍ୟାବଧି ବିଦ୍ୟମାନ । ମାତ୍ର କାଳକ୍ରମେ ରାଜାଙ୍କ ଥିବା ନିଜର ସ୍ଥାନ ତାଙ୍କର ପଳାୟନ ପରେ ସେହି ସ୍ଥାନମାନ କେତେକଙ୍କ ଘରବାଡ଼ିରେ ପରିଣତ ହୋଇଗଲାଣି । ଗଡ଼ଖାଇ ମଧ୍ୟ ବହୁ ପରିମାଣରେ ପୋତି ହୋଇ ଗଲାଣି । ଗଡ଼ର ପ୍ରଧାନ ଠାକୁର ପତିତପାବନ **କୃତୀଆଦେବ** ରାଜାଙ୍କର ପ୍ରଧାନ ଠାକୁର-ରୂପେ ବର୍ଣ୍ଣିତ ମଣ୍ଡପରେ ବିରାଜମାନ କରିଅଛନ୍ତି । ତାଙ୍କର ଦୈନ-ନ୍ଦିନ ନୀତିପାଇଁ ସ୍ୱଳ୍ପ କେତେକ ଜମି ଓ ମଣ୍ଡପ ଛପର ଆଦି ପାଇଁ ଜମି ଖଞ୍ଜା ଅଛି । ଆଜି ମଧ୍ୟ 'ଶ୍ରୀ ଦଧିବାମନ' ନାମକ ପତିତପାବନ

ଦେବଙ୍କ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ମଣ୍ଡପ, ବିଜେସ୍ଥଳୀ ଓ ଠାକୁର ବିରାଜମାନ କରି- ଅଛନ୍ତି । ଏହାଙ୍କ ରଥଯାତ୍ରା ପର୍ବ ବହୁକାଳବ୍ୟାପୀ ହେଉଥିବା କେତେକ ବୃଦ୍ଧଲୋକ ସ୍ୱଚକ୍ଷୁରେ ଦେଖିଥିବା କହନ୍ତି । କାଳକ୍ରମେ ଉକ୍ତ ରଥଯାତ୍ରା ବନ୍ଦ ହୋଇଗଲଣି । ଏହା ଗଡ଼ର ସୈନ୍ୟବାହିନୀ ମୂଳକ ଗଡ଼ ଦଳବେହେରାଙ୍କ ବଂଶଧରମାନେ ଅଦ୍ୟାବଧି ଅଛନ୍ତି । ସେତେବେଳର ଭୂଇଁମୂଳ (ଯାହାଙ୍କଠାରେ ଭୂମିର ମାପଚୁପ ଅଧିକାର ଥାଏ) ବଂଶର ଲୋକେ କୁହୁଡ଼ିଗଡ଼ରେ ଅବସ୍ଥାନ କରୁଅଛନ୍ତି । କଉଡ଼ିଭଗିଆଙ୍କ (ଯେଉଁ ବଂଶଧରମାନେ ରାଜାଙ୍କ କୋଶା କଉଡ଼ି ଆଦାୟ କରୁଥିଲେ) ବଂଶଧରମାନେ ବର୍ତ୍ତମାନ କୁହୁଡ଼ିଗଡ଼ର ସନ୍ନିକଟ 'ତାଳଡ଼ିହି' ଗ୍ରାମରେ ଅବସ୍ଥାନ କରୁଅଛନ୍ତି । କୋଠ କରଣଙ୍କ (ରାଜାଙ୍କ ସମସ୍ତ ବିଭାଗର ଜମା ଖରଚ ଓ ସବୁ ସମୟରେ ରାଜାଙ୍କ କୋଠ ଗୃହ ଓ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଜମା ଖର୍ଚ୍ଚର ତହବିଲ ଆଦି ଯାହାଙ୍କ ପାଖେ ରହୁଥିଲା) ବଂଶଧରମାନେ କୁହୁଡ଼ିଗଡ଼ର ସନ୍ନିକଟ 'ରତ୍ନପୁର' ଗ୍ରାମରେ ବାସ କରୁଅଛନ୍ତି । ରାଜବଂଶର ପ୍ରଧାନ ଆରାଧ୍ୟ ଦେବତା 'ବୀର ହନୁମାନ'ଙ୍କ ମନ୍ଦିର ତାଳଡ଼ିହିରେ ଅବସ୍ଥିତ । ପ୍ରଧାନ ଆରାଧ୍ୟା ଦେବୀ 'ବ୍ୟାଘ୍ରାମ୍ବରୀ' (ଆଜି ଯାହାଙ୍କର ନାମ ବଦଳେଇ) ଅଛନ୍ତି । ଏହି ହରିଚନ୍ଦନ ବଂଶୀୟ ରାଜାମାନଙ୍କର ଆଉ ପାଞ୍ଚଗୋଟି ଇଲାକାଗଡ଼ ଥିଲା, ଯଥା—ବଡ଼ ପାରିଗଡ଼, ଓରଡ଼ଗଡ଼, ଭଜାଗଡ଼, କରପଡ଼ାଗଡ଼ ଓ ସୋରଣଗଡ଼ । ଏହି ଗଡ଼ମାନଙ୍କୁ ରକ୍ଷା କରିବାକୁ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଗଡ଼ର ଗଡ଼ ଦଳବେହେରା, ଭୂଇଁମୂଳ, କଉଡ଼ିଭଗିଆ, କୋଠକରଣମାନେ ଓ ଭ୍ରମରବର ରାୟଙ୍କ ଉପରେ ନ୍ୟସ୍ତଥାଏ । କେବଳ ବଡ଼ପାରି ଗଡ଼ର ଦାୟିତ୍ୱ ଭ୍ରମରବର ରାୟଙ୍କ ବଂଶ ଉପରେ ନ୍ୟସ୍ତ ଥାଇ ସମସ୍ତ ଆୟ ବ୍ୟୟର ଦାୟିତ୍ୱ ଛାଇଁରେ ଥିବା ଭୂଇଁମୂଳ ଓ କଉଡ଼ିଭଗିଆ ଓ କୋଠକରଣ

ବଂଶଧରଙ୍କ ଉପରେ ନ୍ୟସ୍ତ ଥାଏ । ଏମାନେ ରାଜଦତ୍ତ ନିଷ୍କର ଜାଏଗିର ଉପଭୋଗ କରି ନିଯୁକ୍ତ ଥାନ୍ତି । ସେହି ଗଡ଼ମାନଙ୍କରେ ବର୍ତ୍ତମାନ ସୁଦ୍ଧା ବଇଁଚମଣ୍ଡପ, ଓ ବିଷ୍ଣୁମନ୍ଦିର ପରିଦୃଷ୍ଟ ହୁଏ । ଗ୍ରାମରେ ବା ଗଡ଼ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ଗ୍ରାମମାନଙ୍କରେ କଳି ବିବାଦ ଉପୁଜିଲେ ଏହି ବିଷ୍ଣୁମନ୍ଦିର ବଇଁଚ ମଣ୍ଡପରେ ତାର ବିଚାର କରାଯାଇ ନିଷ୍ପତ୍ତି କରାଯାଏ । ପ୍ରତ୍ୟେକ ଗଡ଼ରେ ଗଡ଼ରକ୍ଷାପାଇଁ ଦୁର୍ଗାମନ୍ଦିରମାନ ଅଦ୍ୟାବଧି ଅଛି । ପ୍ରତ୍ୟେକ ପାଞ୍ଚଗୋଟି ଗଡ଼ର ଦଳବେହେରା, କୋଠ କରଣ, କଜଡ଼ହଗିଆ, ଭୂଇଁମୂଳ, ଭ୍ରମରବର ରାୟଙ୍କଠାରେ ରାଜଦତ୍ତ ଭୂମି ଏବଂ ଉପାଧି ଥାଇ ସ୍ବକର୍ମରେ ନିଯୁକ୍ତ ଥାନ୍ତି । ଏହି ବଂଶଧରମାନଙ୍କର ଜ୍ୟେଷ୍ଠପୁତ୍ରମାନେ ପୁରୁଷାନୁକ୍ରମେ ସେହି ପଦର ଅଧିକାରୀ ହୁଅନ୍ତି । ରାଜାଙ୍କର ମଧ୍ୟ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଗଡ଼ରେ ତାଙ୍କର ନିଜ ଗୃହ ଓ ଦରବାର ଆବାସ ଥାଏ । ପର୍ବ ପର୍ବାଣୀ ଆଦିରେ ରାଜା ମଧ୍ୟ ଉକ୍ତ ଗଡ଼ମାନଙ୍କୁ ସମୟେ ସମୟେ ଯାନ୍ତି । ଭଜାଗଡ଼ଗଡ଼ର ଦଳବେହେରାଙ୍କ ନିଜ ବାସଭବନ ଭଜାଗଡ଼ରେ ଥାଇ ସଦର ମଙ୍ଗଳାଯୋଡ଼ ଗ୍ରାମରେ ବଇଁଚ ମଣ୍ଡପ, ପତିତପାବନ ଦେବଙ୍କ ମନ୍ଦିର, କଜଡ଼ହଗିଆ, କୋଠକରଣ ଓ ଭୂଇଁମୂଳଙ୍କ ଉପରେ ସମସ୍ତ ଆୟ ବ୍ୟୟର ଭାର ନ୍ୟସ୍ତ ଥାଏ ।

ରାଜବଂଶର ଅବସାନ ପରେ ଇଂରେଜ ମାନଙ୍କ ରାଜ୍ୟାଧିକାର ପରେ ଉକ୍ତ ଗଡ଼ ମାନଙ୍କରେ ଥିବା ରାଜ୍ୟର ନିଷ୍କର ଭୋଗୀ ଦଳବେହେରା, ଦଳେଇ, କୋଠକରଣ, କଜଡ଼ହଗିଆ, ଭ୍ରମରବର ରାୟ, ଭୂଇଁମୂଳ ବର୍ଗର ପ୍ରଧାନ ବ୍ୟକ୍ତିମାନଙ୍କୁ ଇଂରେଜ ସରକାର ସରବରାକାର ରୂପେ ମନୋନୀତ କରି ସେମାନଙ୍କ ଠାରେ ଥିବା ନିଷ୍କର ଜମି ସବୁକୁ ସରବରାକାର ଜାଏଗିର ରୂପେ ଦେଇ-

ଥିଲେ । ସରବରାକାର ମାନଙ୍କର ଉକ୍ତ ସତ୍ତ୍ୱ କେତେକ ପରିମାଣ ଜମିଦାରୀ ସତ୍ତ୍ୱ ପରି ଥିଲା । ଏପରିକ ମୌଜାର ଗଛମାଛ ପତିତ ଜମି ଆଦିରେ ସରବରାକାରଙ୍କର ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଅଧିକାର ଥିଲା । ଦରକାର ପଡ଼ିଲେ ସେମାନେ ମୌଜାର ସରବରାକାରୀ ବନ୍ଧକ ବନ୍ଧକ ଆଦି ନେଇ ପାରୁଥିଲେ । ସେହି ମାନଙ୍କ ବଂଶର କାର୍ଯ୍ୟାବଳୀର ସାର୍ଟି-ଫିକେଟ ସ୍ୱରୂପ ପୂର୍ବ ରାଜବଂଶ ରାଜାମାନଙ୍କର ତାମ୍ର ପତ୍ରରେ ଲେଖାଦତ୍ତ ସାନନ୍ଦମାନ ଥିଲା । ମାତ୍ର ଇଂରେଜ ଶାସନର କୁଟିଳ ରାଜନୀତି ହେତୁ ଉକ୍ତ ସରବରାକାରୀ ସ୍ଥାୟୀ ସତ୍ତ୍ୱକୁ ଭୃକରାନ୍ ଖାତେ ରେକର୍ଡ଼ କରାଇ ସନନ୍ଦ ସବୁକୁ ଇଂରେଜ ସରକାର କାଲକ୍ରମେ ବାଜ୍ୟାପ୍ତ କରିଦେଇଥିଲେ ବୋଲି ପ୍ରକାଶ ।

ଶ୍ରୀ ଚନ୍ଦ୍ରେଶ୍ୱର ଦେବଙ୍କ ମନ୍ଦିର ଦକ୍ଷିଣକୁ କୁହୁଡ଼ି ନଜଗଡ଼, ଦକ୍ଷିଣ ପୂର୍ବ କୋଣରେ ସୋରଣଗଡ଼, ପୂର୍ବରେ ଜରପଡ଼ା ଗଡ଼, ଉତ୍ତର ପୂର୍ବ ଦିଗରେ ଭଜାଗଡ, ଉତ୍ତର ପଶ୍ଚିମ ଦିଗରେ ବଡ଼-ପାଟିଗଡ଼, ପଶ୍ଚିମ ଉତ୍ତର କୋଣରେ ଓରଡଗଡ଼ । ଶ୍ରୀ ଚନ୍ଦ୍ରେଶ୍ୱର ଦେବ ଉପର ଉକ୍ତ କୁହୁଡ଼ି ଛଅଗଡ଼ର ପ୍ରଧାନ ଅଧିଷ୍ଠାତ୍ରୀ ଦେବତା ଅଟନ୍ତି । କୁହୁଡ ଛ'ଗଡ଼ ମଧ୍ୟରେ ବହୁତ ଗୁଡ଼ିଏ ଗ୍ରାମ ଅଛି । ତନ୍ମଧ୍ୟରୁ କୁହୁଡ, ସୋରଣ, ଜରପଡ଼ା, ବଡ଼ପାଟ, ଟାଙ୍ଗି, ମଙ୍ଗଳା-ଯୋଡ଼ି ଭଜ ଗ୍ରାମ ଅଟେ । ଟାଙ୍ଗିରେ ପୋଲିସ ଥାନା, ସବ୍-ରେଜିଷ୍ଟ୍ରାର କଚେରୀ, ଉଚ୍ଚ ଇଂରାଜୀ ବିଦ୍ୟାଳୟ ବିଦ୍ୟାପୀଠ, ଫରେଷ୍ଟର ଅଫିସ କ୍ୱାର୍ଟର, କେତେଗୋଟି ଧାନମିଲ,ବଜାର ଅଛି । ଶ୍ରୀ ଳେଳେଶ୍ୱର ଦେବ ଓ ଶ୍ରୀ ବାଲୁକେଶ୍ୱର ଦେବ ଟାଙ୍ଗିର ପ୍ରାଚୀନ ଶିବପୀଠ । ଏହି ଗ୍ରାମରେ କେତେଗୋଟି ଘରୋଇ ଠାକୁରବାଡ଼ି ଓ ମଠ ଦେବାଳୟ ମଧ୍ୟ ଅଛି । ରଣପୁର, ନୟାଗଡ଼ ଆଦିରୁ ବହୁ କୃଷିଜାତ ଦ୍ରବ୍ୟ ଏଠାକୁ ଆସେ ଓ ଏଠାରୁ ଲୁଣ, ଚୂନ ଆଦି ବହୁ ପ୍ରୟୋଜନ ଦ୍ରବ୍ୟ ଉକ୍ତ ଗଡ଼ଜାତ ଅଞ୍ଚଳକୁ ଯାଏ ।

ସୋରଣ ଗ୍ରାମଟି ଚିଲିକା ସନ୍ନିକଟରେ ଥିବାରୁ ଏହି ଗ୍ରାମରେ ବହୁତ ମତ୍ସ୍ୟଜୀବୀ ଅଛନ୍ତି । ପ୍ରତିଦିନ ବହୁତ ଚିଲିକାମାଛ ଆଦି ଏଠାରୁ କଲିକତା ରପ୍ତାନୀ ହୁଏ । ଚିଲିକାର ଆରପାରି ପାରିକୁଦ ଅଞ୍ଚଳରୁ ଏଠାକୁ କାଠ, ବାଉଁଶ ଓ ପଥର ଆଦି ଚାଲାଣ ହୁଏ । ଅଧିକାଂଶ ଲୋକ କୃଷିଦ୍ୱାରା ଜୀବିକା ନିର୍ବାହ କରନ୍ତି । କୁହୁଡି ଗଡ଼ର କେତେକ ଉତ୍ସାହୀ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ଉଦ୍ୟମରେ ଜନତା ଉଚ୍ଚ ଇଂରାଜୀ ବିଦ୍ୟାଳୟ ନୂତନ ହୋଇ କରାଯାଇଅଛି ଓ ପୋଷ୍ଟ ଅଫିସରେ ସେନ୍ଦ୍ରାପି ନିଃ ଇଃ ସ୍କୁଲ ଓ ଗୋଟିଏ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ବଜାର ମଧ୍ୟ ଏଠାରେ ଅଛି । ଉପରୋକ୍ତ ଗ୍ରାମମାନ ବଡ଼ଗ୍ରାମ ମଧ୍ୟରେ ବିଦିତ । ଏହା ଛଡ଼ା ବହୁତ ଗୁଡିଏ ଛୋଟ ପଲ୍ଲିଗ୍ରାମ ମଧ୍ୟ କୁହୁଡ଼ି ଗଡ଼ ମଧ୍ୟରେ ଅଛି ।

ମନ୍ଦିରର ପଶ୍ଚିମ ପଟେ ମାନ୍ଦ୍ରାଜ କଲିକତା ରାସ୍ତା ରହିଛି ପୂର୍ବ ଦିଗରେ ଅଳ୍ପ ଦୂରରେ ରେଲ ରାସ୍ତା । ଚଣ୍ଡେଶ୍ୱରରେ ନୂଆ ହୋଇ ଗୋଟିଏ ପୋଃ ଅଫିସ କରାଯାଇଅଛି । ଏହି ଚଣ୍ଡେଶ୍ୱର ଦେବଙ୍କ ଦର୍ଶନ ଅଭିପ୍ରାୟରେ କାର୍ତ୍ତିକ, ମାଘ ଓ ବର୍ଷର ବହୁ ପାର୍ବଣ ଦିନ ମାନଙ୍କରେ ଯାତ୍ରୀ ମାନଙ୍କର ସମାଗମ ହୁଏ । ଅଥଚ ଯାତ୍ରୀଗଣଙ୍କର ରହିବାର ଆଶ୍ରୟସ୍ଥଳୀ ବା ଧର୍ମ୍ମଶାଳା ନାହିଁ । ଆଜି ମଧ୍ୟ ବିଦେଶାଗତ ଯାତ୍ରୀଗଣ ଠାକୁରଙ୍କ ଠାରେ କୌଣସି ଭୋଗ ନୈବେଦ୍ୟ ଦେବାକୁ ଚାହିଲେ କେବଳ ବାର୍ଷିକ ମାଘ ସୋମବାର ଶିବରାତ୍ରି ଅଥବା ଜନ୍ମାଗହଳ ସମୟବ୍ୟତୀତ ଠାକୁରଙ୍କ ତରଫରୁ କୌଣସି ଭୋଗ ବିକ୍ରି ଦୋକାନ ଏଠାରେ ନାହିଁ । ତେଣୁ ଯାତ୍ରୀଗଣ ଅନେକ ସମୟରେ ବିଶେଷ ହଇରାଣ ହୁଅନ୍ତି ।

ପ୍ରାୟ ୧୪ ବର୍ଷ ହେଲା ଶ୍ରୀ ଚଣ୍ଡେଶ୍ୱର ଦେବଙ୍କର ମନ୍ଦିର ସୁପରିଚାଳନା ପାଇଁ ଓଡ଼ିଶା ହେବୋଣ୍ଡର କମିଶନରଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଏଠାରେ ଗୋଟିଏ ଟ୍ରଷ୍ଟିବୋର୍ଡ଼ ଗଢ଼ାଯାଇଛନ୍ତି ଓ ତା ପୂର୍ବରୁ ଏହାର ପରିଚାଳନା ଏକ ଜଣ ମେମ୍ବର ହାତରେ ବହୁ ଦିନରୁ ଥିଲେ ମଧ୍ୟ ଯେପରିକି ଉନ୍ନତିମୂଳକ କାର୍ଯ୍ୟ ହୋଇପାରି ନଥିଲା । ବର୍ତ୍ତମାନ ପ୍ରାୟ ୧୦ ବର୍ଷରୁ ଅଧିକ କାଳ ହେଲା ସ୍ଥାନୀୟ ଜନ-ବସତି ଚଣ୍ଡେଶ୍ୱର ଗ୍ରାମ ଶ୍ରୀ ଚଣ୍ଡେଶ୍ୱର ଦେବଙ୍କ ଜାଏଗିର ଭୋଗ ତଥା ଠାକୁର ଜମିର ଉତ୍ପନ୍ନ ଫସଲ, ଯୋଗାଣ 'ଆଶ୍ୱ କାର୍ଯ୍ୟରେ ନିଯୁକ୍ତ ଅଛନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ଟ୍ରଷ୍ଟି ବୋର୍ଡ଼ର ଆରମ୍ଭରୁ ଟ୍ରଷ୍ଟି ମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ମନୋମାଳିନ୍ୟ ହେତୁ ମନ୍ଦିରର କୌଣସି ଉନ୍ନତି ହୋଇ ପାରିନାହିଁ ।

'କେଶରୀ ମାହାତ୍ମ୍ୟ' ସଂସ୍କୃତ ପୁସ୍ତକଟିକୁ ବହୁଦିନରୁ ପ୍ରକାଶ କରିବା ବାସନା ମୋର ଥିଲା । ମାତ୍ର ଅଜକାଲି ଏପରି ଗ୍ରନ୍ଥ ପ୍ରକାଶ ହେଲେ ତାର ବିକ୍ରୀ କ୍ୱଚିତ୍ ହୁଏ, ବିଶେଷତଃ କାଗଜ ଦୁର୍ମୂଲ୍ୟ ହେତୁ ଏହା ପ୍ରକାଶ କରିବାକୁ ଆମ୍ଭେ ଅନେକବାର ବିଚାର କରି ଥିଲେ ମଧ୍ୟ କାର୍ଯ୍ୟରେ ପରିଣତ କରିପାରି ନଥିଲୁ ।

ବର୍ତ୍ତମାନ ଶ୍ରୀ ଚଣ୍ଡେଶ୍ୱର ଦେବଙ୍କ ମନ୍ଦିର ଜୀର୍ଣ୍ଣସଂସ୍କାର କମିଟିର କେତେକ ସଭ୍ୟଙ୍କ ପ୍ରେରଣା ଓ ଉତ୍ସାହ ଯୋଗୁଁ ଏହି ମାହାତ୍ମ୍ୟ ଗ୍ରନ୍ଥଟି ପ୍ରକାଶିତ ହେଉଅଛି । ସେଥିରେ ଶ୍ରୀ ଚଣ୍ଡେଶ୍ୱର ଦେବଙ୍କ ଭଗ୍ନ ନଥିବା ମନ୍ଦିରର ଚିତ୍ର ଓ ମରାମତି ପାଉଥିବା ବେଳର ଚିତ୍ର ଓ ମନ୍ଦିର ଗାତ୍ରରେ ଥିବା କେତେକ ସ୍ଥାପତ୍ୟକଳା ଆଦିର ଚିତ୍ର ଏବଂ ଜୀର୍ଣ୍ଣସଂସ୍କାର କମିଟିର ମେମ୍ବର ମାନଙ୍କ ପରିଚୟ ଓ ଚିତ୍ରମାନ ଏକତ୍ରିତ କରି ଏକ ଇତିହାସ ପୁସ୍ତକ ପ୍ରକାଶର ଉଦ୍ୟମ ହେଉଛି । ଏହା ପାଠକଙ୍କ ମନ୍ଦିରର ପୁନରୁଦ୍ଧାର ପ୍ରତି ବଦାନ୍ୟ

ଜନସାଧାରଣ, ଓଡ଼ିଶା ଦେବୋତ୍ତର ବିଭାଗ, ସରକାରଙ୍କ ପ୍ରତ୍ନତତ୍ତ୍ୱ ବିଭାଗ, ଓଡ଼ିଶା ବିଧାନ ସଭାର ସଦସ୍ୟଗଣ ତଥା ଜାତିର ଭବିଷ୍ୟତ ପଥପ୍ରଦର୍ଶକ ମନ୍ତ୍ରୀଗଣ ତଥା ରାଜ୍ୟପାଳଙ୍କର ଦୃଷ୍ଟି ଆକୃଷ୍ଟ ହେବାର ଆଶା କରାଯାଏ ।

ଶ୍ରୀ ଚଣ୍ଡେଶ୍ୱର ଦେବ କୁଦ୍ଦୁଙ୍ଗ ଛଗଡ଼ସ୍ଥ କେତେକ ପାଟକ ଜାତିଙ୍କର ସ୍ଥାୟୀ ସଭାପତିରୂପେ ସ୍ୱୀକୃତ ହୋଇଥିବାରୁ ସେମାନଙ୍କ ଜାତି ମଧ୍ୟରେ ଯାହାକିଛି ଗଣ୍ଡଗୋଳ ଉପୁଜଥାଏ ତାହା ବର୍ଷମଧ୍ୟରେ ନିରୂପିତ ଦିବସରେ ଚଣ୍ଡେଶ୍ୱରଠାରେ ଜାତି-ଆଣ ସଭା ବସି ସମାଧାନ କରାଯାଏ । ସେହି ଜାତିଆଣ ଫଣ୍ଡର ଉଦ୍‌ବୃତ୍ତ ଧନରେ ଶ୍ରୀ ଚଣ୍ଡେଶ୍ୱର ଦେବଙ୍କ କେତେକ ଉନ୍ନତିମୂଳକ କାର୍ଯ୍ୟ ମଧ୍ୟ ଏଠାରେ ପୂର୍ବରୁ କରାଯାଇଅଛି । ଚଉଡ଼ିଆ (ମାଆଲି) ଜାତୀୟ କୈବର୍ତ୍ତ ମାନଙ୍କ ଜାତିଆଣ ଫଣ୍ଡ୍ ଦ୍ୱାରା ଶ୍ରୀ ଚଣ୍ଡେଶ୍ୱର ଦେବଙ୍କ ପୂର୍ବପାଖ ପକା ପ୍ରାଚୀର, ସିଂହଦ୍ୱାର, ମନ୍ଦିର, କାଳିକା-ଦେବୀ ପୁଷ୍କରଣୀର କେତେକ ପାବଚ୍ଛ ଶ୍ରେଣୀ ନିର୍ମିତ ହୋଇଅଛି । ଆଜିମଧ୍ୟ ଶ୍ରୀ ଚଣ୍ଡେଶ୍ୱର ଦେବଙ୍କ ଚନ୍ଦନ ମନ୍ଦିରଟି ବହୁ ଧନ ବ୍ୟୟରେ ନିର୍ମିତ ହୋଇଅଛି । ମଧୁବୈଶ୍ୟ (ଗୁଡ଼ିଆ ସାହୁ) ମାନଙ୍କ ଜାତୀୟ ଫଣ୍ଡରୁ ଶ୍ରୀ ଶ୍ରୀ କାଳୀହର ଦେବୀଙ୍କ ମନ୍ଦିର ଜୀର୍ଣ୍ଣସଂସ୍କାର ଓ ବେଢ଼ା ପାବଚ୍ଛ ଆଦି ହୋଇଅଛି । ଆଜିମଧ୍ୟ କେତେକ ଭକ୍ତ ସଦାଶୟଗଣଙ୍କ ଦାନରେ ମନ୍ଦିର ବେଢ଼ା ଚତୁଃପାର୍ଶ୍ୱ ପ୍ରସ୍ତର ପ୍ରାଚୀର ଓ ଦକ୍ଷିଣ ତରଫ ଦ୍ୱାର, ମନ୍ଦିର ପ୍ରାଚୀର ସ୍ୱର୍ଗୀୟ ବାଳକୃଷ୍ଣ ସାମନ୍ତରାୟଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ନିର୍ମିତ ହୋଇଅଛି । ଗତ ୧୯୮୮ ମସିହାରେ କାଳିକାଦେବୀ ପୁଷ୍କରଣୀର ବହୁଦାନର ପଙ୍କକୁ ଜଗିପଡ଼ା ଗଡ଼ର ସ୍ୱନାମଧନ୍ୟ ଜମିଦାର ଚୈତନ୍ୟରାୟ ତାଙ୍କର ନିଜ ପାଣ୍ଠିଦ୍ୱାରା ପଙ୍କୋଦ୍ଧାର କରିଥିବା ଲେଖକ ଦେଖିଅଛନ୍ତି । କେତେକ ପାଟକ

ଜାତିର ଜାତିଆଣ ପଣ୍ଡମାନ ଶ୍ରୀ ଚଣ୍ଡେଶ୍ୱର ଦେବଙ୍କ ଉନ୍ନତି-ମୂଳକ କାର୍ଯ୍ୟରେ ଲଗାଇବା ଇଚ୍ଛାରେ ପାଣ୍ଠି ଗଚ୍ଛିତ ଥିଲେ ମଧ୍ୟ ତାହା ଉକ୍ତ ଉନ୍ନତିମୂଳକ କାର୍ଯ୍ୟରେ ଲଗାଯାଇ ପାରିନାହିଁ । ଆମ୍ଭେ ମନ୍ଦିରରେ ମ୍ୟାନେଜଂ ଟ୍ରଷ୍ଟି ଥିବାବେଳେ ବିଶ୍ୱକର୍ମା (ବଢ଼େଇ) ମାନଙ୍କର କେତେକ ମୁଖ୍ୟବ୍ୟକ୍ତି ଶ୍ରୀ ଚଣ୍ଡେଶ୍ୱର ଦେବଙ୍କ ମୁଖଶାଳାଟି ସେମାନଙ୍କ ଜାତିପଣ୍ଡରୁ କରିବାପାଇଁ ମୋ ସଂଙ୍ଗେ କଥାଭାଷା ହୋଇଥିଲେ । ମାତ୍ର ମନ୍ଦିରଟି ସେତେବେଳକୁ ଭାରତ ସରକାରଙ୍କ ପ୍ରାଚୀନ କୀର୍ତ୍ତିରକ୍ଷା ବିଭାଗ ଦ୍ୱାରା ମରାମତି ହେବାର ପ୍ରସ୍ତାବ ଥିବାରୁ ସେମାନଙ୍କୁ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ପ୍ରତିଶ୍ରୁତି ଦିଆଯାଇ ପାରି ନ ଥିଲା । ବର୍ତ୍ତମାନ ସବୁଶ୍ରେଣୀର ପାଠକ ଭାଇମାନଙ୍କର ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ସଂସ୍ଥା କ୍ଷୁଦ୍ର କ୍ଷୁଦ୍ର କାର୍ଯ୍ୟ କରିବା ଅପେକ୍ଷା ବର୍ତ୍ତମାନ ଏହି ବୃହତ୍ତ ମନ୍ଦିର ପୁନଃନିର୍ମାଣ ପାଇଁ ସମୂହ ଚେଷ୍ଟାରେ ସେମାନଙ୍କର ପଣ୍ଡ ଟଙ୍କାକୁ ଏଥିରେ ଜମାଦେଇ ମନ୍ଦିରଟି କିପରି ପୂର୍ଣ୍ଣାଙ୍ଗ ହୋଇ ଠିଆହେବ ତହିଁର ସହିଯୋଗ ବହନ କରନ୍ତୁ ।

ଶ୍ରୀ ଚଣ୍ଡେଶ୍ୱର ଦେବଙ୍କ ମନ୍ଦିର ମରାମତି ପାଇଁ ବହୁଦିନ ପୂର୍ବେ ଟାଙ୍ଗି ସବ୍-ରେଜିଷ୍ଟ୍ରାର ଅଫିସରେ କିରାନି ଥିବା ଶ୍ରୀ କେଳୁ ଚରଣ ପଟ୍ଟନାୟକ [ଯେକି ଟାଙ୍ଗିସ୍ଥ ବଳରାମ ଜିଉଙ୍କ ମନ୍ଦିର ଓ ପୁରୀର ଶ୍ରୀ ଲୋକନାଥ ଦେବଙ୍କ ପାବଣ ସାଗର ଓ ଆଉ କେତେକ ଜୀର୍ଣ୍ଣୋଦ୍ଧାର କାର୍ଯ୍ୟ କରିଅଛନ୍ତି] କେତେକ ଚେଷ୍ଟା ଚଳାଇ ଥିଲେ । ମାତ୍ର ସହଯୋଗ ଅଭାବରୁ ତାଙ୍କର ସେହି ସୁଚେଷ୍ଟା କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ହୋଇପାରି ନ ଥିଲା ।

ଶ୍ରୀ ଚଣ୍ଡେଶ୍ୱର ଦେବଙ୍କ ମନ୍ଦିର ମରାମତି ପାଇଁ କୁହୁଡ଼ି ଗୋପାଳପ୍ରସାଦ ମୌଜା ନିବାସୀ ଆର୍ତ୍ତବନ୍ଧୁ ପଟ୍ଟନାୟକ କୁହୁଡ଼ି

ପୋଷ୍ଟ ମାଷ୍ଟରଙ୍କ ଚେଷ୍ଟାରେ ମନ୍ଦିର ପ୍ରାଚୀର ଓ ଆଉ କେତେକ ସ୍ଥାନ ମନ୍ଦିରରେ ଚୂନ ଦିଆ ଯାଇଥିଲା ଓ ଚଣ୍ଡେଶ୍ୱର ଦେବଙ୍କ ପାର୍ଶ୍ୱ ଦେବତା ଶ୍ରୀ ଗଣନାଥ, କାର୍ତ୍ତିକେୟ ଓ ଉମାଦେବୀଙ୍କ ପାର୍ଶ୍ୱ-ଦ୍ୱାର ଗୁଡ଼ିକ କେତେକ ମରାମତ ହୋଇଥିଲା ।

ଶ୍ରୀ ଚଣ୍ଡେଶ୍ୱର ଦେବଙ୍କ ମନ୍ଦିରଟି ମରାମତ ପାଇଁ ବହୁକାଳରୁ ସର୍ବସାଧାରଣଙ୍କ ମନରେ ଭାବ ଉଦ୍ରେକ ହୋଇଥିଲେ ମଧ୍ୟ ତାହା ନାନାପ୍ରକାର ଅସୁବିଧା ହେତୁ କାର୍ଯ୍ୟରେ ପରିଣତ ହୋଇପାରି ନଥିଲା । ଗତ ସନ ୧୯୫୬ ମସିହାରେ ମନ୍ଦିରଟି ମରାମତି ପାଇଁ ଯିବାବେଳେ ଧ୍ୱଂସସ୍ତୂପରେ ପରିଣତ ହୋଇଥିବାରୁ ଏହି ମନ୍ଦିରଟି ପୁନର୍ବାର ତିଆରି କରାଯିବାର ପ୍ରସ୍ତାବ ହେଉଥିଲେ ମଧ୍ୟ ଏ ବାବଦରେ ବହୁତ ଗୁଡ଼ିଏ ଟଙ୍କା ଖରଚ ହେବାର ସମ୍ଭାବନା ରହିଛି । ମାତ୍ର ସଠିକ୍ କେତେ ଟଙ୍କା ଖରଚ ହେବ ଓ କି କି ଉପାଦାନମାନ କେତେ ପରିମାଣରେ ଲାଗିବ ଏହାର କଳନା ପାଇଁ କେତେଜଣ ବିଜ୍ଞାନୀଙ୍କ ମତାମତ ନିଆଯାଇଥିଲେ ମଧ୍ୟ ସେମାନଙ୍କ ମତ ଉପରେ ବିଶେଷ ବିଚାର ହୋଇନାହିଁ । ଯେ କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟରେ ପ୍ରଥମେ ବ୍ୟୟର ଅଟକଳ, ଦ୍ୱିତୀୟତଃ ଅର୍ଥ ସଂଗ୍ରହ, ତୃତୀୟତଃ ଦ୍ରବ୍ୟସଂଗ୍ରହରେ କାର୍ଯ୍ୟଟି କରାଯାଏ । ମାତ୍ର ଏ ସଂକ୍ରାନ୍ତରେ ବହୁତ କଳ୍ପନା ଜଳ୍ପନା କରାଯାଉଥିଲେ ମଧ୍ୟ ଲକ୍ଷ୍ୟଟି ପୂର୍ଣ୍ଣହେବା ଦିଗରେ କୌଣସି ସିଦ୍ଧାନ୍ତରେ ପହଞ୍ଚି ପାରିନାହାନ୍ତି ।

ବର୍ଷ ମଧ୍ୟରେ ଶ୍ରୀ ଶ୍ରୀ ଚଣ୍ଡେଶ୍ୱର ଦେବଙ୍କର ବହୁତ ଗୁଡ଼ିଏ ଯାତ୍ରା ଓ ପର୍ବ ପର୍ବାଣି ପାଳିତ ହେଉଥିଲା ବୋଲି ଆଗରୁ କୁହା-ଯାଇଛି । ତନ୍ମଧ୍ୟରୁ ଶିବବିବାହ ଓ ଶୀତଳଷଷ୍ଠୀ ପ୍ରଧାନ ଯାତ୍ରା

ଥିଲ । ଏହି ବିବାହ ମହୋତ୍ସବଟି [ଆଗେ ଓଡ଼ଗଡ଼ ଗଡ଼ର ଦାଶ ବଂଶଜ ଜଣେ ବ୍ରାହ୍ମଣ ଚଣ୍ଡେଶ୍ୱର ଦେବଙ୍କ ଶ୍ୱଶୁର ରୂପେ, ବିବାହ ପୂର୍ବଦିନ ବିଜେ ଶ୍ରୀ ଉମାମୂର୍ତ୍ତି (ବିଜେଠାକୁରାଣୀ) ଙ୍କୁ ତାଙ୍କର ଘରଠାକୁ ନେଇ ଯାଉଥିଲେ । ବିବାହ ଦିବସ ରାତ୍ର ଶ୍ରୀ ଚଣ୍ଡେଶ୍ୱର ଦେବ [ବିଜେଠାକୁର]ଙ୍କୁ ବରବେଶରେ ସଜାଇ ସମସ୍ତ ନିଯୋଗି-ମାନଙ୍କ ସହ ପଟା ଟୋପରେ ବିବାହପାଇଁ ଓଡ଼ଗଡ଼କୁ ଯାତ୍ରା କରୁଥିଲେ । ସେଠାରେ ବିଧିବଦ୍ଧ ଭାବେ କାନ୍ୟାବରଣ ଓ ଶାସ୍ତ୍ରୀୟ ବିବାହ ପଦ୍ଧତି ଅନୁଯାୟୀ ବିବାହ ସମାପ୍ତପର ବରଯାତ୍ରୀ ନିଯୋଗି ଦଳ ନାନାବିଧ ଅନ୍ନ ବ୍ୟଞ୍ଜନାଦି ଭୂରିଭୋଜନ ଶ୍ରୀ ଚଣ୍ଡେଶ୍ୱର ଦେବଙ୍କ ଶ୍ୱଶୁରାଳୟଠାରେ କରି ଶ୍ରୀ ଉମା ଓ ଶ୍ରୀ ଚଣ୍ଡିହର ଦେବଙ୍କ ବିଜେ ପ୍ରତିମା ବାହୁଡ଼ା ବରକନ୍ୟା ରୂପେ ମନ୍ଦିରଠାକୁ ଫେରୁଥିଲେ ଏବଂ ଶୀତଳଷଷ୍ଠୀ ଉତ୍ସବରେ ଚଣ୍ଡେଶ୍ୱର ଗ୍ରାମର କେତେ ସ୍ଥାନରେ ଓ ପ୍ରାଚୀନ ନିଜଗଡ଼ କୁହୁଡ଼ର ରାଜବଂଶଙ୍କ ଦ୍ୱାରଠାରେ କୁହୁଡ଼, ତାଳଭିହ, ଚନ୍ଦ୍ରପୁର ଆଦି ରାଜାମାନଙ୍କ ଥିବା ଦ୍ୱାର ମାନଙ୍କରେ ଶୀତଳଭୋଗ ଖାଇ ମନ୍ଦିରକୁ ଫେରୁଥିଲେ । ମାତ୍ର କିଛିଦିନାବଧି ଓଡ଼ଗଡ଼ରେ ବିବାହ ଉତ୍ସବ ବନ୍ଦ ହୋଇଯାଇ-ଅଛି । ବର୍ତ୍ତମାନ ମଧ୍ୟ କୁହୁଡ଼ ଶୀତଳଷଷ୍ଠୀକୁ ଯିବା ବହୁଦିନରୁ ବନ୍ଦ ହୋଇଗଲଣି । ବର୍ତ୍ତମାନ ନାମମାତ୍ର ସାମାନ୍ୟ ବିଧି ଚଳୁଅଛି । ଏଥିସଙ୍ଗେ ଭୋଗ ଜୁଆଣର ଗୋଟିଏ ନକଲ ଏଥି ସଂକ୍ରାନ୍ତରେ ଅଛି । ଏଥିରୁ ପାଠକେ ସମସ୍ତ ବିଷୟ ବୁଝି ପାରିବେ । ବର୍ତ୍ତମାନ ଶ୍ରୀ ଚଣ୍ଡେଶ୍ୱର ଦେବଙ୍କ କାର୍ତ୍ତିକ ପୂର୍ଣ୍ଣିମା ମେଳା ଯାହାକି ପୂର୍ବାପେକ୍ଷା ବହୁତ ପରିମାଣରେ ବର୍ଷ ବର୍ଷ ବଢ଼ି ଚାଲିଛି । ଏହି କାର୍ତ୍ତିକପୂର୍ଣ୍ଣିମା ମେଳାଯାତ୍ରାରେ ଆଗେ ଶ୍ରୀ ଚଣ୍ଡେଶ୍ୱର ଦେବଙ୍କ ବିଜେ ଠାକୁରାଣୀ କାର୍ତ୍ତିକ ଶୁକ୍ଳ ଚତୁର୍ଦ୍ଦଶୀ ପାହାନ୍ତାରେ ପବିତ୍ର କୌଶଲ୍ୟା ନଦୀରେ ସ୍ନାନ କରିବାକୁ ଯାଉଥିବେ । ତଦନୁଯାୟୀ ବହୁ ଭକ୍ତବୃନ୍ଦ

ଠାକୁରଙ୍କ ସଙ୍ଗେ ଯାଇ, ଠାକୁରଙ୍କ ସ୍ନାନାନ୍ତେ ସ୍ନାନ ଓ ତର୍ପଣାଦି କାର୍ଯ୍ୟ ସମାପ୍ତ କରି ଶ୍ରୀ ଠାକୁର ଠାକୁରାଣୀଙ୍କ ବିଜେ ପ୍ରତିମାଙ୍କ ସଙ୍ଗେ ମନ୍ଦିରଠାକୁ ଆସି କେଶରି ମାହାତ୍ମ୍ୟ ବର୍ଣ୍ଣିତ ଦର୍ଶନକ୍ଷମ ଅନୁଯାୟୀ ପୁଣ୍ୟତୋୟା କାଳୀହ୍ରଦ ପୁଷ୍କରିଣୀର ଜଳରେ ସ୍ନାନାନନ୍ତର ଦର୍ଶନ କରୁଥିଲେ । ମାତ୍ର କାଳକ୍ରମେ ଠାକୁରଙ୍କ ନଦୀସ୍ନାନ ବନ୍ଦହୋଇ ଯାଇଛି । ମାତ୍ର (ଚଣ୍ଡେଶ୍ୱର) ଶ୍ରୀ ଚଣ୍ଡୀଶଙ୍କ ଦର୍ଶନପାଇଁ ପ୍ରତିବର୍ଷ ହଜାର ହଜାର ଲୋକ କାର୍ତ୍ତିକପୂର୍ଣ୍ଣିମା ମେଳାରେ ଏକତ୍ରିତ ହୁଅନ୍ତି । ଏହି ମେଳାରେ ଦର୍ଶକବୃନ୍ଦଙ୍କ ହିତଦୃଷ୍ଟେ ସ୍ଥାନୀୟ ପୋଲିସ ଓ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟବିଭାଗର ବହୁ ଅଫିସର ଶାନ୍ତିରକ୍ଷା, ଖାଦ୍ୟ ଓ ପାନୀୟ ଜଳ ପ୍ରତି ଯତ୍ନ ନିଅନ୍ତି । ସରକାରୀ କର୍ମଚାରୀ ତଥା ବେସରକାରୀ ସ୍ୱେଚ୍ଛାସେବକଙ୍କ ତତ୍ପରତାରେ ମେଳାଟି ଶୃଙ୍ଖଳାରେ ଚାଲି ଆସୁଅଛି । ଆଉ ଯେ କେତେକ ଅସୁବିଧା ରହିଛି ଜାଗାସ୍ଥ ସରକାର ତଥା ଜନସାଧାରଣ ଶୁଭଦୃଷ୍ଟି ଦେଲେ ତାହା ଦୂରହୋଇ ଉତ୍କଳରେ ଏହି ମେଳାଟି ପ୍ରଥମସ୍ଥାନ ଅଧିକାର କରିବା ଆଶାପୋଷଣ କରାଯାଏ ।

ଶ୍ରୀ ଚଣ୍ଡେଶ୍ୱର ଦେବଙ୍କ ଅନୁରୂପ କୁହୁଡ଼ି ଛଗଡ଼ରେ କେତେକ ପ୍ରାଚୀନ ଶିବ ଓ ବିଷ୍ଣୁ ମନ୍ଦିରମାନ ରାଜପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ରୂପେ ବିରାଜମାନ ଅଛନ୍ତି । ମାତ୍ର କାଳକ୍ରମେ ଅନେକ ଗୁଡ଼ିଏ ଦେବାଳୟ ଓ ଦେବ-ସେବା କ୍ରମଶଃ ଲୋପ ପାଇଅଛି । ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତ ସ୍ୱରୂପ ଟାଙ୍ଗି ର ଯୋଗିମଠବିଜେ ଶ୍ରୀବଲୁଙ୍କେଶ୍ୱର ଦେବଙ୍କ ମାନ୍ୟଫଦାର ମନ-ମୁଖିଭାବେ ଠାକୁର କାର୍ଯ୍ୟରେ ଅବହେଳା କରିଥିବାରୁ ଟାଙ୍ଗି ଗ୍ରାମର ଲୋକେ ତାଙ୍କୁ ସମାଜର ବାହାର କରିଥିଲେ । ମାତ୍ର ଇଂରେଜ ଶାସନାଧୀନରେ ମାଦାର ମାନଙ୍କ ଯତ୍ନ ନିମନ୍ତେ ଫୌଜଦାରୀ କୋର୍ଟ ଆଦିରେ ମାଲିକତ୍ୱ ବା ପ୍ରାଧାନ୍ୟ ହେତୁ

ଗ୍ରାମବାସୀ ମାନେ ବାଛନ୍ଦ କରିଥିବା ମତର ସ୍ୱପକ୍ଷରେ ମା: ଦାର ସେବକ ଜୟକୃଷ୍ଣ କେତେଗୁଡ଼ିଏ ଠାକୁରଜମି ବିକ୍ରୀ ଓ ବନ୍ଧକଦେଇ ପରିଶେଷରେ ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣପ୍ରତିମା ଠାକୁର ଠାକୁରାଣୀ ଦ୍ୱୟଙ୍କୁ ତାଙ୍କର ନିଜଘର ଭଣ୍ଡାର ପେଡ଼ିରେ ଅସମାବସ୍ଥାରେ ବହୁ ଦିନ ବନ୍ଧକରି ରଖିଥିଲେ ବୋଲି ଶୁଣାଯାଏ । ଦେଶରେ ଦେବୋତ୍ତର ଆଇନ୍ ଜାରି ହୋଇଥିବାରୁ କେତେକ ଦେବଭକ୍ତ ଗାଁର ବାସିନ୍ଦା ଦେବୋତ୍ତର କମିଶନରଙ୍କୁ ଉକ୍ତ ଠାକୁରବାଡ଼ି ସଂକ୍ରାନ୍ତରେ ଜଣାଇଥିଲେ ।

ଏହି ସବୁ ବିଷୟର ତଦନ୍ତ ପରେ ଦେବୋତ୍ତର କମିଶନର ସେବକ ମା: ଦାର ଓ ଗ୍ରାମବାସୀଙ୍କ ସାକ୍ଷାତରେ ଆପୋଷରେ ଗତ ସାଲ ଏକ ଟ୍ରଷ୍ଟିବୋର୍ଡ଼ ଗଢ଼ିଥିଲେ । ସେହି ଟ୍ରଷ୍ଟିବୋର୍ଡ଼ରେ ଆମ୍ଭେ ଲେଖକ ମ୍ୟାନେଜିଂ ଟ୍ରଷ୍ଟି ଓ ଆଉ ଗାଁର ଗ୍ରାମର ଦୁଇଜଣ ସାଧାରଣ ଟ୍ରଷ୍ଟି ଥାଇ ଉକ୍ତ ଅନୁଷ୍ଠାନର ଉନ୍ନତି ପାଇଁ ଗାଁ ଗ୍ରାମରେ କେତେବାର ସଭା ଓ ଶପଥ ହୋଇ ଠାକୁର ଜମିମାନ; ଯାହାକି ବିକ୍ରୀ ହୋଇ ଯାଇଥିଲା ଓ ଆଉ ଯାହା ସେବକ ପାଖେ ଥିଲା ତାହା ଠାକୁରଙ୍କ ଦଖଲକୁ ଛାଡ଼ି ଦେବାପାଇଁ ପ୍ରସ୍ତାବ କରାଯାଇ ଥିଲା । ମାତ୍ର ଠାକୁରଙ୍କ ଦୈନନ୍ଦିନ ନୀତି ଓ ପର୍ବପର୍ବାଣିମାନ ଆନ୍ତରିକତାର ସହ ଗ୍ରାମବାସୀମାନେ ବହୁଦିନ ବ୍ୟାପି ଚଳାଇଥିଲେ । ଏହି ଠାକୁର ମନ୍ଦିରରେ ଥିବା ସ୍ୱୟମ୍ଭୂ ଶିବଲିଙ୍ଗ କେତେଗୁଡ଼ିଏ ଦିନରେ ସେବକର ମନେ ପଡ଼ିଲେ କେବଳମାତ୍ର ଜଳ ବେଲ-ପତ୍ରରେ ଅର୍ଚ୍ଚନା ସମାପ୍ତି ହେଉଥିଲା । କାଳେ କାଳେ ବାଲୁକେଶ୍ୱର ଦେବ ବି: ଯୋଗିମଠଙ୍କ ମଣ୍ଡପ ଭଗ୍ନ ଶିବଲିଙ୍ଗ ଜଳ ସୁଦ୍ଧା ପାଉ ନ ଥିଲେ । ସେହି ଅନୁଷ୍ଠାନମାନଙ୍କରେ ଗ୍ରାମବାସୀ ଓ ଟ୍ରଷ୍ଟିମାନଙ୍କ ଉଦ୍ୟୋଗକ୍ରମେ ପ୍ରତ୍ୟେକ ନୀତି ଓ ପର୍ବପର୍ବାଣି ପାଳିତ ହେଲା ।

ସେଠିକାର କେତେକ ଦେବଜ୍ଞତୈଷୀ ଭଦ୍ରବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ସହଯୋଗରେ ଟାଙ୍ଗିଥାନାର ଏକ ଦେବଜ୍ଞତୈଷ କମିଟି ଗଠନର ସୂତ୍ରପାତ ହୋଇ ଏଣ୍ଡାଉମେଣ୍ଟ କମିଶନରଙ୍କ ଦୃଷ୍ଟି ଆକର୍ଷଣ କରାଯାଇଥିଲା । ପ୍ରସ୍ତାବ ଥିଲା, ଟାଙ୍ଗିଥାନପାଇଁ ଟାଙ୍ଗିଥାନାର ପ୍ରଧାନ ଠାକୁର ଶ୍ରୀ ଚଣ୍ଡେଶ୍ୱର ଦେବଙ୍କ ମନ୍ଦିର ତରଫରୁ ପରିଚାଳନାପାଇଁ ଜଣେ ଏକ୍‌ଜିକ୍ୟୁଟିଭ୍ ଅଫିସର ନିଯୁକ୍ତ ହୋଇ ତାଙ୍କର ସଦର ଅଫିସ ଟାଙ୍ଗିରେ ରହୁ ଓ ସନ୍ନିକଟରେ ଥିବା ଶିବ ବିଷ୍ଣୁ ମନ୍ଦିରମାନ ଗୃହୀତ ଭାବେ ଏକ୍‌ଜିକ୍ୟୁଟିଭ୍ ଅଫିସରଙ୍କ କର୍ତ୍ତୃତ୍ୱାଧୀନରେ ପରିଚାଳିତ ହୋଇ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଅନୁଷ୍ଠାନପାଇଁ ସେହି ଅନୁଷ୍ଠାନର ମାଳ, ପୂଜାରୀ ଓ ଗ୍ରାମବାସୀଙ୍କୁ ନେଇ ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ପୃଥକ୍ ଆଡ଼ଭାଇଜରି-ବୋର୍ଡ଼ ରହୁ ଓ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଠାକୁରଙ୍କ ଜମା ଓ ଖରଚର ହିସାବ ପୃଥକ୍ ରହୁ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଠାକୁର ବାରର ଆୟ ଉପରୁ କେତେକ ଅଂଶ ଏକ୍‌ଜିକ୍ୟୁଟିଭ ଅଫିସର ଓ ଅଫିସ ଖରଚରେ ବ୍ୟୟ ହେଉ । ଏହାଦ୍ୱାରା ଟାଙ୍ଗି ଥାନାର ପ୍ରତ୍ୟେକ ଦେବ ସ୍ଥାନମାନଙ୍କର ଅଶେଷ ଉନ୍ନତି ହେବା ସଙ୍ଗେ ଗ୍ରାମ ମଧ୍ୟରେ ଟ୍ରଷ୍ଟିବୋର୍ଡ଼ ହେବା ଦ୍ୱାରା ଯେଉଁ ମାଲମୋକଦ୍ଦମାମାନ ସୃଷ୍ଟି ହେଉଛି ସେଥିରୁ ରକ୍ଷା ମିଳନ୍ତା । ମାତ୍ର ଉକ୍ତ ପ୍ରସ୍ତାବ ଖାଲି ପ୍ରସ୍ତାବ ହୋଇ ରହିଲା । କେତେ ବର୍ଷ ଅନ୍ତେ ଶ୍ରୀ ଚଣ୍ଡେଶ୍ୱର ଦେବ ମନ୍ଦିର ପରିଚାଳନାପାଇଁ ଏକ୍‌ଜ୍ୟୁ-କ୍ୟୁଟିଭ୍ ଅଫିସର ନିଯୁକ୍ତ ପାଇଲେ । ମାତ୍ର ଏହି ପ୍ରସ୍ତାବଟି ଖାଲି ପ୍ରସ୍ତାବ ହୋଇ ରହିଲା । ଆଜି ଶ୍ରୀ ବାଲୁଙ୍କେଶ୍ୱର ଦେବ ମନ୍ଦିର-ପାଇଁ ଛଞ୍ଚାହୋଇଥିବା ଜମି ଓ ବନ୍ଧକରେ ଥିବା ଜମିର ଅଧିକାଂଶ ଟ୍ରଷ୍ଟି ମାନଙ୍କ ଦଖଲକୁ ଆସି କେତେକ ଉନ୍ନତିମୂଳକ କାର୍ଯ୍ୟ ଚାଲିଛି । ତେଣୁ ଟାଙ୍ଗି ଥାନାର ଦେବଭକ୍ତ ଭାଇମାନଙ୍କୁ ଅନୁରୋଧ ଯେ, ସନାତନଯୁଗରୁ ଆମ୍ଭମାନଙ୍କର ମଙ୍ଗଳ ସାଧନା ପାଇଁ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଗ୍ରାମରେ ଗ୍ରାମଦେବତାଠାରୁ ଆରମ୍ଭକରି ଶିବ

ବିଷ୍ଣୁ, ଆଜିର ପୂଜା ନିତ୍ୟ ନୈମିତ୍ତିକ ଭାବେ ଚଳ ପର୍ବାଣି ପାଳନ-ପାଇଁ ରାଜ ଅନୁଗତ ଧର୍ମରେ ଜନସମୂହ ଦେବୀ ଉପାସନାରେ ରତହୋଇ ନାନାବିଧ ଦୁର୍ଯୋଗ, ଅମଙ୍ଗଳ ଆଦି ଦୁଃଖ ଉତ୍-ପୀଡ଼ନରୁ ଆମ୍ଭେମାନେ ରକ୍ଷାପାଇ ଆସିଥାଏଁ । ଏ ହେଲା ଆମ୍ଭମାନଙ୍କର ନିତ୍ୟ ନୈମିତ୍ତିକ ସଂସ୍କୃତି । ଦେଶ ସ୍ୱାଧୀନ ହୋଇଛି, ସରକାର ଦେବୋତ୍ତର ଆଇନ ପ୍ରଣୟନ କରିଛନ୍ତି; ମାତ୍ର ଦେବ ଆସ୍ଥାନ ମାନଙ୍କର ଉନ୍ନତି ବା ଜନକଲ୍ୟାଣ ଦିଗରେ ବିଶେଷ କିଛି ଉନ୍ନତି ହୋଇ ପାରିନାହିଁ । ଏହାର କାରଣ ମୂଳରେ ହୁଏତ ଆମ୍ଭେମାନେ ପାଶ୍ଚାତ୍ୟ ଶିକ୍ଷା ଓ ବିଧର୍ମୀ ମାନଙ୍କର ବିଳାସ୍ଥ ସଂସ୍ପର୍ଶରେ ଆସି ବଂଶପରଂପରା ଧର୍ମଗତ, ଦେବ ଉପାସନା ଆଦି ଧର୍ମ କାର୍ଯ୍ୟରୁ ଆମ୍ଭମାନଙ୍କର ମନ ବିଭ୍ରାନ୍ତ ହୋଇ ପଡ଼ୁଛି । କଥାଅଛି— "ଧର୍ମଃ ରକ୍ଷତି ଧାର୍ମିକଂ

ତେଣୁ ଆଜ ନିବେଦନ କରେକ ପୂର୍ବ ପ୍ରସ୍ତାବିତ ଥାଙ୍ଗି-ଥାନା ଦେବଭକ୍ତିଶ୍ରୀ ନାମକ ଏକ ସୁଦୃଢ଼ କମିଟି ଗଠନକରି ଦେବୋତ୍ତର କମିଶନରଙ୍କ ଦୃଷ୍ଟି ଆକର୍ଷଣ ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଥାଙ୍ଗି ଥାନାପାଇଁ କେତେଗୁଡ଼ିଏ ଦେବଆସ୍ଥାନ ଏକତ୍ର (ଗ୍ରୁପ୍‌ଭାବେ) ପରିଚାଳନାପାଇଁ ଜଣେ ଏକ୍‌ଜ୍ୟୁକିଭ୍ ଅଫିସର ନିଯୁକ୍ତ ହେଲେ ଅନେକଗୁଡ଼ିଏ ଉପକାର ସାଧିତ ହେବା ସଙ୍ଗେ ଦେବାଦେବୀଙ୍କର ବହୁ ଆଶୀର୍ବାଦ ଆମ୍ଭେମାନେ ପାଇ ପାରନ୍ତେ ତା' ସଙ୍ଗେ ଜାତିର ଗୌରବ ଏହି ଦେବସଂସ୍ଥା ଓ ଠାକୁର ବାଡମାନ ଆମ୍ଭମାନଙ୍କର ଅବହେଳାରେ ଯେଉଁ ଭାବରେ ଧ୍ୱଂସ ପଥରେ ଗ୍ଭଲିଛି ତାହା ହୁଏତ ଏହାଦ୍ୱାରା କେତେକ ପରିମାଣରେ କମି ଯାଆନ୍ତା ।

କେଶର ମାହାତ୍ମ୍ୟ ସଂସ୍କୃତ ପୁରାଣଟି ବହୁ ପ୍ରାଚୀନ । ଏହାର ପ୍ରକାଶନ ବର୍ତ୍ତମାନ ଶ୍ରୀ ଚଣ୍ଡେଶ୍ୱର ଦେବଙ୍କ ପ୍ରାଚୀନ ମନ୍ଦିରଟି

ଭଙ୍ଗି ପଡ଼ିଥିବା ହେତୁ ଏହି ପ୍ରାଚୀନ ଦେବପୀଠର ପରିଚୟ ଜ୍ଞାପକ ପୁସ୍ତକମାନ ମନ୍ଦିର ଜୀର୍ଣ୍ଣସଂସ୍କାର କମିଟି ପ୍ରକାଶ କରିବାଦ୍ୱାରା ଜନସାଧାରଣ ଏଠାରେ ପ୍ରାଚୀନ କାଳରୁ ଚଳିଆସୁଥିବା ବିଷୟାବଳୀ ଓ ମନ୍ଦିରର ଶିଳ୍ପ ଓ ପ୍ରାଚୀନ ଐତିହାସିକ ବିଭବ ତଥା କଳାସ୍ଥାପତ୍ୟ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଅବଗତ ହୋଇ ପାରିବେ । ପାଠକଗଣ ! ଆପଣମାନଙ୍କ ମୂଲ୍ୟବାନ ସମୟ ବ୍ୟୟରେ ଉକ୍ତଗ୍ରନ୍ଥ ପାଠକରି ଶ୍ରୀ ଚଣ୍ଡେଶ୍ୱର ଦେବଙ୍କ କ୍ଷେତ୍ରର ମାହାତ୍ମ୍ୟ ଓ କୁହୁଡ଼ି ଗଡ଼ର ପ୍ରଧାନ ଅଧିଷ୍ଠିତ ଦେବତାଙ୍କ ବିବରଣ ଓ ଛି ଗଡ଼ ସଙ୍ଗେ ବହୁକାଳର ଥିବା ସମ୍ପର୍କ, ଭବିଷ୍ୟତରେ ଛି ଗଡ଼ର ଗ୍ରାମୀ-ସନ୍ତାନସନ୍ତତି ଗଣଙ୍କର ଏହି ପ୍ରାଚୀନ ସମ୍ପର୍କର ସ୍ଥାୟୀତ୍ୱ ତଥା ମନ୍ଦିରଟି ନୂତନଗଢ଼ ନିର୍ମାଣର ପ୍ରତ୍ୟେକେ ମନପ୍ରାଣଦେଇ ପୂର୍ଣ୍ଣାଙ୍ଗ କରି ଜାତିର ଗୌରବ ବୃଦ୍ଧି କରନ୍ତୁ-ଏହି ମାତ୍ର ନିବେଦନ ।

ଏହି ପୁସ୍ତକଟି ପ୍ରକାଶ ପାଇଁ କେତେକ ବ୍ୟକ୍ତି ଏ ପାଣ୍ଡୁଲିପିଟିର ଶୁଦ୍ଧାଶୁଦ୍ଧ ଦେଖି ଓ ସଂଶୋଧନ କରି ଦେଇଛନ୍ତି ଓ ଉକ୍ତ ଗ୍ରନ୍ଥଟି ପ୍ରକାଶ ପାଇଁ ଯେଉଁ ବଦାନ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତିମାନେ ଉତ୍ସାହ ଦାନ କରି ଅଛନ୍ତି ସେମାନଙ୍କ ନିକଟରେ ମୁଁ ଚିର କୃତଜ୍ଞ । କୁହୁଡ଼ି ଛି ଗଡ଼ ଓ ଚଣ୍ଡେଶ୍ୱର ଦେବଙ୍କ ପ୍ରାଚୀନ ଇତିହାସଟି ପୂର୍ଣ୍ଣାଙ୍ଗ ଭାବେ ପ୍ରକାଶ କରିବା ଆକାଂକ୍ଷା ଥିଲେ ମଧ୍ୟ ବର୍ତ୍ତମାନ ପୁସ୍ତକର ଆକାର ବଢ଼ିଯିବା ଭୟରେ ଅନ୍ୟ ସମୟକୁ ସେହି ଅଭିପ୍ରାୟ ପୋଷଣକରି ସଂକ୍ଷିପ୍ତମାତ୍ର ଏଥିରେ ପ୍ରକାଶ କରାଯାଇଅଛି ।

ସୁଖର କଥା ଚଣ୍ଡେଶ୍ୱର ଗ୍ରାମର କେତେକ ଉତ୍ସାହୀ ଯୁବକଙ୍କ ଉଦ୍ୟମରେ ଗୋଟିଏ ସେବାଦଳ [ଯୁବକସଂଘ] ଗଠିତ ହୋଇ-

ଅଛି । ଏମାନେ ପ୍ରାଥମିକ କାର୍ଯ୍ୟରୂପେ ଶ୍ରୀ ଚନ୍ଦ୍ରେଶ୍ୱରଙ୍କ କାଳୀହ୍ରଦ ପୁଷ୍କରଣୀର ସୁସଂସ୍କାର ଦିଗରେ ଲଗିଅଛନ୍ତି ଓ ଗ୍ରାମର ଟେଷ୍ଟାପୁତ ବୋର୍ଡ଼ର ପରିକଳ୍ପନା ଚଳାଇ ଅଛନ୍ତି । ଆଶାକରାଯାଏ ଯୁବକ ସଂଘର ଚେଷ୍ଟା ଫଳେ ଶ୍ରୀ ଚନ୍ଦ୍ରେଶ୍ୱର ଦେବଙ୍କର କୁ ସଂସ୍କାର ମାନ ସୁ ସଂସ୍କାରରେ ଆସି ଜାତିର ତଥା ଗ୍ରାମର ମୁଖ ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ କରିବେ ।

ସ୍ୱର୍ଗୀୟ ପଣ୍ଡିତ ଅନନ୍ତ ଚରଣ ପଟ୍ଟନାୟକଙ୍କ ଭୋଗ ଭିଆଣର ପାଣ୍ଡୁଲିପି ମିଳି ନ ଥିବାର ପାଣ୍ଡୁଲିପିର କେତେକାଂଶ ଏଥିରେ ଉଦ୍ଧୃତ କରାଯାଇଅଛି । ପୂର୍ବରୁଥିବା ଭୋଗ ଭିଆଣ ଓ ସ୍ୱର୍ଗୀୟ ପଣ୍ଡିତ ବନମାଳି ସାମନ୍ତରଙ୍କ ସମୟେ ପ୍ରସ୍ତୁତ ଭୋଗ ଭିଆଣ, ଓ ବର୍ତ୍ତମାନ ପ୍ରଚଳିତ ଟ୍ରଷ୍ଟି ବୋର୍ଡ଼ଙ୍କ ପ୍ରସ୍ତୁତ ଭିଆଣ ମାନ ଆମର ହସ୍ତଗତ ହୋଇନାହିଁ । ତାହା ହସ୍ତଗତ ହେଲେ ଦ୍ୱିତୀୟ ସଂସ୍କରଣରେ ବିଶେଷଭାବେ ପ୍ରକାଶ କରିବା ଆଶା ରହିଛି । ବହୁ ପରିଶ୍ରମ ପ୍ରସୂତ ଏହି ଉପାଦେୟ ଗ୍ରନ୍ଥ ସୁଧୀସମାଜରେ ଆଦର ଲାଭକରୁ ଏହାହିଁ କାମନା ।

ଚନ୍ଦ୍ରେଶ୍ୱର
ତା ୩୦।୧।୧୯୬୦

ଶ୍ରୀ ମୃତ୍ୟୁଞ୍ଜୟ ମହାପାତ୍ର
ଶ୍ରୀ ଶ୍ରୀ ଚନ୍ଦ୍ରେଶ୍ୱର ଦେବମନ୍ଦିର ଭୂତପୂର୍ବ
ମ୍ୟାନେଜଂ ଟ୍ରଷ୍ଟି ଓ ଶ୍ରୀ ଚ: ଦେ: ମନ୍ଦିର
ଜ: ସ: କମିଟି ସଭ୍ୟ



ନିବେଦନ

ଏତଦ୍ଵାରା ଧର୍ମପ୍ରାଣ ହିନ୍ଦୁ ଭାଇ ଏବଂ ଭଉଣୀମାନଙ୍କୁ ନିବେଦନ ଏହି ଯେ ଶ୍ରୀ ଚଣ୍ଡେଶ୍ୱର ଦେବଙ୍କ ପ୍ରାଚୀନ କେଶର ମାହାତ୍ମ୍ୟ ଚଣ୍ଡେଶ୍ୱର ଉପାଖ୍ୟାନଟି ଚଣ୍ଡେଶ୍ୱର ଦେବଙ୍କ ପ୍ରାଚୀନ ମନ୍ଦିର ଓ ମନ୍ଦିର ସଂପୃକ୍ତ ଚନ୍ଦନମଣ୍ଡପ, କାଳିକା ଦେବୀ ପୁଷ୍କରଣୀର ପାବନ୍ତ ଆଦିର କେତେକ କମନୀୟ ଦୃଶ୍ୟର ଛବି ନେଇ ସହ ପ୍ରକାଶ କରାଗଲା । ଆପଣମାନଙ୍କ ଶ୍ରଦ୍ଧା ଓ ସହାନୁଭୂତି ପାଇଲେ ଠାଙ୍ଗି ଥାନାର କୁହୁଣ୍ଡି ଗଡ଼ର ବହୁ ଇତିହାସ ସହ କେଶର ମାହାତ୍ମ୍ୟ ଦ୍ଵିତୀୟ ସଂସ୍କରଣ ରୂପେ ପ୍ରକାଶ ପାଇବ । ପ୍ରଥମ ସଂସ୍କରଣରେ ଯାହାକିଛି ଭ୍ରମପ୍ରମାଦ ଅଛି ପାଠକ ପାଠିକା-ଗଣ ଦୟାକରି ଜଣାଇଲେ ଦ୍ଵିତୀୟ ସଂସ୍କରଣରେ ସଂଶୋଧିତ କରି ଦିଆଯିବ । କୁହୁଣ୍ଡି ଗଡ଼ ଇତିହାସ ସମ୍ବନ୍ଧେ ଯଦି କୌଣସି ବିଷୟ ବିବରଣୀ ଓ ପ୍ରାଚୀନ ଇତିହାସ ଲେଖା କାହାର ପାଖେ ଥାଏ ଦୟାକରି ମୋ ନିକଟକୁ ପଠାଇବାକୁ ଅନୁରୋଧ । ନିମ୍ନୋକ୍ତ କେତେକ ଗ୍ରନ୍ଥ ପ୍ରକାଶ କରିପାରିବାର କାମନା ଅଛି । ଏଗୁଡିକ ପ୍ରକାଶିତ ହେଲେ ଓଡ଼ିଶା ସାହିତ୍ୟର ଗୌରବ କିଞ୍ଚିତ୍ ବୃଦ୍ଧିପାଇବ । ଇତି ।

ଆପଣମାନଙ୍କର

ଶ୍ରୀ ମୃତ୍ୟୁଞ୍ଜୟ ମହାପାତ୍ର,

ସ୍ୱର୍ଗୀୟ ପଣ୍ଡିତପ୍ରବର ବନମାଳି ସାମନ୍ତରାଙ୍କ ଲେଖନୀର ପ୍ରସୂତ ।

୧ । ପ୍ରାଚୀନ ସଂସ୍କୃତରୁ ଅନୁବାଦ-ଶ୍ରୀ ବସ୍ତୁ ପୁରାଣ-ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ୪ ଅଙ୍କରେ ଲେଖା, ସରସ ସୁନ୍ଦର ସାଧୁ ଭାଷା ।

୨ । ଶ୍ରୀରୂପ ଗୋସ୍ୱାମୀ ପ୍ରଣୀତ ଶରତ, ବସନ୍ତ ଓ ବର୍ଷା ରାସରସପୂର୍ଣ୍ଣ ଉତ୍କୃଷ୍ଟ ଶ୍ଳୋକ ଏବଂ ପଦ୍ୟାନୁବାଦ ଅତ୍ୟନ୍ତ ମଧୁର ରାଗ-ରାଗିଣୀପୂର୍ଣ୍ଣ ରାସରସ ।

୩ । ନବ ଦୁର୍ଗ ଚମ୍ପୂଶ୍ଳୋକ ପଦ୍ୟାନୁବାଦ, ସଂସ୍କୃତ ସାହିତ୍ୟରେ ଏକ ଉପାଦେୟ ଚମ୍ପୂ ।

୪ । ଦଶମହାବିଦ୍ୟା ତନ୍ତ୍ର ଓ ଆନନ୍ଦଲହରୀ, ଶ୍ରୀ ଜାଳି କର୍ପୂର ଆଦି ଯନ୍ତ୍ରୋଦ୍ଧାର ଓ ମନ୍ତ୍ର ସନ୍ନିବେଶିତ ଶ୍ରୀ ଭଗବତ ଜଣାଣ-ଦ୍ୱିତୀୟ ସଂସ୍କରଣ । [ଯନ୍ତ୍ରସ୍ଥ]

୫ । ଶ୍ରୀ ଚଣ୍ଡେଶ୍ୱର [ନାଟକ] ପ୍ରାଚୀନ ପୁରାଣ ଯୁଗର ଅସୁର ରାଜା ବଳି ଓ ତାହାଙ୍କର ପୁତ୍ର ପରମ ଶିବଭକ୍ତ ବାଣାସୁରଙ୍କ ତପସ୍ୟା ଦ୍ୱାରା ବରଲାଭ, ଯୁଧିଷ୍ଠିର ଆଦି ପଞ୍ଚପାଣ୍ଡବ ବନବାସ ସମୟରେ ଦ୍ରୌପଦୀଙ୍କ ସହ ଶ୍ରୀ ଚଣ୍ଡେଶ୍ୱର ଦର୍ଶନ, ଶ୍ରୀ ରାମଚନ୍ଦ୍ର ଲକ୍ଷ୍ମଣ ଓ ସୀତାଙ୍କସହ ଶ୍ରୀ ଚଣ୍ଡେଶ୍ୱର ପୂଜା ଆଦି ବହୁ ପୌରାଣିକ ଘଟଣା ଏଥିରେ ସ୍ଥାନ ପାଇଛି । ଅଭିନୟ ପରେ ନାଟକଟି ମାର୍ଜିତ ରୂପରେ ପ୍ରକାଶିତ ହେବ ।

ମନ୍ଦିରର ଉତ୍ତର-ପଶ୍ଚିମ କୋଣ



ଦୁର୍ଗାଙ୍କ ମନ୍ଦିର ଓ ମରାମତି ସମୟର ଫଟୋ।

ମନ୍ଦିର ମରାମତିର ଦୃଶ୍ୟ

ମନ୍ଦିରର ଭଗ୍ନାବଶେଷ

ପ୍ରଥମୋଽଧ୍ୟାୟଃ

ଆଲମ୍ବେ ଜଗଦାଲମ୍ବଂ ଲମ୍ବୋଦରପଦାମ୍ବୁଜଂ
ଶୁଷ୍ୟନ୍ତି ଯଦ୍ରଜଃସ୍ପର୍ଶାତ୍ ଶବ୍ଦ-ମୃତ୍ୟୁ ଦ୍ଵବାରଧୟଃ । ୧ ।
ନମଃ ଶିବାୟ ଶାନ୍ତାୟ କାରଣ ତ୍ରୟହେତବେ ।
ନିବେଦୟାମି ଚାତ୍ମାନଂ ତ୍ୱଂ ଗତିଃ ପରମେଶ୍ୱର । ୨ ।
ତଂ ବେଦଶାସ୍ତ୍ର ପରିନିଷ୍ଠିତ ଶୁଦ୍ଧ ବୁଦ୍ଧିଂ
ଚର୍ମାମ୍ବରଂ ସୁରମୁନୀନ୍ଦ୍ରନୁତଂ କବୀନ୍ଦ୍ରଂ ।
କୃଷ୍ଣତ୍ୱିଷଂ କନକ ପିଙ୍ଗଜଟା କଲାପଂ
ବ୍ୟାସଂ ନମାମି ଶିରସା ତିଲକଂ ମୁନୀନାଂ ।
ନାରାୟଣଂ ନମସ୍କୃତ୍ୟ ନରଂଚୈବ ନରୋତ୍ତମଂ ।
ଦେବୀଂ ସରସ୍ୱତୀଂଚୈବ ତତୋଜୟ ମୁଦୀରୟେତ୍ ।
ବାଗୀଶୋ ଦକ୍ଷିଣାଙ୍ଗାଦଜନି ମଧୁରିପୁର୍ବାମତୋ ଯସ୍ୟ ଦେବାଃ ।
ବାହ୍ୱୋର୍ଯୌବେ ମୁନୀନ୍ଦ୍ରୈ ରବଗତ ହୃଦୟୈ ର୍ଗୀୟତେ
ସାମଗାନୈଃ ।
ଗୀର୍ବାଣାଃ ଶକ୍ରମୁଖ୍ୟା ଦତ୍ତସୁତସଞ୍ଚିତା ନୋବଦୁ ଯତ୍ସ୍ୱରୂପଂ
କର୍ତ୍ତା ପାତାତ ହର୍ତ୍ତା ସ ସକଲ ଜଗତାଂ ଶମ୍ଭବେଽସ୍ମୈ ନମୋଽସ୍ତୁ
କଦାଚନ୍ନୈମିଷାରଣ୍ୟେ ଶିବଧ୍ୟାନସକ୍ତ ମାନସାଃ ।
ପପ୍ରଚ୍ଛୁ ର୍ବାଦରାୟଣଂ ମୁନୟୋ ବୀତକଲ୍ମଷାଃ ।

ମୁନୟ ଊଚୁଃ ।

ଭଗବନ୍ ସର୍ବଧର୍ମଜ୍ଞ ସର୍ବଶାସ୍ତ୍ରାର୍ଥପାରଗ ।
ତ୍ୱତ୍ତଃ ଶ୍ରୁତଂ ବହୁତରଂ ପୁରାଣଂ ବେଦସମ୍ମତଂ ।

ଇଦାନୀଂ ଶ୍ରୋତୁ ମିଚ୍ଛାମୋ ମାହାତ୍ମ୍ୟଂ ଶୂଳପାଣିନଃ
କୁତ୍ରାସ୍ତେ କାମଦୋନୃଣାଂ କଳପାପହରଃଶିବଃ ।
ମାନବାନାଂ ବଶେଷେଣ ପୁତ୍ର-ସମ୍ପତ୍ତି-ଦାୟକଃ ।
ଏତଦାଖ୍ୟାହ୍ୱ ସୂତ ତ୍ୱଂ ଶ୍ରୋତୁକାମା ବୟଂ ଯତଃ ।

ସୂତ ଉବାଚ

ଧନ୍ୟା ଯୂୟଂ ତୁ ହେ ବପ୍ରାଃ ଶିବଭକ୍ତ ପରାୟଣାଃ
ସର୍ବଦା ଶିବ ମାହାତ୍ମ୍ୟ ଶୁଶ୍ରୂଷଣ ପରାୟଣାଃ
ଭୃଗବେ ମୁନିବର୍ଯ୍ୟାୟ ବ୍ୟାସେନାଭିହିତଂ ତୁ ଯତ୍
ତଚ୍ଛ୍ରୁତଂ ଶିବ ମାହାତ୍ମ୍ୟଂ କଥୟିଷ୍ୟାମି ହେଦ୍ୱିଜାଃ ।

ସୂତ ଉବାଚ ।

ପୁରା ତୁ ପୁଷ୍କରେ ତୀର୍ଥେ ଭୃଗୁଃ ଶିବପରାୟଣଃ
ଶ୍ରୋତୁଂ ତଚ୍ଛିବମାହାତ୍ମ୍ୟଂ ବେଦବ୍ୟାସ ମୁପାଗମତ୍ ।
କୃଷ୍ଣାଜିନଧରଂ ସତ୍ୟଂ ବଦ୍ଧୁସ୍ପିଙ୍ଗଜଟାଧରଂ
ବ୍ୟାସଂ ସତ୍ୟବତୀସୁନୁଂ ଜ୍ୱଳଦଗ୍ନି ସମପ୍ରଭଂ ।
ଅଭିଗମ୍ୟ ପ୍ରଣମ୍ୟାଶୁ କୃତାଞ୍ଜଳି ପୁଟୋଽବ୍ରବୀତ୍ ।

ଭୃଗୁରୁବାଚ

ଶୃଣୁ ସତ୍ୟବତୀସୁନୋ ଯଦର୍ଥମିହ ମାଗତଃ ।
ଜାୟତେ ଶିବମାହାତ୍ମ୍ୟେ ଶୁଶ୍ରୂଷା ମୁନିସତ୍ତମ
କୁତ୍ରାପି ନ ଶ୍ରୁତଂ ବ୍ୟାସ ଶିବମାହାତ୍ମ୍ୟ ମୁତ୍ତମଂ
ଅତସ୍ତତ୍ ଶ୍ରୋତୁମିଚ୍ଛାମି ମାହାତ୍ମ୍ୟଂ ଶୂଳଧାରିଣଃ
ଶିବୋ ମେ ପରମୋଧର୍ମଃ ଶିବୋ ମେ ପରମାଗତିଃ
ଶିବାଦନ୍ୟଂ ନ ପଶ୍ୟାମି ବେଦବ୍ୟାସ ମତଂ ମମ
ଜୀବନଂ ମେ ଯଦିଚ୍ଛାଶୁ ତନ୍ମାହାତ୍ମ୍ୟ ପ୍ରକୀର୍ତ୍ତନାତ୍ ।

ବ୍ୟାସ ଉବାଚ

ସାଧୂ ପୃଷ୍ଟଂ ମୁନିଶ୍ରେଷ୍ଟ ଶିବଭକ୍ତ ପରାୟଣ
ଯତ୍‌ପୃଷ୍ଟଂ ଶିବମାହାତ୍ମ୍ୟଂ କେ ନବାହନ୍ତୁ କଥ୍ୟତେ
ଶକ୍ତଃ କୋବା କଥୟିତୁଂ ବିନାଶମ୍ଭୋ ରନୁଗ୍ରହାତ୍
ବାମଦେବ ଋଷିଃ ସାକ୍ଷାତ୍ ବାମଦେବଃ ସ୍ୱୟଂ ପ୍ରଭୁଃ
ସଏବ ଗଦିତୁଂ ଶକ୍ତ ସ୍ତଦନ୍ୟୋ ନାସ୍ତି କଶ୍ଚନ
ପୁରାହି ଚଣ୍ଡିନା ପୃଷ୍ଟୋ ବାମଦେବୋ ମହାମୁନିଃ
ଉବାଚ ଶିବମାହାତ୍ମ୍ୟଂ ତଚ୍ଛୃଣୁଷ୍ୱ ଦ୍ୱିଜୋତ୍ତମ

ଚଣ୍ଡିରୁବାଚ

ଭୋ ବ୍ରହ୍ମନ୍ ବାମଦେବର୍ଷେ ଶିବଜ୍ଞାନ ପ୍ରଦାୟକ
କଥିତଂ ତୁ ତ୍ୱୟାପୂର୍ବଂ ପୁରାଣଂ ଶୈବ ମୁତ୍ତମଂ
ତତ୍ତ୍ୱତଃ ଶିବମାହାତ୍ମ୍ୟ ମିଦାନୀଂ କଥ୍ୟତାଂ ବିଭୋ
ଯତ୍ ପ୍ରସାଦାତ୍ତ୍ୱ ଲୋକେଽସ୍ମିନ୍ନରଃ ପ୍ରାପ୍ନୋତି ସଦ୍‌ଗତିଂ
ମନୋଭିଷ୍ଟଂ ସନ୍ତୁଷ୍ଟିଂ ଚ ସର୍ବଦା ସର୍ବ ସମ୍ପଦଂ
ଈଶସ୍ୟ ଯାନି ରମ୍ୟାଣି ସନ୍ତି ସ୍ଥାନାନି ଭୂତଲେ
ସ୍ଥାନେଷୁ ଯେଷୁ ଲୋକେଽସ୍ମିନ୍ ହରଃ ସନ୍ନିହିତଃସଦା
ତତ୍ ସ୍ଥାନାନାଂ ପ୍ରମାଣଂ ତୁ କଥ୍ୟତାଂ ମୁନିସତ୍ତମ ।

ବାମଦେବ ଉବାଚ

ସାଧୁପୃଷ୍ଟଂ ତ୍ୱୟାଚଣ୍ଡେ ଶିବଭକ୍ତ ପରାୟଣ
ଯେଷୁ ସ୍ଥାନେଷୁ ଭୂତେଶଃ ସାନିଧ୍ୟଂ କୁରୁତେ ସଦା
ପ୍ରମାଣଂ ଚୈବ ସର୍ବେଷାଂ ଭୂଲୋକେ କୀର୍ତ୍ତ୍ୟତେ ମୟା
ଯେଷୁ ସଂପୂଜ୍ୟ ଦେବେଶଂ ପ୍ରାପ୍ୟତେ ବାଞ୍ଛିତଂ ଫଳଂ
ବ୍ରହ୍ମାଦ୍ୟବାକରେ ବିଷ୍ଣୁଃ ସ୍କନ୍ଦଶ୍ଚାଗ୍ନିଃ ପୁରନ୍ଦରଃ
ଅର୍କଃ ସୋମଃ କୁବେରଶ୍ଚ ବରୁଣଶ୍ଚ ରମାପତିଃ

ସିଦ୍ଧାନାଂ କପିଳଶ୍ଚୈବ ଅବ୍ୟକ୍ତା ପ୍ରକୃତ ସ୍ତଥା
ଅର୍ଚ୍ଚୟନ୍ତି ମହାଦେବଂ ଧ୍ୟାନ ଯୋଗେନ ସନ୍ତତଂ
ଯୋଷ୍ଟ ଯତ୍ର ଦେବତଂ ଭକ୍ତ୍ୟା ଆରାଧୟନ୍ତି ଯନ୍ତ୍ରିତଃ ।
ତସ୍ୟ ତନ୍ମୂର୍ତ୍ତିମାସ୍ଥାୟ ମହାଦେବଃ ପ୍ରସୀଦତି
ସ୍ଥାନାନାଂ ପରିସଂଖ୍ୟାନଂ ବକ୍ତୁଂ ଶକ୍ୟୋ ନ କସ୍ତନଃ
ଅପିବର୍ଷ ସହସ୍ରେ ବା ସମାସେନ ଭୂମେ ଶୃଣୁ ।
ସ୍ଥାନାନ ଯାନ ଲୋକେ୍ଽସ ସନ୍ତ ପାପହରାଣି ଚ
ତାନଶମ୍ଭୋଃ ପ୍ରବକ୍ଷାମି ତନ୍ନିଶାମୟ ସୁବ୍ରତ
ଗୋକର୍ଣ୍ଣଂ ଭଦ୍ରକର୍ଣ୍ଣଚ ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣାଖ୍ୟଂଚ ମହାଳୟଂ
ଅବିମୁକ୍ତଂ ରୁଦ୍ରପଦଂ ରୌଦ୍ରଂଚ ସ୍ଥାନ ମୁତ୍ତମଂ
ଅପରଂ ଚୈବ ଭୂଲୋକେ ସ୍ଥାନଂ କେଶର ସଞ୍ଜକଂ
ବାରାଣସୀତି ଯସ୍ଥାନଂ ତତ୍ରକ୍ଷେତ୍ର ମିତିସ୍ମୃତଂ
ସ୍ଥାନେଷ୍ୱେତେଷୁ ସତତଂ ସାନ୍ନିଧ୍ୟଂ କୁରୁତେ ଭବଃ
ଅନୁଗ୍ରହଂଚ କୁରୁତେ ଭକ୍ତାନାଂ ଭକ୍ତବତ୍ସଳଃ
ଧ୍ୟାନନୋ ନିତ୍ୟ ଯୋଗାଶ୍ଚ ପ୍ରଶାନ୍ତା ବୀତକଲ୍ମଷାଃ
ବେଦବିଦ୍ୟା ବ୍ରତ ପରାଃ ସିଦ୍ଧାଶ୍ଚ ପରମର୍ଷୟଃ
ଉପାସନ୍ତେ ସଦା ତତ୍ରେ ଗୋକର୍ଣ୍ଣସ୍ଥାନ ବାସିନଃ
ବ୍ରହ୍ମା ରୁଗ୍ନିଶ୍ଚ ସୋମଶ୍ଚ ବସ୍ତ୍ରୁଶ୍ଚନ୍ଦ୍ରେ ବୃହସ୍ପତିଃ
ସମୁଦ୍ରାଶ୍ଚୈବ ସଶତୋ ଦ୍ୱୀପା ଔଷଧୟ ସ୍ତଥା
ଉପାସନ୍ତେ ମହାଭାଗଂ ଭଦ୍ରକର୍ଣ୍ଣେ ସଦାଶିବଂ
ବସୁରୁଦ୍ରାଶ୍ଚ ସୋମଶ୍ଚ ଆଦିତ୍ୟା ମରୁତାଶ୍ୱିନୌ
ଅର୍ଚ୍ଚୟନ୍ତି ସୁବର୍ଣ୍ଣାଖ୍ୟେ ନିତ୍ୟଂମେବ ତ୍ରିଲୋଚନଂ
ଅର୍ଦ୍ଧ ଯୋଜନ ବିସ୍ତୀର୍ଣ୍ଣଂ ସୁବର୍ଣ୍ଣାକ୍ଷଂ ବଦୁର୍ବୁଧାଃ
ଦେବୈ ର୍ଦେବର୍ଷିଭିଃ ସାର୍ଦ୍ଧଂ ତଥାନ୍ୟୈଃ ପରମର୍ଷିଭିଃ

ମହାଲୟେ ତୁ ଭଗବାନ୍ନିତ୍ୟଂ ସଂପୂଜ୍ୟତେ ଶିବଃ
ନିଯୋଜନଂ ତୁ ତତ୍‌କ୍ଷେତ୍ରଂ ଦକ୍ଷିଣୋତ୍ତରତଃ ସ୍ମୃତଂ
ଦ୍ୱିଯୋଜନଂ ତୁ ତତ୍‌କ୍ଷେତ୍ରଂ ପୂର୍ବ ପଶ୍ଚିମ ଯୋଗତଃ
ଅଶୂନ୍ୟମପିତତ୍ କ୍ଷେତ୍ରଂ ମବିମୁକ୍ତଂ ତୁ ତତ୍ସ୍ମୃତଂ
ସର୍ବତୋଽଶୂନ୍ୟମେବୈ ତଦବିମୁକ୍ତ ମତଃ ସ୍ମୃତଂ
ଦେବ ଦାନବ ଗନ୍ଧର୍ବା ଋଷୟଶ୍ଚତପୋଧନାଃ
ସଂପୂଜୟନ୍ତି ସତତଂ ଶ୍ରେଷ୍ଠୈରୁଦ୍ରପଦେ ଭବଂ
ଦ୍ୱିଯୋଜନଂ ତତ୍‌କ୍ଷେତ୍ରଂତ୍ୱ ସମନ୍ତାତ୍‌ସର୍ବତୋ ଦଶଂ
ରୁଦ୍ରଲୋକ ମବାପ୍ନୋତି ମୃତୋ ରୁଦ୍ରପଦେ ନରଃ
ଯସ୍ତୁ ରୁଦ୍ରପରୋନିତ୍ୟଂ ରୁଦ୍ରଲୋକ ମବାପ୍ନୁୟାତ୍
ଅର୍ଦ୍ଧକ୍ରୋଶଯୁତଂ କ୍ଷେତ୍ରଂ ସମନ୍ତାତ୍ ସ୍ଥାନ ମୁଚ୍ୟତେ
ଗାଣପତ୍ୟଂ ସ ଲଭତେ ମୃତଃସ୍ଥାନଂ ପଦେନରଃ
ସିଦ୍ଧା ବ୍ରହ୍ମର୍ଷୟଶ୍ଚୈବ ଦେବ ଦାନବ କିନ୍ନରାଃ
ସିଦ୍ଧା ବିଦ୍ୟାଧରା ନାମ୍ନା ଅପ୍ସରା ଯକ୍ଷ ରାକ୍ଷସାଃ
ବାଲଖିଲ୍ୟାଶ୍ଚ ଋଷୟ ସ୍ତଥା ବାଣାସୁରବଲୀ
କେଶରେ ପୂଜୟନ୍ତ୍ୟେତତ୍ ଚଣ୍ଡୀଶଂ ଲିଙ୍ଗ ମୁତ୍ତମଂ
କ୍ରୋଶମାତ୍ରଂ ତୁ ତତ୍‌କ୍ଷେତ୍ରଂ କେଶରେଷୁ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତଂ
ନିତ୍ୟଂ ଲିଙ୍ଗାର୍ଚ୍ଚନେ ତସ ଭକ୍ତାନାଂ ସିଦ୍ଧିରୁତ୍ତମା
ବାରାଣସ୍ୟାଂ ତୁ ବିଶ୍ୱେଶଂ ଦେବାଶ୍ଚ ଋଷୟ ସ୍ତଥା
ସିଦ୍ଧବିଦ୍ୟାଧରା ଶ୍ଚୈବ ପ୍ରଣମନ୍ତି ସ୍ତୁବନ୍ତି ଚ
ବିଦ୍ୟତେ ଭଗବାଂ ସ୍ତତ୍ର ପରମାତ୍ମା ସନାତନଃ
ତଲ୍ଲିଙ୍ଗଂ ଦେବଦେବସ୍ୟ ସର୍ବତେଜୋମୟଂ ଶୁଭଂ
ଦୁର୍ଲ୍ଲଭଂ ଚ ସୁରୈଃସିଦ୍ଧୈ ସ୍ତସ୍ମିନ୍ ସ୍ଥାନେଚ ତିଷ୍ଠତି
ଅନ୍ତର୍ହିତଃ କଲୌ ତନ୍ତ୍ରେ ତସ୍ମିନାପୂତନେ ବିଭୁଃ
ଅନୁଗ୍ରହଂଚ କୁରୁତେ ଭକ୍ତାନାଂ ଭକ୍ତବତ୍ସଲଃ

ମହାଫଳଂ ମହାପୁଣ୍ୟଂ କଥିତଂ ସ୍ଥାନମେବତତ୍
ଏତେଷାଂ ଦର୍ଶନଂ ଲୋକେ ଦୁର୍ଲ୍ଲଭଂ ପାପନାଶନଂ

ଯତ୍ପୃଷ୍ଟମୀଶ୍ବରସ୍ଥାନଂ
ତତ୍ସର୍ବଂ କଥିତଂ ତବ
ଏତତ୍ ସୁବ୍ରଣଂ ପରମଂ ପବିତ୍ରଂ
ପାପାପହଂ ପୁଣ୍ୟବିବର୍ଦ୍ଧନଂଚ
ପରଂଚ ସୂକ୍ଷ୍ମଂ ମୁନିବର୍ଯ୍ୟଗୀତଂ
ପରମ୍ପରଂ ମୁକ୍ତିସୁଖୈକହେତୁଂ

ଇତି ଶ୍ରୀ ଚଣ୍ଡୀଶ୍ବରୋପାଖ୍ୟାନେ କେଶରମାହାତ୍ମ୍ୟେ ଚଣ୍ଡି ବାମଦେବ ସମ୍ବାଦେ ପ୍ରଥମୋଽଧ୍ୟାୟଃ ।



ଦ୍ୱିତୀୟୋଽଧ୍ୟାୟଃ

ଚଣ୍ଡିରୁବାଚ ।

ଯତ୍ତ୍ୱୟା କଥିତଂ ପୁଣ୍ୟଂ କେଶରଂ ସ୍ଥାନମୁତ୍ତମଂ
ତନ୍ମାହାତ୍ମ୍ୟଂ ପରଂ ଗୁହ୍ୟଂ କଥ୍ୟତାଂ ମୁନିସତ୍ତମ

ବାମଦେବ ଉବାଚ

କେଶରକ୍ଷେତ୍ର ମାହାତ୍ମ୍ୟଂ ଗୋପନୀୟଂ ଧରାତଳେ
ତତ୍ ପ୍ରକାଶ ନ କର୍ତ୍ତବ୍ୟୋ ମୟା ତନ୍ତ୍ରେ ସୁଦୁର୍ଲଭଂ
ଶ୍ରୁୟତା ମଭିଧାସ୍ୟାମି ତବ ସ୍ନେହାନ୍ମହାମୁନେ
ପୁରା କୈଳାସ ଶିଖରେ ମଣି ଶୃଙ୍ଗ ବିରାଜତେ
ରତ୍ନକାଞ୍ଚନଭୂଷାଢ୍ୟେ କଳ୍ପଦ୍ରୁମ ସମନ୍ୱିତେ
ନାନା ପୁଷ୍ପ ଲତାକୀର୍ଣ୍ଣେ ଭ୍ରମତ୍ ଭ୍ରମର ସଙ୍କୁଳେ
ସର୍ବର୍ତ୍ତୁ ଫଳ ଭୂଯିଷ୍ଠେ ସର୍ବଭୋଗ ସମନ୍ୱିତେ
ସୁଖାସୀନଂ ମହାଦେବଂ ଜଟାମଣ୍ଡଳମଣ୍ଡିତଂ
କୋଟି ଭାସ୍କର ସଙ୍କାଶଂ କୋଟିଚନ୍ଦ୍ର ସୁଶୀତଳଂ
ଫଣିକଙ୍କଣ ଭୂଷାଢ୍ୟଂ ବ୍ୟାଘ୍ରଚର୍ମୋତ୍ତରୀୟକଂ
ବ୍ୟାଘ୍ର ଚର୍ମାମ୍ବରଧରଂ ନାଗଯଜ୍ଞୋପବୀତିନଂ
ପଞ୍ଚାନନଂ ତ୍ରିନୟନଂ ବରଦାଭୟଧାରିଣଂ ।
ଭୂତିଭୂଷିତସର୍ବାଙ୍ଗଂ ସୁରାସୁର ନମସ୍କୃତଂ
ନାନାରତ୍ନବିଭୂଷାଢ୍ୟଂ ଫଣି କୁଣ୍ଡଳ ମଣ୍ଡିତଂ
ତ୍ରିଶୂଳଂ ଡମ୍ବରୁଂ ଚୈବ ଧାରୟନ୍ତଂ ସଦାଶିବଂ
ବାମାଙ୍ଗେ ସଂସ୍ଥିତା ଦେବୀ ରାକାଚନ୍ଦ୍ରନିଭାନନା

ପୀନୋତ୍ତୁଙ୍ଗ ସ୍ତନାଭୋଗାଦ୍ଭୁଗ୍ନ ସୂକ୍ଷ୍ମାବ ଲଗ୍ନକା
ବୃହନ୍ନିତମ୍ବ ଜଘନା ରକ୍ତପାଦ ସରୋରୁହା
ଦିବ୍ୟାଭରଣସମ୍ପନ୍ନା ଦିବ୍ୟଗନ୍ଧାନୁଲେପନା
ଦିବ୍ୟମାଲ୍ୟାମ୍ବରଧରା ନୀଳେନ୍ଦୀବରଲୋଚନା
ଅଳକୋଦ୍ଭାସି ବଦନା ତାମ୍ବୂଳ ଗ୍ରାସଶୋଭିତା
ଶିବାଳିଙ୍ଗନ ସଲ୍ଲାପ ପୁଲକୋଦ୍ଭାସି ବିଗ୍ରହା
ପ୍ରସନ୍ନବଦନା ଗୌରୀ ବଚନଂ ଚେଦ ମବ୍ରବୀତ୍

ପାର୍ବତ୍ୟୁବାଚ-

ଯଦିତେଽହ ମନୁଗ୍ରାହ୍ୟା ଯଦ ତେଽନୁଗ୍ରହୋମୟି
କିଂଚିଦ୍ରହସ୍ୟଂପୃଚ୍ଛାମି ତନ୍ମେବ୍ରୂହି ମହେଶ୍ୱର
ତ୍ୱମେବ ସର୍ବଭୂତାନା ମୀଶ୍ୱରୋ ଜଗଦୀଶ୍ୱର
ତ୍ୱମେବ ସଂହୃତେଃକର୍ତ୍ତା ତ୍ୱମେବ ପାଳକଃସ୍ୱୟଂ
ତ୍ୱମେବ ସୃଷ୍ଟିକର୍ତ୍ତାସି ତ୍ୱମେବ ସକଳେଷ୍ଟଦଃ
କୁତ୍ରାସ୍ତେ ଭବତଃ ସ୍ଥାନଂ କଳୌ ପୁଣ୍ୟତମଂ ମହତ୍
କୁତ୍ର ତେ ରମତେ ଚିତ୍ତଂ କୁତ୍ର ସନ୍ନିହିତଃ ସଦା
କୁତ୍ର ତ୍ୱଂ ଭକ୍ତଫଳଦଃ କୁତ୍ରତେ ପ୍ରୀତିଦାମତଃ
ତଦହଂ ଶ୍ରୋତୁ କାମାସ୍ମି କଥୟସ୍ୱ ମହେଶ୍ୱର

ଈଶ୍ୱର ଉବାଚ

ଅସ୍ତିଦେବ ପରଂସ୍ଥାନଂ ବନଂ କେଶରସଜ୍ଞକଂ
ମମାତିବ ପ୍ରିୟକରଂ କଳୌତୁ ଲୋକପାବନଂ
ଏକାମ୍ର ସଦୃଶଂ ଦ୍ୱୈତଜ୍ଞାନାଂ ମୁକ୍ତିଭାଜନଂ
ଏତଦ୍ରହସ୍ୟଂ ପରମଂ ଗୋପନୀୟଂ ପ୍ରୟତ୍ନତଃ

ପାର୍ବତ୍ୟୁବାଚ

କେଶବାରଣ୍ୟ ମାହାତ୍ମ୍ୟଂ ଶ୍ରୋତୁମିଚ୍ଛାମି ଶଙ୍କର
ବିସ୍ତରେଣ ସମାଚକ୍ଷ୍ୱ ତତ୍ର ମେ ଜାୟତେ ରତିଃ

ଈଶ୍ୱର ଉବାଚ

ଦୁର୍ଲ୍ଲଭଂ ତତ୍‌କଲୌ ଦେବି ମାହାତ୍ମ୍ୟଂ କେଶରସ୍ୟତୁ
ତବ ସ୍ନେହାତ୍ପ୍ରବକ୍ତବ୍ୟଂ ଗୋପନୀୟ ମିଦଂ ମମ
ଋଷୟୋଽପି ନ ଜାନନ୍ତି ମାହାତ୍ମ୍ୟଂ ତସ୍ୟକାମଦଂ
ତଦହଂ କଥୟିଷ୍ୟାମି ଶୃଣୁଷ୍ୱୈକମନାଃ ପ୍ରିୟେ

ଈଶ୍ୱର ଉବାଚ

ଉତ୍କଳେ ଲବଣାମ୍ଭୋଧେସ୍ତଟେଽସ୍ତି ନୀଳ ଭୂଧରଃ
ତସ୍ମାଧ୍ୟେ ଶ୍ରୀଜଗନ୍ନାଥଃ କଲୌ କୈବଲ୍ୟ ଦାୟକଃ
ପଶ୍ଚିମେ ନୀଳଶୈଳସ୍ୟ ଦ୍ୱିସାର୍ଦ୍ଧ ଯୋଜନାତ୍ପରଂ
କୌସୁମ୍ଭୀ ନାମ ନଦ୍ୟାସ୍ତେ ଝଞ୍ଝା ଭୂଧର ସମ୍ଭବା
ସ୍ନାନଂ ଯେ ତତ୍ର କୁର୍ବନ୍ତି ମୁକ୍ତିଭାଜୋ ଭବନ୍ତିତେ
କାର୍ତ୍ତିକେ ପୌର୍ଣ୍ଣମାସ୍ୟାଂ ତୁ ବିଶେଷେଣ ଫଳପ୍ରଦା
ପିତୃନୁଦ୍ଧିଶ୍ୟ ଯେଲ୍ଲୋକାଃ କୁର୍ବନ୍ତି ତର୍ପଣାଦିକଂ
ତସ୍ୟତେ ପିତରଃ ସର୍ବେ ଭବନ୍ତି ସ୍ୱର୍ଗଗାମିନଃ
ଏତସ୍ୟା ଦକ୍ଷିଣେ ତୀରେ ବନଂ କେଶର ସଞ୍ଜ୍ଞକଂ
ଦିବ୍ୟ ପାଦପ ସଂବାଧଂ ଦିବ୍ୟାଭୋଗ ସମାକୁଳଂ
ବକୁଳୈଶ୍ଚମ୍ପକୈଶ୍ଚୈବ ନ୍ୟଗ୍ରୋଧୋଦୁମ୍ବରୈ ସ୍ତଥା
ମାଲ୍ଲିକାଶୋକ ପୁନ୍ନାଗୈ ର୍ମନ୍ଦାରୈଶ୍ଚ ସୁଶୋଭିତଂ
ପନସୈରାମ୍ରକୈଶ୍ଚୈବ ସର୍ବତଃ ସୁମନୋହରଂ
ଗନ୍ଧବଦ୍‌ଭିଶ୍ଚ କୁସୁମୈ ର୍ନାଗକେଶର କେତକୈଃ

ରମ୍ୟୈଃସୁରଭିଭିଃ ପୁଷ୍ପୈଃ ଷଟ୍‌ପଦ ବ୍ରଜ ସେବିତଂ
ସଦାଷଡ଼ୃତୁଭିଃସେବ୍ୟଂ ପୁଂସ୍କୋକିଳ ନିନାଦିତଂ
ପାଟଳୈଃ କରବୀରୈଶ୍ଚ ଦାଡ଼ିମୀ କୋବିଦାରକୈଃ
ମଲ୍ଲିକାଭି ସୁଗନ୍ଧୈଶ୍ଚ ଯୂଥିକାଭିଃ ସୁବାସିତଂ
ତଗରୈ କୁନ୍ଦଧୁସ୍ତୁର କଦମ୍ବୈଶ୍ଚ ପରିଷ୍କୃତଂ
ନାନା ପୁଷ୍ପୈଶ୍ଚ ସଂଯୁକ୍ତଂ ନାନାକନ୍ଦର ନାଦିତଂ
ନାନାବୃକ୍ଷ ସମାକୀର୍ଣ୍ଣଂ ନାନାପକ୍ୱ ଫଳୈର୍ଯୁତଂ
ନାନାପକ୍ଷି ଗଣାକୀର୍ଣ୍ଣଂ ନାନାଷଟ୍‌ପଦ ନାଦିତଂ
ସିଂହ ବ୍ୟାଘ୍ର ଗଜାକୀର୍ଣ୍ଣଂ ବରାହ ମୃଗ ସଂକୁଳଂ
ଖଡ୍ଗମର୍କଟ ଭଲ୍ଲୂକ ଗବୟ ବ୍ୟାଳ ବେଷ୍ଟିତଂ
ପକ୍ୱରମ୍ଭା ଫଳୈଶ୍ଚୈବ ପକ୍ୱ ନାରଙ୍ଗକୈସ୍ତଥା
କ୍ୱଚିଦ୍ଧଞ୍ଜନ ବର୍ଣ୍ଣାଭୈଃ କ୍ୱଚିଦ୍‌ବିଦ୍ରୁମ ସନ୍ନିଭୈଃ
କ୍ୱଚିତ୍ କାଞ୍ଚନ ସଂକାଶୈଃ ପୁଷ୍ପୈର୍ବିଚିତ୍ର ଭୂତଳଂ
କ୍ୱଚିତ୍‌ସପୁଷ୍ପୈଃ ସହକାର ବୃକ୍ଷକୈ
ର୍ଲତୋପଗୂଢୈସ୍ତିଳକୈଶ୍ଚ ଶୋଭିତଂ
କ୍ୱଚିଚ୍ଛଦନକ୍ଷତା ବୀରୁଧଂ କ୍ୱଚିତ୍
କ୍ୱାଚଲ୍ଲତାଲିଙ୍ଗିତ ଗୂଢ଼ ବୃକ୍ଷକଂ ।
ପ୍ରଫୁଲ୍ଲ ନାନାବିଧ ଗୁଳ୍ମଶୋଭିତଂ
ଲତାପ୍ରତାନାବନତଂ ମନୋହରଂ ॥
ତମାଲ ପୁଷ୍ପୈ ର୍ନିଚିତଂ ସୁଗନ୍ଧିଭିଃ
ସକର୍ଣ୍ଣିକାରୈ ବକୁଳୈଶ୍ଚ ସର୍ବତଃ ।
ସାରଙ୍ଗୈ କ୍ୱଚିଦୁପଶୋଭିତ ପ୍ରଦେଶଂ
ସ୍ୱଚ୍ଛନ୍ଦଂ କୁସୁମଚୟୈଃ କ୍ୱଚିଦ୍ବିଚିତ୍ରଂ ।
ହୃଷ୍ଟାଭିଃ କ୍ୱଚିଦପି କିନ୍ନରାଙ୍ଗନାଭିଃ

ସୁମଧୁର ଗୀତ ବୃକ୍ଷଷଣ୍ଡାଂ ନୃତ୍ୟଦ୍ଭୃ ।
ଚନ୍ଦ୍ରାଂଶୁ ଜାଳଧବଳୈସ୍ତିଳକୈ ର୍ମନୋଜ୍ଞୈଃ
ସିନ୍ଦୂରକୁଙ୍କୁମ କୁସୁମପ୍ରଭୈରଶୋକୈଃ ।
ଚାମୀକର ପ୍ରତିସମୈ ରଥକର୍ଣ୍ଣିକାରୈଃ
ସଂବେଷ୍ଟିତଂ ବକୁଳ କେଶରବୃନ୍ଦଶୋଭି ।
ନଟତ୍ ନଚୂଳ ମାଳଂ ମାଳକଣ୍ଠାଭିରାମଂ
କୁସୁମିତ ତରୁଶାଖାଲୀନମତ୍ତ ଦ୍ୱିରେଫଂ
ନବକିଶଳୟଶୋଭା ଶୋଭିତ ପ୍ରାନ୍ତଶାଖଂ
ଶୁକବକ କଲହଂସୈ ର୍ନାଦିତଂ ମୋଦମାନୈଃ ।
ଏତତ୍ୱନଂ ମହାରମ୍ୟଂ କାମଦଂ ନନ୍ଦନୋପମଂ
ମମ ଲୋକେ ଚ ଯେ ବୃକ୍ଷା ବିଷ୍ଣୁଲୋକେ ଚ ଯେ ପ୍ରିୟେ
ବ୍ରହ୍ମଲୋକେ ଚ ଯେ ବୃକ୍ଷା ସ୍ତେତିଷ୍ଠନ୍ତ୍ୟତ୍ର ସର୍ବଦା ।
ଇଦଂ ତୁ କେଶର ବନଂ ଶିବଲୋକ ସମପ୍ରଭଂ
ତସ୍ମିନ୍, ସର୍ବଦା ତତ୍ର ଦେବଦେବୋ ଜନାର୍ଦ୍ଦନଃ ।
ତିଷ୍ଠତେ ସର୍ବ ଲୋକେଶୋ ବ୍ରହ୍ମାଚ ପଦ୍ମସମ୍ଭବଃ
ସର୍ବେଷାମପି ଜନ୍ତୁନାଂ ହେତୁ ର୍ମୋକ୍ଷସ୍ୟ ସର୍ବଦା ।
ଅସ୍ମିନ୍ ସିଦ୍ଧାଃ ସଦାଦେବି ମହାସୁ ବ୍ରତମାଶ୍ରିତାଃ
ନାନାଲିଙ୍ଗଧରା ନିତ୍ୟଂ ମମଲୋକାଭିକାଂକ୍ଷିଣଃ ।
ଅଭ୍ୟସନ୍ତି ପରଂ ଯୋଗଂ ଯୁକ୍ତାତ୍ମାନୋ ଜିତେନ୍ଦ୍ରିୟାଃ

ଇତି ଶ୍ରୀ ଚଣ୍ଡୀଶ୍ୱରୋପାଖ୍ୟାନେ କେଶରମାହାତ୍ମ୍ୟେ ତଣ୍ଡି ବାମ-
ଦେବ ସମ୍ବାଦେ ଦ୍ୱିଷଷ୍ଟିତମୋଽଧ୍ୟାୟଃ ।



ତୃତୀୟୋଽଧ୍ୟାୟଃ ·

ଈଶ୍ବର ଉବାଚ

ଅପରଂ ଶୃଣୁତାଂ ଦେବ ପ୍ରବକ୍ତବ୍ୟଂ ତବାଗ୍ରତଃ
ତତ୍ର ଚଣ୍ଡୀଶ୍ବରେ ନାମ ମମଲିଙ୍ଗଂ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତଂ
ଲିଙ୍ଗସ୍ୟ ଦର୍ଶନଂ ଦେବ ଯେ କୁର୍ବନ୍ତି ଚ ମାନବାଃ
ଯଥେପ୍‌ସିତଂ ଫଳଂ ଲୋକେ ପ୍ରାପ୍ନୁବନ୍ତି ସଦୈବହି ।
ବ୍ରହ୍ମାଶକ୍ରଶ୍ଚ ବାୟୁଶ୍ଚ ବାରୁଣୋ ଧନଦ ସ୍ତଥା
ଯମଶ୍ଚୈବ ହୁତାଶଶ୍ଚ ଶେଷଶ୍ଚ ସାଧକା ସ୍ତଥା
ସିଦ୍ଧାଶ୍ଚ ଋଷୟ ଶ୍ଚୈବ ନିତ୍ୟଂ ଲିଙ୍ଗାର୍ଚ୍ଚନେ ରତାଃ
ସିଦ୍ଧାନ୍ତାନାଂ ଚ ସର୍ବେଷାଂ ଶୃଣ୍ବାନାଂ ଚୈବ ସୁନ୍ଦର
ଚତୁର୍ଦ୍ଦଶାନାଂ ବିଦ୍ୟାନାଂ ଯସ୍ମୁପାଠଃ ପ୍ରକୀର୍ତ୍ତିତଃ
ଆତ୍ମଜ୍ଞାନଂ ପରଂଗୁହ୍ୟଂ ଯଦ୍‌ଜ୍ଞାତ୍ୱାଽମୃତ ମଶ୍ନୁତେ
ସୋଽହଂ ଦେବସ୍ଥିତ ସ୍ତତ୍ର କେଶରେ ସର୍ବଦୈବହି
ଯେ ଦ୍ରକ୍ଷନ୍ତି ଶିବଂତତ୍ର ତେଭ୍ୟୋ ନିତ୍ୟଂ ଦଦାମି ଭୋଃ
ବ୍ରାହ୍ମଣାସ୍ତତ୍ର୍ ନମୂଝନ୍ତି ବେଦବେଦାଙ୍ଗ ପାରଗାଃ
ଯତୟଃ ପୁଣ୍ୟକର୍ମାଣୋ ଯେଚାନ୍ୟେ ବେଦସମ୍ମତାଃ
ନାନାଲିଙ୍ଗ ଧରାବିପ୍ରା ବେଦଶାସ୍ତ୍ର ପରାୟଣାଃ
ଗୃହସ୍ଥା ଯତୟ ଶ୍ଚୈବ ସର୍ବେତନ୍ମି ନ୍ନୁପାସକାଃ
ଶୈବାଃ ପାଶୁପତା ଯେଚ କାପାଳ ବ୍ରତ ଧାରଣଃ
ଉପାସନ୍ତେ ଚ ମାଂ ନିତ୍ୟଂ ସ୍ୱକୀୟଂ ବ୍ରତମାସ୍ଥିତା
କେଶରେ ଯେ ଜନା ନିତ୍ୟଂ ମଦ୍ଭାବ ଗତମାନସାଃ
କର୍ମ୍ମଭେଦେନ ମାଂଯାନ୍ତି ସର୍ବେଷା ମାଶ୍ରୟୋଽସ୍ମ୍ୟହଂ

ଦ୍ୱିଜୈଃ ପାଶୁପତୈ ର୍ଜୁଷ୍ଟଂ ଦେବ ଗନ୍ଧର୍ବ ସେବିତଂ
ତତ୍ର ଚଣ୍ଡୀଶ୍ୱରଂ ଦୃଷ୍ଟ୍ୱା ସଂସାରେ ନ ପତେନ୍ନରଃ
ନିତ୍ୟଂ ସୁନହ୍ନତ ସ୍ତ୍ରତ ସଂସାରଭୟମୋଚନଃ
ତାରକଃ ସର୍ବ ଜନ୍ତୂନାଂ ରାଜତେ କେଶବେ ବନେ
ଅପରଂ ତସ୍ୟ ମାହାତ୍ମ୍ୟଂ ମତ୍ତଃ ଶୃଣୁ ବରାନନେ
ଫଳାଭିକାଂକ୍ଷୀ ଯୋ ମର୍ତ୍ତ୍ୟଃ ପାବନେ କେଶରେ ବନେ
ସଦ୍ୟଃ କାଳୀହ୍ରଦେସ୍ନାତ୍ୱା ଶିବୈକ ଗତ ମାନସଃ
ଅଷ୍ଟମ୍ୟାଂ ବାଚତୁର୍ଦ୍ଦଶ୍ୟାଂ ପୌର୍ଣ୍ଣମାସ୍ୟାଂ ତଥୈବଚ
ଦ୍ୱାଦଶ୍ୟା ମଥ୍ୟମସ୍ତୁଂବା ରବିସଂକ୍ରମଣେତଥା
ସୋମବାରେ ବିଶେଷେଣ ରବିଚନ୍ଦ୍ରଗ୍ରହେଽପିବା
ଅନ୍ୟସ୍ମିନ୍ ଶୁଭଯୋଗେ ବା କୁର୍ଯ୍ୟାଚ୍ଛିବ ପ୍ରସାଦନଂ
ଚମ୍ପକଂ ବିଲ୍ୱପତ୍ରଂ ବା ସାକ୍ଷାତଂ କ୍ରମୁକଂତୁବା
ତଲ୍ଲିଙ୍ଗେ ପରିସଂସ୍ଥାପ୍ୟ ଭକ୍ତ୍ୟା ସଂପ୍ରାର୍ଥୟେଚ୍ଛିବଂ
ଯଥେପ୍‌ସିତ ଫଳଂଦେହି ତ୍ରୈଲୋକ୍ୟ ବରଦ ପ୍ରଭୋ
ଅନ୍ୟତ୍ତ୍ୱତ୍ତୋ ନ ପଶ୍ୟାମି ଶରଣଂ ତୁ ଜଗତ୍ପତେ
ଏବଂ ପ୍ରସାଦ୍ୟଦେବେଶଂ ଯଃକରୋତି ପ୍ରସାଦନଂ
ତତସ୍ତଦ୍‌ଭକ୍ତ ସନ୍ତୁଷ୍ଟ ସ୍ତସ୍ମୈ ସିଦ୍ଧିଂ ପ୍ରୟଚ୍ଛତି
ଏତତ୍ ପ୍ରସାଦନଂ ଦେବି ପ୍ରଶସ୍ତଂତୁ କଲୌଯୁଗେ
ଅଥାତଃ ସଂପ୍ରବକ୍ଷ୍ୟାମି ସ୍ନପନସ୍ୟ ବିଧିଂପ୍ରିୟେ
ଲିଙ୍ଗସ୍ୟ ସ୍ନପନଂଯେତୁ ପ୍ରକୁର୍ବନ୍ତି ନରୋତ୍ତମାଃ
କ୍ଷୀରେଣାଦ୍‌ଭିଷ୍ଟଯତ୍ ପୁଣ୍ୟଂ ତେଷାଂ ତତ୍ତ ବଚ୍ମି ସାଂପ୍ରତଂ
ଜଳେନ ଗନ୍ଧଯୁକ୍ତେନ ସ୍ନାପୟିତ୍ୱା ତୁ ମାନବଃ
ଅଗ୍ନିଷ୍ଟୋମ ଫଳଂ ସମ୍ୟକ୍ ଲଭତେ ନାତ୍ରସଂଶୟଃ

ସୁଗନ୍ଧେନ ଚ ତୈଲେନ ସ୍ନପନଂ ଯଃ କରୋତି ମେ
ଅଶ୍ୱମେଧ ଫଳଂତସ୍ମୈ ପ୍ରଯୁଚ୍ଛାମି ଶୁଭାନନେ
ଦଧ୍ନା ମେସ୍ନପନଂଯସ୍ତୁ କରୋତି ବଧିବନ୍ନରଃ
ସୌତ୍ରାମଣେ ଫଳଂ ତସ୍ମୈ ଯଜ୍ଞସ୍ୟ ପ୍ରଦଦାମ୍ୟହଂ
କ୍ଷୀରସ୍ନାନଂ ତୁ ଯଃ କୁର୍ଯ୍ୟାତ୍ ମମଭକ୍ତ୍ୟାଯୁତ ନରଃ
ବାଜପେୟସ୍ୟ ଯଜ୍ଞସ୍ୟ ଫଳଂ ପ୍ରାପ୍ନୋତି ସଧ୍ରୁବଃ
କାପିଳେନ ଘୃତେନୈବ ସ୍ନପନଂ ଯଃ କରୋତି ମେ
ଅଶ୍ୱମେଧ ସହସ୍ରସ୍ୟ ଫଳଂ ପ୍ରାପ୍ନୋତି ମାନବଃ
ଶିବଂ ଲିଙ୍ଗାତ୍ମକଂ ଜ୍ଞାତ୍ୱା ଲିଙ୍ଗେ ଯୋଽର୍ଚ୍ଚୟତେ ତୁମାଂ
ନ ମେତସ୍ମାତ୍ ପ୍ରିୟତରଃ ପ୍ରିୟୋବାପି ନ ବଦ୍ୟତେ
ଘୃତେନ ପୟସାଦଧ୍ନା ତୈଳେନ ଚ ଜଳେନବା
ଗୋକ୍ଷୀରେଣ ଚତୁର୍ଦ୍ଦଶ୍ୟାଂ ଲିଙ୍ଗ ସ୍ନପନ କାରଣାତ୍
ନିତ୍ୟଂ ତତ୍କଳୁଷାଯାତି ଶିବଲୋକ ମନାମୟଂ
ମଧୁନା ସ୍ନାପ୍ୟ ବୈ ନା ମମଲୋକଂ ନରୋ ବ୍ରଜେତ୍ ।
ତେ ମମେଷ୍ଟାଶ୍ଚ ଶିଷ୍ଟାଶ୍ଚ ତେଽକ୍ଷୟାସ୍ତେଽଜରାମରାଃ
ତେଽପି ବଶ୍ୱକୃତାଦେବ ଯେ ଲିଙ୍ଗାର୍ଚ୍ଚନତତ୍ପରାଃ
ବ୍ରହ୍ମଲୋକଂ ବଷ୍ଣୁଲୋକଂ ଗୋଲୋକଂ ମାମକଂ ତଥା
ଅବ୍ୟାହତାଶ୍ଚରନ୍ତ୍ୟେତେ ଲିଙ୍ଗାର୍ଚ୍ଚନ ପରାନରାଃ
ଇନ୍ଦ୍ରଃସୋମଃ କୁବେରଶ୍ଚ ବାୟୁରଗ୍ନିର୍ଦ୍ଦିବାକରଃ
ଅର୍ଚ୍ଚୟନ୍ତି ସୁସଂହୃଷ୍ଟା ଲିଙ୍ଗାର୍ଚ୍ଚନରତଂ ନରଂ
ଯୋ ମା ମର୍ଚ୍ଚୟତେ ଲିଙ୍ଗେ ମାନବୋ ଗିରନନ୍ଦନ
ଗନ୍ଧର୍ବାପ୍‌ସରସାଂବାଦ୍ୟୈଃ ସେବ୍ୟତେ ଗୀତବାଦନୈଃ
ଉପହାରନୁପହରେ ଦଦ୍ୟସ୍ତୁ ମେ ପୁରୁଷୋଽମ୍ୱିକେ ?
ଉପହାରୈଃ ଶୁଭୈଶ୍ଚୈ ମହାଗଣପତିର୍ଭବେତ୍
ଯଶ୍ଚ୍ୟ ପର୍ୟୁଷିତଂ ମାଲ୍ୟଂ ମମୋପନୟତେ ନରଃ

ସ୍ୱର୍ଗଲୋକସ୍ଥିତଃ ସୋଽପ୍ୟନନ୍ତସୁଖଭାଗ୍‌ଭବେତ୍
ବସ୍ତ୍ରମାଲ୍ୟପ୍ରଦା ଯେ ଚ ଉପହାରପରାସ୍ତୁ ଯେ
ଦଧିକ୍ଷୀରଘୃତୈର୍ଯେ ଚ ସ୍ନପନଂ ମମ କୁର୍ବତେ
ଯଷ୍ଟମେ ପ୍ରଯୁତୋଭୂତ୍ୱା ନିତ୍ୟଂ ଲିଙ୍ଗଂ ସମର୍ଚ୍ଚୟେତ୍
ନୂନଂ ମମ ଗତୋଭୂତ୍ୱା ସୁଚିରଂ ବିହରତ୍ୟସୌ
ସାର୍ଦ୍ଧଂ ମୟା ସ ରମତେ ରମେଽହଂ ଚ ଯଥାତ୍ୱୟା
ସଦୈବ ଲିଙ୍ଗଗୋରୁଦ୍ରୋ ରୁଦ୍ରଂ ଯଃ ପୂଜୟେତ୍ ସଦା
ସଭବେଦ୍‌ଭକ୍ତିସଂଯୁକ୍ତଃ ଶୁଭକ୍ତୋମେ ମୃଗେକ୍ଷଣେ !
ଏତତ୍ତେ କଥିତଂ ସର୍ବଂ ଲିଙ୍ଗସ୍ୟ ସ୍ନପନଂ ପ୍ରିୟେ

ଇତି ଶ୍ରୀ ଚଣ୍ଡୀଶ୍ୱରୋପାଖ୍ୟାନେ କେଶରମାହାତ୍ମ୍ୟେ ଚଣ୍ଡିବାମ-ଦେବ ସମ୍ବାଦେ ତୃତୀୟୋଽଧ୍ୟାୟଃ



ଚତୁର୍ଥୋଽଧ୍ୟାୟଃ

ଅପରଂ ଶ୍ରୂୟତାଂ ଦେବି ? ଭବବନ୍ଧ ବିମୋଚନଂ
ଯୋ ଗତ୍ୱା କେଶରବନଂ ଭକ୍ତ୍ୟାମାଂ ଶ୍ରଦ୍ଧୟାନ୍ୱିତଃ
ବନ୍ୟପୁଷ୍ପୋପହାରୈଶ୍ଚ ଗନ୍ଧଧୂପୈର୍ବିଲେପନୈଃ
ପ୍ରଣିପାତେନ ସାଷ୍ଟାଙ୍ଗଂ ସ୍ତୁତ୍ୟା ସମଧିଗଚ୍ଛତି
ସକାମୋବା ଽପ୍ୟକାମୋବା ତସ୍ମୈ ସିଦ୍ଧିଂ ଦଦାମ୍ୟହଂ
ବ୍ରାହ୍ମଣାଃ କ୍ଷତ୍ରିୟା ବାପି ବୈଶ୍ୟାଃଶୂଦ୍ରାସ୍ତଥୈବଚ
ମ୍ଳେଚ୍ଛାବୈଽନ୍ତ୍ୟଜକର୍ମାଣଃ ସ୍ତ୍ରିୟୋ ହ୍ୟପି ନସଂଶୟଃ
ତେଷାଂ ସିଦ୍ଧି ପ୍ରଦାନାୟ ବସାମ୍ୟତ୍ର ମହେଶ୍ୱରି ?
କେଶରେ ଯାନି ଲିଙ୍ଗାନି ସନ୍ତି ପାପହରାଣି ଚ
ଦର୍ଶନଂ ସଫଳଂ ଯେଷାଂ କଥୟାମି ଶୃଣୁ ପ୍ରିୟେ !
ଚଣ୍ଡୀଶ୍ୱରାଖ୍ୟଂ ମଲ୍ଲିଙ୍ଗଂ ଦୃଷ୍ଟବାନ୍ ଯୋ ନରୋତ୍ତମଃ
ସ ସର୍ବପାପନିର୍ମୁକ୍ତଃ ଶିବଲୋକେ ମହୀୟତେ
ତତଶ୍ଚଣ୍ଡୀଶ୍ୱରସ୍ୟାଗ୍ରେ ଐଶାନ୍ୟେ ସୁପ୍ରତିଷ୍ଠିତଃ
ନାମ୍ନାକାଳୀହରଇତି ଖ୍ୟାତଂ ମଲ୍ଲିଙ୍ଗ ମୁତ୍ତମଂ
କାଳୀହରଂ ନରୋଦୃଷ୍ଟ୍ୱା କାଳପାଶାଦ୍ୱିମୁଚ୍ୟତେ
ତସ୍ମିନ୍ ଲିଙ୍ଗେଽପି ଦେବେଶି ସର୍ବଦେବୈଃ ପ୍ରସାଦତଃ
ବସାମି ସତତଂ ତସ୍ମାତ୍ ପୁଣ୍ୟମସ୍ୟା ପିଦର୍ଶନଂ
ଦୃକ୍ଷତେ ପ୍ରସୂତୋଯସ୍ତଂ ସ୍ୱର୍ଗଲୋକ ମବାପ୍ନୁୟାତ୍
ଏତସ୍ୟ ଦର୍ଶନଂ ଲୋକେ ଦୁର୍ଲ୍ଲଭଂ ପାପକର୍ମଣାଂ

ସ୍ଥାନଂଚୈତତ୍ ମହାପୁଣ୍ୟଂ ପାବନଂ ଗୋପନଂ ମହତ୍
ସିଦ୍ଧସ୍ଥାନ ମିଦଂ ଖ୍ୟାତଂ ସର୍ବସିଦ୍ଧିପ୍ରଦଂ ନୃଣାଂ
ଏକାଦଶ ଦିନଂ ତତ୍ର ଯୋ ଜପେତ୍ ସମାହିତଃ
ମନ୍ତ୍ରସିଦ୍ଧି ମବାପ୍ୟାଶୁ ଲଭତେ ଦେବ ଦର୍ଶନଂ
ବ୍ରାହ୍ମଣାଃ କ୍ଷତ୍ରିୟାଶ୍ଚାପି ଯେ କୁର୍ବନ୍ତୀହ ସାଧନଂ
କରସ୍ଥାଃସିଦ୍ଧୟ ସ୍ତେଷାଂ ଭବନ୍ତ୍ୟପି ନ ସଂଶୟଃ
ଯଦ୍ ଯତ୍କର୍ମକୃତଂ ତତ୍ର ତତ୍ତଦକ୍ଷୟମଶ୍ନୁତେ
ସୁଖଦଂ ପୁଣ୍ୟଦଂ ଲୋକେ କଳୌଶୀଘ୍ର ଫଳପ୍ରଦଂ
ମାହାତ୍ମ୍ୟଂତ୍ୱସ୍ୟ ଦେବେଶି ନପ୍ରକାଶ୍ୟଂ କଳୌଯୁଗେ
ଦର୍ଶନଂ ତୃପରସ୍ୟାହଂ ଲିଙ୍ଗସ୍ୟ କଥୟାମି ତେ
ପଶ୍ଚାଚଣ୍ଡୀଶ୍ୱର ସ୍ୟାପି ଦ୍ୱେଲଙ୍ଗେ ସମଧିଷ୍ଠିତେ
ଅନୁଗ୍ରହାର୍ଥଂ ଲୋକାନାଂ ନାମ୍ନାହଟ୍ଟହରେଶ୍ୱରଃ
ଯୋନରୋଭକ୍ତ୍ୟା ଭବେନ ପଶ୍ୟେଦ୍ଧଟ୍ଟହରେଶ୍ୱରଂ
ଦଣ୍ଡଂତୁ ଧର୍ମ ଗଜସ୍ୟ ଜିତ୍ୱା ବୈକୁଣ୍ଠ ମାପ୍ନୁୟାତ୍
ତଦ୍ଦର୍ଶନଂ ସୁରାଃସର୍ବେ ଆକାଙ୍କ୍ଷନ୍ତି ମହୀତଳେ
ଭୂଲୋକେ ଦର୍ଶନଂତ୍ୱସ୍ୟ ପୁଣ୍ୟଦଂ ପାପନାଶନଂ
ତସ୍ୟଦର୍ଶନ ମାତ୍ରେଣ ଜନା ଯାସ୍ୟନ୍ତି ସଦ୍‌ଗତିଂ
ଅନ୍ୟସ୍ୟ ଦର୍ଶନଂତ୍ୱତ୍ର କଥୟାମି ଶୃଣୁପ୍ରିୟେ
ପୁରତୋ ଦେବ ଦେବସ୍ୟ ଲିଙ୍ଗଯୁଗ୍ମଂ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତଂ
ନାମ୍ନା ଗୌରୀହର ଇତି ଖ୍ୟାତଂ ମଲ୍ଲିଙ୍ଗ ମୁତ୍ତମଂ
ଗୌରୀ ହରଂତୁ ଯଃ ପଶ୍ୟେତ୍ କେଶରେ ମାନବଃ ପ୍ରିୟେ
ପାତକାନ ବିନିର୍ଭିଦ୍ୟ ମମସାଯୁଜ୍ୟ ମାପ୍ନୁୟାତ୍
ଅତ୍ର ପାଶୁପତାଃଶୁଦ୍ଧା ଭସ୍ମାଭ୍ୟଙ୍ଗାଃ ଶିତପ୍ରଭାଃ
ଯୋଗୀଶ୍ୱର ମହାତ୍ମାନୋ ଧ୍ୟାନନିଷ୍ଠାଃ ଶିବାତ୍ମକାଃ

ଅବ୍ୟକ୍ତ ଲିଙ୍ଗିନଶ୍ଚୈବ ଶିବ ଯୋଗେଶ୍ୱର ପ୍ରଭୋଃ
ଗୌରୀଶ୍ୱରଂ ତୁ ଦେବେଶଂ ନପଶ୍ୟନ୍ତେ ମୂଢାନ୍ୱିତାଃ
ଦର୍ଶନଂ ଗୃସ୍ୟ ଦେବେଶି କଳି ପାପ ହରଂ ପରଂ
ଯୋ ବପ୍ରୋ ଭକ୍ତଯୋଗେନ କରୋତି ଗୃସ୍ୟ ପୂଜନଂ
ସଦ୍‌ଜ୍ଞାନଂ ତସ୍ୟ ଦେବେଶି ଜାୟତେ ମଦନୁଗ୍ରହାତ୍
ସର୍ବେଷାମୀଶ୍ୱରୋ ଭୂତ୍ୱା ପରଂବ୍ରହ୍ମାଧି ଗଚ୍ଛତି
ଏଷାଂ ଚତୂର୍ଣ୍ଣାଂ ଦେବାନାଂ ନତ୍ୟଂକୁର୍ବନ୍ତି ଦର୍ଶନଂ
ଅଶ୍ୱମେଧ ସହସ୍ରସ୍ୟ ଫଳଭାଜୋ ଭବନ୍ତିତେ
ଦେବସ୍ୟ ଦକ୍ଷିଣେଦେଶେ ସ୍ଥିତଂ ମଲ୍ଲିଙ୍ଗ ମୁତ୍ତମଂ
ଗୋମୁଖାକୃତିତଲ୍ଲିଙ୍ଗଂ ନାମ୍ନାସୌ ଗୋମୁଖେଶ୍ୱରଃ
ସର୍ବକାମପ୍ରଦୋନୃଣାଂ କଳୌ ମ୍ରଣଂବବର୍ଦ୍ଧନଃ
ସ୍ତୁତୋଽହଂ ବବୁଧୈ ସ୍ତୋତ୍ରୈ ମହାଦେବେତି ଶାଶ୍ୱତୈଃ
ତଦୋମ୍ନନ୍ନଂ ତ୍ରିମଲ୍ଲିଙ୍ଗ ଭକ୍ତାଭୂମିଂ ସୁଦୁର୍ଭିଦାଂ
ଗୋମୁଖେଶ୍ୱର ମେତଂସ୍ୱ ଉତ୍ତରାଭମୁଖଂ ଶବଂ
ଦ୍ରକ୍ଷନ୍ତେଯେ ନରାନିତ ଂ ଗୋଲୋକଂ ତୁ ବ୍ରଜନ୍ତିତେ
ଯଃ କୁର୍ଯ୍ୟାତ୍ ଗୋମୁଖେଶସ୍ୟ ପୂଜନଂ ଭକ୍ତିଭାବତଃ
ଶତ ଯଜ୍ଞ ଫଳଂ ପ୍ରାପ୍ୟ ସ୍ୱର୍ଗଲୋକେ ମହୀୟତେ
ପୁରତୋ ଗୋମୁଖେଶସ୍ୟ ସ୍ଥାପିତଂ ଲିଙ୍ଗ ମୁତ୍ତମଂ
ସର୍ପାକାର ମିଦଂ ଦେବି ନାମ୍ନାଽନନ୍ତେଶ୍ୱର ସ୍ତ୍ୱସୌ
ଅନନ୍ତେଶଂ ନରୋଦୃଷ୍ଟ୍ୱା ନାଗଲୋକଂ ବ୍ରଜେଦସୌ
ଭକ୍ତ୍ୟାନନ୍ତେଶ୍ୱରଂ ଯୋବୈ ସଂ ପୂଜୟନ୍ତି ମାନବାଃ
ହୟମେଧ ଫଳଂ ପ୍ରାପ୍ୟ ବସେଚ୍ଛିବ ନିକେତନେ
ତତଃ ଚଣ୍ଡୀଶ୍ୱର ସ୍ୟାଗ୍ରେ ଗୌରୀଶ୍ୱର ସମୀପତଃ
ନାମ୍ନା ଗଙ୍ଗେଶ୍ୱର ଇତି ଖ୍ୟାତଂ ମଲ୍ଲିଙ୍ଗ ମୁତ୍ତମଂ

ଭକ୍ତ୍ୟା ଗଙ୍ଗେଶ୍ୱରଂ ଦୃଷ୍ଟ୍ୱା ଶିବଲୋକ ମବାପ୍ନୁୟାତ୍
ପୂଜୟିତ୍ୱା ତୁ ତଂ ଦେବ ଉପଚାରୈ ର୍ମନୋହରୈଃ
ତୀର୍ଥକୋଟି ଫଳଂ ପ୍ରାପ୍ୟ ବାରୁଣଂଲୋକ ମାପ୍ନୁୟାତ୍
ଅଗ୍ନିକୋଣେଚ ଦେବସ୍ୟ ଲିଙ୍ଗସଂସ୍ଥାପିତଂ ମୟା
ସଙ୍ଗମେଶ୍ୱର ମିତ୍ୟେବଂ ଖ୍ୟାତଂ ସର୍ବ ସୁରାସୁରୈଃ
କାଳୀହ୍ରଦେ ନରଃ ସ୍ନାତ୍ୱା ଦୃଷ୍ଟ୍ୱାବୈ ସଙ୍ଗମେଶ୍ୱରଂ
ଅର୍ଚ୍ଚୟେତ୍ସଙ୍ଗମେଶାନଂ ତସ୍ୟଜନ୍ମ ପୁନଃ କୁତଃ
ଉତ୍ତରେ ସଙ୍ଗମେଶସ୍ୟ ସ୍ଥାପିତଂ ଲିଙ୍ଗ ମୁତ୍ତମଂ
ନୀଳକଣ୍ଠେଶ୍ୱର ଇତି ଖ୍ୟାତଂବୈ ସର୍ବସିଦ୍ଧିଦଂ
ନୀଳକଣ୍ଠେଶ୍ୱରଂ ଦୃଷ୍ଟ୍ୱା ପଶ୍ଚିମାଭିମୁଖଂ ନରଃ
ସଦ୍ୟଃସିଦ୍ଧି ମନୁପ୍ରାପ୍ୟ ଶିବଲୋକ ମବାପ୍ନୁୟାତ୍
ତସ୍ୟାର୍ଚ୍ଚନଂ ତୁ ଯୋଦେବ କରୋତି ବିଧିବଦ୍ଦ୍ୱିଜଃ
ସଦ୍ୟଃ ପାପବିନିର୍ମୁକ୍ତୋ ଦେହାନ୍ତେ ମୋକ୍ଷମାପ୍ନୁୟାତ୍
ନୀଳକଣ୍ଠେଶ୍ୱରସ୍ୟାଗ୍ରେ ସ୍ଥାପିତଂ ଲିଙ୍ଗମୁତ୍ତମଂ
ନାମ୍ନାଦକ୍ଷେଶ୍ୱର ଇତି ଦକ୍ଷିଣାଭି ମୁଖୋହରଃ
ବ୍ରାହ୍ମଣା ପୂଜିତୋ ଦେବ୍ୟେଷା କଳୌ ପୁଣ୍ୟ ବିବର୍ଦ୍ଧନଃ
ଦକ୍ଷେଶ୍ୱରଂ ନରୋଦୃଷ୍ଟ୍ୱା ସର୍ବପାପୈଃ ପ୍ରମୁଚ୍ୟତେ
ସପର୍ଯ୍ୟାଂ ଚାସ୍ୟ ଦେବେଶି ଯଃକରୋତିହ ମାନବଃ
ଭବପାଶଂ ବିନିର୍ଭିଦ୍ୟ ବ୍ରହ୍ମଲୋକ ମବାପ୍ନୁୟାତ୍
ପୂର୍ବତୋ ସଙ୍ଗମେଶସ୍ୟ ସ୍ଥାପିତଂ ଲିଙ୍ଗ ମୁତ୍ତମଂ
ଖ୍ୟାତଂ ଯମେଶ୍ୱର ଇତି ଯମେନ ପୂଜିତଃ ସ୍ୱୟଂ
ଯମେଶ୍ୱରଂ ନରୋଦୃଷ୍ଟ୍ୱା ଯମଦଣ୍ଡଂ ନ ପଶ୍ୟତି
ଯମେଶ୍ୱରସ୍ୟ ପୂଜାଂବୈ ଯେ କୁର୍ବନ୍ତି ଦ୍ୱିଜୋତ୍ତମାଃ
ଯମପାଶଂ ବିନିର୍ଭିଦ୍ୟ ଶିବ ସାଯୁଜ୍ୟ ମାପ୍ନୁୟୁଃ

ସମେଶ୍ୱରସ୍ୟପାର୍ଶ୍ୱେ ତୁ ସ୍ଥାପିତଂ ଲିଙ୍ଗ ମୁତ୍ତମଂ
ନାମ୍ନା ଧନେଶ୍ୱର ଇତି ଧନଦେନାର୍ଚ୍ଚିତଂ ସ୍ୱୟଂ
ଧନେଶ୍ୱରଂ ନରୋଦୃଷ୍ଟ୍ୱା ଧନଦେବ ସମୋଭବେତ୍
ଧନେଶ୍ୱରଂ ନରୋଯସ୍ତୁ ସଂପୂଜୟନ୍ତିମାନବଃ
ବଧ୍ନାତସ ଦେବେଶି ମୁଚ୍ୟନ୍ତେ ସର୍ବକ୍ଲେଶୈଃ
ଦକ୍ଷିଣେଽପି ଧନେଶସ୍ୟ ସ୍ଥାପିତଂ ଲିଙ୍ଗ ମୁତ୍ତମଂ
ନାମ୍ନାଭୀମେଶ୍ୱର ଇତି ଖ୍ୟାତଂ ସର୍ବ ସୁରାସୁରୈଃ
ଭୀମେନ ପୂଜିତଂ ତସ୍ମାତ୍ ପଶ୍ଚିମାଭିମୁଖଃ ଶିବଃ
ଭୀମେଶ୍ୱରଂ ନରୋଦୃଷ୍ଟ୍ୱା ଭବପାଶାଦ୍ୱିମୁଚ୍ୟତେ
ଗନ୍ଧପୁଷ୍ପାଦିଭିସ୍ତସ୍ୟ କରୋତି ଯସ୍ତୁ ପୂଜନଂ
ମାତୃଗର୍ଭାଦ୍ୱିନିର୍ମୁକ୍ତୋ ସଂସାରେ ନପତେତ୍ପୁନଃ
ଚଣ୍ଡୀଶ୍ୱରାନନ୍ତଯୋଶ୍ଚ ମଧ୍ୟେଲିଙ୍ଗଂ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତଂ
ସିଦ୍ଧେଶ୍ୱର ଇତିଖ୍ୟାତଂ ସର୍ବସିଦ୍ଧୈଃ ସୁପୂଜିତଂ
ସିଦ୍ଧେଶ୍ୱରଂ ଚ ଯଃପଶ୍ୟେଦ୍ଭକ୍ତ୍ୟା ସଂଯତ ମାନସଃ
ଜ୍ଞାନଂସିଦ୍ଧିଂ ତୁସଂପ୍ରାପ୍ୟ ସର୍ବାନ୍ କାମାନ ବାପ୍ନୁୟାତ୍
ସମ୍ୟକ୍ ସଂପୂଜୟେତ୍ତଂ ଯୋ ବସ୍ତ୍ରଃପୁଷ୍ପୈରହର୍ନିଶଂ
ଅହୋରାତ୍ର କୃତଂ ପାପଂ ଭସ୍ମୀଭବତି ତତ୍କ୍ଷଣାତ୍
ଏତାନି ମମଲିଙ୍ଗାନି କେଣ୍ଟରେ ସନ୍ତି ଭାମିନି
ଦୃଷ୍ଟ୍ୱାତୁ ନପୁନଂମର୍ତ୍ତ୍ୟୋ ଦେହଭେଦେ ଗଣୋଭବେତ୍
ତସ୍ମିନ୍ନଦ୍ୟାପି ଦୃଶ୍ୟନ୍ତେ ସାକ୍ଷାତ୍ ବିଗ୍ରହଧାରିଣଃ
ଏକୋଽହ ମପି ଦେବେଶି ଭୂତ୍ୱାଗ୍ରେଽନେକ ବିଗ୍ରହଃ
ଦର୍ଶନଂ ପୂଜନଂ ତେଷାଂ ଯଃ କରୋତ୍ୟତ୍ର ମାନବଃ
ତସ୍ୟ ପୁଣ୍ୟଂ ନଗଦିତୁଂ କଃ ସମର୍ଥୋଽସ୍ତି ପଣ୍ଡିତଃ

ଇତି ଶ୍ରୀ ଚଣ୍ଡୀଶ୍ୱରୋପାଖ୍ୟାନେ କେଶରମହାତ୍ମ୍ୟେ ଚଣ୍ଡି
ବାମଦେବ ସମ୍ବାଦେ ଚତୁର୍ଥୋଽଧ୍ୟାୟଃ ।



ଅଷ୍ଟମୋଽଧ୍ୟାୟଃ

ବାମଦେବ ଉବାଚ

ଏବଂ ତଣ୍ଡେ ! କେଶରେଶୁ ଲିଙ୍ଗୋମୂର୍ତ୍ତିଂ ସ୍ୱୟଂ ପ୍ରଭୁଃ
ସ୍ୱପ୍ରିୟାଂ କଥୟାମାସ ପାର୍ବତୀଂ ପାର୍ବତୀ-ପତିଃ
ଲିଙ୍ଗରୂପେଣ ଦେବୋଽସୌ ପାର୍ବତ୍ୟା ସହିତୋ ମୁଦା
ରାଜତେ କେଶର ବନେ ଲିଙ୍ଗାନାଂମଧ୍ୟଗୋ ବିଭୁଃ
ବିଶ୍ୱବ୍ୟାପୀ ବିଶ୍ୱରୂପୀ ବିଶ୍ୱକର୍ତ୍ତା ସଦାଶିବଃ
ଯେନ ବ୍ୟାପ୍ତ ମିଦଂ ବିଶ୍ୱଂ ଶିବେନ ପରମାତ୍ମନା
ଯଂ ଯାନ୍ତି ଯୋଗିନୋ ନିତ୍ୟଂ ଯସ୍ମିନ୍ନେବ ଲୟଂଗତାଃ
ସୋଽସ୍ମାକଂ ଗତିରେବାସ୍ତୁ ଭଗବାନ୍ ଭୂତଭାବନଃ
ଗନ୍ଧର୍ବୈଃ କିନ୍ନରୈ ର୍ଯକ୍ଷୈ ରପ୍ସରୋଭିସ୍ତଥୋରଗୈଃ
ସିଦ୍ଧୈଶ୍ଚ କେଶରେ ତଣ୍ଡେ ତଥାଚ ଦେବ ଦାନବୈଃ
ଅନ୍ତର୍ଦ୍ଧାନ ଗତୈ ର୍ନିତ୍ୟଂ ପୂଜ୍ୟତେ ପରମେଶ୍ୱରଃ

ତଣ୍ଡିରୁବାଚ

କଥଂ ତିଷ୍ଠତି ଦେବୋଽୟଂ କେଶରେ ସପରିଚ୍ଛଦଃ
ଏତନ୍ମେ ସଂଶୟଂ ବ୍ରୂହି ସର୍ବଂବେତ୍ସି ଯତୋ ଭବାନ୍

ବାମଦେବ ଉବାଚ

ପୁରବାଣ ଭିଧୋଦୈତ୍ୟଃ ଶିବଭକ୍ତଃ ଶିବପ୍ରିୟଃ
ସତୁ ବିଂଶତି କୋଟୀନ ଶିବଲିଙ୍ଗାନ ଭୂତଲେ

ପୂଜୟିତ୍ୱାମାସ ଭକ୍ତ୍ୟାତ୍ମା ସହସ୍ରେ ବାହୁଭର୍ମ୍ଣେ !
ତତସ୍ତୁ ଭକ୍ତ ସନ୍ତୁଷ୍ଟ ପ୍ରସନ୍ନୋଽଭୂତ୍ ସଦାଶିବଃ ।
ଉବାଚ ବ୍ରିୟତାଂ ବତ୍ସ ଯତ୍ତେମନସି ବର୍ତ୍ତତେ

ବାଣଉବାଚ

ଯୁଷ୍ମତ୍ପାଦ ଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱସ୍ମରଣାଂ କମଲଭ୍ୟଂ ହ୍ୱ ବର୍ତ୍ତତେ
ତବ ପ୍ରସାଦାତ୍ ଦେବେଶ ଜତାଦେବାଃ ସବାସବାଃ
ଗନ୍ଧର୍ବନାଗମନୁଜୈଃ ତୈଲୋକ୍ୟଂ ମେ ବଶଂ ଗତଂ
ନାତଃ ପରତରଂ କଞ୍ଚିତ୍ ବୃଣେଽହଂ ଜଗଦୀଶ୍ୱର

ମହାଦେବ ଉବାଚ

ଶୃଣୁବାଣ ବଚୋଽସ୍ମାକଂ ତ୍ୱଂହିଭକ୍ତ୍ୟା ମମପ୍ରିୟଃ
ନାଲଭ୍ୟୋ ମମ ଭକ୍ତାନାଂ ତଥାପି ବ୍ରିୟତାଂବରଃ

ବାଣଉବାଚ

ଯଦି ପ୍ରସନ୍ନୋ ଦେବେଶ ବରଦୋ ଯଦି ମେ ଭବାନ
ତଦାମମପୁରେ ନିତ୍ୟଂ ତିଷ୍ଠତ୍ୱଂ ସପରିଚ୍ଛଦଃ

ବାମଦେବ ଉବାଚ

ବାଣସ୍ୟ ବଚନଂଶ୍ରୁତ୍ୱା ଭଗବାନ ଭକ୍ତବତ୍ସଳଃ
ଶତ୍ୱାଶୋଣପୁରଂ ତସ୍ୟ ଶିବୋଽସୌସପରିଚ୍ଛଦଃ
ତସ୍ଥୌ କେଶର ବନେ ଉବାସ ପ୍ରମଥୈଃସହ
ଏବଂ ଭକ୍ତ୍ୟୈବ ଦେବୋ ଭକ୍ତାନୁଗ୍ରହକାରକଃ
ତଦାଦି କେଶର ବନଂ କଲୌପୁଣ୍ୟତମଂ ମହତ୍
ଭୂୟଃ ଶୃଣୁ ପରଂ ତଣ୍ଡେ ବକ୍ଷ୍ୟାମି ପୁରାତ ସ୍ତବ

ଲିଙ୍ଗୋଦ୍ଭବଂ କେଶରେଭ୍ୟ ଶ୍ରୁତ୍ୱା ଶିବମୁଖାତ୍ତୁ ସା
ପୁନରାହ ଯଥାଦେବୀ ଭଗବନ୍ତଂ ମହେଶ୍ୱରଂ

ପାର୍ବତ୍ୟୁବାଚ

ଦେବଦେବ ମହାଦେବ ଲିଙ୍ଗାନାଂ କେଶରେ ତୁ ଯତ୍
ଦର୍ଶନଂ ପୂଜନଂ ତସ୍ୟ ତେଷାଂ ଚୈବ ତୁ ଯତ୍ଫଳଂ
ତ୍ୱତ୍ତୋମୟା ଶ୍ରୁତଂ ସର୍ବଂ ସର୍ବସିଦ୍ଧି ପ୍ରଦାୟକଂ
ଅଧୁନା ଶ୍ରୋତୁ ମିଚ୍ଛାମି ଦର୍ଶନକ୍ରମ ମୁତ୍ତମଂ
ତତ୍ତ୍ୱୟା କଥ୍ୟତାଂ ଦେବ ଯଦନୁଗ୍ରହଭାଗହଂ
ଏବମୁକ୍ତ ସ୍ତଦାଦେବୋ ଦେବ୍ୟାସପରମେଶ୍ୱରଃ
ଉବାଚ ପାର୍ବତୀ ଦେବୀଂ ଦର୍ଶନକ୍ରମ ମୁତ୍ତମଂ

ଈଶ୍ୱର ଉବାଚ

କଥୟାମି ମହେଶାନି ଲିଙ୍ଗାନାଂ ଦର୍ଶନକ୍ରମଂ
ସାବଧାନା ଶୃଣୋତ୍ୱେଷ ଦର୍ଶନଂ ଭୁବି ଦୁର୍ଲ୍ଲଭଂ
ଚଣ୍ଡୀଶ୍ୱରାଗ୍ରେତୁ ମୟା ଖନିତଂ
କାଲିନ୍ଦ୍ରୋନାମ ସରଃ ସୁପୁଣ୍ୟଦଂ
ଅଗାଧତୋୟଂ ସୁରସିଦ୍ଧସେବିତଂ
ସୁଦୁର୍ଲ୍ଲଭଂ ପାପକୃତାଂ ଚ ପାବନଂ ।
ପ୍ରକୃଷ୍ଟ ନାନାବିଧ ପକ୍ଷିସେବିତଂ
ପ୍ରମତ୍ତ ହାରୀତକୁଲୋପନାଦିତଂ
ପ୍ରଫୁଲ୍ଲମାଳାମ୍ବୁଜରାଜିରାଜିତଂ
ପ୍ରମତ୍ତ ଭୃଙ୍ଗାବଳି ସଙ୍କୁଳଂ କ୍ୱଚିତ୍
କ୍ୱଚିତ୍ ପ୍ରଫୁଲ୍ଲାମ୍ବୁଜ ରେଣୁ ଭୂଷିତୈ
ର୍ବିହଙ୍ଗମୈ ସ୍ତୀରୁତରୈର୍ନିନାଦିତଂ

ଦ୍ୱିରେଫ ମାଳାକୁଳ ପୁଷ୍ପ ସଞ୍ଚୟୈଃ
ସୁପୁଷ୍ପିତୈଃ ପଦ୍ମବନୈ ର୍ମନୋହରଂ ।
କ୍ୱଚିଚ୍ଚ ଚକ୍ରାହ୍ୱୟ ବୃନ୍ଦ ନାଦିତଂ
କ୍ୱଚିଚ୍ଚ କାଦମ୍ବ କଦମ୍ବକାନ୍ୱିତଂ
କ୍ୱଚିଚ୍ଚ କାରଣ୍ଡବନାଦନାଦିତଂ
କ୍ୱଚିଦ୍ବଚନୈଃ କୁସୁମୈଃ ସୁଶୋଭିତଂ
ପ୍ରହୃଷ୍ଟ କୋ-ଯଷ୍ଟିକ ନାଦ ଶବ୍ଦିତଂ
ଶବର ସଂଘୈଶ୍ଚ କ୍ୱଚିଦ୍ ବିରାଜିତଂ
କ୍ୱଚିଦ୍ବଲାକା ବକ ସାରସାକୁଳଂ
ଦାତ୍ୟୂହ ହଂସାଳିନ ନାଦିତଂ କ୍ୱଚିତ୍
କ୍ୱଚିଚ୍ଚ କହ୍ଲାରକ ବୃନ୍ଦମଣ୍ଡିତଂ
କ୍ୱଚିଚ୍ଚ ରକ୍ତୋତ୍ପଳ କୈରବାକୁଳଂ
କ୍ୱଚିତ୍ ପିପାସାକୁଳିତୈ ର୍ମୃଗବ୍ରଜୈ-
ରଧିଷ୍ଠିତଂ ପକ୍ଷିରୁତୈକ ମାନସୈଃ
କ୍ୱଚିଚ୍ଚ କର୍କୋଟକ କଚ୍ଛପା କୁଳଂ
କ୍ୱଚିଦ୍ଭୁଜଙ୍ଗବ୍ରଜ ନକ୍ରବେଷ୍ଟିତଂ
କ୍ୱଚିଚ୍ଚ ପାଠୀନ ବିସାରସଂକୁଳଂ
କ୍ୱଚିଚ୍ଚ ରାଜୀବକୁଳୈ ବିରାଜିତଂ
କ୍ୱଚିଚ୍ଚ ନୀଳୋତ୍ପଳ ପଦ୍ମ ମ ଣ୍ଡିତୈଃ
ସୋପାନକୈଃ କଲ୍ପିତୈକ ଦେଶକଂ
ବନ୍ଧୂକପାପୈଃ ସ୍ନପନେନ ଶୋଭିତଂ
ଜନୈରନେକୈଃ ସ୍ତୁତିପାଠତତ୍ପରୈଃ ।
ଅୟଂ କାଳୀହ୍ରଦୋଦେବ ସାକ୍ଷାତ୍ ଗଙ୍ଗା ସରସ୍ୱତୀ
ଶିବସ୍ୟ ସନ୍ନିଧାନତ୍ୱା ଚ୍ଛିବଗଙ୍ଗେତି ବଣ୍ଣ୍ୟତଃ



ସିଂହଦ୍ୱାରର ଦୃଶ୍ୟ



କାଳଜ୍ଞା ଦେବୀ ପୁଷ୍କରଣୀ ଘାବଛ ଓ ଚନ୍ଦନ ମଣ୍ଡପର ଦୃଶ୍ୟ



କାରୁକାର୍ଯ୍ୟଶୋଭିତ ଉମାମୂର୍ତ୍ତି

ସ୍ପର୍ଶନାଦ୍ଦର୍ଶନାଦସ୍ୟ କୃତାର୍ଥୋ ମାନବୋ ଭବ
ଦୁର୍ଲ୍ଲଭଂ ତୁ କଲୌଦେବ ତଜ୍ଜଳଂହ୍ୟମୃତୋପମଂ
ତାରଣଂ ସର୍ବ ଜନ୍ତୂନାଂ ପାନାତ୍ପାପସ୍ୟ ନାଶନଂ
ଅତ୍ର ସ୍ନାନଂ ତୁ ଯଃ କୁର୍ଯ୍ୟାଚ୍ଛୁଚିଃ ସ୍ୟତ ମାନସଃ
ସୋଽଶ୍ୱମେଧ ଫଳଂ ପ୍ରାପ୍ୟ ଶିବଲୋକେ ମହୀୟତେ
ଶିବଗଙ୍ଗେ ନମସ୍ତୁଭ୍ୟଂ ସର୍ବପାପବ୍ୟପୋହିନ

ସ୍ନାନଂ କରୋମିତ୍ୱତ୍ତୋୟେ ଶିବପ୍ରୀତିଂ ପ୍ରଯଚ୍ଛମେ
ଇତ୍ଥ ସଂପ୍ରାର୍ଥ୍ୟଦେବେଶୀଂ ସ୍ନାତ୍ୱା ସଂଯତ ମାନସଃ
ସନ୍ତର୍ପ୍ୟ ପିତୃଦେବାଂଶ୍ଚ ଶିବଭକ୍ତ ପରାୟଣଃ
ତତୋ ଗଚ୍ଛେ ପୃଥମତୋ ଲକ୍ଷ୍ମୀନାରାୟଣଂହରଂ
ଦେବସ୍ୟ ନୈଋତେଭାଗେ ମଣ୍ଡପେଚ ସ୍ଥାପିତୋହ୍ୟସୌ
"ପୀଠପାଳୋ ଭବ" ଇତି ଲିଙ୍ଗାନାଂ କେଶରେବଚନ

ତଦାଦ ପୀଠପାଳୋଽୟଂ ଲକ୍ଷ୍ମୀନାରାୟଣୋ ବିଭୁଃ
ଲକ୍ଷ୍ମ୍ୟାସହ ସ୍ଥିତୋଦେବୋ ଲକ୍ଷ୍ମୀନାରାୟଣଃ ଶ୍ରୁତଃ
ତମାସାଦ୍ୟ ନରୋଭକ୍ତ୍ୟା ନତ୍ୱାବାକ୍ୟ ମିଦଂ ପଠେତ୍
"ପୀଠପାଳ ନମସ୍ତୁଭ୍ୟଂ ଲକ୍ଷ୍ମୀ ନାରାୟଣ ପ୍ରଭୋ
ବାଞ୍ଛିତାର୍ଥଂ ହିମେ ଦେହି ତ୍ୱୟିଭକ୍ତଃ ସଦାସ୍ତୁମେ"
ଲକ୍ଷ୍ମୀନାରାୟଣଂ ଦୃଷ୍ଟ୍ୱା ନରସିଂହଂ ତଦଗ୍ରତଃ
ଉଗ୍ରରୂପ ମୁଖଂତଂତୁ ନତ୍ୱାବାକ୍ୟ ମୁଦୀରୟେତ୍
"ଉଗ୍ରମୂର୍ତ୍ତେ ନମସ୍ତେସ୍ତୁ ନମସ୍ତେ ଭକ୍ତବତ୍ସଳ
ଦର୍ଶନାଦ୍ଦେବଦେବେଶ ପାପଂଯାତୁ ସହସ୍ରଧା ॥
ତତୋଗଣପତିଂଗଚ୍ଛେ ଦକ୍ଷପାର୍ଶ୍ୱଗତଂପ୍ରଭୋଃ
ଦଣ୍ଡବତ୍ ପତିତୋଭୂତ୍ୱା ବାକ୍ୟମେତଦୁଦୀରୟେତ୍
"ଗଣାଧ୍ୟକ୍ଷ ନମସ୍ତେଽସ୍ତୁ ସର୍ବବିଘ୍ନ ବିନାଶକ

ମମବନ୍ଧଂ କଦଭତ୍ୟାଶୁ ସର୍ବସିଦ୍ଧିଂ ପ୍ରଯଚ୍ଛମେ”
ଏବଂ ସମ୍ପ୍ରାର୍ଥ୍ୟ ବଟେଶଂ କାର୍ତ୍ତିକେୟଂ ତତୋବ୍ରଜେତ୍
ଦେବସ୍ୟ ପଶ୍ଚିମେ ପାର୍ଶ୍ୱେ ସ୍ଥିତଂ ଦେବଂ ପ୍ରଣମ୍ୟଚ
ଦଣ୍ଡବତ୍ ପତିତୋଭୂମୌ ବାକ୍ୟମେତତ୍ ପଠେନ୍ନରଃ
“ତାରକାରେ ନମସ୍ତୁଭ୍ୟଂ ମୟୂରବର ବାହନ
ମମାଭୀଷ୍ଟ ଫଳଂ ଦେହି ଶିବପ୍ରୀତି ପ୍ରଯଚ୍ଛମେ”
ତତୋଗଚ୍ଛେ ତ୍ତୋରବଣାଂ ପାର୍ବତୀଂ ଲୋକମାତରଂ
ପ୍ରଣମ୍ୟ ଦଣ୍ଡବତ୍ ଭୂମୌ ବାକ୍ୟ ମେତତ୍ ପଠେନ୍ନରଃ
“ଦେବିପାହି ଜଗନ୍ମାତଃ ସଂସାରଭୟନାଶିନି !
ଯଶଃ କୀର୍ତ୍ତିଂଚ ମେଧାଂଚ ଦେହିମେ ଜଗଦୀଶ୍ୱରି”
ଏବଂ ଦେବୀଂ ଚ ସଂପ୍ରାର୍ଥ୍ୟ ତତଃ କାଳୀହରଂ ବ୍ରଜେତ୍
କାଳୀହରଂ ପ୍ରଣମ୍ୟାଶୁ ଦଣ୍ଡବତ୍ ପତିତୋ ଭୁବି
କୃତାଞ୍ଜଳିପୁଟୋଭୂତ୍ୱା ତତଶ୍ଲୋକ ମିମଂ ପଠେତ୍
“କାଳୀହର ନମସ୍ତୁଭ୍ୟଂ ସର୍ବସିଦ୍ଧି ପ୍ରଦାୟକ
ପରାଂସିଦ୍ଧିଂ ଶ୍ରିୟଂ ପୁଷ୍ଟିଂଚ ଦେହିମେ ସୁରବଲ୍ଲଭ
ଇତ୍ୟଥଂ ପ୍ରଣମ୍ୟତତତୋ ଗଚ୍ଛେଦ୍ବରଦେଶ୍ୱରଂ
ଭକ୍ତ୍ୟାପ୍ରଣମ୍ୟ ସ୍ତୁତ୍ୱାଚ ବାକ୍ୟମେତ ଦୁଦୀରୟେତ୍
“ସୁଗୁମୂର୍ତ୍ତେ ନମସ୍ତୁଭ୍ୟଂ ଭକ୍ତାଭୀଷ୍ଟ ଫଳପ୍ରଦ
ଦର୍ଶନସ୍ୟ ଫଳଂଦେହି ତବପାଦୌସ୍ତୁମେ ମତିଃ”
ଏବଂ ହରହରଂ ପ୍ରାର୍ଥ୍ୟ ତତୋଗୌଶ୍ୱରଂ ବ୍ରଜେତ୍
ଗୌଶ୍ୱରଂ ପ୍ରଣମ୍ୟାଥ ମନ୍ତ୍ରମେତମୁଦୀରୟେତ୍
“ଗୌଶ୍ୱର ନମସ୍ତେଽସ୍ତୁ ପାର୍ବତୀ ପ୍ରୀତି ବର୍ଦ୍ଧନ
ଯଶଃ କୀର୍ତ୍ତିଂଚ ମେଧାଂଚ ଦେହିମେ ପରମେଶ୍ୱର”
ଗୌଶ୍ୱରଂ ପ୍ରଣମ୍ୟୈବଂ ଗୋମୁଖେଶଂ ତତୋବ୍ରଜେତ୍

ଗୋମୁଖେଶ୍ୱରମାସାଦ୍ୟ ନତ୍ୱା ଶ୍ଳୋକ ମିମଂ ପଠେତ୍
"ଗୋମୁଖେଶ ନମସ୍ତୁଭ୍ୟଂ ସର୍ବଦେବୈଷୁ ପୂଜିତ
ମତ୍ ପ୍ରାର୍ଥନା ଫଳଂଦେହି ବାଞ୍ଛିତାର୍ଥ ଫଳପ୍ରଦ"
ଭକ୍ତ୍ୟାନତ୍ୱା ଗୋମୁଖେଶଂ ତତୋଽନନ୍ତେଶ୍ୱରଂ ବ୍ରଜେତ୍
ଅନନ୍ତେଶଂ ସମାସାଦ୍ୟ ନତ୍ୱା ବାକ୍ୟ ମିଦଂ ପଠେତ୍
"ଅନନ୍ତେଶ ନମସ୍ତେଽସ୍ତୁ ଶିବଲୋକପ୍ରଦାୟକ
ସାଯୁଜ୍ୟଂ ଦେହି ମେ ଶ ମ୍ଭୋ ଶିବୋଽସ୍ମି ସ୍ୱଦ୍ଭୂତାରତିଃ"
ଭକ୍ତ୍ୟାନନ୍ତେଶ୍ୱରଂ ନତ୍ୱା ଗଚ୍ଛେତ୍ ଗଙ୍ଗେଶ୍ୱରଂ ତତଃ
ଗଙ୍ଗେଶ୍ୱରଂ ନମସ୍କୃତ୍ୟ ବାକ୍ୟମେତଦୁଦୀରୟେତ୍
"ଗଙ୍ଗେଶ୍ୱର ନମସ୍ତେଽସ୍ତୁ ଦେବାନାଂ ପ୍ରୀତିଦାୟକ
ଦେହିମେ ନିଶ୍ଚଳାଂଭକ୍ତିଂ ଶିବଲୋକଂ ପ୍ରୟଚ୍ଛମେ"
ସଙ୍ଗମେଶଂ ତତୋଗଚ୍ଛେ ନ୍ନମସ୍କୃତ୍ୟୋଦମୀରୟେତ୍
"ନମସ୍ତେ ସଙ୍ଗମେଶାନ ଭକ୍ତାନାଂ ବରଦାୟକ
ଆୟୁରାରୋଗ୍ୟମୈଶ୍ୱର୍ଯ୍ୟଂ ଦେହିତ୍ୱଂ ମେ ସୁରେଶ୍ୱର"
ସଙ୍ଗମେଶ୍ୱର ମାନମ୍ୟ ନୀଳକଣ୍ଠଂ ତତୋବ୍ରଜେତ୍
ନୀଳକଣ୍ଠେଶ୍ୱରଂ ପ୍ରାପ୍ୟ ନତ୍ୱାବାକ୍ୟ ମିଦଂ ପଠେତ୍
"ନୀଳକଣ୍ଠ ନମସ୍ତୁଭ୍ୟଂ ସାଧକାନାଂ ଫଳପ୍ରଦ
ମନୋଽଭୀଷ୍ଟଂ ତ୍ୱମେଦେହି ବ୍ରହ୍ମଲୋକଂ ପ୍ରୟଚ୍ଛମେ"
ଦକ୍ଷେଶ୍ୱରଂ ତତୋଗଚ୍ଛେତ୍ ପ୍ରଣମ୍ୟେଦମୁଦୀରୟେତ୍
"ଦକ୍ଷେଶ୍ୱର ନମସ୍ତେଽସ୍ତୁ ନମସ୍ତେ ବ୍ରହ୍ମପୂଜିତ
ନମସ୍ତେ ଭକ୍ତବରଦ ସର୍ବସିଦ୍ଧିଂ ପ୍ରୟଚ୍ଛମେ,,
ତତୋ ଯମେଶ୍ୱରଂ ଗଚ୍ଛେତ୍ ଭକ୍ତ୍ୟାବ୍ରୂୟାଦିଦଂ ନତଃ
"ଯମେଶ୍ୱର ନମସ୍ତେଽସ୍ତୁ ଯମେନ ପୂଜିତ ପ୍ରଭୋ
ମମାଭୟଂ ଶିବଂ ଦେହି ବସ୍ତୁଲୋକଂ ପ୍ରୟଚ୍ଛମେ"

ଧନେଶ୍ୱରଂ ତତୋଗତ୍ୱେତସଂପ୍ରାର୍ଥ୍ୟେଦଂ ବଚଶ୍ଚରେତ୍
"ଧନେଶ୍ୱର ନମସ୍ତେଽସ୍ତୁ ଧନଦେନାର୍ଚ୍ଚିତ ପ୍ରଭୋ
ଅଚଳାଂ ସମ୍ପଦ ଦେହି ସ୍ୱର୍ଗଲୋକଂ ପ୍ରଯଚ୍ଛମେ"
ଖ୍ରମେଶ୍ୱରଂ ତତୋଗଚ୍ଛେତ୍ ତଂ ପ୍ରଣମ୍ୟ ପଠେଦଦଂ
"ଖ୍ରମେଶ୍ୱର ନମସ୍ତୁଭ୍ୟଂ ଖ୍ରମେନ ପୂଜିତ ପ୍ରଭୋ
ଦର୍ଶନାଦେବଦେବେଶ ବୁଦ୍ଧିଂ ଶୌର୍ଯ୍ୟଂ ପ୍ରଯଚ୍ଛମେ"
ତତଃ ସିଦ୍ଧେଶ୍ୱରଂ ଗଚ୍ଛେ ତଂପ୍ରଣମ୍ୟ ପଠେଦିଦଂ
"ସିଦ୍ଧେଶ୍ୱର ନମସ୍ତେଽସ୍ତୁ ସର୍ବସିଦ୍ଧିଃ ସୁପୂଜିତ
ଦେହିମେ ଋଦ୍ଧିମତୁଲାଂ ସର୍ବସିଦ୍ଧି ପ୍ରଦାୟକ"
ଦେବସ୍ୟାଗ୍ରେ ତୁଷ୍ଟନ୍ତୀ ଦୁର୍ଗାଂ ତ୍ରୈଲୋକ୍ୟପାବନୀ
ଦିବ୍ୟବସ୍ତ୍ର ପରିଧାନା ଦିବ୍ୟଗନ୍ଧାନୁଲେପନା
ଦିବ୍ୟାଭରଣସଂପନ୍ନା ଦିବ୍ୟମାଲ୍ୟୋପଶୋଭିତା
ବିଦ୍ୟୁତ୍ପୁଞ୍ଜ ସମାନାଭା ପୀନୋନ୍ନତପୟୋଧରା
ବୃହନ୍ନିତମ୍ବଜଘନା ପୂର୍ଣ୍ଣଚନ୍ଦ୍ରନିଭାନନା
କୁନ୍ତତ୍ରିଶୂଳ ପଟ୍ଟୀଶ ଗଦା ପାଶ ଧନୁଃ ଶରାନ୍
ଖଡ୍ଗ ମାୟୁଧ ଜାତାନି ଧାରୟନ୍ତୀ ଭୁଜାଷ୍ଟକୈଃ
ତାଂଦୃଷ୍ଟ୍ୱା ଭକ୍ତିଭାବେନ ସୁଦ୍ଧ୍ୟାନସ୍ଥା ପଠେଦିଦଂ
"ଦେବଦୁର୍ଗେ ନମସ୍ତୁଭ୍ୟଂ ଭବବନ୍ଧ ବିମୋଚନି
ବ୍ରହ୍ମାବିଷ୍ଣୁ ଶିବଧ୍ୟେୟେ ପାହିମାଂ ଭବସାଗରାତ୍"
ଏବଂ ପ୍ରଣମ୍ୟ ଦେବେଶୀଂ ଜଗନ୍ମାତର ମମ୍ବିକାଂ
ଦୁର୍ଗାଂ ଭଗବତୀଂ ଦେବୀଂ ମହିଷୋପରି ସଂସ୍ଥିତାଂ
ତତୋ ଗଚ୍ଛେତ୍ ପୁରଃଶମ୍ଭୋଃ ବୃଷଂଭ ଯତ୍ର ସଂସ୍ଥିତଃ
ବୃଷଭଂ ଚ ନମସ୍କୃତ୍ୟ ବାକ୍ୟମେତତ୍ ପଠେନ୍ନରଃ
"ବୃଷକେତୋ ନମସ୍ତୁଭ୍ୟଂ କୋଟିତୀର୍ଥ ପ୍ରଦାୟକ
ଯଜ୍ଞବେଶନମସ୍ତୁଭ୍ୟଂ ଶିବଲୋକଂ ପ୍ରଯଚ୍ଛମେ"
ଏବଂ ପ୍ରଣମ୍ୟ ବୃଷଭଂ ଦେବଦେବ ପୁରଃସରଃ

ବୃଷସ୍ୟ ବୃଷଣଂସ୍ପୃଷ୍ଟ୍ୱା ଶିବଭକ୍ତ ପରାୟଣଃ ।
ଦୃଷ୍ଟ୍ୱାଦେବଂ ନମସ୍କୃତ୍ୟ ସ୍ତୁତ୍ୱାଚୈବଂ ପୁନଃପୁନଃ
କୃତାଞ୍ଜଳିପୁଟୋଭୂତ୍ୱା ସ୍ତୁତମେତାଂ ପଠେନ୍ନରଃ
"ଚଣ୍ଡୀଶ୍ୱର ନମସ୍ତେଽସ୍ତୁ ନମସ୍ତେ ବୃଷଭଧ୍ୱଜ
ନମସ୍ତେ ଭକ୍ତବରଦ ନମସ୍ତେ ଭୂତଭାବନ
ନମଃ କୈଳାସ ପତୟେ ଗଣାନାଂ ପତୟେ ନମଃ
ଦକ୍ଷଯଜ୍ଞବିନାଶାୟ ନମଃ କେଶର ବାସନେ
ଦେବରାଜ ନମସ୍ତେଽସ୍ତୁ ସର୍ବଯଜ୍ଞ ଫଳପ୍ରଦ
ଭକ୍ତିଂମେ ନିଶ୍ଚଳାଂଦେହି ତବପାଦସରୋରୁହେ
ଦେବଦେବ ମହାଦେବ ସୃଷ୍ଟିସ୍ଥିତ୍ୟନ୍ତକାରକ
ନିତ୍ୟଂତ୍ୱତ୍ପାଦକମଳେ ମତ୍ଚିତ୍ତେ ଭ୍ରମରାୟତାଂ
ସର୍ବେଶ୍ୱର ନମସ୍ତେଽସ୍ତୁ କୃତ୍ତିବାସ ନମୋଽସ୍ତୁତେ
ଯଶଃ କୀର୍ତ୍ତିଂଚ ପୁତ୍ରଂଚ ଆୟୁରାରୋଗ୍ୟମେବଚ
ତ୍ୱଦ୍‌ଦର୍ଶନଫଳଂଚୈବ ଦେହିମେ ବୃଷଭଧ୍ୱଜ
ଯତ୍‌କୃତଂ ଚ ମୟାଦେବ ଲିଙ୍ଗାନାଂଚ ବିଲୋକନଂ
ସମଗ୍ରଂ ତତ୍‌ଫଳଂଭୂୟାତ୍ ପ୍ରସାଦାତ୍ ତବଶଙ୍କର"
ଏବଂ ଚଣ୍ଡୀଶ୍ୱରଂପ୍ରାର୍ଥ୍ୟ ଦଣ୍ଡବତ୍ ପ୍ରଣମେତ୍ ଭୁବି
ସୋଽଶ୍ୱମେଧସହସ୍ରାଣାଂ ଫଳଂପ୍ରାପ୍ୟ ଶିବଂ ବ୍ରଜେତ୍
ଏତତ୍ତେକଥିତଂ ନଗେନ୍ଦ୍ର ତନୟେ ମହାତ୍ମ୍ୟମଗ୍ର୍ୟଂପରଂ
ଶୃଣ୍ୱନ୍ତିତ୍ୟମିଦଂ ପଠଂଶ୍ଚ ବିଧିବତ୍ ସଦ୍ୟଃଶୁଚିର୍ମାନବଃ
ପୁଣ୍ୟଂକାମ ମବାପ୍ନୁୟାତ୍ ଶୁଭଫଳଂ ତେଜୋବଳଂ ସ୍ୱପୁଷ୍ଟଂ
ଦେବାଃ କେଶବପଦ୍ମଜପ୍ରଭୃତୟ ସ୍ତସ୍ୟୈବ ସର୍ବେଷ୍ଟଦାଃ

ଇତି ଶ୍ରୀ ଚଣ୍ଡୀଶ୍ୱରୋପାଖ୍ୟାନେ କେଶରମାହାତ୍ମ୍ୟେ ଚଣ୍ଡି ବାମଦେବ ସମ୍ବାଦେ ପଞ୍ଚମୋଽଧ୍ୟାୟଃ ।



ଷଡଷ୍ଟୋଽଧ୍ୟାୟଃ

ବାମଦେବ ଉବାଚ

ଗୋପନୀୟ ମିଦଂତନ୍ତ୍ରେ କଥିତଂ କେଶରଜଂବନଂ
ଅତିଗୁହ୍ୟଂ ଶିବସ୍ୟାପି ଦେବୈରପି ସୁଦୁର୍ଲ୍ଲଭଂ
ମୁନୟୋଽପି ନଜାନନ୍ତି ମାହାତ୍ମ୍ୟଂ କେଶରସ୍ୟତୁ
କାଶୀକ୍ଷେତ୍ରସମଂହ୍ୟେତ ଦେକାମ୍ରସଦୃଶଂ ତଥା
ଅତିପୁଣ୍ୟତମଂଲୋକେ ଜନାନାଂ ମୁକ୍ତିଦାଜନଂ
ଯତ୍ର ଚଣ୍ଡୀଶ୍ୱରୋଦେବ ସ୍ତିଷ୍ଠତି ପ୍ରମଥୈଃସହ
ଇଦଂ ପବିତ୍ରଂ ପରମଂ ମାହାତ୍ମ୍ୟଂ କେଶରସ୍ୟତୁ
ପାବର୍ଣଂ ସ୍ୱୟମେବାହ ଭଗବାନ୍ ପ୍ରଭୁରୀଶ୍ୱରଃ
ଶୃଣୁମେତତ୍ ପରଂତନ୍ତ୍ରେ ଶିବ ସନ୍ତୁଷ୍ଟି କାରଣଂ
କଦାଚନ୍ନୈମିଷାରଣ୍ୟଂ ଦେବାଯକ୍ଷଗଣାନୁଗାଃ
ଈଶ୍ୱରସ୍ୟତୁ ମାହାତ୍ମ୍ୟଂ ଶ୍ରୋତୁକାମାଃ ସମାଗତାଃ
ତସ୍ମିନ୍ କ୍ଷଣେସ୍ତ୍ରସଗଣା ଶ ନ୍ତୋଽଦାନ୍ତୋ ଜଟେନ୍ଦ୍ର୍ୟଃ
ବମାତବେଶାଭରଣ ଈଶାନଂ ପର୍ଯ୍ୟପୃଚ୍ଛତ
ତଧ୍ନା କେନ ଦେବେଶ ତବତୁଷ୍ଟିର୍ହିଜାୟତେ
ଅତମେ ସଂଶୟଂ ଦେବ ଛିଦ୍ୟତାଂ ବୃଷଭଧ୍ୱଜ

ଈଶ୍ୱରଉବାଚ

ତସ୍ମିନ୍ କ୍ଷଣ ମହାବାହୋ ଯନ୍ମାଂ ଚ ପରିପୃଚ୍ଛସି
ଭକ୍ତିଯୁକ୍ତେନ ମନସାଶୃଣୁଗୁହ୍ୟଂପରଂ ମମ

ଅବିମୁକ୍ତମଥୋଙ୍କାରଂ ପଞ୍ଚାୟତନ ସଜ୍ଞିତଂ
ଗୋକର୍ଣ୍ଣଂ ଭଦ୍ରକର୍ଣ୍ଣଂ ଚ ଏକାମ୍ରକବନଂ ତଥା
ମହାଲୟଂ ରୁଦ୍ରପଦଂ ତଥୈବ କେଶରଂ ବନଂ
ଗତ୍ୱୈତାନି ଲଭେନ୍ମୋକ୍ଷଂ ଗୁହ୍ୟମେତଦୁଦାହୃତଂ
କେଶରେତୁ ବିଶେଷେଣ ନିତ୍ୟଂସନ୍ନିହିତୋହ୍ୟହଂ
ଏତଦ୍ଗୁହ୍ୟତମଂ ସ୍ଥାନଂ ମମ କେଶରସଜ୍ଞିତଂ

ବ୍ରଜନ୍ତି ତତ୍ର ଯେ ଭକ୍ତା ମଚ୍ଚିତ୍ତା ମତ୍ପରାୟଣାଃ
ତେଶ୍ରେଷ୍ଠା! ସର୍ବମୁଖ୍ୟାନାଂ ଭବନ୍ତୀହ ବିଚକ୍ଷଣ !
ଅୟୁତାନ୍ୟର୍ବୁଦାନ୍ କୋଟୀଂ ସ୍ତଥା ପଦ୍ମାୟୁତାନିଚ
କ୍ରୀଡନ୍ତି ରୁଦ୍ରଲୋକସ୍ଥା ନାଧର୍ମସ୍ତତ୍ର ବାଧତେ
ଅସ୍ମିନ୍ ଗୁହ୍ୟତମେସ୍ଥାନେ ଯେ ଭଜନ୍ତେ ନରୋତ୍ତମାଃ
ତେଷାଂତୁଷ୍ଟିଂ ପ୍ରଯୁଞ୍ଜାମି ଗାଣପତ୍ୟଂ ବିଚକ୍ଷଣ

ଯେତତ୍ରମାଂ ପ୍ରପଦ୍ୟନ୍ତେ ମଦ୍ଭକ୍ତା ମତ୍ପରାୟଣାଃ
ସର୍ବପାପ ବିନିର୍ମୁକ୍ତା ଲଭନ୍ତେ ବିପୁଳାଂ ଗତିଂ
କୃତ୍ୱାତପୋ ମହାଘୋରଂ ଲଭତେ ଯତ୍ଫଳଂ ନରଃ
ତତ୍ଫଳଂ ସମବାପ୍ନୋତି ତତ୍ର ମଲ୍ଲିଙ୍ଗସେବନାତ୍
ରୁଦ୍ରାୟୁଣଂ ଶତଂକୃତ୍ୱା ଲଭତେ ଯତ୍ ଫଳଂ ନରଃ
ତତ୍ ଫଳଂ ସମବାପ୍ନୋତି ତତ୍ରମଲ୍ଲିଙ୍ଗପୂଜନାତ୍

ବ୍ରହ୍ମହା ପିତୃହା ଗୋଘ୍ନଃ ସୁରାପୋ ଗୁରୁତଳ୍ପଗଃ
ମମଲିଙ୍ଗାର୍ଚନରାଃ ପ୍ରାପ୍ସ୍ୟନ୍ତି ପରମାଂ ଗତିଂ
ପ୍ରୟାଗେ ମାଘମାସସ୍ୟ ସ୍ନାନାଦ୍ ଯଲ୍ଲଭତେଫଳଂ
ସମଗ୍ରଂ ତତ୍ଫଳଂ ମର୍ତ୍ତ୍ୟୋ ଲଭତେ ନାତ୍ରସଂଶୟଃ
ଦାନଂ ସହସ୍ରଂ ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣାନାଂ ତପୋନୈଷ୍ଠିକମେବ ଚ
ଗୋମୂତ୍ର ଯାବକାହାରଂ ଶାକଭିକ୍ଷାଶନଂତଥା

ଯତ୍ଫଳଂ ଲଭତେକୃତ୍ୱା ଲଭତେ ତନ୍ମମାର୍ଚ୍ଚନାତ୍
ଶୁଦ୍ଧେନ ମନସାନିତ୍ୟଂ କୃତେଧ୍ୟାନେ ତୁ ଯତ୍ଫଳଂ
ତତ୍ଫଳଂ ଲଭତେମର୍ତ୍ତ୍ୟୋ ମମଲିଙ୍ଗାର୍ଚ୍ଚନେକୃତେ
ଅହଂ କର୍ତ୍ତାଚ ସଂହର୍ତ୍ତା ସ୍ରଷ୍ଟାଽପି ଯୁଗେଯୁଗେ
ଭବଃ ସର୍ବଭୂତାନାଂ ମହାତ୍ମାନ୍ନାସ୍ତି ସଂଶୟଃ
ଅହଂ ବ୍ରହ୍ମାଚ ବିଷ୍ଣୁଶ୍ଚ ସୋମଶ୍ଚ ଧନଦସ୍ତଥା

ଯତ୍ କିଂଚିତ୍ ଦୃଶ୍ୟତେଲୋକେ ସର୍ବଂଗୃହଂବିଭୀଷଣ
ବସନ୍ତୋ ଗ୍ରୀଷ୍ମକାଳଶ୍ଚ ହେମନ୍ତଃଶିଶିରୌତଥା
ପ୍ରାବୃଟ୍କାଳଶ୍ଚ ବର୍ଷେଯୁଃ ଶରତ୍କାଳନୟାମକଃ
ପର୍ବତୋ ମନ୍ଦରୋମେରୁଃ କୈଳାସୋ ଗନ୍ଧମାର୍ଦ୍ଦନଃ
ମଳୟଶ୍ଚୈବକୂଟଶ୍ଚ ପାରିପାଦଶ୍ଚ ପର୍ବତଃ
ବାସୁକିସ୍ତକ୍ଷକଶ୍ଚୈବ ଅନନ୍ତୋନାଗରାଟ୍ତଥା

ଗଙ୍ଗାଦ୍ୟାଃ ସରିତଶ୍ଚୈବ କ୍ଷୀରୋଦାଦ୍ୟାଶ୍ଚ ସାଗରାଃ
ପୁଷ୍କରାଦୀନି ତୀର୍ଥାନି ସର୍ବାଣ୍ୟେବ ବିଭୀଷଣ
ସ୍ଥାବରଂ ଜଙ୍ଗମଂଚୈବ ଅହମେକୋ ନ ସଂଶୟଃ
ଯଜ୍ଞୈର୍ବହୁଭିରଷ୍ଟ୍ୱାତୁ ଯତ୍ଫଳଂ ଲଭତେ ନରଃ
ତତ୍ଫଳଂ ଲଭତେବିପ୍ରୋ ମମଲିଙ୍ଗାଭିଷେଚନାତ୍
କର୍ମ୍ମଣା ମନସାବାଚା ଦେହେନାପିଚ ଯତ୍କୃତଂ

ମମାର୍ଚ୍ଚନରତାନାଂତୁ ତତ୍ପାପଂନ ଚ ବିଦ୍ୟତେ
ଧୂପଦାନଂ ଚଯଃ କୁର୍ଯ୍ୟାତ୍ ଶୁଚିଃ ପ୍ରୟତମାନସଃ
ତେନଧୂପ ପ୍ରଦାନେ ନ ମତ୍ପୁରଂ ଯାନ୍ତିବୈ ନରଃ
ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣଦାନଂ ଚ ଯଃ କୁର୍ଯ୍ୟାତ୍ ଗାଣପତ୍ୟଂ ଲଭେତସଃ
ଅର୍ଘ୍ୟପୁଷ୍ପ ପ୍ରଦାନେନ ଲଭତେ ସ୍ୱର୍ଗମୁତ୍ତମଂ
ଯସ୍ତୁସମ୍ବତ୍ସରଂ ଲିଙ୍ଗ ପୂଜୟେଦେକମାନସଃ

ତସ୍ପୈତୁଷ୍ଟଃ ପ୍ରଯ୍ଛାମି ଗାଣପତ୍ୟଂ ନ ସଂଶୟଃ
ତୁଷ୍ଟସ୍ତ ପ୍ରଯ୍ୟାଗଂତ ନୈମିଷଂ ପୁଷ୍କରଂତଥା
ମଦର୍ଚ୍ଚନରତସ୍ୟାସ୍ତେ ସର୍ବଂତୀର୍ଥଂ ସ୍ୱକେଗୃହେ
ତୀର୍ଥକୋଟି ସହସ୍ରେଷୁ ତେ ଭ୍ରମନ୍ତ ନରାଧମାଃ
ବହ୍ମାସୂମମଲିଙ୍ଗସ୍ୟ ସେବାଂପୂଣ୍ୟାଂ ବଭୀଷଣ
ମାଂନ ପଶ୍ୟନ୍ତ ସଗାନ୍ଧା ବ୍ୟାକୁଳୀକୃତାଚେତସଃ ।
କନ୍ଦରେଷ୍ୟଥବାରଣ୍ୟେ ଗୃହେବାପି ସମାହ୍ୱିତଂ
ଯୋ ମାମର୍ଚ୍ଚୟତେ ନିତ୍ୟଂ ତସ୍ୟ ଗାଣେଶ୍ୱରାଗତିଃ
ନିତ୍ୟଂ ପଠନ୍ତ ସଶ୍ଲୋକଂ ସଶ୍ଲୋକଂ ପରିକୀର୍ତ୍ତୟେତ୍
ସର୍ବପାପବିନିର୍ମୁକ୍ତୋ ରୁଦ୍ରଲୋକଂ ବ୍ରଜେନ୍ନରଃ
ସଶ୍ଲୋକଂ ନିଯୁତୋଭୂତ୍ୱା ମାହାତ୍ମ୍ୟଂ ଧାରୟିଷ୍ୟତି
ନଗଚ୍ଛେନ୍ନରକଂ ଅଘୋରମହାଘୋରଂ ଭୟାନକଂ
ଚନ୍ଦ୍ରାର୍କୌ ନ ପ୍ରକାଶେତେ ତସ୍ମିନ୍ ଦେଶେ ଦୁରାସଦେ
ତୁକାଶନ୍ତେ ତ୍ୱମଦ୍ଭକ୍ତା ସ୍ତସ୍ମିନ୍ ଦେଶେ ସ୍ୱତେଜସା
ମାହାତ୍ମ୍ୟ ମେତତ୍ ଯଃ ପୁଣ୍ୟଂ ପଠିଷ୍ୟତି ନରଃଶୁଚିଃ
ଧାରୟିଷ୍ୟତି ଯଶ୍ଚାପି ଶ୍ରଦ୍ଧଧାନ ସ୍ତଥା ଶୁଚିଃ
ନ ତସ୍ୟ କଲ୍ମଷଂ କିଂଚି ନ୍ନପ୍ୟୁଷ୍ଟେ ଭବିଷ୍ୟତି
ଏଷ୍ୱସ୍ଥାନେଷୁ ଯୋମର୍ତ୍ତ୍ୟଃ ସାଦରଂ ମାଂ ପ୍ରପଶ୍ୟତି
ଲିଙ୍ଗାର୍ଚ୍ଚନଂ ଚ କୁରୁତେ ତସ୍ୟତୋଷ୍ୟାମ୍ୟହଂ ସଦା

ବିଭୀଷଣ ଉବାଚ

ନମସ୍ତେ ଦେବଦେବେଶ ନମସ୍ତେ ଭକ୍ତବତ୍ସଳ
ଅକ୍ଷୟସ୍ତ୍ୱା ପ୍ରମେୟସ୍ତ୍ୱ ପୁରାଣପୁରୁଷୋ ମହାନ୍
ତ୍ୱଂ ବାୟୁରନଳସ୍ତ୍ୱଂହି ତ୍ୱଂଶିବୋଦକ୍ଷିଣାମୁଖଃ
ତ୍ୱଂଶୁଚିଃ ସାଗରଶ୍ଚୈବ ଭକ୍ତାନାଂ ବରଦଃ ନମ

ସ୍ନାନାନ୍ୟେତାନ ମେ ଦେହି ଫଳଂଭୃଚ୍ଛନକଂ ତଥା
ତ୍ୱଂ ପତଃ ସର୍ବଭୂତାନାଂ ଶରଣଂତ୍ୱଂ ନଘଶ୍ୱରଃ
ନମସ୍ତେ ଭଗବନ୍ ରୁଦ୍ର ନମସ୍ତେ ଭଗବନ୍ ଶିବ
ନମସ୍ତେ ସର୍ବଭୂତେଶ ନମସ୍ତେ ସର୍ବତୋମୁଖ
ସର୍ବତଃ ପାଣିପାଦନ୍ତେ ସର୍ବତୋଽକ୍ଷିଶିରୋମୁଖଂ
ସର୍ବତଃ ଶ୍ରବଣଘ୍ରାଣ ଅସ୍ତମେସ୍ତୁ ନମୋଽସ୍ତୁତେ
ନତ୍ୟଂ ପଠନ୍ତିଯସ୍ତୈତତ୍ ମମତେଶ୍ରଦ୍ଧୟାନ୍ୱିତଃ
ବିଭୀଷଣ ଯଥାନ୍ୟାୟଂ ନତ୍ୟଂ ଦୈବତ ପୂଜିତଂ
ଅଶ୍ୱମେଧସହସ୍ରସ୍ୟ ଫଳଂ ପ୍ରାପ୍ନୋତି ମାନବଃ
ଯସ୍ତୁମଦ୍ଭକ୍ତ ନରତଃ ଶ୍ରଦ୍ଧାବାନସ୍ତୁ ଯୋ ଭବେତ୍
ତସ୍ୟଦେୟ୍ୟ ମିଦଂଶାସ୍ତ୍ର ମନ୍ୟଥନ ପ୍ରକାଶୟେତ୍

ବାମଦେବ ଉବାଚ

ଏବଂ ବିଭୀଷଣେନାପି ଘପୃଷ୍ଟୋଜଗଦୀଶ୍ୱରଃ
କେଶରସ୍ୟତୁ ମାହାତ୍ମ୍ୟଂ ପ୍ରୋବାଚ ଭକ୍ତବତ୍ସଳଃ
ଏତତ୍‌ସ୍ଥାନଂ ମହାପୁଣ୍ୟଂ କଳୌମୋକ୍ଷପଦଂ ନୃଣାଂ
ଏତତ୍ତେ କଥିତଂ ଚଣ୍ଡେ ଶିବମାହାତ୍ମ୍ୟ ମୁତ୍ତମଂ
କଳିପାପହରଂ ଶ୍ରୁତ୍ୱା କମନ୍ୟତ୍ ଶ୍ରୋତୁ ମିଚ୍ଛସି

ଇତି ଶ୍ରୀ ଚଣ୍ଡୀଶ୍ୱରୋପାଖ୍ୟାନେ କେଶରମାହାତ୍ମ୍ୟେ ଚଣ୍ଡି ବାମଦେବ ସମ୍ବାଦେ ଷଷ୍ଠୋଽଧ୍ୟାୟଃ ।



ସପ୍ତମୋଽଧ୍ୟାୟଃ

ଚଣ୍ଡିରୁବାଚ

ତବ ପ୍ରସାଦାଦେତତ୍ତ୍ୱ ଶ୍ରୁତଂ ଶମ୍ଭୋର୍ଯଶୋମୟା
ଅଥ ମେ ନାଭବତ୍ତୃପ୍ତିଃ ପୁନର୍ବ୍ରୂହି ଦ୍ୱିଜୋତ୍ତମ
ଯଦାସଦର୍ଶନାତ୍ ଶମ୍ଭୁଃ ସନ୍ତୋଷମଧିଗଚ୍ଛତି
ତଦହଂ ଶ୍ରୋତୁ ମିଚ୍ଛାମି ବିସ୍ତରେଣ ବଦସ୍ୱେତତ୍

ବାମଦେବ ଉବାଚ

ଯତ୍ପୃଷ୍ଟଂ ଚ ତ୍ୱୟା ଚଣ୍ଡେ ଶିବସନ୍ତୋଷ କାରଣଂ
ତତ୍ସର୍ବଂ କଥୟିଷ୍ୟାମି ସମାହିତମନାଃଶୃଣୁ
କୃଷ୍ଣାଷ୍ଟମ୍ୟାଂ ମାର୍ଗଶୀର୍ଷେ ଦୃଷ୍ଟ୍ୱା ଲିଙ୍ଗଂ ତୁ କେଶରେ
ସର୍ବପାପବିନିର୍ମୁକ୍ତଃ ପ୍ରାପ୍ନୁୟାତ୍ ଶାଙ୍କରଂ ମହଃ
ଚଣ୍ଡୀଶ୍ୱରସ୍ୟଯଃ ପଶ୍ୟେନ୍ମାର୍ଗେ ପ୍ରାବରଣୋତ୍ସବଂ
ସର୍ବୋତ୍ସବ ସମାଯୁକ୍ତୋ ଯାତିଶଙ୍କର ମନ୍ଦିରଂ
ଯଃ ପୌଷ୍ୟାଂ ପୌର୍ଣ୍ଣମାସ୍ୟାଂ ତୁ ପଶ୍ୟେଚ୍ଚଣ୍ଡୀଶ୍ୱରଂନରଃ
ସର୍ବସିଦ୍ଧି ମନୁପ୍ରାପ୍ୟ ସ୍ୱର୍ଗଲୋକ ମବାପ୍ନୁୟାତ୍
ଦୃଷ୍ଟ୍ୱା ମକରସଂକ୍ରାନ୍ତ୍ୟାଂ ଚଣ୍ଡୀଶ୍ୱର ମତନ୍ଦ୍ରିତଃ
ସର୍ବଭୋଗ ମନୁପ୍ରାପ୍ୟ ଶିବଲୋକେ ବସେନ୍ନରଃ
ଯଃ ପଶ୍ୟେନ୍ ମାଘ ସପ୍ତମ୍ୟାଂ ଚଣ୍ଡୀଶ୍ୱର ମତନ୍ଦ୍ରିତଃ
ପାପାନି ଚ ବିନିର୍ଦ୍ଧୂୟ ସ୍ୱର୍ଗଲୋକେ ମହୀୟତେ
ମାଘ କୃଷ୍ଣ ଚତୁର୍ଦ୍ଦଶ୍ୟାଂ ଯଃ ପୁଣ୍ୟାତ୍ମା ବିଲୋକୟେତ୍
ନରଃ ଚଣ୍ଡୀଶ୍ୱରଂ ସମ୍ୟକ୍ ଶିବଲୋକଂ ବ୍ରଜେତ୍ସଃ ।

ବୈଶାଖସ୍ୟ ସିତେପକ୍ଷେ ତୃତୀୟାୟାଂ ତୁ ଯୋ ନରଃ
ପଶ୍ୟେଚ୍ଚଣ୍ଡୀଶ୍ବରଂ ଦେବଂ ତସ୍ୟ ପାପଂ ବିନଶ୍ୟତି
ଆଷାଢ଼ ଶୁକ୍ଳପକ୍ଷେତୁ ଅଷ୍ଟମ୍ୟାଂ ଯସ୍ତୁ କେଶରେ
ଚଣ୍ଡୀଶ୍ବରଂ ନରଃ ପଶ୍ୟେତ୍ ଶିବଲୋକ ମବାପ୍ନୁୟାତ୍
ଶୟନ୍ୟାଂଚ ଚତୁର୍ଦ୍ଦଶ୍ୟାଂ ଯଃ ପଶ୍ୟେତ୍ କୃତ୍ତିବାସସଂ
ବ୍ରହ୍ମଲୋକ ମବାପ୍ନୋତି ନଶ୍ଚିତଂ ମୁନି ସତ୍ତମ !
ଶ୍ରାବଣେ ମାସି ପୌର୍ଣ୍ଣମ୍ୟାଂ ଯଃ ପଶ୍ୟେତ୍ ଶିବମବ୍ୟୟଂ
ବଳଭଦ୍ରସମୋ ଭୂତ୍ୱା ରୁଦ୍ରଲୋକଂ ବ୍ରଜେନ୍ନରଃ
ନନ୍ଦିନିତିଥ୍ୟା ଯାତ୍ରାୟାଂ ଯସ୍ତୁ ପଶ୍ୟେତ୍ସଦାଶିବଂ
ସ ଯମେନାର୍ଚ୍ଚିତୋଭୂତ୍ୱା ସ୍ୱର୍ଗଲୋକ ମବାପ୍ନୁୟାତ୍
ପ୍ରବୋଧିନ୍ୟାଂ ଚତୁର୍ଦ୍ଦଶ୍ୟାଂ ଦୃଷ୍ଟ୍ୱାଚଣ୍ଡୀଶ୍ବରଂ ନରଃ
ପୂଜିତଃ ସର୍ବଦେବୈସ୍ତୁ ଶିବଲୋକ ମବାପ୍ନୁୟାତ୍
ଏବମାଦିଷୁ ପୁଣ୍ୟେଷୁ ଦିବସେଷୁ ଚ ଭକ୍ତିତଃ
ଚଣ୍ଡୀଶ୍ବରଂ କେଶରେତୁ ଯଃ ପଶ୍ୟେତ୍ ମୁନିସତ୍ତମ
ସୋଽଶ୍ୱମେଧଫଳଂ ପ୍ରାପ୍ୟ ଲଭତେ ପରମାଂ ଗତିଂ
ପୁତ୍ରକାମୋ ଲଭେ ପୁତ୍ରଂ ଧନକାମୋ ଲଭେଦ୍ଧନଂ
ଆରୋଗ୍ୟକାମୋ ଭବତି ସର୍ବରୋଗବିବର୍ଜ୍ଜିତଃ

ବାମଦେବ ଉବାଚ

ପ୍ରାତଃ ପଶ୍ୟତି ଯୋ ମର୍ତ୍ତ୍ୟଃ ଶିବଲିଙ୍ଗଂ ସମାହିତଃ
ସୋଽଶ୍ୱମେଧ ଫଳଂପ୍ରାପ୍ୟ ଶିବଲୋକେ ମହୀୟତେ
ମଧ୍ୟାହ୍ନେଚ ଶିବଂ ଦୃଷ୍ଟ୍ୱା ଲିଙ୍ଗରୂପିଣ ମବ୍ୟୟଂ
ଆଜନ୍ମ ଦୁରିତଂ ସର୍ବଂ ନାଶୟିତ୍ୱା ଶିବଂ ବ୍ରଜେତ୍
ସାୟଂ ସମାଲୋକ୍ୟ ଲିଙ୍ଗଂ ଶୁଚିସ୍ତଦ୍‌ଗତ ମାନସଃ
ଯତ୍ଫଳଂ ସମବାପ୍ନୋତି କଥୟାମି ଶୃଣୁଷ୍ୱତତ୍

ଇହଭୁକ୍ତ୍ୱା ଭୁଲାନ୍ ଭୋଗାନନ୍ତେ ଯାତି ଶିବାଳୟଂ
ନନ୍ଦୀଶ୍ୱର ସମୋଭୂତ୍ୱା କ୍ରୀଡ଼ତେ କାଳମକ୍ଷୟଂ
ସର୍ବକାଳବରଷ୍ଟସ୍ତ୍ଯ ଏ ଚ କାଲୋ ମୁନୀଶ୍ୱରଃ
ପ୍ରଦୋଷେ ଶଙ୍କରଂଦୃଷ୍ଟ୍ୱା ବ୍ରହ୍ମହତ୍ୟାଦିକାନିଚ
ପାପାନି ନାଶୟିତ୍ୱା ତୁ ଶିବ ଦେହେ ପ୍ରଲୀୟତେ
ହତ୍ୟାହଂ ଶିବଲିଙ୍ଗସ୍ୟ ଯଃ କରୋତି ଚ ଦର୍ଶନଂ

ସ ଶିବସ୍ୟ ପ୍ରିୟତମୋ ଯଥା ସ୍କନ୍ଦୋ ଗଣେଶ୍ୱରଃ
କ୍ରୋଶାନ୍ତରଂ ଭ୍ରମିତ୍ୱାଯଃ ଶିବଲିଙ୍ଗଂ ତୁ ପଶ୍ୟତି
ପଦେ ପଦେଽଶ୍ୱମେଧସ୍ୟ ସମାନଂ ଫଳ ମାପ୍ନୁୟାତ୍
ଅପ୍ରୌଢପୋଦେ ନ କୁର୍ଯ୍ୟାତ୍ ଲିଙ୍ଗସନ୍ଦର୍ଶନଂ ନରଃ
କୁର୍ବନ୍ ପ୍ରଦକ୍ଷିଣଂ ତସ୍ୟ ସୋମସୂତ୍ରଂ ନ ଲଙ୍ଘୟେତ୍
ଅପ୍ରକ୍ଷାଲ୍ୟ ଚ ଯଃ ପାଦୌ ଶିବଲିଙ୍ଗଂ ତୁ ପଶ୍ୟତି

ଜନ୍ମଜନ୍ମାନ୍ତରେ ଭୂତ୍ୱା ଦରିଦ୍ରୋ ନ ସଂଶୟଃ
ପ୍ରଦକ୍ଷିଣଂ ତୁ ଯଃ କୁର୍ଯ୍ୟାତ୍ ସୋମସୂତ୍ର ବିଲଂଘକଃ
ଶିବସ୍ୟ ଦର୍ଶନଂ ତସ୍ୟ ବୃଥା ଭବତି ନାନ୍ୟଥା
ହରବୃଷଭୟୋର୍ମଧ୍ୟେ ଯୋ ଯାତି ମୁନିସତ୍ତମ
ବ୍ରହ୍ମହତ୍ୟାଦିକଂ ପାପଂ ପ୍ରାପ୍ନୁୟାତ୍ ସ ନ ସଂଶୟଃ
ହରବୃଷଭୟୋର୍ମଧ୍ୟେ ଯୋଯାତି ସ୍ୱେଚ୍ଛୟାନରଃ

ତତ୍ପର୍ ପୁଣ୍ୟଂ କୃତଂ ତସ୍ୟ ବୃଥା ଭବତି ତତ୍ତଦା
ତସ୍ମାତ୍ ପ୍ରୟତ୍ନେନ ସୁଭର୍ଲୋକୈ ର୍ନଗନ୍ତବ୍ୟଂ କଦାଚନ
ବିଲଙ୍ଘ୍ୟ ସୋମସୂତ୍ରଂଚ ମଧ୍ୟେ ମୋହାତ୍ ବୃଷେଶୟୋଃ
ଚତୁର୍ଦ୍ଦଶ୍ୟାଂ ମହାଦେବଂ ଯଃ ପଶ୍ୟେଦ୍ ଭକ୍ତି ଭାବତଃ
ସର୍ବପାପ ବିନିର୍ମୁକ୍ତଃ କୈଳାସେ ନିବସେତ୍ ଧ୍ରୁବଂ
ବିଶେଷାତ୍ କୃଷ୍ଣପକ୍ଷସ୍ୟ ଚତୁର୍ଦ୍ଦଶ୍ୟାଂ ମହେଶ୍ୱରଂ

ବିଲୋକ୍ୟ ମାନବଃ ସମ୍ୟକ୍ ଶିବଲୋକ ମବାପ୍ନୁୟାତ୍
ପାଣିନାପଃ ସ୍ପୃଶେଲ୍ଲିଙ୍ଗଂ ପଞ୍ଚାକ୍ଷର ମୁଦାରୟନ୍
ଆଜନ୍ମାର୍ଜିତପାପାନି ବିନାଶୟନ୍ତି ତତ୍କ୍ଷଣଂ
ଯସ୍ତୁ ପଶ୍ୟେତ୍ ସୋମବାରେ ମହାଦେବଂ ଜଗଦ୍ଗୁରୁଂ ।
ନାରୀ ବା ପୁରୁଷୋ ବାପି ତସ୍ୟ ପୁଣ୍ୟଫଳଂ ଶୃଣୁ
ପୁତ୍ରାର୍ଥୀ ଲଭତେ ପୁତ୍ରଂ ଧନାର୍ଥୀ ଧନ ମାପ୍ନୁୟାତ୍
ରୋଗାର୍ତ୍ତୋମୁଚ୍ୟତେ ରୋଗାନ୍ ମୁଚ୍ୟେତାପନ୍ନ ଆପଦଃ
ରାଜାବିଜୟ ମାପ୍ନୋତି ବିପ୍ରୋ ବେଦାନ୍ତଗୋ ଭବେତ୍
ବୈଶ୍ୟସ୍ତୁ ଧନମାପ୍ନୋତି ଶୂଦ୍ରଃ ସଦ୍‌ଗତିଭାକ୍ ଭବେତ୍
ଯଂ ଯଂ କାମ ମଭିଧ୍ୟାୟନ୍ ସୋମବାରେ ମହେଶ୍ୱରଂ
ପଶ୍ୟେତ୍ତଂ ଲଭତେ ମର୍ତ୍ତ୍ୟଃ ସତ୍ୟମେତତ୍ ଶିବୋଦିତଂ
ଶିବଲିଙ୍ଗ ସମୀପେତୁ ଯଜ୍ଜଲଂ ବର୍ତ୍ତତେମୁନେ
ଶିବଗଙ୍ଗା ସମାଖ୍ୟାତଂ ତତ୍ସ୍ନାତ୍ୱା ଶିବଂ ବ୍ରଜେତ୍
ଏତଦୁକ୍ତଂ ମୟା ତତ୍ତ୍ୱେ ଭୂୟଃ ଶୃଣୁ ବଦାମିତେ

ଇତି ଶ୍ରୀ ଚଣ୍ଡୀଶ୍ୱରୋପାଖ୍ୟାନେ କେଶରମାହାତ୍ମ୍ୟେ ଚଣ୍ଡିବାମଦେବ ସମ୍ବାଦେ ସପ୍ତମୋଽଧ୍ୟାୟଃ ।



ଅଷ୍ଟମୋଽଧ୍ୟାୟଃ

ବାମଦେବ ଉବାଚ

ଚଣ୍ଡୀଶ୍ୱରସ୍ୟ ବକ୍ଷ୍ୟାମି ନାମାନ୍ୟଷ୍ଟୋତ୍ତରଂ ଶତଂ
କାମଦଂ ମୋକ୍ଷଦଂ ଚୈବ ସର୍ବପାପ ନିକୃନ୍ତନଂ
ମହାସିଦ୍ଧିକରଂ ଲୋକେ ନରାଣାଂ ପୁଣ୍ୟବର୍ଦ୍ଧନଂ
ସର୍ବସମ୍ପତ୍କରଂ ପୁଣ୍ୟଂ ପୁତ୍ରଦଂ ମଙ୍ଗଳଂ ପରଂ
ବଶିଷ୍ଠୋସ୍ୟରୁଷିଃପ୍ରୋକ୍ତା ଛନ୍ଦୋଽନୁଷ୍ଟୁବୃଦାହୃତଂ
ଦେବତାତୁ ମହାଦେବୋ ବାଞ୍ଛିତାର୍ଥେ ନିଯୋଜୟେତ୍
ଦୋର୍ଭିର୍ଦଧାନଂ ପରଶୁଂ ବରଂ ଗୃଖ୍ୱନ୍ତଂ ମୃଗଂ ଚନ୍ଦ୍ରକଳାବତଂସଂ
କୁନ୍ଦେନ୍ଦୁଶୁଭ୍ରଂ ଫଣିକୁଣ୍ଡଳାଢ୍ୟଂ ଚଣ୍ଡୀଶ୍ୱରଂ ପାପହରଂ ଭଜାମି
ଓଁ ଶିବଃ ଶର୍ବୋ ଭବଃ ଶମ୍ଭୁଃ କୃତ୍ତିବାସାଃ ପିନାକ ଧୃକ୍
ଦକ୍ଷଯଜ୍ଞବିନାଶୀଚ ସର୍ବଯଜ୍ଞଫଳପ୍ରଦଃ
ବିଶ୍ୱକର୍ତ୍ତା ବିଶ୍ୱନାଥୋ ବିଶ୍ୱସଂହାରକ ସ୍ତଥା
ଲିଙ୍ଗରୂପୀବିରୂପାକ୍ଷୋ କାମଦାତା ଧନେଶ୍ୱରଃ
ସର୍ବେଶଃ ସର୍ବବୁଦ୍ଧିନେତ୍ୟା ବିଶ୍ୱରୂପୀ ଜଗତ୍ପ୍ରଭୁଃ
କାମାନ୍ତକଃ କାମରୂପୀ ନନ୍ଦୀନାଥୋ ବରପ୍ରଦଃ
ହିମାଲୟସୁତାକାନ୍ତଃ କାଳଃ କଳ୍ପତରୁଃ ପ୍ରଭୁଃ
ଦକ୍ଷୋ ଦକ୍ଷେଶ୍ୱରଃ କାମୀ କୃତବିଶ୍ୱୋ ଜଗନ୍ମୟଃ
ଜ୍ଞାନରୂପୀ ଜ୍ଞାନଦଶ୍ଚ ସର୍ବସମ୍ପତ୍ତିଦାୟକଃ

ଈଶାନୋ ବରଦଃ ଶୂଲୀ ତ୍ରିନେତ୍ରୋ ବୃଷବାହନଃ
ଇନ୍ଦ୍ରାଦିସୁରସଙ୍ଘାତ ପୂଜିତଃ ପରମେଶ୍ୱରଃ
କାମଃ କେଶରବାସୀଚ କପାଳୀ କାଳପୂଜିତଃ
ଅନାଦିରାଦିଭୂତଶ୍ଚ କମଳାପ୍ରିୟପୂଜିତଃ
ହୟମେଧହବିର୍ଭୋକ୍ତା ରାବଣେଷ୍ଟବରପ୍ରଦଃ
କୋଟିଯଜ୍ଞଫଳାଧାର ସ୍ତୀର୍ଥକୋଟିଫଳପ୍ରଦଃ
କୈଳାସଗିରିବାସୀଚ କପର୍ଦ୍ଦୀ ପାର୍ବତୀପ୍ରିୟଃ
ବ୍ରହ୍ମାର୍ଚ୍ଚିତପଦାମ୍ଭୋଜଃ ସର୍ବସିଦ୍ଧିପ୍ରଦାୟକଃ
ଯଜ୍ଞଃ ଶ୍ମଶାନବାସୀଚ କ୍ଷେତ୍ରପାଳୋ ବଳିପ୍ରିୟଃ
ଶଙ୍କରଃ ସର୍ବଭୂତେଶୋ ବ୍ରହ୍ମହତ୍ୟାବିନାଶକଃ
ତ୍ରିପୁରାରି ସ୍ତ୍ରିଲୋକେଶୋ ଭକ୍ତାଭୀଷ୍ଟବରପ୍ରଦଃ
ଶକ୍ରସଂପୂଜିତପଦୋ ଜାମଦଗ୍ନ୍ୟବରପ୍ରଦଃ
ଅନ୍ଧକାସୁରହନ୍ତାଚ ବାଣାସୁରବରପ୍ରଦଃ
ଅଷ୍ଟମୂର୍ତ୍ତିଃ ସୁରଶ୍ରେଷ୍ଠୋ ରାମଚନ୍ଦ୍ରବରପ୍ରଦଃ
ବ୍ରହ୍ମଜ୍ଞାନପ୍ରଦୋ ରୁଦ୍ରୋ ଜଟାଧର ଉମାପତିଃ
ଗଙ୍ଗାଧରଃ ସୁରାଧୀଶୋ ଗଙ୍ଗାସ୍ନାନଫଳପ୍ରଦଃ
ସ୍କନ୍ଦତାତଃ କାଳରୂପୀ ବିନାୟକପ୍ରିୟଂକରଃ
ମହାପ୍ରଳୟକୃଚ୍ଚୈବ ଯୁଗକର୍ତ୍ତା ଯୁଗାନ୍ତକୃତ୍
ଶକ୍ରାଦିସୁରସଂସେବ୍ୟଃ ସୁରପାଳନତତ୍ପରଃ
ଭୂତବେତାଳସଂଯୁକ୍ତୋ ଯୋଗିନୀପ୍ରୀତି ବର୍ଦ୍ଧନଃ
ହିମାଦ୍ରି ପୂଜିତପଦଃ ପନ୍ନଗାବଳିଭୂଷଣଃ
ରୌଦ୍ରରୂପୀ ମହାଦେବୋ ବ୍ରହ୍ମଙ୍କଃକୃତବଶ୍ୟକଃ
କୁବେରବରଦଃ ଶ୍ଚୈବ ବ୍ରହ୍ମଜ୍ଞାନୀ ସନାତନଃ
ଭୈରବୋ ଭୂତନାଥଶ୍ଚ ଯୋଗିଗମ୍ୟୋ ମହେଶ୍ୱରଃ

ଯୋଗୀଶ୍ୱରଃ ପିନାକୀ ଚ ଵଶ୍ୱରୂପୀ ସଦାଶିବଃ
ନାମ୍ନା ମଷ୍ଟୋତ୍ତରଶତଂ ପ୍ରୋକ୍ତମେତନ୍ମୟାମୁନେ
ଗୋପନୀୟ ମିଦଂ ଲୋକେ ପୁଣ୍ୟଂ ମୋକ୍ଷସ୍ୟ କାରଣଂ
ତ୍ରିସନ୍ଧ୍ୟଂ ଯଃ ପଠେନ୍ନିତ୍ୟଂ ଭକ୍ତ୍ୟାନଯୁତମାନସଃ ।
ଇହଭୁକ୍ତ୍ୱା ତୁଲାନ୍ ଭୋଗାନନ୍ତେ ଶିବପଦଂ ବ୍ରଜେତ୍
ନାସ୍ତିକାୟ କୃତଘ୍ନାୟ ନାଭକ୍ତାୟ ଚ ମାୟିନେ
ବର୍ଣ୍ଣାଶ୍ରମବହୀନାୟ ନ ବକ୍ତବ୍ୟଂ କଦାଚନ
ଦାତବ୍ୟଂ ଶିବଭକ୍ତାୟ ସୁଶାନ୍ତାୟ ଦ୍ୱିଜୋତ୍ତମ
ପଠନ୍ ଚଣ୍ଡୀଶ୍ୱରସ୍ୟାଗ୍ରେ ଭକ୍ତ୍ୟା ପ୍ରୟତମାନସଃ
ନାମ୍ନାମଷ୍ଟୋତ୍ତରଶତଂ ଶିବସାଯୁଜ୍ୟମାପ୍ନୁୟାତ୍
ଏତତ୍ତଚଣ୍ଡୀଶ୍ୱରଂ ଧ୍ୟାୟନ୍ ପ୍ରାତରୁତ୍ଥାୟଯଃ ପଠେତ୍
ବ୍ରହ୍ମହତ୍ୟାଦି ପାପେଭ୍ୟୋ ମୁଚ୍ୟତେ ନାତ୍ର ସଂଶୟଃ
ବହୁନା କମିହୋକ୍ତେନ ବଚନେନ ପୁନଃ ପୁନଃ
ନାମ୍ନାମଷ୍ଟୋତ୍ତର ଶତଂ ପଠତଃ ପୁରତଃ ଶିବଃ
ରୁଦ୍ରାଧ୍ୟାୟଂ ପଠନ୍ ଭକ୍ତ୍ୟା ରୁଦ୍ରାବୃତ୍ତ୍ୟାସୁସଂଯତଃ
ଯତ୍ଫଳଂ ଲଭତେ ମର୍ତ୍ତ୍ୟଃ ସକୃଦ୍ଦଃ ସ୍ୟାବୃତେସ୍ତୁ ତତ୍
ଏବଂ ତଣ୍ଡେ ମୟାପ୍ରୋକ୍ତଂ ନାମ୍ନା ମଷ୍ଟୋତ୍ତରଂ ପ୍ରଭୋଃ
ଏତଚ୍ଛ୍ରୁତ୍ୱା ପୁନଃ ସମ୍ୟକ୍ କିମନ୍ୟତ ଶ୍ରୋତୁମିଚ୍ଛସି

ଇତି ଶ୍ରୀ ଚଣ୍ଡୀଶ୍ୱରୋପାଖ୍ୟାନେ କେଶର ମାହାତ୍ମ୍ୟେ ଚଣ୍ଡିବାମଦେବ ସମ୍ବାଦେ ଅଷ୍ଟମୋଽଧ୍ୟାୟଃ ।



ନବମୋଽଧ୍ୟାୟଃ

ଚଣ୍ଡିରୁବାଚ

ଶ୍ରୁତଂ ତ୍ୱ ବାମଦେବର୍ଷେ ଲକ୍ଷେମାହାତ୍ମ୍ୟ ମୁତ୍ତମଂ
ନ ତୃପ୍ତି ମଧିଗଚ୍ଛାମି ଭୂୟ ଏବବଦସ୍ୱ ମେ
କଥଂ ଚ ତୁଷ୍ୟତେଦେବୋ ଭଗବାନ୍ ଭୂତଭାବନଃ
ଅନାଗତ ମତିକ୍ରାନ୍ତଂ ବର୍ତ୍ତମାନଂ ଚ ବୁଧ୍ୟସେ
ତ୍ୱତ୍ତମୋ ନାସ୍ତିଲୋକେଽସ୍ମିନ୍ କୃପୟାବ୍ରୂହିମେ ଦ୍ୱିଜ
ଲିଙ୍ଗସ୍ୟ ସ୍ଥାପନେ କିଂଚ ପୁଷ୍ପଦାନେନ କିଂ ଫଳଂ
ଧୂପେଦୀପେ ଚ କିଂ ପ୍ରୋକ୍ତଂ କ୍ଷୀରସ୍ନାନେନ କିଂ ଫଳଂ
ଉଦକସ୍ନାପନେ କିଂ ଚ ମୁଖବାଦ୍ୟେନ କିଂ ଫଳଂ
ଏତନ୍ମେ ବ୍ରୂହି ତତ୍ତ୍ୱଜ୍ଞ ବେଦ୍ୟଂ ବୁଦ୍ଧିମତାଂ ବର

ବାମଦେବ ଉବାଚ

ଯତ୍ପୃଷ୍ଟଂ ପୁଷ୍ପଦାନସ୍ୟ ଲିଙ୍ଗସଂସ୍ଥାପନସ୍ୟ ଚ
ଫଳଂ ତତ୍ତେ ପ୍ରବକ୍ଷ୍ୟାମି ସମାହିତ ମନାଃଶୃଣୁ
ଅଶ୍ୱମେଧ ସହସ୍ରସ୍ୟ ଯତ୍ଫଳଂ ସମୁଦାହୃତଂ
ତତ୍ଫଳଂ ଦେବଦେବସ୍ୟ ଲିଙ୍ଗସଂସ୍ଥାପନାଦ୍ଭବେତ୍
ଅନେକକୋଟି ବର୍ଷାଣି ନାନାଭୋଗ ସମନ୍ୱିତାଃ
କ୍ରୀଡନ୍ତି ରୁଦ୍ର ପାର୍ଶ୍ୱେତେ ରୁଦ୍ରବତ୍ ପର ପାଳିତାଃ
ସ୍ତ୍ରିୟୋ ବା ପୁରୁଷା ବାପି ଯଦ୍ୱାପି ନପୁଂସକାଃ
ସଂସ୍ଥାପୟନ୍ତି ଯେ ଲିଙ୍ଗଂ ସ୍ୱର୍ଗଲୋକଂ ବ୍ରଜନ୍ତିତେ

ଉତ୍ପଳଂ କରବୀରଂ ଚ ଅର୍କପଦ୍ମଦଳଂ ତଥା
ଧୂସ୍ତୂରଂ ବିଲ୍ୱପତ୍ରଂ ଚ ଦେବେ ଦେୟଂ ସଦାନରୈଃ
ଫଳଂ ଚ ତେଷାଂ ଯତ୍ପ୍ରୋକ୍ତଂ ତନ୍ମେ ନିଗଦତଃ ଶୃଣୁ
ଶ୍ରାବଣେ ପ୍ରଥମେ ପକ୍ଷେ ଉତ୍ପଳଂ ବିନବେଦୟେତ୍
ଭାଦ୍ରସ୍ୟ ପ୍ରଥମେ ପକ୍ଷେ ପଦ୍ମଂ ଚୈବ ନିବେଦୟେତ୍
ବକସ୍ୟ କରବୀରସ୍ୟ ଅର୍କସ୍ୟୋନ୍ମତ୍ତକସ୍ୟ ଚ
ଚତୁର୍ଣ୍ଣାଂ ପୁଷ୍ପଜାତୀନାଂ ଗନ୍ଧମାଘ୍ରାତି ଶଙ୍କରଃ
କରବୀର ସହସ୍ରାତ୍ତୁ ବକପୁଷ୍ପଂ ବିଶଷ୍ୟତେ
ଧୂସ୍ତୂରକ ସହସ୍ରାତ୍ତୁ ପୁନ୍ନାଗଂ ଚ ବିଶିଷ୍ୟତେ
ପୁନ୍ନାଗସ୍ୟ ସହସ୍ରାଚ୍ଚ କର୍ଣ୍ଣିକାରଂ ବିଶିଷ୍ୟତେ
କର୍ଣ୍ଣିକାର ସହସ୍ରାତ୍ତୁ ବୃହତ୍ଯା ସବିଶିଷ୍ୟତେ
ବୃହତୀନାଂ ସହସ୍ରାତ୍ତୁ ବିଲ୍ୱପତ୍ରଂ ବିଶିଷ୍ୟତେ
ବିଲ୍ୱପତ୍ର ସମଂ ନାସ୍ତି ଯେନ ତୁଷ୍ୟନ୍ତି ଶଙ୍କରଃ ।
ପତ୍ରଂ ଶୁକ୍ଲାସୁ ଶସ୍ୟନ୍ତେ କୃଷ୍ଣଂ ଚୈବ ନିବେଦୟେତ୍
ବିଶେଷେଣ ତୁ ଯେ ଭକ୍ତ୍ୟା ତେଷାମେବ ଫଳଂ ଶୃଣୁ
ନ ଦୁର୍ଗତି ମବାପ୍ନୋତି ଫଳ ପୁଷ୍ପ ନିବେଦକଃ
ତସ୍ମାତ୍ସର୍ବୋତୁ ପ୍ରପରଃ କୁର୍ଯ୍ୟାତ୍ ପୁଷ୍ପନିବେଦନଂ
କ୍ଷୀରେଣ ସ୍ନାପନଂ କୁର୍ଯ୍ୟାତ୍ ପ୍ରତିମାସଂ ତୁ ଯୋ ନରଃ
ଯାବଜ୍ଜୀବଂ ଶିବସ୍ତସ୍ୟ ସଂତୁଷ୍ଟୋ ଭବତି ଧ୍ରୁବଂ
ପକ୍ଷେ ପକ୍ଷେ ସ୍ନାପୟିତ୍ୱା ଯାବଜ୍ଜୀବଂ ଦ୍ୱିଜଃ ଶୁଚିଃ
ଉଦକସ୍ନାପନେନୈବ ମୁଖବାଦ୍ୟେନ ଭକ୍ତିତଃ
ଅପରାଧଶତଂ ଚୈବ କ୍ଷୀୟତେ ନାତ୍ର ସଂଶୟଃ
ଗବାଂ ଶତସହସ୍ରସ୍ୟ ସମ୍ୟକ୍ ଦତ୍ତସ୍ୟ ଯତ୍ ଫଳଂ
ପୁଷ୍ପଦାନେନ ତତ୍ପୁଣ୍ୟଂ ପ୍ରାପ୍ନୁୟାତ୍ ନାତ୍ର ସଂଶୟଃ

ଧୂପସ୍ୟା ପିତ ସତ୍‌ପୁଣ୍ୟଂ ତତ୍ତେବକ୍ଷ୍ୟାମ୍ୟହଂ ମୁନେ
ଗୁଗ୍ଗୁଳଂ ଘୃତ ସଂଯୁକ୍ତଂ ଶିବେ ଯସ୍ତୁ ନିବେଦୟେତ୍
ରୁଦ୍ରଲୋକ ମବାପ୍ନୋତି ଗାଣପତ୍ୟଂଚ ବନ୍ଦତ
ଯୋ ଦଦ୍ୟାଦୀଶ୍ୱରେ ଦୀପଂ ଶ୍ରଦ୍ଧାଭକ୍ତି ସମନ୍ୱିତଃ
ଦ୍ୱିଗୁଣଂ ସୋଽଶ୍ୱମେଧସ୍ୟ ଫଳଂ ପ୍ରାପ୍ନୋତି ମାନବଃ
ନୈବେଦ୍ୟଂ ଘୃତସଂଯୁକ୍ତଂ ଧୂପଂଯସ୍ତୁ ନିବେଦୟେତ୍
ଅଗ୍ନିଷ୍ଟୋମସ୍ୟ ଯଜ୍ଞସ୍ୟ ଫଳଂ ପ୍ରାପ୍ନୋତି ମାନବଃ
ପାୟସଂ ଘୃତସଂଯୁକ୍ତଂ ଈଶ୍ୱରାୟ ପ୍ରଯଚ୍ଛକଃ
ନ ଦୁର୍ଗତି ମବାପ୍ନୋତି ସ୍ୱର୍ଗଲୋକଂ ଚ ବନ୍ଦତି
ଯଦର୍ଥଂ ଯଃପୂଜୟେତ୍ତି ତତ୍‌ଫଳଂ ଲଭତେନ୍ନ ସଃ
ସସ୍ତୁସର୍ବଗତଂ ଜ୍ଞାତ୍ୱା ଯଜତନାର୍ଚୟେଚ୍ଛିବଂ
ସବନ୍ଦତି ମହାପୁଣ୍ୟଂ ରୁଦ୍ରସାଯୁଜ୍ୟମାପ୍ନୁୟାତ୍

ବାମଦେବ ଉବାଚ

ଶ୍ରୂୟତା ମଭିଧାସ୍ୟାମି ତବସ୍ନେହାନ୍ନହାମୁନେ
ମହେଶ୍ୱରେଣ ପାର୍ବତ୍ୟାଃ ପୁରସ୍ତାଦୁଦିତଂ ପୁରା
ମଦ୍‌ଭକ୍ତ୍ୟା ସ୍ଥାପୟେଲ୍ଲିଙ୍ଗଂ ଯଥୋକ୍ତଂ ବରବର୍ଣ୍ଣିନି
ଅର୍ଚୟେଦ୍ୱିଧିବତ୍ ଭକ୍ତ୍ୟା ଯୋ ମାଂ ପ୍ରଯତ ମାନସଃ
ତସ୍ମୈ ତୁଷ୍ଟଃ ପ୍ରଯଚ୍ଛାମି କୈଳାସେ ସ୍ଥାନମୁତ୍ତମଂ
ଯଃ ପ୍ରଯଚ୍ଛତିମେ ଦେବହ୍ୟଟିମାଣଂ ତୁ କାଞ୍ଚନଂ
ତସ୍ୟହୈମବତଃ ଶୃଙ୍ଗେ ଦଦାମି ଗୃହ ମୁତ୍ତମଂ
ଯଷ୍ଟଗାବୋ ହିରଣ୍ୟଂବା ମାମୁଦ୍ଦିଶ୍ୟ ପ୍ରଦାପୟେତ୍ତୁ
ତସ୍ୟ କାମଦୁଘାଂ ପୃଥ୍ୱୀଂ ଦଦାମି ନିରୁପଦ୍ରବାଂ
ବୃଷଭଂ ଯଃ ପ୍ରଯଚ୍ଛେତ୍ତୁ ସାଳଙ୍କଂକରଣମେବଚ ।
ରଥେନ ବୃଷ ଯୁକ୍ତେନ ନ ତସ୍ୟ ପ୍ରଳୟୋ ଭବେତ୍
ଉପହାରୈ ର୍ଦ୍ରବ୍ୟଜାତୈ ଭକ୍ତି ତଷ୍ଟାପି ନତ୍ୟଶଃ

ବ୍ରତୋପବାସ ନିୟମୈ ର୍ବଲିଭିଶ୍ଚାପି ପୁଷ୍କଳୈଃ
ଗୀତ ବାଦ୍ୟ ଶବ୍ଦେନ ଯୋମା ମର୍ଚ୍ଚନ୍ତି ନିତ୍ୟଶଃ
ବ୍ରହ୍ମଲୋକ ମବାପ୍ନୋତି ପୂଜ୍ୟତେ ବ୍ରହ୍ମବାଦିଭିଃ
ଅଗ୍ନିଷ୍ଟୋମାଦିଭିର୍ଯଜ୍ଞୈ ର୍ଯୋମାଂ ଯଜନ୍ତି ଶୋଭନେ
ସଶକ୍ରାର୍ଦ୍ଧାସନଂ ପ୍ରାପ୍ୟ ସ୍ୱର୍ଗଲୋକେ ମହୀୟତେ
ସ୍ନାପନୈର୍ମ୍ମାର୍ଜନୈ ର୍ମାଲ୍ୟୈ ର୍ଦେବୋନୁଲେପନୈଃ
ଶୁଚିର୍ମଭ୍ୟର୍ଚ୍ଚୟେଦ୍ଦେବ ସଦା ପାର୍ଶ୍ୱଗତୋ ମମ
ସମ୍ମାର୍ଜନେ ପଞ୍ଚଶତଂ ସହସ୍ରମନୁଲେପନେ
ଅଭ୍ୟୁକ୍ଷଣ ଜଳୈସ୍ତାବଦପବ୍ୟଧଂ ମହଂଷମେ
ଏତତ୍ତେ କଥିତଂ ସର୍ବଂ ଯନ୍ମାଂତ୍ୱଂ ପରିପୃଚ୍ଛସି
ସ୍ନାପନାଦେସ୍ତୁ ମାହାତ୍ମ୍ୟଂ ପୁଣ୍ୟଂ ପାପପ୍ରଣାଶନଂ
କେଶରେତୁ ବିଶେଷେଣ ପୂଜୟେଦ୍ ଯଃ ସଦାଭବଂ
ସଗଚ୍ଛେଦ୍‌ବିମଳଂ ଶୁଦ୍ଧଃ ପରଂମାହେଶ୍ୱରଂ ପଦଂ
ନୈତେଷାଂ ପୁନରାବୃତ୍ତି ର୍ଭବତ୍ୟେବ ମହାତ୍ମନାଂ
ଈଶ୍ୱରସ୍ୟାସ ସଦ୍‌ଭାବଃ କୀର୍ତ୍ତିତସ୍ତେ ମହାଫଳଃ
ଯତ୍‌ଶ୍ରୁତ୍ୱା କୃତକର୍ମାଣଃ ପ୍ରାପ୍ନୁବନ୍ତି ପରାଂଗତିଂ
ଯଇମଂ ଶ୍ରାବୟେଦ୍‌ବାପି ବ୍ରାହ୍ମଣଃ ସତ୍‌ପଥେସ୍ଥିତଃ
ନ ଦୁର୍ଗତି ମବାପ୍ନୋତି ରୁଦ୍ରଲୋକଂ ଚ ଗଚ୍ଛତି

ଇତି ଶ୍ରୀ ଚଣ୍ଡୀଶ୍ୱରୋପାଖ୍ୟାନେ କେଶରମାହାତ୍ମ୍ୟେ ଚଣ୍ଡିବାମଦେବ ସମ୍ବାଦେ ନବମୋଽଧ୍ୟାୟଃ ।



ଦଶତମୋଽଧ୍ୟାୟଃ

ସୂତଉବାଚ

ବାମଦେବମୁଖୋଦ୍‌ଗୀତ ତତ୍ତ୍ୱ କୀର୍ତ୍ତନସମନ୍ୱିତଂ
ଶ୍ରୁତ୍ୱା ତଚ୍ଛିବ ମାହାତ୍ମ୍ୟଂ କୃତକୃତ୍ୟୋଽଭବତ୍ତଦା ।
ଆନନ୍ଦ ଜଳଧୌ ମଗ୍ନୋ ରୋମାଞ୍ଚିତ ତନୂରୁହଃ
ତତସ୍ତଂ ବାମଦେବର୍ଷି ମିଦମାହଦ୍ୱିଜୋତ୍ତମଃ
ତବ ପ୍ରସାଦାଦେତତ୍ତୁ ଶ୍ରୁତଂ ମାହାତ୍ମ୍ୟ ମୁତ୍ତମଂ

ଭୃଗୁରୁବାଚ

ପାରାଶର୍ଯ୍ୟ ନମସ୍ତୁଭ୍ୟଂ ବ୍ୟାସ ସତ୍ୟବ୍ରତୋ ଭବାନ୍
ବିଷ୍ଣୁସ୍ତ୍ୱବତରସ୍ୟଙ୍ଗ ତ୍ୱଂ ସାକ୍ଷାନ୍ନୃରୂପେ ନୃଣାଂ
ତ୍ୱଦ୍ୱାକ୍ୟାମୃତ ସଂସେବା ନ୍ନଷ୍ଟପାପୋଽହଂ ଦ୍ୱିଜୋତ୍ତମ
ଇତଃ ସମ୍ୟକ୍ ଶ୍ରୁତଂ ଶମ୍ଭୋର୍ମାହାତ୍ମ୍ୟଂ ପାବନଂ ମହତ୍

ସୂତଉବାଚ

ଇତିବ୍ୟାସବଚଃ ଶ୍ରୁତ୍ୱା ଭୃଗୁଃ ସଂତୁଷ୍ଟ ମାନସଃ
ପୁଲକାଙ୍କିତ ସର୍ବାଙ୍ଗଃ ସ୍ତୁବନ୍ ବ୍ୟାସଂ ମୁହୁର୍ମୁହୁଃ
ନମସ୍କୃତ୍ୟ ପରିକ୍ରମ୍ୟ ପ୍ରଶଶଂସ ପୁନଃ ପୁନଃ
ବ୍ୟାସୋଽପିତଂ ପରିଷ୍ୱଜ୍ୟ ବିସୃଜ୍ୟଚ ଦ୍ୱିଜୋତ୍ତମଂ
ତତଃ କର୍ତ୍ତୁ ମଗାତ୍ ଶମ୍ଭୋ ର୍ଧ୍ୟାନତତ୍‌ପରମାନସଃ
ସୋଽପିଶ୍ରୁତ୍ୱା ଭୃଗୁଃଶୈବଂ ଚରିତଂ ପାପନାଶନଂ
ଜଗାମ କୃତକୃତ୍ୟୋଽସୌ ସ୍ୱାଶ୍ରମଂ ଦ୍ୱିଜସତ୍ତମଃ
ଏବଂ ତୁ ପୁଷ୍କରେ ତୀର୍ଥେ ବ୍ୟାସଦେବେନ ଭାଷିତଂ

ଶ୍ରୁତଂ ମୟୈତତ୍ ପାପଘ୍ନଂ ପୁରାଣଂ ପୁଣ୍ୟବର୍ଦ୍ଧନଂ
ଇଦାନୀଂ ଚ ମୟା ବିପ୍ର ! କଥିତଂ ଭବଦଗ୍ରତଃ
ଇଦଂ ପବିତ୍ରଂ ପରମଂ ମାହାତ୍ମ୍ୟଂ ଶୈବମୁତ୍ତମଂ
ଯଃ ପଠେତ୍ ପରୟାଭକ୍ତ୍ୟା ଶୁଚି ସ୍ତଦ୍ଗତମାନସଃ
ସ ମୁଚ୍ୟତେ ଦ୍ୱିଜଶ୍ରେଷ୍ଠ ଭବପାଶାନୁବନ୍ଧନାତ୍
ଯଇଦଂ ଶୃଣୁୟାନ୍ନିତ୍ୟଂ ଶ୍ରାବୟେଦ୍ବାଦ୍ୱିଜୋତ୍ତମ
ସୋଽଶ୍ୱମେଧଫଳଂ ପ୍ରାପ୍ୟ ରୁଦ୍ରଲୋକେ ମହୀୟତେ
କୁରୁକ୍ଷେତ୍ରେ ଚ ଯତ୍ ପୁଣ୍ୟଂ ଗଙ୍ଗାୟାଂଚୈବ ଯତ୍ସ୍ମୃତଂ
ତତ୍ଫଳଂ ସମବାପ୍ନୋତି ଶ୍ରୁତ୍ୱା ମାହାତ୍ମ୍ୟ ମୁତ୍ତମଂ
ଶ୍ରବଣଂ କାମନା ଚେଦ୍ଭବେ ଶୁଶ୍ରୁଷ୍ୱ କଥୟାମିତେ
ଶିବଭକ୍ତପରଂ ଶ୍ରେଷ୍ଠଂ ବ୍ରାହ୍ମଣଂ ତଂ ନିମନ୍ତ୍ରୟେତ୍
ଆଶ୍ରୟସ୍ଥଂ ପୁରାଣସ୍ୟ ତତ୍ତ୍ୱଜ୍ଞଂ ବିଜ୍ଞମେବଚ
ସ୍ୱୟଂହବିଷ୍ୟଂ ଭୁଞ୍ଜାନଃ ଶିବସଂଶକ୍ତମାନସଃ
ହବିଷ୍ୟଂ ଭୋଜନଂବସ୍ତ୍ରଂ ଶ୍ରୋତାରଂ ବୁଦ୍ଧିସମ୍ମତଂ
ପ୍ରାତଃକାଳେ ସମାମୀୟ ଉପଲିପ୍ୟ ମହୀତଳଂ
ପଞ୍ଚବର୍ଣ୍ଣୈ ର୍ଲିଖେଦ୍ ଭକ୍ତ୍ୟା ସର୍ବତୋଭଦ୍ର ମୁତ୍ତମଂ
ତତ୍ରାସନଂ ଚସଂସ୍ଥାପ୍ୟ ନିବେଶ୍ୟତତ୍ର ପୁସ୍ତକଂ
ବ୍ୟାସଂ ସଂପୂଜୟେତ୍ ଭକ୍ତ୍ୟା ଉପଚାରୈଃ ପୃଥକ୍ ବିଧୈଃ
ସମାଭ୍ୟର୍ଚ୍ୟତତୋ ବିପ୍ରାନ୍ ଗଣେଶଂ ଶଙ୍କରଂତଥା
ତତଃ ପ୍ରଭୃତିନଂଶ୍ରୋତା ବକ୍ତାରଂ ଚୈବ ପୂଜୟେତ୍
ବକ୍ତାବ୍ୟାସ ଗଣେଶଂଚ ଶଙ୍କରଂ ପ୍ରତ୍ୟହଂ ଯଜେତ୍
ଏବଂଚ ଶୃଣୁୟାନ୍ନିତ୍ୟ ମେତନ୍ମାହାତ୍ମ୍ୟ ମୁତ୍ତମଂ
ଶିବଭକ୍ତ ପରୋଭୂତ୍ୱା ଶିବାର୍ପିତ ମନାଃସ୍ୱୟଂ
ବିଶେଷଂ ଶୃଣୁୟାନ୍ମାଘେ ବୈଶାଖେ ଚୈବ କାର୍ତ୍ତିକେ
ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣେ ଶୈବମାହାତ୍ମ୍ୟେ ଦାତବ୍ୟ ଦକ୍ଷିଣାତତଃ

ବ୍ରାହ୍ମଣାୟ ବରଷ୍ଟାୟ ଶିବୋଽୟ ମିତ ଚନ୍ଦ୍ରସ୍ଥନ୍
ସୁବର୍ଣ୍ଣମେକଂ ନିଷ୍କଂବା ପ୍ରଦଦ୍ୟାଦ୍ବ୍ରାହ୍ମଣାୟବୈ
ବସ୍ତ୍ରୈରାଭରଣୈଶ୍ଚୈବ ବକ୍ତାରଂ ଚଣ୍ଡଚେତ୍ସୟେତ୍
ଏବଂ ଯଃ ଶୃଣୁୟାଦେତନ୍ମାହାତ୍ମ୍ୟଂ ଶୈବ ମୁତ୍ତମଂ
ଅର୍ଥକାମୋ ଲଭେଦର୍ଥଂ ପୁତ୍ରକାମୋ ଲଭେତ୍ସୁତଂ
ଧର୍ମାର୍ଥୀ ଲଭତେଧର୍ମଂ କାମାର୍ଥୀକାମ ମାପ୍ନୁୟାତ୍
ଇହଲୋକେ ଭବେତ୍ପୂଜ୍ୟୋ ଲୋକେ ରାଜକୁଳେଷୁଚ
ପୁତ୍ରପୌତ୍ରସମାଯୁକ୍ତୋ ମୃତଃ ସ୍ୱର୍ଗମବାପ୍ନୁୟାତ୍
ଏତଚ୍ଛ୍ରୁତ୍ୱା ପ୍ରଯତ୍ନେନ ନପାପେ ଜାୟତେମତିଃ
ବଶେଷାତ୍ପୁତ୍ରକାମୈସ୍ତୁ ଶ୍ରୁତଂ ଚେ ଦଦମୁତ୍ତମଂ
କାର୍ତ୍ତିକେୟ ସମଂପୁତ୍ରଂ ଲଭତେ ନାତ୍ର ସଂଶୟଃ
ଶ୍ଳୋକାର୍ଦ୍ଧଂ ଶ୍ଳୋକମେକଂବା ନିତ୍ୟ ମଧ୍ୟାୟ ମେକବା
ପଠେଦବା ଶୃଣୁୟାଦବାମି ତସ୍ୟ ପ୍ରୀତୋ ଭବେତ୍ଶିବଃ
ଚନ୍ଦ୍ରାବର୍ଚ୍ଚିତସର୍ବଭବନ୍ଦନ୍ଦ୍ୱୈ ସୌହର୍ଦ୍ଦଂ ଗମର୍ଭର୍ଚ୍ଚିତଂ
ସର୍ବେତେ ଜ୍ୱଳଦଗ୍ନି ଶୁଭ୍ରବପୁଷାଯୁକ୍ତାଃ ଶଶାଙ୍କଧ୍ୱଜଃ
ଦେବସ୍ୟାନୁଚରା ଭବନ୍ତୁ ନିତରାଂ ନିର୍ମୁକ୍ତ ସର୍ବାଶୁଭାଃ
ସର୍ବେ ସୂର୍ଯ୍ୟସମପ୍ରଭାଃ ଶୁଭଧ୍ୱଯୋ ନାନାଗୁଣୈରନ୍ୱିତାଃ

ଇତି ଶ୍ରୀ ଚଣ୍ଡୀଶ୍ୱରୋପାଖ୍ୟାନେ କେଶରୀ ମାହାତ୍ମ୍ୟେ ତଣ୍ଡୀ ବାମଦେବ ସମ୍ବାଦେ ଦଶମୋଽଧ୍ୟାୟଃ ।

ସମାପ୍ତୋଽୟଂ ଗ୍ରନ୍ଥଃ

ଶ୍ରୀ ଚଣ୍ଡୀଶ୍ୱରାୟ ନମଃ । ଶ୍ରୀ କେଶରୀବାସିନେ ନମଃ ।
ନମସ୍ତେ ଚଣ୍ଡୀନାଥାୟ ନମଃ କେଶରବାସିନେ ।
ନମସ୍ତି ଲୋକନାଥାୟ ଶଙ୍କରାୟ ନମୋନମଃ ।



ଛତ୍ର · ମନ୍ଦିର ଦକ୍ଷିଣ ପାର୍ଶ୍ୱର ଏକ ଦୃଶ୍ୟ

ପ ରି ଶି ଷ୍ଟ

ଶ୍ରୀ ଚଣ୍ଡେଶ୍ୱର ଦେବ ଧ. ଚଣ୍ଡେଶ୍ୱର ଜ: କୁହୁଡ଼ କ: ଖୋର୍ଦ୍ଧାଙ୍କର ଖଞ୍ଜା ବୃତ୍ତିମାନଙ୍କର ସେବନ ଇତ୍ୟାଦିର କାଗଜ

(କ) ଶ୍ରୀ ଚଣ୍ଡେଶ୍ୱର ମହାଦେବ ଜମିର ତାଲିକା ।

୧।	କ: ଖୋରଧା	ଜ: କୁହୁଡ଼	ମୌ ଚଣ୍ଡେଶ୍ୱର	ଏ ୯୪-୬୮୮
୨।	ଏଗନ	ଜ ଏଗନ	ମୌ କୁହୁଡ଼ି	ଏ ୪-୯୯୬
୩।	”	ଜ ”	ମୌ ରତ୍ନପୁର	ଏ ୬୦-୬୧୫
୪।	”	ଜ ”	ମୌ ଦାଣ୍ଡଗାଁ	ଏ ୨୮-୬୩୭
୫।	”	ଜ ”	ମୌ ସୋରଣ	ଏ ୫-୯୧୩
୬।	”	ଜ ”	ମୌ ଦ୍ୱେସପୁର	ଏ ୧-୬୨୪
୭।	”	ଜ ବାଣପୁର	ମୌ ପଙ୍କାଲ	ଏ ୧-୬୬୮
୮।	”	ଜ ”	ମୌ ସଦୁପୁର	ଏ ୧-୪୮୩
୯।	”	ଜ ”	ମୌ ନାଚୁଣି	ଏ ୪-୯୧୭
୧୦।	”	ଜ ”	ମୌ ଓଡ଼ଗାଁ	ଏ ୫ ୫୧୯
୧୧।	”	ଜ ”	ମୌ ଆମୃତପୁର	ଏ ୦-୨୧୨
୧୨।	”	ଜ ”	ମୌ ସାହାସ ପୁର	ଏ ୦-୫୨୧
୧୩।	”	ଜ ”	ମୌ ସ୍ୱପୁର	ଏ ୧-୦୦୮
୧୪।	”	ଜ ”	ମୌ ଦକ୍ଷିଣପଡ଼ା	ଏ ୦-୫୨୧
୧୫।	”	ଜ ”	ମୌ ପଞ୍ଚୁଗାଁ	ଏ ୦-୫୪୪
୧୬	”	ଜ କୁହୁଡ଼	ମୌ ରାମଚନ୍ଦ୍ରପୁର	ଏ ୨-୧୮୭

Judge's Court, Cuttack Filed 3. Maroh, 13 7-9-14

୧୭ । ଏଘନ ଜ ,, ମୌ ମାନସିଂହପୁର ଏ ୨-୯୩୦
୧୮। ,, ଜ ,, ମୌ ଭଗବଜ୍ଞାପୁର ଏ ୭-୭୫୫
୧୯। ,, ଜ ,, ମୌ କୃଷ୍ଣପ୍ରସାଦ ଏ ୩୬-୭୩୧
୨୦। ,, ଜ ବାଣପୁର ମୌ ବଗିଡପଡ଼ା ଏ ୦-୩୧୭

ଦେବସ୍ଥଳ ଓ ଈଶ୍ୱରଉପାନ୍ନ—

ଦେବ ମହପୁଙ୍ଗଙ୍କର ଦେବସ୍ଥଳ ଓଗେରଏ୯-୧୬୪ କୁ ଆଦାୟ ଘମ/ ୫୧୨ ଘଠ

ସଙ୍ଗ୍ରା ବଅଘମି ଓ ସତ୍ତାର ପରିମାଣ ଏ ୮-୩୭୮କୁ ଭିଟଙ୍କା ଆଠସେର ସେ ୮ ର ନଜ୍ଜରରେ ଭ°।୭୨

୧। ଇଣ୍ଡରଣା ଓ ପାଣ୍ଡବ ରଣା ଏ୦। ୬°୯ ଭ°।୫୩
୨। ଭରଅ ବସନ୍ତା ଏ°·୫୯ - ଭ°।୧୨ ଗୌ
୩। ଗ୍ରମ ବସନ୍ତା ଏ°-୨°୫କୁ ଭ°।୭

ଖଜଣା ବଥା ଗୃହଦନା ଜର୍ଚ୍ଚ ଓ ଜମା -ଏ୩ -୫୬୪କୁ ଘମା ଆଦାୟ ୫୧୯୨

୧। ଅନନ୍ତ ରଣା ଏ°। °୩୭ଢ଼କୁ ୫°।୵୭
୨। ଆନନ୍ଦ ବେହେରା ଓଗେର ଏ°।°୩୮ ୫°୨
୩। ମାଧବ ବେହେରା ,, ଏ°।°୪୫ ୫°୯୩/
୪। କୃଷ୍ଣସାହୁ ଏ°।°୧୯ କୁ ୫°।:
୫। ଗୋବନ୍ଦ ବସନ୍ତା ଏ°।୭୧କୁ ୫°୯୩୵
୬। ଗୋପୀସାହୁ ଓଗେର ଏ°।°°୭କୁ ୫°/୩
୭। ଚଣ୍ଡ ଗ୍ରଉଲ ଏ°।°୫°କୁ ୫°।୵
୮। ଚନ୍ଦ୍ରା ବେହେରା ଓଗେର ଏ°।°୩୮କୁ ୫୧/
୯। ଗୋପୀ ମହାପାତ୍ର ଏ°।°୪° ୫°୨
୧°। ଦ୍ରୁପଦ ବେଓ୍ୟାସ ଏ°।°°୪କୁ ମିନ୍ହା

୧୧। ନାରଣ ରଣା ଓଗେର ଏ° ୦୩୭କୁ ୫°।୵

୧୨। ଭୀମରଣା ଏ°।୨୩୧ ୫°୴

୧୩। ବାହୁବ ବେଓ୍ୟା ଓ
ଗୋପୀମହାପାତ୍ର ଏ°।୧୮୩କୁ ୫°।

୧୪। ଫକୀର ହାତୀ ଏ°।°°୧ ୫°୵

୧୫। ଚନ୍ଦ୍ରାରଣ ଓଗେର ଏ°.°୧୨ ୫°୷

୧୬। ଆନନ୍ଦରଣା ଏ° ୦୬୮ ୫°୴

୧୭ । ବନମାଳ ସାନ୍ତ୍ର ଗୋପୀ ମହାପାତ୍ର ଓଗେର } ଏ ୦-୨୪ ୫ ୧୨

୧୮ । ବାଲରଣା ଓଗେର ଏ ୦-୦୨୫ ୫ ୧।

୧୯ । ଘନ ସେନାପତି ଏ ୦-୦୨୯ ୫° ।

୨ । ଭଗି ସେଠୀ ଏ ୦-୦୬୪ ୫° ୧ ଧୋବା ଜାଗିର

୨୧ । ଭାଗବତ ରଣା ଓଗେର ଏ ୦-୨୫୯ ୫ ୦ ୴୪

୨୨ । ଭାଗବତ ସାନ୍ତ୍ର ଏ ୦-୦୧୨ ୫ ୦ ✓

୨୩ । ଭାଗବତ ବେହେରା ଏ ୦-୦୬୯ ୫ ୧୧

୨୪ । ମହାଦେବ ମହାପାତ୍ର
ଓଗେର ଏ ୦-୦୧୨ ୫ ୦ ୴

୨୫ । ମହାଦେବ ପଟ୍ଟଯୋଷୀ ଏ ୦-୨୫୭ ୫ ୦ ୴

୨୬ । ରଘୁ ବେହେରା ଓଗେର ଏ ୦-୦୩୫ ୫ ୦ ୴

୨୭ । ବାସୁ ବେହେରା ଏ ୦-୦୨୫ ୫ ୦ ୴✓

୨୮ । କ୍ଷେତ୍ର ସାନ୍ତ୍ର ଏ ୦-୦୧୧ ୫ ୦ ✓

୨୯ । ଭରଥ ବସନ୍ତା ଏ ୦-୦୧୬ ୫ ୦ ✓

୩୦ । ଭାଗବତ ମହାପାତ୍ର ଏ ୦-୦୪୪ ୫ ୦ ୵

୩୧ । ଆନନ୍ଦ ବେହେରା ଏ ୦-୦୦୫ ୫ ୦ ✓

୩୨ । କୃଷ୍ଣ ସାନ୍ତ୍ର ଏ ୦-୦୩୩ ୫ ୦ ୴

୩୩ । ଗୋପୀ ସାହୁ ଓଗେର   ଏ ୦-୦ ୬୬ ଟ ୦ ୳୵

୩୪ । ଫକୀର ହାତି   ଏ ୦-୦ ୨୭ ଟ ୦ ।୵

୩୫ । ଘନ ସେନାପତି ଓଗେର   ଏ ୦-୦ ୪୫ ଟ ୦ ୳

୩୬ । ଭଗି ପିଠୀ   ଏ ୦-୦୦ ୬ ଯାୟୁଗିସ୍ତ

୩୭ । ଭଗବତ ସାହୁ   ଏ ୦-୦ ୨୨ ଟ ୦ ।

୩୮ । ଭିକାରୀ ବେହେରା   ଏ ୦-୦ ୮୫ ଟ ୦ ।୵

୩୯ । ବାଉରୀ ବସନ୍ତା   ଏ ୦-୦ ୩୬ ଟ ୦ ।⁄

୪୦ । ଶିବ ବେହେରା ଓଗେର   ଏ ୦-୦ ୩୫ ଟ ୦ ।୵

୪୧ । ରାମ ସେନାପତି   ଏ ୦-୦ ୯୬ ଟ ୦ ୳

୪୨ । କ୍ଷେତ୍ର ସାହୁ   ଏ ୦- ୬୩ ଟ ୦ ।

୪୩ । ଖ୍ୟାପ ରଣା   ଏ ୦-୦ ୧୦ ଟ ।୵୯

୪୪ । ଅର୍ଜିତ ରଣା   ଏ ୦-୬୧୯ ଟ ୦ ୳

୪୫ । କୃଷ୍ଣ ରଣା   ଏ ୦-୨୮୦ ଟ ୦ ୳

(ଖ) ସେବାଯୁତ ଜାଗିର ଖଞ୍ଜା ଜମି ଓ ପ୍ରତ୍ୟେକ ସେବକମାନଙ୍କର ନାମ ଓ ଖଞ୍ଜା ଜମି ।

୧ । କାହାଳିଆ ଜାଗିର   ଏ ୧୦-୨୪୩ ଡି

(କ) ଧନା ମାଝୀ   ଏ ୬-୩୧୧

(ଖ) କ୍ଷେତ୍ର ମାଝୀ   ଏ ୩-୯୦୨

୨ । ଝାଡୁ ବରଦାର   ଏ ୩-୦୩୬ ଡି

(କ) ଗୋବିନ୍ଦ ବସନ୍ତା   ଏ ୦-୭୦୮

(ଖ) ଭରଥ ବସନ୍ତା   ଏ ୧-୫୨୮

(ଗ) ରାମ ବସନ୍ତା   ଏ ୦-୭୫୦

୩ । ଜ୍ୟୋତିଷ ଜାଗିର   ଏ ୪-୦୨୧ ଡି

(କ) ରାମ ନାୟକ ଓଗେର   ଏ ୧-୯୪୨

(ଖ) ନିତ୍ୟାନନ୍ଦ ନାୟକ ଏ ୨-୦୦୯

୪-ପଖା ବରଦାର ଏ ୨-୩୧୨

(କ) ଗଙ୍ଗାଧର ମିଶ୍ର ଏ୦-୨୨୬; ଖ-ଦକ୍ଷି ମିଶ୍ର ଏ୦-୪୧୨;

(ଖ) ବୃନ୍ଦାବନ ଦାସ ଏ୦-୧୪୮ ଛଂ

୫-ସୁଆର ଜାଡିଷ୍ଟ ଏ୧-୦୨୦ ର ଛଂ

(କ) ଭଗବାନ ସାନ୍ତ୍ରା ଏ୦-୨୦୦

(ଖ) ଚନ୍ଦ୍ର ମହାପାତ୍ର ଓଗେର ଏ୧-୦୨୯; ଗ-ମଦନ ମହାପାତ୍ର ଏ୧-୦୦୨; ଘ-ବନମାଳି ସାନ୍ତ୍ରା ଏ୦-୮୫୦; ଙ-ଦିବ୍ୟବା ପଣ୍ଡା ଓଗେର ଏ୦-୨୨୯;

୬-ପୂଜକ ସେବକ ଜାଗିର ଏ -୧୨୪ ଛଂ

(କ) ଭଗବାନ ସାନ୍ତ୍ରା ଏ - ୧୬; ଖ-ବୈଷ୍ଣବ ସାନ୍ତ୍ରା ଏ୦-୫୩୬

ଗ । ଫକୀର ମହାପାତ୍ର ଏ୦-୬୧୨; ଘ-ବନମାଳି ସାନ୍ତ୍ରା ଏ୧-୦୦୦

ଛଂ

୭-ଦେଉଳ ଧୂଆ ଏ୧-୦୧୮ ଛଂ

କ-ଈଶ୍ୱର ମହାପାତ୍ର ଓଗେର ଏ୦-୭୫୮; ଖ-ଯଦୁ ମହାପାତ୍ର ଓଗେର ଏ୦-୨୬୨;

୮-ପାଣି ଓ ବେଲପତ୍ର ସେବା-ଲକ୍ଷ୍ମଣଭଞ୍ଜ ମହାପାତ୍ର ଓ ଅଗାଧୁ ମହାପାତ୍ର ଏ୦-୨୪୩

୯-ଜଳଯନ୍ତ୍ର ସେବା-ଗୋପୀ ମହାପାତ୍ର, ଭାଗବତ ମହାପାତ୍ର ଓ ବାଉରି ବେହେରା ଏ୧- ୭୭

୧୦-ଚଅଁର ସେବା ପ୍ରତିବନ୍ଦନ ଏ୧-୮୩୭ ଛଂ

କ-ଆରତରଣା ଓଗେର ଏ୦-୨୧୨; ଖ-ଚନ୍ଦ୍ର ରଣା ଓ ଫକୀର ରଣା ଓ ରଘୁନାଥ ରଣା ଓଗେର ଏ୧-୨୨୪ ଛଂ

୧୧-ପ୍ରତିବନ୍ଦନ ଧୂପ ସମୟେ, ଚନ୍ଦନଯାତ୍ରା ସମୟେ ଛତ୍ରଧର ଏ୯-୪୨୪ ଛଂ

କ-ବନମାଳ ରଣା ଓ ରଘୁ ରଣା ଓଗେର ଏ° ୪ ୩; ଖ-ଆନନ୍ଦ ରଣା ଓ ବନା ରଣା ଓଗେର ଏ -୮°୯; ଗ-ଆନନ୍ଦ ରଣା ନିଜ ଏ -୮୬୯; ଘ-ସଚ୍ଚିଦାନନ୍ଦ ରଣା ଓ କେଶବ ରଣା ଏ -୯୧୭ ଙ-ଚନ୍ଦ୍ରା ରଣା ଏ°-୬୧୯; ଚ-ଉଲ୍ଲବ ରଣା ଏ -୩୧୬ ଛ-ଶାମ ମହାପାତ୍ର ଓଗେର ଏ -୬୨ ଙ୍କ

୧୨- ଫୁଲ ବେଲପତି ଓ ପାଣିଦେବା ଖଞ୍ଜା —ଗଙ୍ଗାଧର ମହାପାତ୍ର ଏ୨-୨୪°

୧୩-ଶ୍ରୀକ୍ଷେତ୍ରର ଛତ୍ର ବନ୍ଧ ଓ ସମସ୍ତ ଜନଷ ଅର୍ଥାତ୍ ଛଣି ଓଗେର ଦେବା ଶ୍ରୀକ୍ଷେତ୍ରର ଲଟା ଆଦି କରିବା ନିମନ୍ତେ ଏ୧-୧୮° ଙ୍କ

କ-ନାଥ ରଣା ଏ -୨୬୧; ଖ-ବାଲ୍ଲ ରଣା ଏ°-୪୬୮; ଗ-ଭୂଳାଣ ରଣା ଏ-୪୭୧ ଙ୍କ

୧୪-ବାରମାସ ଚତୁର୍ଦ୍ଦଶୀ କାର୍ତ୍ତିକ ମାଘ, ବୈଶାଖ, ଆଷାଢ଼ ସୋମବାରମାନଙ୍କରେ ଭୋଗ ଦେବାକୁ ଏ୧-୭ ର ଙ୍କ

କ-ହାଡ଼ୁ ସାହୁ ଓଗେର ଏ୧-୬୯; ଖ-ଗଡ଼ନ ସାହୁ ଏ୧-୨୧୮; ଙ୍କ ଉକ୍ତ ପ୍ରଜାମାନେ ପ୍ରତି ପାଳି ... ଲେଖାଏଁ ଉଖୁଡ଼ା ଦେବେ ।

୧୬-ବସନ୍ତ ପଞ୍ଚମୀ ନିମନ୍ତେ ଖଞ୍ଜା ଏ°-୯୩- ଙ୍କ

କ ଆନନ୍ଦ ରଣା ଏ°-୭୧°; ଖ-ବନା ରଣା ଓ ମାର୍କଣ୍ଡ ରଣା ଏ -୭୨° ଙ୍କ ଉକ୍ତ ସେବକମାନେ ସମସ୍ତ ବସନ୍ତ ପଞ୍ଚମୀରେ କଟକୀ ସେ ୪ ର ଗୌଣିରେ ଉଖୁଡ଼ା ଭ ।୧୨ ଦିଅନ୍ତୁ; ଉକ୍ତ ଭୋଗ ସମସ୍ତ ସେବକମାନେ ବାଣ୍ଟି କରି ନିଅନ୍ତୁ ।

୧୬-କାର୍ତ୍ତିକ, ମାଘ, ବୈଶାଖ ତିନିମାସକୁ ପ୍ରତିଦିନ ଖଇ ଓ ଦହି ଭୋଗ ନିମନ୍ତେ ଖଞ୍ଜା ଏ୪-୬୮° ର କ-ଗୌରାଙ୍ଗ ମହାପାତ୍ର ଏ°-୮°୬; ଖ-ଭକାରୀ ମହାପାତ୍ର ନିଜ ଏ°-୮୬୨, ଗ-ଖିକାରୀ

ମହାପାତ୍ର ଓ ଶାମ ମହାପାତ୍ର ଏ୨-୧୨୩ ଇଂ ଉକ୍ତ ସେବକମାନେ ଜମି ଅନୁସାରେ ଗ୍ରଢ଼ଦାନ ଟ ୦ ୵୬ ଲେଖାଏଁ ଖଇ ଦେବେ ଓ ପଇସେ ଲେଖାଏଁ ଦହି ଦେବେ ।

୧୭-ସକାଳ ଧୂପ ଖଞ୍ଜା ଏ'୬-'୨୨ ।

କ-ବନମାଳ ସାନ୍ତ୍ରା ଏ ୭-୦୦´; ଖ-ଗ୍ରେବନ ସାନ୍ତ୍ରା ଏ ॰-୫ ୮; ଗ-ଚନ୍ଦ୍ରାମଣି ସାନ୍ତ୍ରା ଏ॰-୮୨ ; ଘ-ଯଦୁମଣି ସାନ୍ତ୍ରା ଏ॰-୧୧୮; ଙ-ଭଗବାନ ସାନ୍ତ୍ରା ଏ॰-୨୨॰; ଚ-ପଦ୍ମଚରଣ ସାନ୍ତ୍ରା ଏ॰-୧୭୨; ଛ-ବ୍ରହ୍ମକୃଷ୍ଣ ସାନ୍ତ୍ରା ଏ॰-୩୭॰; ଜ-ଫକୀର ମହାପାତ୍ର ଓ ଘନ ମହାପାତ୍ର ଏ॰-୦୨୪; ଝ-ଲିଙ୍ଗରାଜ ସାନ୍ତ୍ରା ଏ୧-୭୫॰; ଞ-ସତ୍ୟବାଦୀ ପଣ୍ଡା ଏ॰-୮୬୧; ଟ-ଚନ୍ଦ୍ରାମଣି ସାନ୍ତ୍ରା ଓଗେର ଏ॰-୨୦॰; ଠ-ସତ୍ୟବାଦୀ ପଣ୍ଡା ଓ ଫକୀର ମହାପାତ୍ର ଏ୦-୬୧୨; ଇଂ ଉପରୋକ୍ତ ବ୍ରାହ୍ମଣ ସେବକମାନେ ନିମ୍ନଲିଖିତ ପାଳି ଅନୁସାରେ ନିମ୍ନଲିଖିତ ମତେ ଭୋଗ ସରଞ୍ଜାମ ଦେବେ । ବନମାଳ ସାନ୍ତ୍ରା ତିନିମାସ; ଗ୍ରେବନ ସାନ୍ତ୍ରା ଦେଢ଼ମାସ ଭଗବାନ ସାନ୍ତ୍ରା ଦେଢ଼ମାସ; ଚନ୍ଦ୍ରାମଣି ସାନ୍ତ୍ରା ଓ ଯଦୁମଣି ସାନ୍ତ୍ରା, ପଦ୍ମଚରଣ ଓ ବ୍ରହ୍ମକୃଷ୍ଣ ସାନ୍ତ୍ରା, ଲିଙ୍ଗରାଜ ସାନ୍ତ୍ରା ଓ ଚନ୍ଦ୍ରାମଣି ସାନ୍ତ୍ରା ଓଗେର ତିନିମାସ; ଫକୀର ମହାପାତ୍ର; ଘନ ମହାପାତ୍ର; ସତ୍ୟବାଦୀ ପଣ୍ଡା ଓଗେର ତିନିମାସ ଇଂ ଏକବର୍ଷ; ଫି ଏକ ଦିନକୁ କଟକୀ ସେର ଓଜନ ଗୁଡ଼ଳ ସେ ୨ ର; ଘିଅ ଟ ୍୭; ମୁଗ ଟ ୦୍୬; କାଠ ଟ ॰ ୍୩; ହାଣ୍ଡି ଲୁଣ ମସଲା ଟ ॰ ୍୩ ଇଂ

୧୮-ଏଣ୍ଡୁରି ଭୋଗ ନିମନ୍ତେ ଖଞ୍ଜା ଏ ୬-୮୪୫ ଇଂ

କ-ଚନ୍ଦ୍ର ମହାପାତ୍ର ଓ ମଦନ ମହାପାତ୍ର ଏ॰-୭୦॰;

ଖ-ଭଗବାନ ସାନ୍ତ୍ରା ଓଗେର ଏ ୧-୦୧୫; ଗ-ଭଗବାନ ସାନ୍ତ୍ରା

ମଜ ଏ ୨-୦୧୫; ୱ-ଫଙ୍କାର ମହାପାତ୍ର ଏ --୪ ; ଚ-ସତ୍ୟବାଦୀ ପଣ୍ଡା ଏ°-୪୫୯ ଇଂ ଉପରୋକ୍ତ ସେବକମାନେ ନିମ୍ନଲିଖିତ ପାଳି ଅନୁସାରେ ନିମ୍ନଲିଖିତ ମତେ ଉକ୍ତ ଭୋଗ ନିମନ୍ତେ ନିମ୍ନଲିଖିତ ସରଞ୍ଜାମମାନ ଦେବେ । ଚନ୍ଦ୍ର ମହାପାତ୍ର ଓ ମଦନ ମହାପାତ୍ର ଦ ୧୮ ନ, ଭଗବାନ ପାତ୍ର ନିଜ ଦ ୬ ନ, ଭଗବାନ ସନ୍ତ୍ର ଓଗେର ଓ ଫଙ୍କାର ମହାପାତ୍ର ଓ ସତ୍ୟବାଦୀ ପଣ୍ଡା ଦ ୭ ନ ଇଂ ୧ ମାସ । ଏହି ହିସାବରେ ୧ ବର୍ଷ ଦେବେ । ଉକ୍ତ ଏଣ୍ଡୁଆ ପ୍ରତିଦିନ ଧୂପ ସମୟେ ଭୋଗ ହୁଏ ; ତଫସିଲ୍ ଦିନକୁ କାଠିଆ ମେଉରେ ଗୁଡ଼ଲ ସେ° ।; ଖଇ ସେ ° ✓ ହାଣ୍ଡି ଟ ° ୯୧୪ କାଠ ଟ ° ୯୧୪ ନୁଣ ଓଗେର ଟ °୯୧୪ ଏକବର୍ଷ ନିମନ୍ତେ ଏଣ୍ଡୁଆ ତିଆର ହେବା କନା ଟ ୧୯ କା ଇଂ

୧୯-ଚନ୍ଦନ କର୍ପୂର ନିମନ୍ତେ ଖଞ୍ଜା, ମା: ଭଗବତ ମହାପାତ୍ର ଏ ୨-୪୪୮ ପ୍ରତିଦିନ ସକାଳବେଳେ ଚନ୍ଦନ କର୍ପୂର ଦେବେ ।

୨ -ଦୁଇପ୍ରହର ଓ ସନ୍ଧ୍ୟା ଧୂପ ନିମନ୍ତେ ଜମି ଦେୱା ଏ°°° ୦୦୫ ଇଂ

୧-ଅରକ୍ଷିତ ରଣା ଏ°-୮୬୨; ୨-ଆନନ୍ଦ ରଣା ଏ°-୭୨୩ ୩-ମକୁନ୍ଦ ମହାପାତ୍ର ଓଗେର ଏ°-୭୭୯; ୪-କୃଷ୍ଣ ରଣା ଓ ବାଉରି ରଣା ଏ ୩-୦୫୮; ୫-ଲକ୍ଷଣ ରଣା ଓ ଆନନ୍ଦ ରଣା ଓଗେର ଏ ୧-୬୫୮, ୬-ଗୋପୀ ରଣା ଓ ସୀତା ବେଓ୍ୱା ଏ°-୪୫୭ ୭-ଚାଉଆ ରଣା ଏ°-୭୮୩; ୮-ଭଗବତ ନାଏକ ଏ ୨-୬୨୨; ୯-କ୍ଷେତ୍ର ମହାପାତ୍ର ଏ ୧-୪୫୩; ୧୦-ଉଚ୍ଛବ ରଣା ଏ°-୪୦୯; ୧୧-ଚଣ୍ଡ ରଣା ଓ ସଦେଇ ରଣା ଓ ଗଦେଇ ରଣା ଏ°-୭୦୮

୧୨-ଅନନ୍ତ ରଣା ଓ ପାଣ୍ଡୁ ରଣା ଏ°-୬୯୭

୧୩ । ଈଶ୍ୱର ମହାପାତ୍ର — ଏ୧–୨୧୬;
୧୪ । ଭଇଗ ଋଣା ଓଗେର — ଏ୦–୪୧୯
୧୫ । ଗଙ୍ଗାଧର ମହାପାତ୍ର — ଏ୭–୦୩୪;
୧୬ । ବଡ଼ ଆନନ୍ଦ ରଣା — ଏ–୧–୯୦୪;
୧୭ । ଆଉଛ ରଣା — ଏ୧୦–୪୦୯
୧୮ । ଈଶର ରଣା ଓ ଗଜପ ରଣା — ଏ୨୧–୮୯୩
୧୯ । କୃଷ୍ଣ ରଣା — ଏ–୫୩୮
୨୦ । ଗଉରାଙ୍ଗ ମହାପାତ୍ର — ଏ୧–୨୦୯
୨୧ । ଲକ୍ଷଣ ରଣା — ଏ୧–୬୬୧
୨୨ । ଚନ୍ଦ୍ରା ରଣା ଓ ମାଗୁଣି ରଣା — ଏ–୮୪୨
୨୩ । ଗୋବନ୍ଦ ମହାପାତ୍ର — ଏ୧–୩୧୭
୨୪ । ଉଛବ ରଣା ଓଗେର — ଏ–୩୧୭
୨୫ । କେଶବ ରଣା — ଏ୨–୩୧୩
୨୬ । ନାରଣ ରଣା — ଏ୦–୨୦୪
୨୭ । ଚନ୍ଦ୍ରା ରଣା ନଜ — ଏ–୭୨
୨୮ । ଶୋଭ ବେଶ୍ୟା — ଏ୨–୩୯୨
୨୯ । ପାଣ୍ଡୁ ରଣା ଓ ହର ରଣା — ଏ୦–୨୭୦
୩୦ । ଭକାସ୍ମ ମହାପାତ୍ର — ଏ୧–୭୦୪
୩୧ । ବାଲ୍ମ ରଣା ଓଗେର — ଏ୨–୮୩୪
୩୨ । ଧାମ ରଣା — ଏ–୪୪୩
୩୩ । ଯଦୁ ମହାପାତ୍ର ଓ ବନମାଳ ମହାପାତ୍ର — ଏ୦–୫୦୩
୩୪ । ରଘୁ ରଣା ଓ ରାମ ରଣା — ଏ୨–୯୫
୩୫ । ବାଉର ରଣା — ଏ–୮୨୦
୩୬ । ବନମାଳ ରଣା — ଏ୧–୭୨୦

୩୭ । ସୋଭ ବେଓ୍ବା ଓ ଈଶ୍ୱର ରଣା — ଏ୧-୦୭୮

୩୮ । ଗଣେଶ ରଣା ଓ ଭରଥ ରଣା — ଏ୧-୯୭୧

୩୯ । ଚନ୍ଦ୍ର ରଣା ଓ ଫକୀର ରଣା — ଏ୦-୦୨୦

୪୦ । ଅର୍ଜୁନ ରଣା ଓ ଭଗି ରଣା ଓ ନରୋତ୍ତମ ରଣା
ଓ ଅରକ୍ଷିତ ରଣା — ଏ୧-୩୧୨

୪୧ । ଫକୀର ରଣା ଓ ମାଳ ରଣା — ଏ୦-୫୭୦

୪୨ । ଭିକାରୀ ମହାପାତ୍ର ଓ ଶାମ ମହାପାତ୍ର ଓ ଗଙ୍ଗାଙ୍କ
ମହାପାତ୍ର ଓ କ୍ଷେତ୍ର ମହାପାତ୍ର — ଏ୦-୯୨୪

୪୩ । ମାର୍କଣ୍ଡ ରଣା ଓ ବନମାଳି ରଣା ଓ ଉତମା ବେଓ୍ବା
ଏ୦-୪୬୩

୪୪ । ମକୁନ୍ଦ ମହାପାତ୍ର ଓ ପାଣ୍ଡୁ ମହାପାତ୍ର — ଏ୦-୦୯୨

୪୫ । ଚନ୍ଦ୍ର ରଣା ଓ ରାମଦାସ ରଣା — ଏ୧-୯୩୧

୪୬ । ଶ୍ୟାମ ରଣା ଓ ଅର୍ଜୁନ ରଣା — ଏ୦-୮୦୩

୪୭ । ସଦେଇ ରଣା ଓ ଭରତ ରଣା ଓ
ଗଣେଶ ରଣା — ଏ୦-୦୮୭

୪୮ । ବନମାଳୀ ରଣା — ଏ୧-୯୦୨

୪୯ । ସାନ ମାର୍କଣ୍ଡ ରଣା — ଏ୦-୨୭୯

୫୦ । ଭିକାରି ରଣା — ଏ୦-୯୫୦

୫୧ । ରାମଦାସ ରଣା — ଏ୦-୬୯

୫୨ । ସତ୍ୟବାଦୀ ରଣା — ଏ୦-୭୮୨

୫୩ । ଭାଗବତ ମହାପାତ୍ର — ଏ୧-୪୫୯

୫୪ । ମାଧବ ରଣା — ଏ୨-୩୫୭

୫୫ । ଚୈତନ ରଣା — ଏ୨-୧୦୯

୫୬ । ଗୋପିନାଥ ମହାପାତ୍ର — ଏ୨-୬୯୨

୫୭ । ଲୋକନାଥ ରଣା — ଏ୦-୦୮୦

୫୮	ସତ୍ୟବାଘ ରଣା ଓ କୃତ୍ତିବାସ ରଣା ଓ ବାମଦେବ ରଣା ଓ ବାଉର ରଣା	ଏ୦-୨୫୩
୫୯	ନରୋତ୍ତମ ରଣା	ଏ୦-୩୨୨
୬୦	ମକୁନ୍ଦ ମହାପାତ୍ର	ଏ୦-୩୯୦
୬୧	ଭଗବତ ରଣା ଓ ରଘୁ ରଣା	ଏ୨-୬୦୫
୬୨	ଲିଙ୍ଗରାଜ ମହାପାତ୍ର ଓ ଅଗାଧୁ ମହାପାତ୍ର	ଏ୧-୬୫୪
୬୩	ସତ୍ୟବାଘ ରଣା ଓ ବାମଦେବ ରଣା	ଏ୭-୧୮୨
୬୪	ସାମ ମହାପାତ୍ର	ଏ-୩୬୯
୬୫	ଭିକାରି ରଣା	ଏ୦-୦୬୯
୬୬	ବଡ଼ ମାର୍କଣ୍ଡ ରଣା ଓଗେର	ଏ୨-୫୯୪
୬୭	ଚିନ୍ତାମଣି ମହାପାତ୍ର	ଏ୦-୮୧
୬୮	ସତ୍ୟବାଘ ରଣା ଓ କୃତ୍ତିବାସ ରଣା	ଏ-୭୨
୬୯	ହରି ରଣା ଓ ବାଉରି ରଣା	ଏ୧-୬୪୮
୭୦	ବାଉରୀ ବେହେରା	ଏ୨-୫୨୩
୭୧	ନାଥ ରଣା	ଏ୦-୩୨୦

ଈଂ ଉପରୋକ୍ତ ଏ୧୧୯-୦୮୫

ଙ: ବୃତ ଦୁଇ ପ୍ରହର ଓ ସଂଧ୍ୟା ଧୂପ ସକାଶେ ଖଞ୍ଜାହୋଇ ମାଳୀ ସେବକମାନଙ୍କ ମାରଫତ ଖଞ୍ଜା ଅଛି । ସେମାନେ ପ୍ରତିଦିନ ଦୁଇପ୍ରହର ଧୂପ ଓ ସଂଧ୍ୟା ଧୂପ ନିମ୍ନଲିଖିତ ମତେ ସରଞ୍ଜାମ ଯେ ଯାହାର ପାଳି ଅନୁସାରେ ଦିଅନ୍ତି ।

ଦୁଇପ୍ରହର ସରଞ୍ଜାମ:—

ଖୁଡ଼ଲ କଠେଙ୍ଗା ସେ ୪ ର, ଡାଲି ଟ ୦ /, ଘିଅ ଟ ୧୨, ହାଣ୍ଡି ଟ ୦ ୧୪୴, କାଠ ଟ ୦ ୧୭, ଲୁଣ ଓ ସପଳ ଟ ୦ ୧୩, ପରିବା ଟ ୦ ୧୩, ଝୁଣା ଓ ଗୁଗୁଳ ଟ ୦ ୧୨୴, ଈଂ ଏଥିରେ ଅନ୍ନ ଓ ଖେଚଡ଼ି ଓ ଖିରି, ତରକାରି ହେବ ।

ସଂଧ୍ୟାଧୂପ ସରଞ୍ଜାମ:—

ଗୁଜୁଳ କଠକା ସେ ୧ ର, ଦହି ଟ ୦ ।୩, ହାଣ୍ଡି ଟ ୦।୧୪
କାଠ ଟ ୦ ।୧୫, ତେଲ ଟ ୦ ।୭, ଏଥିରେ ଦହି ପଖାଳ ହେବ ।

୨୬—ଚଣ୍ଡାଭୋଗ ନିମିତ୍ତ ଖଞ୍ଜା ଜମି, ଏ ୦-୪୫୨

୧ ।	ବାଙ୍କ ରଣା	ଏ ?-୪୪୩
୨ ।	ଆନନ୍ଦ ରଣା ଓଗେର	ଏ୧-୩୫୦
୩ ।	ମାଗୁଣି ମହାପାତ୍ର	ଏ ?-୩୩୩
୪ ।	ଗଣେଶ ମହାପାତ୍ର	ଏ୧-୩୪୨
୫ ।	ଗଙ୍ଗାଧର ମହାପାତ୍ର	ଏ --୫୪୮
୬ ।	ଚଇତନ ରଣା	ଏ୧- ·୦୫
୭ ।	ଗୋପି ମହାପାତ୍ର ଓ ଭଗବତ ମହାପାତ୍ର	ଏ୨-୨୫୦
୮ ।	ବାଉଲ ବେଓ୍ୱା	ଏ -୩୫୨
୯ ।	ଭଗବତ ନାୟକ	ଏ୦-୯୦୦
୧୦ ।	ବଦ୍ୟାଧର ରଣା ଓ ଗଙ୍ଗାଧର ରଣା	ଏ୦-୬୨୪
୧୧ ।	ସତ୍ୟବାଦୀ ରଣା ଓ ବାମଦେବ ରଣା	ଏ୦-୮୨୫
୧୨ ।	କେଶବ ରଣା	ଏ୦-୪୪୦
୧୩ ।	ସତ୍ୟବାଦୀ ରଣା	ଏ୦-୨୪୦
୧୪ ।	ମଦନ ମହାପାତ୍ର ଓ ଗୋପି ମହାପାତ୍ର	ଏ୦-୫୨୭

ଉପରୋକ୍ତ ସେବକମାନେ ପ୍ରତିଦିନ ନିମ୍ନଲିଖିତ ମତେ ଭୋଗ ସରଞ୍ଜାମ ଦେବେ । ତଫସିଲ ଗୁଜୁଳ କଠକା ସେ ୨ ର, ମୁଗ ଟ ୦ ।, ହାଣ୍ଡି ଟ ୦ ।୩, କାଠ ଟ ୦ ।୩, ଘିଅ ଟ ୦ ।୭, ନୁଣ ମସଲା ଟ ୦ ।୩ ଇଂ ଉକ୍ତ ଜିନିଷମାନଙ୍କରେ ଖେଚଡ଼ୀ ହୋଇ ଅଷ୍ଟ ଶମ୍ଭୁ ଆଦି ବେଢ଼ା ମଧ୍ୟରେ ଥିବା ସମସ୍ତ ଠାକୁରଙ୍କଠାରେ ଭୋଗ ହେବ ।

୨୨ । ବୁଢ଼ାଲିଙ୍ଗଙ୍କ ନିମନ୍ତେ ଖିରିଖଣ୍ଡା ସା:-ଗୋବିନ୍ଦମହାପାତ୍ର ମାଲ ସେବକ ଏ୩-୧୧୨ ତଫସିଲ ପରିଞ୍ଜାମ କାଂଶ ସେରରେ ଲୁଙ୍ଗଳ ଘେଂ ୫, କୃଷି ୫ ° ୯୩, କାଠ ଓ. ଦାଣ୍ଡି ୫ ° ୯୩, ଉକ୍ତ ଭୋଗର ଉପକରଣମାନ ଉକ୍ତ ଗୋବିନ୍ଦ ମହାପାତ୍ର ଦେବ, ଉକ୍ତ ଭୋଗ ଦୁଇପ୍ରହରର ଧୂପ ସମୟରେ ଭୋଗ ହେବ ।

୨୩ । ଶିବରାତ୍ରି ଦିନ ତେଲ ଦେବା ନିମନ୍ତେ କୃଷ୍ଣ ସାହୁ, ସା: ଚଣ୍ଡେଶ୍ୱର ଏଂ, ° ଉକ୍ତ କୃଷ୍ଣ ସାହୁ ଏକସେର ସେ ୧ ର ତେଲ ଦେବ । ୦

(ଘ) ପର୍ବପର୍ବାଣିରେ ଖରଚ ନିମନ୍ତେ ଯେ ଯମି ଖଞ୍ଜା ଅଛି, ତାହା ପରସ୍ପ ମାରଫତ ଅଛି ଯେ, ସଞ୍ଜା ଆଦାୟ ତହିଁର ତାଲିକା । କୋଠ ସଞ୍ଜା ଯାହାକ ଖାସ ଦଖଲରେ ଅଛି ଏ୨୨-୯୩୮ କଟକୀ ସେ ୮ ର ନିକିତରେ ଭ ୨।୦୯

୧ । ଦେଣୁଧର ସାହୁ (ଚ୍ୟାଜ)	ଏ°-୦୮୭	ଭ°।୬°
୨ । ବନମାଳୀ ସାମନ୍ତରା	ଏ୩-୬୧୭	ଭ°।୬୨
୩ । ବାଲ୍ ରଣା ମଣି	ଏ୧-୩୫°	ଭ°।୩୨
୪ । ବାଲ୍ ରଣା ଓ ଚଇତନ ରଣା	ଏ°-୪୫°	ଭ°।୧୪
୫ । ଭିକାରୀ ରଣା	ଏ -୮୫°	ଭ°।୩୨
୬ । ସାନ ମାର୍କଣ୍ଡ ରଣା	ଏ° -୮°	ଭ°।୧୫
୭ । ନାଥ ରଣା ଓ ଅନନ୍ତ ରଣା	ଏ୧-୩୫°	ଭ°।୩୨
୮ । ଚନ୍ଦ୍ରା ରଣା ଓ ମାଗୁଣି ରଣା	ଏ୧-୩୫°	ଭ°।୩୪
୯ । ଗୋପି ରଣା ଓ ସୀତା ବେଓ୍ୱା	ଏ°-୬୭୮	ଭ°।୧୭
୧୦ । କାଜର ବେଓ୍ୱା	ଏ°-୭୬°	ଭ°।୨୩
୧୧ । ବଡ଼ ମାର୍କଣ୍ଡ ରଣା	ଏ୧-୦୦୮	ଭ°।୨୬

୧୨ । ଈଶ୍ୱର ରଣା ଓ ଗଜପତି ରଣା ଏ୨–୪୫୨ ଭ୦।୬୪

୧୩ । ଶ୍ୟାମ ରଣା ଓ ଭାଇଗ ରଣା ଓ
ନାରଣ ରଣା ଏ୨–୨୪୮ ଭ୦।୬୨

୧୪ । ଆନନ୍ଦ ରଣା ଓ ଡାଗଆ ରଣା ଓ
ଲକ୍ଷ୍ମଣ ରଣା ଏ୨–୯୩୫ ଭ୦।୬୪
୬୦

ଉକ୍ତ ସଞ୍ଜା ଧାନ ଆଦାୟ ହୋଇ ବର୍ଷ ହୋଇ ଠାକୁରଙ୍କ ଯାନଯାତାରେ ଖରଚ ହୁଏ, ତହିଁର ତାଲିକା ଜମା ଖରଚରେ ଉଲ୍ଲେଖ କରଯାଇଅଛି ।

(ଙ) ପ୍ରଧାନ ଜମି ମାଲିକଙ୍କ ନାମ: –

୧ । ଆରତ ରଣା	୫ । ବନମାଳୀ ରଣା
୨ । ମାର୍କଣ୍ଡ ରଣା	୬ । ଭାଗବତ ରଣା
୩ । ଭାଗବତ ମହାପାତ୍ର	୭ । ବାଲ୍ ରଣା
୪ । ଗଙ୍ଗାଧର ମହାପାତ୍ର	୮ । ଝଦ୍ୟା ରଣା

ଗଙ୍ଗାଧର ମହାନ୍ତ ଆ: ମୁ: ସ୍ମା. ଅଭୟ ଚରଣ ପଟ୍ଟନାୟକ ।

Copied by
R. P. Mahanty
Copyist.

Certified to be a true Copy
7.9.14

ଶ୍ରୀ ଚନ୍ଦ୍ରେଶ୍ୱର ଦେବ ବ: ଚନ୍ଦ୍ରେଶ୍ୱର ଜ: କୁହୁଡ଼ କ. ଖୋରଧା ସଞ୍ଜା ଧାନ ଆମଦାନିର ଜମା ଖରଚ ସନ ୧୩୧୫ ସାଲଠାରୁ ସନ ୧୩୧୯ ସାଲ ସୁଦ୍ଧା ଓ ଶାବକ ସେବାସ୍ଥ ଠାରୁ ଜନସ ବୁଝିନେଇ ଥିବା ଡାଲନା ଦେବ ମଜ୍ଜସୁତଙ୍କର ଭେଟୀ ଆମଦାନି ଫର୍ଦର କାଗଜାତ୍ ଶ୍ରୀ ଚନ୍ଦ୍ରେଶ୍ୱର ଦେବଙ୍କର ସନ ୧୩୧୦ ସାଲର ସଞ୍ଜା-ଧାନ ଆମଦାନି ଜମା ଖରଚ ।

ସଞ୍ଜାଧାନ ଯମା   ଖରଚ

ବନମାଳୀ ସାମନ୍ତସ ବା, ଭ୧।୫୨ ଆଶ୍ୱିନପର୍ବ ଖରଚ ଟ୦।୰

।ଶ। ଈଶ୍ୱର ରଣସିଂହ ଓଗେର ଭ୦।୮୧ କୁମାରପୂର୍ଣ୍ଣିମା ଭୋଗ ଟ୦।

।ଦା ଚିନ୍ତାମଣି ସାମନ୍ତସିଂହାର ଓଗେର ଭ୦।୦ ପ୍ରଥମାଷ୍ଟମୀ ଟ୦।୰

।ଦ୍ଧା ଦାଣ୍ଡୁ ସଜନ ଓଗେର ଭ୦।୩୨ ଓଡ଼ଣଷଷ୍ଠୀ ଟ୦ ।

ବେଣୁଧର ଚ୍ୟାଜ ଭ୦।୬୦ ବଉଳ ଅମାବାସ୍ୟା ଭୋଗ ଟ ୦ ୳

ବାଲୁ ରଣା ନଜବାବର ଭ୦।୩୨ ପୁଷପୂର୍ଣ୍ଣିମାଦାନ ନିମନ୍ତେ କାକେର ଭୋଗ ଟ ୦ ୩

ବାଲୁ ରଣା ଓଗେର ଭ୦।୨୪ ଧନୁଭୋଗ ନିମନ୍ତେ ମୁଆଁ ଟ ୧୳

ଭିକାରି ରଣା ଭ୦।୩ ମକର ଭୋଗ ନିମନ୍ତେ ଟ ୧୯

ସାନ ମାର୍କଣ୍ଡ ରଣା ଭ୦।୧୬ ଶିବରାତ୍ରି ଭୋଗ ଟ ୫୯

ନାରଣ ରଣା ଓଗେର ଭ୦।୩୨ ଦୋଳଯାତ୍ରା ଦ ୫ ନଗଦ ଟ୨୯

ଚିନ୍ତାରଣା ଓ ମାଗୁଣୀରଣା ଓଗେର ଭ ।୮୪ ଚନ୍ଦନଯାତ୍ରା ଦ ୨୧ ନଗଦ ଟ ୫୦୯

ଦଅଁ ବଢା ଓ ଶୀତଳଷଷ୍ଠୀ ଟ ୧୳

ଗୋପି ରଣା ଓ ସୀତା ବେଓ୍ୟା ଭ୦।୧୬ ଗହ୍ମାପୂର୍ଣ୍ଣିମା କାକେର ଭୋଗ ଟ ୦ ୳

କାଉର ବେଓ୍ୟା ଭ୦।୨୩   ସାତପୁରୀ ଭୋଗ ଟ୨୯

ବନ୍ତ ମାର୍କଣ୍ଡରଣା ଭ°।୨୬ | ଚଡାଇ ୫°୫
ଈଶ୍ୱରରଣା ଓଗେର ଭ°।୨୪ | ନାଗିଲୁଗା ୫୪୯
ଦାମରଣା ଓଗେର ଭ°।୨୪
ଆନନ୍ଦରଣା ଓଗେର ଭ°।୨୪

ଲେଖା | ଲେଖା

ଭ୬।୪୯୯ | ୫୬୧୯

ଉକ୍ତ ଧାନ ବର୍ଷୀ ଭ୧ରଣ ୫୨°୯ ଜମା ୫୨୩୨୫

ଲେଖାଏଁ ୫ ୧୬୨୯ ଖରଚ ୫ ୭·୯

ବାକୀ ୫୧୨୧୫

ସାବକ ପଣ୍ଡ ବନମାଳୀ ସାମନ୍ତଙ୍କଠାରୁ
ନେଇଥିବା ଚଡବଲ ୫୮·୫

ଲେଖା ୫ ୨୩୨୫

ଗଙ୍ଗାଧର ମହାନ୍ତି ଆ: ମୁ: ସ୍ୱା
ଅଭୟ ଚରଣ ପଟ୍ଟନାୟକ

ଶ୍ରୀଶ୍ରୀଚନ୍ଦ୍ରେଶ୍ୱର ଦେବଙ୍କର ସନ ୧୩୧୬ ସାଲ ସଙ୍ଗାଧାନ ଆମଦାନୀ
ଓ ଜମା ଖରଚ ।

ସଙ୍ଗାଧାନ ଜମା:— | ଖରଚ:—

ବନମାଳୀ ସାମନ୍ତର ବା, ଭ୧।୫୨
।ଦା ଈଶ୍ୱର ରଣସିଂହ ଓଗେର ଭ୧।° ଆଶିନ ପର୍ବ ଖରଚ ୫୧୫
।ଦା ଚନ୍ଦ୍ରାମଣୀ ସାମନ୍ତସିଂହାର ଓଗେର ଭ°।୨° କୁମାର ପୂର୍ଣ୍ଣିମା
ଭୋଗ ୫°।
।ଦା ହାଡ଼ୁ ରାଉତ ଓଗେର ଭ·।୩୨ ପ୍ରଥମାଷ୍ଟମୀ ୫°୫
ବେଣୁଧର ଚେଉ ଭ°।୨° ବଉଳଅମାବାସ୍ୟା ଭୋଗ ୫°।
ବାଲ୍ମରଣା ନଜ ବା, ଭ°।୩୨ ପୁଷପୂର୍ଣ୍ଣିମା ଦନ କାକେରୀ ଭୋଗ
୫°୫

ବାଲ୍ମ ରଣା ଓଗେର ଭ°୧୯୨ ଧନୁର୍ଭୋଗ ଟ୧୫
ଭିକାରି ରଣା ଭ°୩୨ ମକର ଭୋଗ ଟ୧୯
ସାନ ମାର୍କଣ୍ଡ ରଣା ଭ°୧୯
ନାରଣ ରଣା ଓଗେର ଭ°୩୨ ଶିବରାତ୍ରି ଭୋଗ ଟ ୫୯
ଚିନ୍ତା ରଣା ଓ ମାଗୁଣି ରଣା ଓଗେର ଭ°୩୪ ଦୋଳଯାତ୍ରା ଢ ୪ ଟ ୨୯

ଗୋପି ରଣା ଓ ସୀତା ବେଓ୍ୟା ଭ°୧୭ ଚନ୍ଦନଯାତ୍ରା ଢ ୨୨ ନକୁ ଟ୫୦୯

ବାଉଗ ବେଓ୍ୟା ଭ°୨୩ ଦଅଁ ଚଗ୍ର ଶୀତଳ ଷଷ୍ଠୀ ଟ୧୫
ବଡ଼ମାର୍କଣ୍ଡ ରଣା ଭ°୨୨ ଗଣ୍ଡାପୂର୍ଣ୍ଣିମା କାକେରା ଭୋଗ ଟ୦୫
ଈଶ୍ବର ରଣା ଓଗେର ଭ°୨୪ ସାତପୁରୀ ଭୋଗ ଟ ୧୯
ଦାମରଣା ଓଗେର ଭ ୨୪ ଚତାଉ ଟ୦୫
ଆନନ୍ଦରଣା ଓଗେର ଯମା ଭ°୨୪ ନାଗିନୁଗା ଟ ୪୯

ଔ° ଭ୨୦୯ ଔ° ଟ ୭ ୯

ଉକ୍ତ ଧାନ ବିକ୍ରୀ ଫି ଭ୧ରଣ ଟ ୧୮୯ ଙ୍କା
ଲେଖାଏଁ ଟ୧୩୨୯୩

ଏସନ ଜମା ଟ୧୩୭୯୩
ଗତସନ ତହବିଲ ବା, ଟ୧୬୧୫

ଔ° ଟ୨୯୮୫୩ ଦୁଇଶହ ଅଠାନବେ ବାରଅଣା ତିନପାହ୍ନ

ଖରଚ ଟ ୭୧୯ ଯାଇ ବାକି ଜମା ଟ ୨୨୭୫୩

ଶ୍ରୀ ଶ୍ରୀ ଚଣ୍ଡେଶ୍ୱର ଦେବଙ୍କର ସନ ୧୩୧୭ ସାଲର ସଞ୍ଜାଧାନ
ଆମଦାନୀ ଓ ଜମା ଖରଚ ଖରଚ :—

ସଞ୍ଜାଧାନ ଜମା :—

ଭକାସି ରଣା ଭ°।୩୬	ଅଣିନପର୍ବ ୫୧୲
ସାନ ମାର୍କଣ୍ଡ ରଣା ଭ°।୧୫	କୁମାର ପୂର୍ଣ୍ଣିମା ଭୋଗ ୫ ୦।
ବାଲ୍ଲରଣା ଓଗେର ଭ°।୧୫	ପ୍ରଥମାଷ୍ଟମୀ ୫୦୲
ବାଲ୍ଲରଣା ନଜ ବା, ଭ°।୩୨	ଓଡ଼ଣଷଷ୍ଠୀ ୫୦।
ନାଥରଣା ଓ ମାଗୁଣିରଣା ଭ°।୩୨	ବଉଳଅମାବାସ୍ୟା ଭୋଗ ୫୦୳
ଚନ୍ଦ୍ରାରଣା ଓଗେର ଭ°।୩୪	ପୁଷପୂର୍ଣ୍ଣିମା କାକେର ଭୋଗ ୫୦୳
ଗୋଟିରଣା ଓଗେର ଭ°।୧୭	ଧନୁଭୋଗ ୫୧୳
ବାଉଜ ବେଉଣା ଭ°।୬୩	ମକର ଭୋଗ ୫୧୲
ବଡ଼ ମାର୍କଣ୍ଡରଣା ଭ° .	ଦେବିଦି ଭୋଗ ୫୫୲
ଇଶ୍ୱର ରଣା ଓଗେର ଭ°।୭୪	ଦୋଳଯାତ୍ରା ଦ° ୫୲
ଦାମ ରଣା ଓଗେର ଭ°।୭୦	ଚନ୍ଦନଯାତ୍ରା ଦ୨୧ନ ୫ ୫୦୲
ଆନନ୍ଦରଣା ଓଗେର ଭ°।୭୦	ଦଅଁ ଦଣ୍ଡ ଶୀତଳଷଷ୍ଠୀ ୫୧୳

ଜ୍ୟେଷ୍ଠପୂର୍ଣ୍ଣିମା କାକେର ଭୋଗ ୫୦୳
ସାତପୁରି ଭୋଗ ୫ ୧୲
ଚଟାଉ ୫ ୦ ୳
ନାଗିନୁଗା ୫୪୲
ଘଣ୍ଟ ଟ ୫ ବଦଳ ହେବାରେ ତଳ୍ପିରେ
କରମୂଳ ଓଗେର ୫ ୩୲

ଭ ୫।୧୭ ୬୦ ୫ ୭୦୲

ଉକ୍ତ ଧାନବର୍ଷୀ ଫି ୧ଭରଣକୁ ଟ୬°୯ରେ ଭ୫।°୭
ଏସନଜମ :—ଟ୧°୭।

ଗତସନ ଛଦ୍ଧବଲ ଟ୨୨୬ୱ୩

ଔଂ ଟ୩୩୨୯୍ଚା

ଖରଚ ଟ ୭°ୱ

ବାକି ଜମା ଟ୨୫୬।

ଶ୍ରୀ ଚଣ୍ଡେଶ୍ବର ଦେବଙ୍କର ସନ ୧୬୧୮ ସାଲର ସଞ୍ଜାଧାନ
ଆମଦାନ ଓ ଜମା ଖରଚ—

ବାଲ ରଣା ଜବା, ଭ°।୩୨ — ଆଶ୍ବିନ ପର୍ବ ଟ°ୱ
ବାଲରଣା ଓଗେର ଭ°।୧୪ — କୁମାର ପୂର୍ଣ୍ଣିମା ଖରଚ ଟ°।
ଭକାଗିରଣା ଭ°।୩୨ — ପ୍ରଥମାଷ୍ଟମୀ ଟ°ୱ
ସାନ ମାର୍କଣ୍ଡ ରଣା ଭ°।°୫ — ଓଢ଼ଣ ଷଷ୍ଠୀ ଟ°।
ନାଥରଣା ଓ ଅନନ୍ତରଣା ଭ°।୮୨ — ବଉଳଅମାବାସ୍ୟା ଭୋଗ ଟ°ୱ
ଚନ୍ଦ୍ରା ରଣା ଓଗେର ଭ°।୩୪ — ପୁଷ ପୂର୍ଣ୍ଣିମୀ କାକେର ଟ°ୱ
ଗୋପୀ ରଣା ଓଗେର ଭ°।୮୭ — ଧନୁଭୋଗ ଟ° ୱ
ବ.ଉଣବେଓ୍ୟା ଭ°।୨୩ — ମକରଭୋଗ ଟ୧୯
ବଡ ମାର୍କଣ୍ଡ ରଣା ଭ°।୨୬ — ଶିବରାତ୍ର ଭୋଗ ଟ୫୯
ଈଶ୍ବର ରଣା ଓଗେର ଭ°।୭୮ — ଦୋଳଯାତ୍ରା ଦ୫ ଟ୨୯

ଦାମରଣା ଓଗେର ଭ°।୬° ଚନ୍ଦନ ଯାତ୍ରା ବ୨୧ନ ଟ୪°୯
ଦଅଁବଳ ଓ ଶୀତଳଷଷ୍ଠୀ ଟ ୧ୱ

ଆନନ୍ଦ ରଣା ଓଗେର ଭ°।୬୪ ଗହ୍ମାପୂର୍ଣ୍ଣିମା କାକେଷ୍ଟ ଟ ° ୫
ଠ୦ ଭ୫।୯୬ ସାତପୁଷ୍ପ ଅମାବାସ୍ୟା ଭୋଗ ଟ ୧୯
ଚଟାଣ ଟ ° ୫

ଉକ୍ତଧାନ ଫି ଭ୯ ରଣକୁ ଟ୨°୯ ହ୍ରସାବରେ ନାଗିନୁଗା ଟ ୪୯
ମୋଟ ଟ ୧୯।୪। ଠାକୁରଙ୍କ ପୋଖରୀ ଦଳକଡ଼ା ମଜୁରୀ ଟ ୨୯
ଏସନ ଜମା ଟ୧୯।୪। ଠ୦ ଟ ୭୩୯

ଗତସନ ଚଳବଲ ଟ୨୫୭।୩
ଜମା ଟ ୩୬୧୫୩

ଖରଚ ଟ୭ ୯
ଜମା ଟ୨୮୮୫୩

ଶ୍ରୀ ଶ୍ରୀ ଚନ୍ଦ୍ରେଶ୍ୱର ଦେବଙ୍କର ସନ ୧୩୧୯ ସାଲ ସଞ୍ଜାଧାନ ଅମଦାନ ଓ ଜମା ଖରଚ

ସଞ୍ଜାଧାନ ଜମା— ଖରଚ—

ଆନନ୍ଦରଣା ଓଗେର ଭ°।୬° ଆଶିନ ଗବ ଖଇ ଟ ୯୫
ଦାମରଣା ଓଗେର ଭ°।୬୨ କୁମାର ପୂର୍ଣ୍ଣିମା ଭୋଗ ଟ°।
ମାର୍କଣ୍ଡ ରଣା ଭ°।°୭ ପ୍ରଥମାଷ୍ଟମୀ ଟ ° ୫
ଇସର ରଣା ଓଗେର ଭ°।୬୨ ଓଡ଼ଣ ଷଷ୍ଠୀ ଟ°।
ବାଜସ୍ୱ ବେଓ୍ୟା ଭ°।୩ ବଉଳ ଅମାବାସ୍ୟା ଟ°୫
ଗୋପୀରଣା ଓଗେର ବ°।୧୭ ପୁଷ୍ପପୂର୍ଣ୍ଣିମା କାକେଷ୍ଟ ଟ°୫
ଚନ୍ଦ୍ରା ରଣା ଓଗେର ଭ°।୩୪ ଧନୁଭୋଗ ଟ ° ୫
ନାଥରଣା ଓ ଅନନ୍ତରଣା ଭ°।୩୨ ମକରଭୋଗ ଟ ୯

ସାନମାର୍କଣ୍ଡ ରଣା ଭ°।୮
ଭକାସ୍ତି ରଣା ଭ°।୩୨
ବାଲି ରଣା ଓଗେର ଭ°।୧୪

ଶିବସ୍ତବୀ ଭୋଗ ଟ୧୧
ଦୋଳଯାତ୍ରା ଦ୮ ଟ୨୧
ଚନ୍ଦନ ଯାତ୍ରା ଦ୨୧ ଟ ୪୦୧
ଦଅଁ ବସ୍ତ୍ର ଶିତଳଷଷ୍ଠୀ ଟ୧୮
ଗଣ୍ଡାପୂର୍ଣ୍ଣିମା କାକେସ୍ତି ଟ୦୫
ସାତପୃସ୍ତି ଭୋଗ ଟ୧୧
ଶତାଙ୍ଗ ଭୋଗ ଟ୦୫
ନାଗିଲୁଗା ଟ୪୧
ଠାକୁରଙ୍କ ପୋଖସ୍ତି ଦଳକଣ୍ଠା ମଜୁସ୍ତି ଟ୨୧

ଭ ୫।୧୭ ଓ ଟ୨୮୧

ଜଲ ଧାନ ବର୍ଷି ଫି ଭ ୧ ରଣକୁ ମୂଲ୍ୟ ଟ ୨°୧ ଲେଖାଏ ଟ୮୦୪।
ଏସନ ଜମା ଟ ୧୦୪।
ଗତସନ ତହବିଲ ଟ ୨୮୮୩

ଓ ଟ ୩୯୨୫୩
ଖରଚ ଟ ୭°୧
ବାକୀ ଟ ୩୧୯୫୩

ବାଛୁରୀ ଗୋ୧୪ଟା ଥାଇଥିଲୁ । ବର୍ତ୍ତମାନ ଠାକୁରଙ୍କର ଗୋ୩°ଟା।
ମଇଁଷି ଓ ବାଛୁରୀ ହୋଇ ଅଛନ୍ତି ।

ଶ୍ରୀ ଚଣ୍ଡେଶ୍ବର ଦେବଙ୍କର ଭେଟୀ ଅମଦାମର ଚାଲକା ସନ
୧୩୧୭ ସାଲ—

ଲିଙ୍ଗରାଜ ପଟ୍ଟନାୟକ ସା: ଢାଲିଆ କ: ଖୋରଧା ଜଳା ଓ ଧଳା
ଛଗ ଗୋ୨

ଗିଉଧାସ୍ତ ବେବର୍ତ୍ତା ସା ସୋରଣ କ ଏକ୍ନ ଗ୍ଭମର ଗୋ୧
ଚଣ୍ଡସାହ୍ମ ସା ଗୋପାଳ ପ୍ରସାଦ କ ଏକନ
ରୁପାର ବେଲଗ୍ରହୀ ତୋ ୨।୯° ତ ୧° ନାକୁ ମା ୧
ଚମ୍ପାସାହୁ ସା ଭଗବତୀ ପୁର ଗ୍ଭମର ଗୋ ୧
ରାହାସ ସେଠୀ ଓଗେର ସା ରତନପୁର ଗଡ଼ ଗୋ ୧
ସନ ୧୩୧୮ ସାଲ ବଙ୍ଗଲା ବନ୍ଦର ଖରୁଡ଼ା ଚେମ୍ପୁ ଗୋ ୧
ରଣପୁରରୁ ଆସିଥିବା ଘଣ୍ଟ ଗୋ ୨
ସତ୍ୟବାଦୀ ସାନ୍ତର ସା ତରପି କ ଖୋରଧା ଘଣ୍ଟ ଗୋ ୧

ଗଙ୍ଗାଧର ମହାନ୍ତ ଆ-ମୁ-ସ୍ତା ଅଭସ୍ତ ଚରଣ ପଟ୍ଟନାୟକ

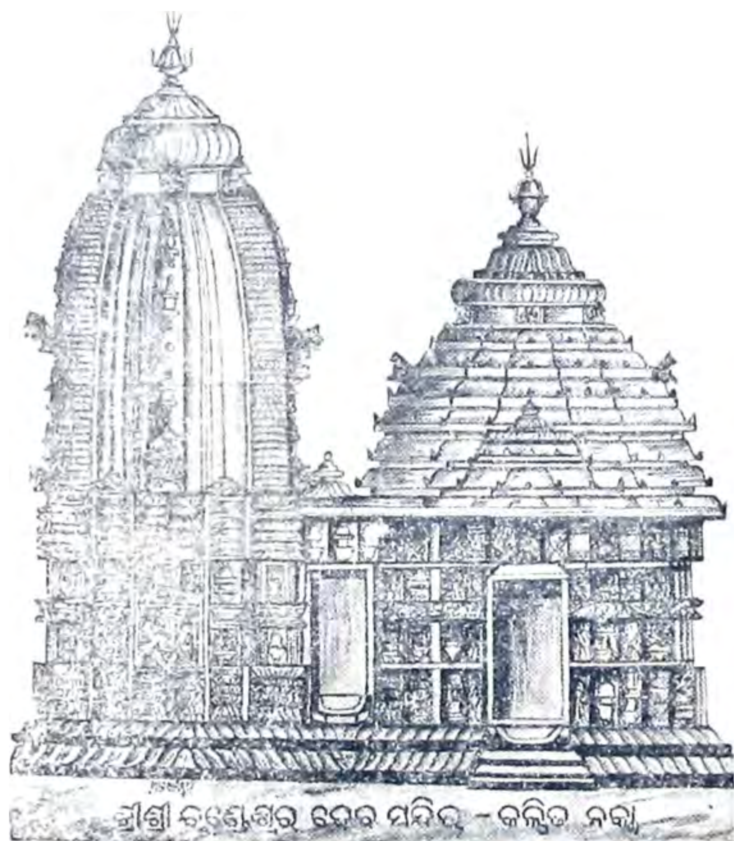
Compared
7 - 9 - 41

Copied by
. A Mahanty
Copyist.

Certified to be a true copy
7.9.14



ମୁଦ୍ରାକର-ଶ୍ରୀ ପ୍ରସନ୍ନକୁମାର ମହାପାତ୍ର, ଶ୍ରୀ ଶାରଦା ପ୍ରେସ, ଭୁବନେଶ୍ୱର-୨



ଶ୍ରୀଶ୍ରୀ ଚଣ୍ଡେଶ୍ୱର ଦେବ ମନ୍ଦିର - କଳ୍ପିତ ନକ୍ସା